

TIGHT BINDING BOOK

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198349

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMÁNIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. K921

Accession No. K4631

Author

Title

This book should be returned on or before the date
last marked below.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ — ೩೩

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ :

ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಎಂ. ಎ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚರಿತೆ

ಸಂಪಾದಕ :

ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ, ಎಂ. ಎ.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಮೈಸೂರು

೧೯೫೫

ಕ್ಯಾಲಿಕೊ ಪ್ರತಿ ರೂ. ೧/೧೨]

[ಸಾದಾ ಪ್ರತಿ ರೂ. ೧/೪]

ನೊಡಲನೆ ಢುದ್ರಣ

೨,೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಲು

ಬೆಂಗಲೂರು ಪ್ರೆಸ್, ಢೈಸೂರು ಬ್ರಾಂಚ್, ಢೈಸೂರು

ಮು ನ್ನ ಡಿ

ಶುಕ ಮುನಿಯಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಗವತ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ತಪ್ತ ಜೀವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿರಸ ದಾನಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಕಾವ್ಯ. ಈ ಕಾವ್ಯ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅದರ ಭಾಷಾಕಾರಿಣ್ಯವೂ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ ಆ ಹೇಳಿಕೆ ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, ದೇಶ ಭಾಷೆಗಳೇನೂ ಭಾಗವತದ ರಸಾಮೃತವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಕ್ಕೆ ಸುಲಭ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರೂ ಗೀರ್ವಾಣ ಭಾಷೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತ ರಾಮಾಯಣಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈಗೊಂಡು ಬಹು ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ಪಂಡಿತ ವಾಮರ ಚೇತನಗಳಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಭಾಗವತದ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧವನ್ನು ಮೊತ್ತಮೊದಲು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಹಿರಿಮೆ ಚಾಟುವಿಠಲನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಚುರನಾದ ಕವಿಯದು. ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವನೂ ಒಬ್ಬ. ಇವನ ಷಟ್ಪದಿಗಳು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಷಟ್ಪದಿಗಳೆತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಲಾರವು. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳು ತೊರವೆಯ ರಾಮಾಯಣದ ಕಾವ್ಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮತರವಾಗಿವೆ. ರುಕ್ಮಿಣೀ ಕಲ್ಯಾಣ, ಕುಚೇಲನ ಭಾಗ್ಯ-ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಕರ್ಮ ಪ್ರತಿಭಾಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದಿದಮೇಲೆ ಇದೊಂದು ದ್ವಿತೀಯ ವರ್ಗದ ಕಾವ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿದರೂ ಕಾವ್ಯವಸ್ತುವಿನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಇದು ಜನಪ್ರಿಯವೂ ಪೂಜ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ

ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತರಲೆಂದು ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚರಿತೆಯ ಈ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧ್ಯಾಪಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪನವರು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸೇವೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವಂತೆ ಸಹೃದಯರು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚರಿತಾಮೃತವನ್ನು ಸವಿದು ಪುನೀತರಾಗಲಿ !

ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಎಂ.ಎ.

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ

ಮತ್ತು

ಪ್ರಕಟನ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ

ವಿಷಯ ಸೂಚಿಕೆ

— ೦ —

ಪ್ರಕರಣ	ವಿಷಯ	ಪುಟ.
	ಪೀಠಿಕೆ: ಭಾಗವತ	i
	ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತ	x
	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಕಾಲ	xiv
	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆಯ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ	xvi
	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ	xxviii
	ಭಾಗವತದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ	xxxvii
	ಗ್ರಂಥಪಾಠ	lv
೧	ಪೀಠಿಕೆ	೧
೨	ದೇವಕಿಯ ಮದುವೆ	೩
೩	ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಜನನ	೧೧
೪	ನಂದಗೋಕುಲ	೨೨
೫	ಬೃಂದಾವನ	೪೫
೬	ಕಂಸವಧೆ	೭೯
೭	ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ	೯೦
೮	ಜರಾಸಂಧನ ಮುತ್ತಿಗೆ	೯೫
೯	ರುಕ್ಮಿಣೀ ಕಲ್ಯಾಣ	೧೦೯
೧೦	ಪೌಂಡ್ರಕ ಯುದ್ಧ	೧೨೮
೧೧	ಸತ್ಯಭಾಮೆ	೧೩೪
೧೨	ಪ್ರಾಗ್ಜ್ಞೇತಿಷ	೧೪೫
೧೩	ಅಗ್ರಪೂಜೆ	೧೫೩

ಪ್ರಕರಣ	ವಿ ಸ ಯ	ಪುಟ.
೧೪ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ	..	೧೬೮
೧೫ ಕುಚೇಲನ ಭಾಗ್ಯ	..	೧೭೩
೧೬ ಉಪಸಂಹಾರ	..	೧೮೯
ಶಬ್ದಕೋಶ	..	೧೯೩

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಚರಿತೆ

— ಪೀಠಿಕೆ —

ಭಾಗವತ

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳು ಲೋಕಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ವಿರಚಿಸಿದರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಭಾಗವತವೂ ಒಂದು. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಶುಕಮಹರ್ಷಿಗಳು ಹೇಳಿದರೆಂದೂ ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆಯಿದೆ. “ವಿಷಮವೇದಮಹಾಸುರದ್ವೈತದ ಎಸೆವ ಭಾಗವತಾಖ್ಯ ಫಲವು ಈ ವಸುಮತಿಗೆ ಶುಕಮುಖಸರೋರುಹಗಳಿತವಾಯ್ತು.” ಭಾಗವತವು ಶುಕಮುಖದಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಶುಕರು ಇದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿತಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಅವನ ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಭಾಗವತದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಆ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯಿದೆ:—

ಆದಿನಾರಾಯಣನಜಂಗಜ

ನಾದರಿಸಿ ನಾರದಗೆ ನಾರದ

ಬಾದರಾಯಣಮುನಿಗೆಯಾ ಮುನಿಯೊಲವಿನಲಿ ಶುಕಗೆ

ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಶುಕನುಚಿತ್ತಾ

ಹ್ಲಾದದಿಂ ನೃಪತಿಲಕಗೊರೆದುದ

ನೈದೆ ನಿಮ್ಮನಿಬರಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆನುನಾನಿಂದು.

ಮೊದಲು ಇದನ್ನು ಭಗವಂತನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ನಾರದರು ತರುವಾಯ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಅವರು ಶುಕರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು. ಶುಕರು ಮುಮುಕ್ಷುವಾದ ಪರೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಭಾಗವತವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸೂತಮಹರ್ಷಿಗಳು ನೈಮಿಶಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಸಭೆ

ಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಹೀಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥ ಭಗವಂತನಿಂದಲೇ
ಮೊದಲು ರಚಿತವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಭಾಗವತವೆಂದು
ಹೆಸರು.

ಭಗವತ್ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಭಾಗವತ.
ಭಗವತ್ ಎಂಬುದು ಪರದೈವದ ಹೆಸರು. ದೇವರನ್ನು ಆ ಹೆಸರಿನಿಂದ
ಪೂಜಿಸುವವರು ಭಾಗವತರು. ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಕಥೆಯೇ
ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ನಾರದಾದಿ ಪರಮಭಾಗವತರ ಕಥೆಗಳೂ ಇವೆ.
ಭಗವತ್, ಭಾಗವತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ
ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮದ
ವಿವರಣೆಯೂ ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಭಾಗವತರಿಗೆ
ಪರಮಾದರಣೀಯವಾದ ಪೂಜ್ಯಗ್ರಂಥ.

“ಯಾರು ನನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಯೋ, ಯಾರು ನನ್ನ ಕಥೆ
ಯಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಅಂಥವರು ಭಾಗವತರು” ಎಂದು
ಭಗವಂತನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ “ಹರಿಗುಣಸ್ತುತಿ, ಹರಿಪದಾಂಬುಜ
ಶರಣಜನ ಸಂಕೀರ್ತನಸ್ತುತಿ, ಹರಿಪದಾನತಭಕ್ತಿ” ಗಳು ಭಾಗವತರ
ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಯಾರು ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನನ್ನು
ಕಾಣುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರು ಭಾಗವತರೆಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಉಂಟು.
‘ಓನ್ನಮೋ ಭಗವತೇ ನಾಸುದೇವಾಯ’ ಎಂಬುದು ಭಾಗವತರ ಮುಖ್ಯ
ಮಂತ್ರ. ನಾಸುದೇವನೇ ಪರಮದೈವವೆಂದು ನಂಬುವ, ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ
ವಾದ ಮತಕ್ಕೆ ಭಾಗವತಮತವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮವೇ
ವೈಷ್ಣವಧರ್ಮದ ಮೂಲರೂಪ. ಭಾಗವತ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಾತ್ವತ,
ವಿಕಾಂತಿಕ, ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳೂ ಉಂಟು. ಈ ಧರ್ಮ
ವನ್ನು ನಾರಾಯಣನು ನಾರದನಿಗೂ ಅನಂತರ ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ಉಪದೇಶಿಸಿ
ದನು. ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶವೇ ಭಗವದ್ಗೀತೆ. ಗೀತೆ
ಭಾಗವತ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಗ್ರಂಥ. ಮಹಾಭಾರತದ ನಾರಾಯಣೀಯ

ಸರ್ವ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ನಾರದ ಪಂಚರಾತ್ರ, ಭಾಗವತ, ಇವೆಲ್ಲವು ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವನೇ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಭಾಗವತರು ತಮ್ಮ ಪರಮಾಚಾರ್ಯ ನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ವಾಸುದೇವನಿಗೇ ದೇವತ್ವದ ಗೌರವವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವಾಸುದೇವನು ಸಾತ್ವತನೆಂದು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಭಾಗವತ ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಯಾದವ ಮತ್ತು ವೃಷ್ಣಿಗಳ ವಂಶವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ ಅಂಶನಮಗ ಸತ್ವತ, ಅವನ ವಂಶಸ್ಥರು ಸಾತ್ವತರು, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅಂಧಕ, ವೃಷ್ಣಿ, ಮತ್ತು ಸಾತ್ವತರು ಯಾದವರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಂಗಡಗಳೆಂದು ಭಾಗವತ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಸಾತ್ವತರ್ಷಭ, ಸಾತ್ವತ ಪುಂಗವ, ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದ ವಾಸುದೇವನು ಸಾತ್ವತ ಪಂಗಡದ ಮುಖಂಡನೆಂದೂ ಆ ಸಾತ್ವತರು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಗವತಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಾತ್ವತ ಧರ್ಮವೆಂದೂ ಹೆಸರಾಯಿತೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಂತು, ವಾಸುದೇವ ಪೂಜೆಯು ಮೊದಲು ಯಾದವರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಇತರರೂ ಆಚರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಹೀಗೆ ಅದು ಭರತಖಂಡದ ನಾನಾಭಾಗಗಳಿಗೂ ಹರಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಉಳಿದ ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥಗಳ ತತ್ವಗಳೂ ಆಚಾರಗಳೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿರಬೇಕು. ಭಾಗವತರು ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆ, ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಸರ್ವಜ್ಞತೆ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಪದೇಶಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಹಲವು ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳೂ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಬಿರೆತುಕೊಂಡಿವೆ. ಜನರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಗವತ್ಪಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಹರಿವಂಶ, ಭಾಗವತ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರಬಹುದೆಂದೂ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಭಾಗವತವೇ ಮಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳಿಗಿಂತ ಈ ಚಿ ನ ದೆ ಂ ದೂ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಭಾಗವತವು ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ಕಂಧಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿಸ್ತಾರವಾದ

ಗ್ರಂಥ. ಮೊದಲಿನ ಎರಡು ಸ್ತಂಭಗಳು ಪೀಠಿಕಾ ರೂಪದಲ್ಲಿವೆ. ಸೂತ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಶೌನಕಾದಿಗಳು ನೈಮಿಶಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸಿ ಕಲಿಯುಗದ ನರರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ ಸುಲಭೋಪಾಯವಾವುದೆಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಅವರು

“ತನ್ನ ಕಥೆಗಳ ಕೇಳುವಾ ಸಂ
ಪನ್ನ ಭಾಗ್ಯರ ಹೃದಯ ಕಮಲದ
ಕರ್ನಿಕೆಯ ಮನೆಮಾಳ್ವೆ ಪುಣ್ಯಶ್ರವಣಕೀರ್ತನನು
ಪನ್ನಗಾರಿಧ್ವಜನ ಘೌಘಮ
ಹಾರ್ನವಕೆ ವಡಬ ಮುಖಾನಳ
ಸನ್ನಿಭನು ತಾನೈಸಲೇ ಪನ್ನಗಶಾಯಿ” ಎಂದು

ನುಡಿದು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಹಿಂದೆ ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಲಭಿಸಿತೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಆ ಮುಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ತಮಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸೂತರು ಭಾಗವತದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ, “ಆ ಸಮಸ್ತ ಪುರಾಣಶಾಸ್ತ್ರ ಮಹಾಸಮುದ್ರದ ಸಾರವಿದೆಲಾ” ಎಂದು ನಡಿದು ಅವರಿಗೆ ಭಾಗವತವನ್ನು ಹೇಳಲು ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನು ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಸಲ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದನೆಂದೂ ಅವತಾರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅಶಕ್ಯವೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ.

ಜಗದುದರನವತಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ
ಬಗೆಯ ಬಲ್ಲವರಾರು ಭೂಪಾಂ
ಸುಗಳ ನೆಭ್ರದ ತಾರೆಗಳನಾಸಾರ ಬಿಂದುಗಳ
ತೆಗೆದು ಲೆಕ್ಕಿಸಬಹುದು ಭೃಗ್ವಾ

ದಿಗಳು ಸುರನರವರರು ಮನ್ನಾ

ದಿಗಳು ಹರಿಯಂಶಾಂಶ ಸಂಭವರಿವರು ಕೇಳಿಂದ

ಭೂಮಿಯ ದೂಳಿನ ಕಣಗಳನ್ನೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿನ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನೂ ಮಳೆಯ ಹನಿಗಳನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸಬಹುದೋ ಏನೋ ಅದರೆ ಭಗವಂತನ ಅವತಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಊಹಿಸಲು ಬಲ್ಲವರಿಲ್ಲ. ಭೃಗು ಮುಂತಾದವರು ಮನು ಗಳು ದೇವತೆಗಳು, ಮಾನವ ಶ್ರೇಷ್ಠರು, ಇವರೆಲ್ಲ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಅಂಶಾಂಶ ಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿದವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶ ದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಇನ್ನು ಹಲವರು ಕೆಲವು ಕಲೆಗಳಿಂದ ಜನಿಸಿ ದವರು. ಇವರೆಲ್ಲರ ವೈಕಿ ಆ ಯಾದವ ಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಮಾತ್ರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವೇ. ರಾಕ್ಷಸರು ಹೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ ಹರಿಯು ಅವತರಿಸಿ ಅವರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಿತರೂ ಭಕ್ತರೂ ಆದ ದೇವತೆ ಗಳು, ಗೋವುಗಳು, ದ್ವಿಜರು ಮುಂತಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಗವಂತನ ಅವತಾರಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಪುರಾಣಗಳ ಲಕ್ಷಣ ಗಳನ್ನೂ ಭಗವಲ್ಲಿಲಾಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಅವತಾರಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕವಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ; ಸನಕಾದಿಯೋಗಿಗಳು, ಯಜ್ಞವರಾಹ, ನಾರದ, ನರ, ನಾರಾಯಣ, ಕಪಿಲ, ವೃಷಭಯೋಗಿ, ಸೃಧು, ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ಧನ್ವಂತರಿ, ಮೋಹಿನಿ, ನರಹರಿ, ವಾಮನ, ಪರಶುರಾಮ, ವೇದವ್ಯಾಸ, ಶ್ರೀರಾಮ, ಬಲರಾಮ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ಬುದ್ಧ, ಮತ್ತು ಕಲ್ಕಿ. ಕಲ್ಕಿಯ ಅವತಾರವು ಇನ್ನೂ ಆಗಬೇಕಾದದ್ದು,

ಬಳಿಕ ಕಲಿ ಸಂಧ್ಯಾಶತದಲ

ಸ್ವಲಿತ ವಿಕ್ರಮ ವಿಷ್ಣು ಕೀರ್ತಿಯ

ಲಲನೆಯಲಿ ಸಲೆ ಕಲ್ಪಿನಾಮದಲುದಿಸಿ ಕಲಿಯುಗವ

ಖಳನೃಪರನವಹರಿಸಿ ಧರ್ಮವ

ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಕೃತಯುಗವ ನೆಱುಕೈ

ಕೊಳಿಸಿ ಗೋದ್ವಿಜ ದೇವಕುಲವನು ಸಲಹಿದಪನೆಂದ.

ಕಲಿಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಕಲ್ಪಿನಾಮದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ನೀಚರಾದ ರಾಜರನ್ನೆಲ್ಲ ದಂಡಿಸಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ಕೃತಯುಗವನ್ನು ಆರಂಭಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮೂರನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗವತ ನಿಜವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ ಯೆನ್ನಬಹುದು. ಕಲ್ಪಾವಸಾನದ ಕಥೆ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಉದಯ, ವೈಕುಂಠ ವರ್ಣನೆ, ಜಯವಿಜಯರ ಕಥೆ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳ ಚರಿತ್ರೆ, ಕಪಿಲದೇವಹೂತಿಯರ ಚರಿತ್ರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿವೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಯಜ್ಞದವೃತ್ತಾಂತವೂ ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣದ ಕಥೆಯೂ ಬಂದಿವೆ. ಧ್ರುವ, ಸೃಧು, ಪುರಂಜನರ ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಐದನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯವ್ರತರಾಯ, ವೃಷಭರಾಯ, ಜಡಭರತ, ಮನುಮಹೇಶ್ವರರು - ಇವರೆಲ್ಲರ ಕಥೆಗಳೂ, ಖಗೋಳ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಲೋಕಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳೂ ಬಂದಿವೆ. ಆರು ಮತ್ತು ಏಳನೆಯ ಸ್ಕಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಅಜಾಮಿಳ, ವೃತ್ರಾಸುರ, ಸಪ್ತಮರುತ್ತುಗಳು, ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಮತ್ತು ತ್ರಿಪುರಾಸುರರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿವೆ. ಎಂಟನೆಯ ಸ್ಕಂಧವು ಮನುಮುನಿಗಳ ವರ್ಣನೆಮಾಡಿ ಗಜೇಂದ್ರೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ದೂರ್ವಾಸರು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟ ಕಥೆ, ಸಮುದ್ರ ಮಥನದ ಇತಿಹಾಸ, ಮೋಹಿನಿಯ ಅವತಾರ, ವಾಮನ ಮತ್ತು ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರಗಳ ಕಥೆಗಳೂ ಈ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿವೆ. ನವಮಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ವೈವಸ್ವತಮನುವಿನ ವಂಶವರ್ಣನೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತನಾದ ಅಂಬರೀಷನ ಕಥೆ, ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶದ ವರ್ಣನೆ, ಭಗೀರಥನು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ತಂದ ವೃತ್ತಾಂತ, ಶ್ರೀರಾಮಾವತಾರದ ಕಥೆ, ಸರಶುರಾಮ ವೃತ್ತಾಂತ, ಮದಾಲಸೆಯ ಉಪಾಖ್ಯಾನ, ಇವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ದಶಮಸ್ಕಂಧವೇ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಭಾಗ. ನವಮಸ್ಕಂಧದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಯಾದವ ವಂಶವರ್ಣನೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದು ಯಾದವಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಿತ್ರೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಾದ ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯರ

ಮದುವೆಯ ಕಥೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಕಥೆಯವರೆಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜೀವಿತ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲ ಹತ್ತನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿದೆ. ಭಾಗವತವೆಂದೊಡನೆ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ದಶಮಸ್ಕಂಧದಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸ್ಕಂಧವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕಾದಶ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ನಿಯೋಗ ಕಥೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಯಾದವರು ದುರ ಹಂಕಾರದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿ ಋಷಿಶಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಮಧ್ಯಪಾನದಿಂದ ಮತ್ತರಾಗಿ ಅಂತಃಕಲಹದಿಂದ ಸತ್ತ ಕಥೆ, ಕೃಷ್ಣನು ವನದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದರೆ ಜರಸ್ ಎಂಬ ಬೇಟೆಗಾರನು ಅವನನ್ನು ಒಂದು ಜಿಂಕೆಯೆಂದು ಭ್ರಾಂತಿ ಪಟ್ಟು ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿ ಕೊಂದ ಕಥೆ, ಈ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿದೆ. ಭಾಗವತ ಧರ್ಮದ ವಿವರಣೆಯೂ ಪುರೂರವ ಊರ್ವಶಿಯರ ಕಥೆಯೂ ಬಂದಿವೆ. ಕೊನೆಯದಾದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧವು ಚಿಕ್ಕದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯನ್ನರ ವಾಲರ ಕಥೆಯಿದೆ. ಈ ಭಾಗವತ ಕಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಶುಕಮಹರ್ಷಿಗಳ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿದ ಭಕ್ತನಾದ ಪರೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯಾದ ಕಥೆ ಈ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

ಭಾಗವತದ ವಸ್ತು ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನವಾದದ್ದು. ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ಹದಿನೈದು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಕೃಷ್ಣಕಥೆ ಹತ್ತನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಸ್ಕಂಧ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದು ನಾಡಿನ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದವಾಗಿದೆ. ಭಾಗವತವನ್ನು ಬೋವದೇವನೆಂಬ ಕ್ರಿ. ಶ. 13 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕವಿಯು ರಚಿಸಿದನೆಂದು ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಬೋವದೇವನು ಬರೆದದ್ದು ಭಾಗವತವನ್ನಲ್ಲ; ಭಾಗವತವನ್ನು ಕುರಿತ ಕೆಲವು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು. “ಹರಿಲೀಲಾ” ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆದಿರುವ ಹೇಮಾದ್ರಿಯು ಭಾಗವತದಿಂದ ವ್ರತಖಂಡವನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು (1199) “ಭಾಗವತ ತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯ”

ನೆಂಬ ಗ್ರಂಥ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹಲವರು ಭಾಗವತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕಾರರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಶ್ರೀಧರನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಶ್ರೀಧರೀ’ ಯಿಂದ ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಮಾದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಕ್ರಿ. ಶ. 1260 ರಲ್ಲಿದ್ದ ಚೋಪದೇವನು ಭಾಗವತ ಕರ್ತನಲ್ಲವೆಂದೂ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಧರನ ಕಾಲಕ್ಕೇ ಭಾಗವತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಿತೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ದ್ವಯಾಮುನಿ ಮುನಿಗಳು—ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಗುರುಗಳು—ಭಾಗವತದ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಅವರಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಇದ್ದ ಕುಲಶೇಖರ ಆಳ್ವಾರರು ತಮ್ಮ “ಮುಕುಂದಮಾಲಾಸ್ತೋತ್ರ” ದಲ್ಲಿ ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ” ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗುವ ಭಾಗವತ ಶ್ಲೋಕವೊಂದನ್ನು ನೇರಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಹತ್ತನೆಯ ಶತಾಬ್ದಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಭಾಗವತ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದು ಖಂಡಿತ.

ಭಾಗವತವು ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಅದರ ಆರು ಅಂಶಗಳ ಕಥೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ಕಂಧಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದ ಹಲವು ವಾಕ್ಯಗಳು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಉಂಡುಂಡೆಯಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಗವತಕಾರನಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಧಾರ. ಭಾಗವತ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣಕ್ಕಿಂತ ಈಚಿನದು.

ಭಾಗವತಕಾರನು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದವನೆ ?

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗವತಕಾರನು ತಾಮ್ರಸರ್ಣಿ ಮತ್ತು ಕಾವೇರಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ಭಕ್ತರು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚುವರೆಂದು ಒಂದು ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕವಿ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ಸ್ಥಳಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ

ದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಮಿಕ್ಕುವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಇಲ್ಲದ ಅದರೆ ದ್ರಾವಿಡ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಕಥೆಯು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಯಶೋದೆಯು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಲಾರದೆ ಹೋದಳೆಂದೂ ಕೊನೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನೇ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದನೆಂದೂ ಕಥೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಭಾಗವತದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ವೈಷ್ಣವ ಭಕ್ತರ ಪ್ರಭಾವವಿದೆಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಬೌದ್ಧ ಮತಗಳ ಹೋರಾಟ, ಶೈವಧರ್ಮದ ಹೋರಾಟ ಮುಂತಾದುವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದಲೂ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲ ನಡೆದದ್ದರಿಂದಲೂ, ಕ್ರಿ. ಶ. 700 ರಿಂದ 900ರ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ಆಳ್ವಾರರಲ್ಲಿ ಬಹು ಮಂದಿ ಹುಟ್ಟಿದರಾದ್ದರಿಂದಲೂ ಭಾಗವತವು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿತವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಒಂದು ಊಹೆಯಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತ

—೦—

ಇಡೀ ಭಾಗವತವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ನಿತ್ಯಾತ್ಮಶುಕ ಯೋಗಿಯೇ ಮೊದಲನೆಯವನು. ಆತನಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ತನ್ನ 'ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ' ವನ್ನು ಬರೆದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಾಣಾಸುರನ ಯುದ್ಧದವರೆಗಿನ ಕಥೆ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಭಾಗವತದ ಇತರ ಸ್ತಂಭಗಳ ಕಥೆಯಂತೂ ಅದರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದುವು ಜೈನ ಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಸಾರವಾದ ಕೃಷ್ಣಕಥೆಗಳು.

ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತಕರ್ತನ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಾಗಿ ತಿಳಿಯದು. 'ನಿತ್ಯಾತ್ಮಶುಕಯೋಗಿ' ಎಂಬುದು ಆತನ ಬಿರುದು ಅಥವಾ ಕಾವ್ಯನಾಮ. ವ್ರತಿಸಂಧಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ 'ನಿತ್ಯಾತ್ಮ' ಎಂಬ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಆತನು ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ನಿತ್ಯಾತ್ಮ, ನಿತ್ಯಾತ್ಮಗೋಪೀನಾಥ, ನಿತ್ಯಾತ್ಮನಾರಾಯಣ, ನಿತ್ಯಾತ್ಮಪದ್ಮದ್ರೌಶ, ನಿತ್ಯಾತ್ಮಶಿವ ಎಂದು ಬೇರೆಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಅಂಕಿತವಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾನಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಕವಿಯ ಅಂಕಿತ 'ನಿತ್ಯಾತ್ಮ' ಎಂದೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಾಗವತವನ್ನು ಶುಕಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪರೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದರೆಂದು ನಂಬಿಕೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಭಾಗವತವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಈ ಕವಿಯು "ಶುಕ" ಶಬ್ದವನ್ನು ತನ್ನ ಬಿರುದಾಗಿ ಧರಿಸಿದನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಸರ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಬರೆದ ಗದುಗಿನ ನಾರಣಪ್ಪನು "ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ" ನಾಗಿದ್ದುದು ಈ ಕವಿಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಚಾರ.

“ಇದು ಸ ದಾ ನಂ ದಾ ಖ್ಯ ಯೋ ಗಿ ಯ ತೊದಲು ನುಡಿ”,

“ಗೋಪೀನಾಥನು ಮಂಗಳವನೀವನು ಸದಾನಂದಾಖ್ಯಮುನಿವರೆಗೆ”
 “ಯೋಗೀಂದ್ರನಖಿಲೋದಿತ ಸದಾನಂದ ಮುದದೊಳಭಿವರ್ಣಿಸಿದಂ”
 ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುವು. ಆದಕಾರಣ ಈ ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಸದಾನಂದ ನಂದಿರಬಹುದೆ? ಯೋಗಿ, ಯೋಗೀಂದ್ರ, ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಈತನು ಸನ್ಯಾಸಿಯಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಅಚ್ಯುತಾರಣ್ಯನೆಂಬ ಯತಿಯನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೊಗಳಿ ಆತನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಭಾಗವತವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿಗೆ ಅಚ್ಯುತಾರಣ್ಯರೆಂಬ ಯತಿಗಳು ಗುರುಗಳಾಗಿರಬಹುದು.

ಭಾಗವತಕಾರನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದ ಪಾಲೋಮ ಮತ್ತು ಅಸ್ತೀಕವರ್ವಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಪದ್ಯಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವನಾದ್ದರಿಂದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗಿಂತ ಎಂದರೆ, ಕ್ರಿ. ಶ. 1430 ಕ್ಕಿಂತ ಈಚಿನವನಾಗಿರಬೇಕು. ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ ದೊಡ್ಡಕಾವ್ಯದ ಹೆಸರನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಕವಿಯೂ ಹೇಳದೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಅಶ್ಚರ್ಯವೇ ಸರಿ. ಭಾಗವತಕಾರನೂ ತನಗಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಯಾವ ಕನ್ನಡ ಕವಿಯನ್ನೂ ಹೆಸರಿಸಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಈತನ ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳೇ ಬೇಕು.

ಮದರಾಸಿನ ಪ್ರಾಚ್ಯಕೋಶಾಗಾರದ 169 ನೆಯ ನಂಬರು ತಾಳೆಗರಿಯ ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವಿದೆ:—

ಶಾಲಿವಾಹನಶಕ ಸಹಸ್ರದ
 ಮೇಲೆ ನಾನುಪ್ಪಾಲ್ಪುತ್ತೊಂದಪ
 ಕಾಲದೊಳಗಾಶ್ವೀಜ ಮಾಸದೊಳಸಿತಪಕ್ಷದೊಳು
 ಶೀಲಪಂಚಮಿ ದಿವಸ ಯದುಕುಲ
 ಪಾಲಕನ ಭಾಗವತ ಕಥೆಯನು

ಲೀಲೆಯಿಂ ರಾಮಂಣನಿಗೆ ರಘುನಾಥನುರೆ ಬರೆದ ||

ರಾಮಂಣನೆಂಬವನಿಗಾಗಿ ರಘುನಾಥನೆಂಬ ಲಿಪಿಕಾರನು ಶಕ 1441ರಲ್ಲಿ

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟನೆಂದು ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1519ರಲ್ಲಿ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ನಕಲು ಮಾಡಿದುದೇ 1519 ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಕವಿನಿತ್ಯಾತ್ಮಶುಕನು ಇನ್ನೂ ಮುಂಚೆಯೇ ರಚಿಸಿರಬೇಕು. ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ 1430ಕ್ಕಿಂತ ಈಚೆ, ಸುಮಾರು 1500ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ, ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಶುಕನು ಭಾಗವತವನ್ನು ಬರೆದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತದ ಹನ್ನೊಂದು, ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸ್ಕಂಧಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಟುವಿಠಲನೆಂಬವನು ಭಾಗವತವನ್ನು ಬರೆದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. 'ಚಾರುವಿಠಲ'ನೆಂದೂ ವಾಠವಿದೆ. ಭಾಗವತದ ಬೇರಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಕಾಣಲಾರೆವು. ಸದಾನಂದ ಯೋಗಿಗೇ ಚಾಟುವಿಠಲನೆಂಬ ಬಿರುದಿದ್ದಿತೋ ಅಥವಾ ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಸ್ಕಂಧಗಳನ್ನು ಚಾಟುವಿಠಲನೆಂಬ ಬೇರೊಬ್ಬ ಕವಿಯೇ ಬರೆದನೋ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಈ ಸ್ಕಂಧಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಚ್ಯುತಾರಣ್ಯಯತಿಯ ಸ್ತೋತ್ರವಿದೆ. ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸ್ಕಂಧದ 36ನೆಯ ಸಂಧಿಯ 99ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸದಾನಂದಾಖ್ಯ ಮುನಿವರನ ಹೆಸರೂ ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಚ್ಯುತಾರಣ್ಯ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಸದಾನಂದನೇ ಭಾಗವತವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವ ವೇಳೆಗೆ ಚಾಟುವಿಠಲನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬೇಕು.

ಸದಾನಂದಾಖ್ಯಮುನಿ, ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಶುಕಯೋಗಿ, ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಭಾಗವತಕರ್ತನು ಯತಿಯಿರಬಹುದು. ಅಚ್ಯುತಾರಣ್ಯಯತಿವರರ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ, ಅವರ ಅನುಗ್ರಹ, ಆಶೀರ್ವಾದಗಳಿಂದ ಭಾಗವತವನ್ನು ಬರೆದುದಾಗಿ ಕವಿಯೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕವಿ, ಕವಿಯ ಉಪದೇಶಕ, ಇಬ್ಬರೂ ಯತಿಗಳು. ಅವರಿಗೆ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರವಲ್ಲದೆ ಬೇರಾವ ಉದ್ದೇಶ ತಾನೆ ಇರಬಹುದು? “ಭಾಗವತದರ್ಥವ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಬಲ್ಲಂದದಲಿ” ಹೇಳುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಕವಿಯು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹರಿಗುಣಸ್ತುತಿ, ಹರಿ

ವಾದಭಕ್ತರ ಚಾರಿತ್ರಕಥನ, ಭಕ್ತಿಸಾಧನಮಾರ್ಗ ನಿರೂಪಣೆ, ಇವು ಭಾಗವತಕಾರನ ಧೈಯಗಳು. ಈ ಧೈಯ ಸಾಧನೆಗೆ ತಕ್ಕ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ಕವಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅನೇಕ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಭಕ್ತೃತಿಶಯ ದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡ ಕಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮದ ವರ್ಣನೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ.

ಕವಿಗೆ ಧರ್ಮವೇ ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿ. ಕಾವ್ಯವಸ್ತು ಭಾಗವತದ ಪುರಾಣ ಕಥೆ. ಹೀಗೆ ಧರ್ಮ ನಿರೂಪಣೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕವಿಗೆ ಪರಮಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ದ್ದರೂ ಈತನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗುಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ನಿತ್ಯಾತ್ಮಶುಕನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅದರ್ಶವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರೆದಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಭಾಮಿನಿಷಟ್ಪದಿ ಕವಿಗೆ ಒಲಿದಿದೆ. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕುಂಟದ ಪದ್ಯರಚನೆ ನಿತ್ಯಾತ್ಮಶುಕನ ಸ್ವತ್ತು. “ಹಲಗೆ ಬಳಸವಪಿಡಿಯದ ಅಗ್ಗಳಿಕೆ” ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯಾತ್ಮಶುಕನಿಗೂ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ಕವಿಯ ಸರಳಭಾಷೆ, ಸುಂದರ ಉಪಮಾನಗಳು, ರಮ್ಯವೂ ಸಮಯೋಚಿತವೂ ಆದ ವರ್ಣನೆಗಳು, ಭಕ್ತರಾದ ಓದುಗರ ಚಿತ್ತಾಪಹಾರಿಗಳಾಗಿವೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ದಶಮಸ್ಕಂಧ ವಂತೂ ಬಹಳ ರಮ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಕಾಲ

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆಯು ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಬುದ್ಧನ ಅವತಾರಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ೩೫೦ರ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಪಾಣಿನಿಯು ವಾಸುದೇವಾರ್ಜುನರನ್ನು ಬಹಳ ಪೂಜಾರ್ಹರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪಾಣಿನಿಯ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಪತಂಜಲಿಯು ವಾಸುದೇವನು ದೇವರೆಂದೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಪತಂಜಲಿಯ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ಕಂಸವಧೆ ಬಲಿಬಂಧಗಳ ಕಥೆಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದುವೆಂದೂ ಅವುಗಳನ್ನೂ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ಮಹಾಭಾಷ್ಯದ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಾವೀರನೆಂಬ ಜೈನತೀರ್ಥಂಕರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಶ್ವೇತಾಂಬರ ಜೈನರು ದೇವಾನಂದಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಶುವನ್ನು ತ್ರಿಶಲೆಯೆಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೆಂಗಸಿನ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗರ್ಭವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಥೆಯು ಕೃಷ್ಣಕಥೆಯ ಅನುಕರಣವೆಂದು ಹಲವರ ಊಹೆ. ಜೈನ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಮಂದಿ ವಾಸುದೇವರು, ಒಂಬತ್ತು ಮಂದಿ ಪ್ರತಿ ವಾಸುದೇವರು, ಒಂಬತ್ತು ಮಂದಿ ಬಲದೇವರುಗಳು, ಇದ್ದರೆಂದು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದೆಲ್ಲ ಭಾಗವತ ಕೃಷ್ಣ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅನುಕರಣವಿರಬಹುದೆಂಬ ಊಹೆ ಬಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಊಹೆ ಸರಿಯಾದರೆ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ ಕಥೆಯು ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಚಾರವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಮುಂಚೆಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

ರಾಜಪುತ್ರಸ್ಥಾನದ ಘೋಸುಂಡಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಒಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸಂಕರ್ಷಣ ವಾಸುದೇವರ ಪೂಜಾಮಂದಿರದ ಸುತ್ತ ಒಂದು ಪ್ರಾಕಾರ

ವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸಂಗತಿ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಶಾಸನವು ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೨೦೦ರ ವೇಳೆಗೇ ರಚಿತವಾದುದೆಂದು ಅದರ ಲಿಪಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಬೆಸನಗ ರದ ಒಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ—ಇದೂ ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೨ರಡನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು —ಭಾಗವತ ಹೆಲಿಯೋಡೋರನು ದೇವದೇವನಾದ ವಾಸುದೇವನ ಪೂಜಾ ಮಂದಿರದ ಎದುರುಗಡೆ ಗರುಡ ಧ್ವಜ (ಸ್ತಂಭ) ವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಲಿಯೋಡೋರನೆಂಬ ಗ್ರೀಕನು ತಾನು 'ಭಾಗವತ'ನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅನ್ಯದೇಶಿಯರೂ ಈ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಬಹುದಾಗಿದ್ದಿ ತೆಂದೂ ಭಾಗವತರೆಂಬ ಒಂದು ಭಕ್ತ ಸಂಘವು ಏರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಿ ತೆಂದೂ ತಿಳಿಯು ತ್ತದೆ. ನಾನಾಘಾಟ್ ಎಂಬಲ್ಲಿನ ಗುಹೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಒಂದು ಶಾಸ ನದ ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಕರ್ಷಣ ಮತ್ತು ವಾಸುದೇವ ಎಂಬ ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳೂ ಇತರ ದೇವರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳೊಡನೆ ದ್ವಂದ್ವಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಈ ಶಾಸನವೂ ಕ್ರಿ. ಪೂ. ಮೊದಲನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು.

ಅಂತು, ವಾಸುದೇವಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆಯು ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ, ಎಂದರೆ, ಕ್ರಿಸ್ತಜನನಕ್ಕೆ ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಮುಂಚೆಯೇ, ಆರಂಭ ವಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ಸ್ಯ, ವಾಯು, ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಭಾಗವತ ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಮುಂದಿನ ಶ್ಲೋಕ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ:—

ಯಾವತ್ ಪರೀಕ್ಷಿತೋ ಜನ್ಮ ಯಾವನ್ನಂದಾಭಿಷೇಚನಮ್

ಏವಂ ವರ್ಷಸಹಸ್ರಂತು ಜ್ಞೇಯಂ ವಂಚದಶೋತ್ತರಮ್.

(ಪರೀಕ್ಷಿತನ ಜನ್ಮಕಾಲದಿಂದ ನಂದನ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಚನದವರೆಗೆ ೧೦೦೫ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದುವು) ನಂದನು ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೩೪೩ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿತನು ಬಹುಶಃ ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೧೪೫೮ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆಯೇ ಮಹಾಭಾರತದ ಯುದ್ಧ ನಡೆದು ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣನು ಮಹಾಭಾರತಯುದ್ಧದ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದನಾದ್ದ ರಿಂದ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ಹದಿನೈದನೆಯ ಶತಮಾನ ಕೃಷ್ಣನಕಾಲವೆಂದು ನಂಬಬಹುದು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಕಥೆಯ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದೇವರೆಂದೂ ದೇವರದೇವನೆಂದೂ ಪರಿಗಣಿತನಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವೆಂದೇ ಭಕ್ತರ ನಂಬಿಕೆ. ಶ್ರೀರಾಮಾದಿಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶಾವತಾರರಾದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂರ್ಣಾವತಾರ! ಆತನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಮಹಾಭಾರತ, ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ, ಹರಿವಂಶ, ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಗೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. “ಯಸ್ತು ನಾರಾಯಣೋನಾಮ ದೇವದೇವಃ ಸನಾತನಃ ತಸ್ಯಾಂಶೋ ಮಾನುಷೇಷ್ವಾಸೀತ್” ವಾಸುದೇವಃ ಪ್ರತಾವನಾನ್” “ಸವಿಷ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಃ ಕೃಷ್ಣೇತಿ ಪರಿಕೀರ್ತತೇ” “ಸಪ್ರಷ್ಟಾ ಜಗತಃಕೃಷ್ಣಃ” ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ತಾನು ದೇವರಲ್ಲವೆಂದೂ ತಾನು ಯಾವ ದೈವೀಕೃತ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಪುರುಷಕಾರದಿಂದ ಮಾಡಬಹುದಾದಷ್ಟನ್ನೇ ಮಾಡಿದನೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

“ಅಹಂಹಿತತ್ಕುರಿಷ್ಯಾಮಿವರಂ ಪುರುಷಕಾರತಃ

ದೈವಂತು ನಮಯಾಶಕ್ಯಂ ಕರ್ಮಕರ್ತುಂಕಥಂಚನ”

ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಹಲವು ಆಯುಧಗಳು ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಲಭಿಸಿದುವು. ವರುಣ ಮತ್ತು ಸಾವಕರಿಂದ ಅವನು ಗದೆ ಮತ್ತು ಚಕ್ರಾಯುಧಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ನರಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅದಿತಿಯ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳು ಲಭಿಸಿದುವು. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಪಡೆದ ಮೇಲೆಯೇ ಕೃಷ್ಣನು ದಾನವರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲವನಾದನು.

ಧರ್ಮರಾಯನು ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗಮಾಡಿ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದಾಗ ಜೇದಿದೇಶದ ಅರಸನಾದ ಶಿಶುಪಾಲನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಒಹಳವಾಗಿ ನಿಂದಿಸಿದನು. ಪಾಂಡವದೂತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸಭೆಗೆ ಬಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನ ಮಹಾರಾಜನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವತಾರವುರುಷನೆಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪದೆ ಅವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಹೂಡಿದನು.

ಜರಾಸಂಧನು ಹಲವು ಸಲ ಮಧುರಾನಗರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದ ಮಧುರೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಓಡಿಹೋಗಿ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಭಾರತ ದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದೇವಮಾನುಷ ಕಥೆಗಳೆರಡೂ ಜತೆಜತೆಯಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಅವನ ಜೀವಿತಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕೃಷ್ಣನ ದೇವಕಥೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪಾಂಡವರಿಗೂ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣ ವಿದುರಾದಿಗಳಿಗೂ ಅವನು ಭಗವದಂಶ ಸಂಭೂತನಾದ ಮಹಾಪುರುಷನಾಗಿ ತೋರಿದರೆ ಶಿಶುಪಾಲ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳಿಗೆ ಅವನು 'ಗೋಪಾಲಕ' ನಾಗಿ ಕಂಡನು. ಆದರೆ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿ ದುರ್ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಾನ್ಯವಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದೇವತ್ವದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಶಯ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದೀಚೆಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಐತಿಹಾಸಿಕತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸತೊಡಗಿದಮೇಲೆ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕೃಷ್ಣಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಾವುದು, ಮಿಥ್ಯೆಯಾವುದು, ಎಂಬ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಮೂಲ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಾನವಮಾತ್ರನೆಂದೂ ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ದೈವತ್ವದ ಗೌರವ ವುಂಟಾಯಿತೆಂದೂ ಹಲವರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾವಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮೂಲ ಭಾರತ ಯಾವುದು, ಆಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಭಾಗಗಳು

ಯಾವುವು, ಯಾವಾಗ ಸೇರಿದುವು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿವಾದಕ್ಕೆಡೆಯಿಲ್ಲದ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ.

ಮಹಾಭಾರತಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಸ್ತಾಪಬರುತ್ತದೆ ಯಾದರೂ ಅದು ಬಹಳ ಸ್ವಲ್ಪ. ಛಾಂದೋಗ್ಯೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಘೋರ ಅಂಗಿರಸನೆಂಬ ಗುರುವಿನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಹಸ್ಯ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರದ್ರಷ್ಟನಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನು ಮಾನವನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿದೆಯೇ ಹೊರತು ದೇವನೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವೇದಯುಗದ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದುದೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ನಾರಾಯಣಾರ್ಪಣವಿರೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮಬೋಧೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನು ಮಧುಸೂದನನಂತೆಯೇ 'ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ' ನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇನೇ ಇದ್ದರೂ ಕೃಷ್ಣನು ಮಧುಸೂದನನಿಗೆ ಸಮಾನನೆಂಬ ಅರ್ಥ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೇದಯುಗದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ದೇವತ್ವದ ಗಣನೆ ಬಂದಿತೆಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಕೃಷ್ಣನೂ ಭಾರತದ ಕೃಷ್ಣನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯವರೆಂದೂ ಮಹಾಭಾರತದ ಕೃಷ್ಣನು ಅಧರ್ಮಿಗಳಾದ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ದುಷ್ಕೃತ್ರಿಯರನ್ನೂ ಕೊಂದು ಲೋಕಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪಕನೇ ಹೊರತು ಉಪನಿಷತ್ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ಮತಾಚಾರ್ಯನಲ್ಲವೆಂದೂ ಕೆಲವರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಹಾಭಾರತದ ಕೃಷ್ಣನು ಮತಾಚಾರ್ಯನಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಮನಲ್ಲ. ಅವನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸಮರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತ ಧರ್ಮದ ಸಾರವನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಿರಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು ಭರತಖಂಡದ ಮತಾಚಾರ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥ. ಅದು ಸಮಸ್ತ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಾರವೆಂದೇ ಆಸ್ತಿಕರ ನಂಬಿಕೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಕೃಷ್ಣನು ಘೋರ ಅಂಗಿರಸನಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಉಪದೇಶಕ್ಕೂ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನ

ನಿಗೆ ಮಾಡಿರುವ ಉಪದೇಶಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಹೋಲಿಕೆಯಿದೆ. ಅಂಗಿರಸನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ “ಪುರುಷಯಜ್ಞ” ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದನಂತೆ. ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನವನ್ನೇ ಒಂದು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ಜೀವನದ ನಿತ್ಯಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೇ ಯಜ್ಞಾಂಗಗಳೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಹಸಿದು ಅಥವಾ ನೀರಡಸಿ ಸಂತೋಷವಿಲ್ಲದಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯೇ “ದೀಕ್ಷೆ”. ಅವನು ಉಂಡು, ಕುಡಿದು ಸುಖಿಸಿ, ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಾಗ ಅದು “ಉಪಸದ” ತಪಸ್ಸು, ದಾನ, ಆರ್ಜವ, ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯವಚನ— ಇವೇ ಯಜ್ಞದಕ್ಷಿಣೆ. ಮರಣವೇ ಅವಭೃತ.¹ ಹೀಗೆ ತಿನ್ನುವುದು ಕುಡಿಯುವುದು ನೊದಲಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೇ ಯಾಗಾಂಗಗಳೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಮಾನವ ಜೀವನವೇ ನೈದಿಕ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಾರಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದು ಬಲಿ, ಹೋಮ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜ್ಞದ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣನೇ ಸರದೈವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವ ಭಾಗವತ ಮತದಲ್ಲಿಯೂ ಬಲಿಹೋಮಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಯತ್ಕರೋಷಿಯದಶ್ನಾಸಿ ಯಜ್ಞಹೋಷಿ ದದಾಸಿಯತ್
ಯತ್ತವಸ್ಯಸಿಕೌಂತೇಯ ತತ್ಪುರುಷ್ಠ ಮದರ್ಪಣಮ್.

ತಪೋದಾನಾದಿಗಳೇ ಯಜ್ಞದಕ್ಷಿಣೆಗಳೆಂದು ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯಯಜ್ಞ, ತಪೋಯಜ್ಞ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಯಜ್ಞಗಳಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆ ಗೀತೆ ಉಪನಿಷತ್ತು ಮುಂತಾದವು

1. ಸಯದ ಶಿಶಿಷತಿ ಯತ್ಪಿಪಾಸತಿಯನ್ನರಮತೇ ತಾ ಅಸ್ಯದೀಕ್ಷಾಃ ಅಥ ಯದ ಶ್ವಾತಿ ಯಪ್ಪಿಬತಿಯದ್ರಮತೇ ತದುಪಸದೇ ವೈತಿ.

ಅಥ ಯತ್ತಪೋ ದಾನಮಾರ್ಜವಮಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯವಚನ ಮಿತಿ ತಾ ಅಸ್ಯದಕ್ಷಿಣಾಃ
. . . ತನ್ನರಣಮೇ ವಾಸ್ಯಾವಭೃತಃ

ಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೇ, ಇನ್ನೂ ಮುಂಚೆ, ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕದ ವೇಳೆಗೇ, ತತ್ತ್ವ ದರ್ಶಿಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕರು ಬಲಿಹೋಮಗಳಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗಿ ಯಜ್ಞ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೀತಾವಾಕ್ಯಗಳಿಗೂ ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ಹೋಲಿಕೆಯಿದೆ:—

ಸರ್ವೋಪನಿಷದೋ ಗಾವೋದೋಗ್ಧಾ ಗೋಪಾಲನಂದನಃ

ಸಾರ್ಥೋಪನಿಷತ್ಸಃ ಸುಧೀ ಭೋಕ್ತಾದುಗ್ಧಂ ಗೀತಾವೃತಂ ಮಹತ್ (ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಗೋವುಗಳು. . ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಹಾಲು ಕರೆಯುವವನು. ಸಾರ್ಥನೇ ಕರು. ಗೀತಾವೃತವೇ ಹಾಲು. ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ಭೋಕ್ತರು ಜ್ಞಾನಿಗಳು.) ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಾರವೇ ಗೀತೆಯೆಂದೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಉಪದೇಶಕತ್ವನೆಂದೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ಕೃಷ್ಣನೇ ಗೀತಾಚಾರ್ಯನಾದ ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಕೃಷ್ಣ ವಾಸುದೇವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಂದೂ ಪಾಂಡವ ಸಕ್ಷಪಾತಿಯಾದ ವಾಸುದೇವ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆಯೊಡನೆ ಯಾವುದೋ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪನಿಷತ್ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆ ಬೆರೆತಿರಬಹುದೆಂದೂ ಒಂದು ತರ್ಕವಿದೆ. 1 ವಾಸುದೇವನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಆನಕದುಂದುಭಿಯೆಂದು ಹರಿವಂಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಮರಕೋಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಹೇಳಿದೆ. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ವಾಸುದೇವನೆಂಬ ಹೆಸರು ದೇವರಿಗೇ ಸಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಿತು. ತೈತ್ತಿರೀಯಾರಣ್ಯಕದಲ್ಲಿ “ನಾರಾಯಣಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋವಿಷ್ಟುಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವಿದೆ.

1. ಈಗ ಕೃಷ್ಣ ವಾಸುದೇವರೆಂಬ ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳೂ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೇ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಕೃಷ್ಣನು ವಾಸುದೇವನ ಮಗನಾದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ವಾಸುದೇವನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತೆಂದು ಹೇಳುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಆದರೆ ವಾಸುದೇವನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗನಾದ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ವಾಸುದೇವನೆಂಬ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲವೆಡೆ

ಇಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ, ವಿಷ್ಣು, ವಾಸುದೇವ, ಎಂಬ ಮೂರು ಹೆಸರುಗಳೂ ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿವೆ. “ವಾಸನಾದ್ವಾಸುದೇವಸ್ಯವಾಸಿತಂತೇ ಜಗತ್ಪ್ರಯಂ | ಸರ್ವ ಭೂತನಿವಾಸೋಸಿ ವಾಸುದೇವ ನಮೋಗ್ತುತೇ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವನು ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವನೆಂದೂ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ವಾಸುದೇವನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತೆಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಸಗರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕಥೆ ಹೇಳುವಾಗ ವಾಸುದೇವನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಸಗರನ ಮಕ್ಕಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆದು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ವಾಸುದೇವನು ಕಪಿಲನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದನಂತೆ.¹ ಸನಾತನನಾದ ವಾಸುದೇವನೇ ಕಪಿಲನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಂತು ವಾಸುದೇವ ಶಬ್ದವು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ದೇವವಾಚಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣ ಕಥೆಯು ವಾಸುದೇವನ ಕಥೆಯೊಡನೆ ಬೆರೆತು ಹೋದಾಗ ವಾಸುದೇವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಕಥೆಯಾಗಿ ಆರಂಭವಾದ ಕೃಷ್ಣ ನೃತ್ಯಂತವು ದೇವದೇವನಾದ ವಾಸುದೇವ ನೃತ್ಯಂತದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಯಿತು. ಭಾರತದ ಕೃಷ್ಣನು ಕಾಷ್ಟರ್ಣ್ಯನ ಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾದ್ದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಹೆಸರು ಅವನಿಗೆ

ವಾಸುಭದ್ರ ಬಲಭದ್ರರೆಂಬ ಹೆಸರುಗಳೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಭಾಸನು ತನ್ನ ‘ದೂತವಾಕ್ಯ’ದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಾಸುಭದ್ರನೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಯಕ್ಷರ ದೇವತೆಯಾದ ಮಾಣಿಭದ್ರನನ್ನು ಮಣಿಭದ್ರನೆಂದೂ ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ನರಸಿಂಹ, ನಾರಸಿಂಹ ಎಂಬ ಎರಡು ರೂಪಗಳೂ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ನರಸಿಂಹನ ಮಗ ನಾರಸಿಂಹನೆಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಸುದೇವ, ವಾಸುದೇವ ಎಂಬ ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳೂ ಒಬ್ಬನಿಗೇ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆ. ‘ವಾಸುದೇವ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆಧಾರದಿಂದ ಅವನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನು “ವಸುದೇವ” ಎಂದು ಏಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿರಬಾರದು?

1. ದದೃಶುಃ ಕಪಿಲಂತತ್ರ ವಾಸುದೇವಂ ಸನಾತನಂ - ಬಾಲಕಾಂಡ 40-25.

ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ.² ನಾಮ ಸಾಧ್ಯಶ್ಯದಿಂದ ಅದು ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಕೃಷ್ಣಕಥೆಯೊಡನೆ ಸೇರಿತು. ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಕೃಷ್ಣನ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರೂ ದೇವಕಿ. ಭಾರತದ ಕೃಷ್ಣನ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರೂ ಅದೇ. ಇಬ್ಬರೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಉತ್ಸಾಹಗಳಿದ್ದವರು. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಈ ಇಬ್ಬರ ಕಥೆಗಳೂ ಸೇರಿ ಒಂದಾಗುವುದು ಬಹಳ ಸುಲಭವಾಯಿತು.

ವಾಸುದೇವ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣರ ಜತೆಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಥೆಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸುದ್ದಿ ಬಂದಿದೆ. ಋಗ್ವೇದದ ಕೆಲವು ಋಕ್ಕುಗಳು ವಿಷ್ಣುಸ್ತೋತ್ರವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ದೇವದೇವನಲ್ಲ. ಅವನು ಇಂದ್ರನ ಸ್ನೇಹಿತ³. ಅವನ ಆಜ್ಞಾಧಾರಕ್ಕನೂ ಹೌದು. ವೇದಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿರುವ ವಿಷ್ಣುವು ವೇದಯುಗವನ್ನು ದಾಟಿ ಪುರಾಣ ಯುಗವು ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ದೇವರ ದೇವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದ್ರನೇ ಹಲವು ಸಲ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಸೋಲುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾದ ಮೇಲೆ ವಿಷ್ಣು ವಾಸುದೇವನ ಸಮನೆಂದಾಯಿತು.

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಿರಿಮೆಯ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು. ವೇದದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ವರ್ಣನೆ ಹಲವು ಸಲ ಬಂದಿದೆ. “ತೀಣಿಪದಾ ವಿಚಕ್ರಮೇ ವಿಷ್ಣುರ್ಗೋವಾ ಅದಾಭ್ಯಃ” ಈ ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಸೂರ್ಯನ ಉದಯ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಅಸ್ತಮಾನಗಳೇ ಎಂದು ಒಂದು ವಾದ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ “ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೇ ಧಾನಿದಧೇ ಪದಂ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣುವು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಭೂಮಿ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಆಕಾಶಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿದನೆಂದು ಅರ್ಥ

2. ಭಂಡಾರ್‌ಕರ್ “ವೈಷ್ಣವಿಜಮ್, ಶೈವಿಜಮ್”.

3. “ಇಂದ್ರಸ್ಯಯುಜ್ಯಃ ಸಖಾ”.

ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಸೂರ್ಯನ ದೈನಂದಿನ ಚಲನೆಯ ಮೂರು ಘಟ್ಟಗಳೆಂಬ ಅರ್ಥಹೋಗಿ ಅವು ಮೂರು ಲೋಕಗಳೆಂಬ ಅರ್ಥ ಬಂದಿತು. ಬಹುಶಃ ಇದರಿಂದಲೇ ವಾಮನಾ ವ ತಾರದ ಕಥೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು ! ಆದರೆ ವೇದದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅವತಾರ ತತ್ವದ ಸೂಚನೆಯಿಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಈ ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂಥವೆಂದೂ ಮೂರನೆಯದು ವಿಷ್ಣು ವಿನಾ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದೆಂದೂ ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆಯಿದೆ. ಅದೇ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪರಮ ಪದ ! ಆ ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಪಿತೃಗಳೂ ಆನಂದಿಸು ವರು ! ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅವಾಸವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಈ 'ಪರಮ ಪದ'ದ ದೆಸೆಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಕರೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನವನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುವ ಈ ವಾಕ್ಯವಿದೆ :

“ ವಿಜ್ಞಾನಸಾರಧಿಯಸ್ತು ಮನಃ ಪ್ರಗ್ರಹವಾನ್ನರಃ

ಸೋಽಧ್ವನಃ ಪಾರಮಾಪ್ನೋತಿತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಂ ”

ಯಾವ ಮಾನವನು ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಸಾರಧಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಓಡುವ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕುವನೋ ಅವನು ಪ್ರಯಾಣದ ಕೊನೆಮುಟ್ಟು ತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪರಮ ಪದ.

ಶತಪಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ ವೇಳೆಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಬಂದಿತ್ತು. ದೇವತೆ ಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ನೆರೆದಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮೊದಲು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗುಂಪಿನ ಒಡಿತನ ಸಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದರೆಂದೂ ಅದರಂತೆ ವಿಷ್ಣುವು ಮೊದಲು ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮುಖಂಡ ನಾದನೆಂದೂ ಒಂದು ಕಥೆ ಬಂದಿದೆ.

ವಿಷ್ಣುವು ದೇವದೇವನೆಂದಾದುದರಿಂದಲೂ ವಾಸುದೇವನು ದೇವ

ರೆಂದು ಮೊದಲೇ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದು ದರಿಂದಲೂ ಈ ಎರಡು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕಥೆಯೂ ಸೇರಿ ಒಂದಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ವಾಸುದೇವ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥಸಾದೃಶ್ಯವೂ ಇದೆ. ವಿಷ್ಣು ಶಬ್ದವು ವಿಷ್ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಬಂದದ್ದು. 'ವಿಷ್' ಎಂದರೆ ಪ್ರಸರಿಸು, ಹರಡು, ವ್ಯಾಪಿಸು, ಎಂದರ್ಥ. ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ನ್ನು ವಿಷ್ಣು. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಕಥೆಯಿಂದಲೂ ಅವನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದವನೆಂಬ ಅರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ. ವಾಸುದೇವ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೆಂಬರ್ಥವಿದೆ. “ಭಾದಯಾಮಿ ಜಗದ್ವಿಶ್ವಮ್ ಭೂತ್ವಾಸೂರ್ಯಾ ಇವಾಂಶುಭಿಃ ಸರ್ವಭೂತಾಧಿ ವಾಸಶ್ಚ ವಾಸುದೇವಸ್ತತೋಹ್ಯಯಂ” “ವಸನಾತ್ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮ್ ವಾಸುದೇವಸ್ತತೋ ವೇದ್ಯಃ” ಎಂದು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದೆ. ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವನಾದ್ದರಿಂದ ವಾಸುದೇವನೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತೆಂದು ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ 'ವಾಸು' ಶಬ್ದಕ್ಕೇ ವಿಷ್ಣು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ.¹ ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ವಾಸುದೇವ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಒಂದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಾಗಲು ಅವೆರಡಕ್ಕೂ ಇರುವ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯೆಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ.

ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ 'ಅಂತರ್ಯಾಮಿ' ಯೆಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ನಾರದ ಪಂಚರಾತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ 'ನಾರಶಾಯಿ' ಯೆಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೆ. ನಾರದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವವನು ನಾರಶಾಯಿ. ನಾರಾಯಣನೆಂದರೂ ಇದೇ ಅರ್ಥ. ಅಯನವೆಂದರೆ ವಾಸಸ್ಥಳವೆಂದರ್ಥ. 'ನಾರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವನು ಅಥವಾ ಸಂಚರಿಸುವವನು ನಾರಾಯಣ. ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣು ವಾಸುದೇವ ನಾರಾಯಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಮೊದಲು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವು ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದಗಳಾದ್ದರಿಂದ

1 Apte's Sanskrit English Dictionary

ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದುವು. ಹಲವು ದೇವರುಗಳು ಹೀಗೆ ಒಂದಾದಮೇಲೆ ಒಬ್ಬನೇ ದೇವರು ಹಲವು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳು ಬಲ್ಲನೆಂಬ ಭಾವ ತಲೆದೋರಿ ಅವತಾರ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಅಂಕುರವಾಯಿತು. ವಾಸುದೇವ ಕೃಷ್ಣನು ವಿಷ್ಣುನಾರಾಯಣನ 'ಅವತಾರ' ನೆನಿಸಿದನು.

ನಾರಾಯಣ, ವಿಷ್ಣು, ವಾಸುದೇವ, ಕೃಷ್ಣರ ಕಥೆಗಳ ಜತೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣನ ಹೆಸರೂ ಸೇರಿದೆ. ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ಸಾಂಚರಾತ್ರ ಧರ್ಮದ ವರ್ಣನೆಯಿರುವ ಮಹಾಭಾರತದನಾರಾಯಣೀಯ ಭಾಗದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಂಥಾ ಗೋಪಾಲ ದೇವರ ಕಥೆಯ ಸೂಚನೆ ಯಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ, ಪತಂಜಲಿಯ ಮಹಾ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹ ಆ ದೇವರ ಸುದ್ದಿ ಯಿಲ್ಲ. ನಾನಾಘಾಟ್ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಂಸವಧೆಗಾಗಿ ವಾಸುದೇವನ ಅವತಾರವಾಯಿತೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಕೊಂದ ಉಳಿದ ರಾಕ್ಷಸರ ಸುದ್ದಿಯಿಲ್ಲ. ಭಾಗವತವೇ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಕೃಷ್ಣನು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಕಂಸನ ವಧೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಅವತಾರವೆತ್ತಲಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲ ದೈತ್ಯರನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲುವಸಲು ವಾಗಿಯೇ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. 'ಗೋವಿಂದ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆಯಾದರೂ ಅದು ಗೋವುಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ವರಾಹಾವತಾರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಗೋವಿಂದನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. 'ಗೋ' ಎಂದರೆ ಭೂಮಿಯೆಂದರ್ಥ. ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ 'ಗೋವಿದ'ನೆಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ವಾಸುದೇವ ಕೃಷ್ಣನಿಗೇ 'ದೇವದೇವ' ಪದವಿಯುಂಟಾದಾಗ ಇಂದ್ರನ ಈ ಬಿರುದೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೇ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ 'ಗೋಪ'¹ ಎಂಬ

1. ತ್ರೀಣಿಪದಾವಿಚಕ್ರಮೇ ವಿಷ್ಣು ಗೋಪಾ ಅದಾಭ್ಯಃ

2. ಆರ್. ಜಿ. ಭಂಡಾರ್‌ಕರ್ 'ವೈಷ್ಣವಿಜಮ್, ಶೈವಿಜಮ್, ಇತ್ಯಾದಿ'

ವಿಶೇಷಣವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಗೋವಿಂದ, ಗೋಪಾಲ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳೂ ಬಂದವು.

ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆಗೆ 'ಹರಿವಂಶ'ವು ಮುಖ್ಯಾಧಾರ. ಹರಿವಂಶದಲ್ಲಿ 'ದೀನಾರ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ಮೂರನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿನದಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲ್ಯದ ಕಥೆಗಳು ಗೋಪಾಲಕರಾದ ಆಭೀರರ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದೂ ಮೊದಲಿಗೆ ಅವರು ಊರಿದೂರಿಗೆ ಅಲೆಯುವ ಗೋಪಾಲಕ ವೃತ್ತಿಯವರಾಗಿದ್ದು ಅಮೇಲೆ ಭರತ ಖಂಡದ ವಶ್ವಿನು ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರೆಂದೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಥೆಗಳೇ 'ಹರಿವಂಶ' ದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾದುವೆಂದೂ ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹರಿವಂಶದಲ್ಲಿ ಗೋವರ್ಧನ ಪೂಜೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ನಂದನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರಾದ ಗೋಪರು ಆಭೀರರಂತೆಯೇ ಇದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು "ಆಭೀರಪಲ್ಲಿ" ಎಂದು ಹರಿವಂಶದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ಆಭೀರರು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾದರೂ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಕರು. ಅವರು 'ಪಂಚನದ' (ಈಗಿನ ವಂಜಾಬು) ದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮೈಚ್ಛುರೆಂದೂ ದಸ್ಯುಗಳೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಆಭೀರರು ಭಾರತದ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದು ಅಮೇಲೆ ಭಾರತದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಹೊರಟರೆಂದೂ ನಂಬಬಹುದು. ಅವರು ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ತಾವು ಹೋದೆಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಕಥೆಗಳೇ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹರಿವಂಶ, ಭಾಗವತಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ವಾಸುದೇವ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿವೆ. ದೇವತೆಗಳಾದ ವಿಷ್ಣು, ವಾಸುದೇವ, ಮತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಋಷಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣ, ಗೋಪಾಲಕ ವೃತ್ತಿಯವನೂ ಆಭೀರ ಕುಲದೈವವೂ ಆದ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ - ಇವರೆಲ್ಲರ ಕಥೆಗಳೂ ಸೇರಿ

ಈಗಿನ ಕೃಷ್ಣಕಥೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ದೇವರೂ ಹೌದು, ಮಾನವನೂ ಹೌದು, ಅವನು ಮತಸ್ಥಾಪಕನೂ ವೇದಾಂತ ವಿಜ್ಞಾನಿಯೂ ಹೌದು, ತಂತ್ರಕುಶಲಿಯಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯನೂ ಹೌದು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ

ಸುಮಾರು ಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಮಹಾ ಪುರುಷನೊಬ್ಬನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಾದುದು, ಮಿಥ್ಯವಾದುದು, ಎಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡತೊಡಗುವುದು ಸಾಹಸವೇ ಸರಿ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವತಾರಪುರುಷನಾದ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ; ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಆರಾಧ್ಯದೈವ. ಇಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಮಾ ನಿರೂಪಕವಾದ ಸಂಗತಿಗಳು, ಅತಿಮಾನುಷ ಸಂಗತಿಗಳು, ಇರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಈತನ ಕಥೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳಂತೆ ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣ, ಕವಿಕಲ್ಪನೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಹೋಗಿವೆ.

ಮಹಾ ಭಾರತವೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥ. ಅದರ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಶೈಶವ ಬಾಲ್ಯಗಳ ಕಥೆ ವರ್ಣಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲ್ಯದ ಕಥೆಗೆ ಕೆಲವು ಸೂಚನೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ದ್ರೌಪದಿಯು ಕೌರವ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಮಾನ ಮೊದಗಿದಾಗ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತ ಅವನನ್ನು “ಗೋಪೀಜನಪ್ರಿಯ”¹ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಧರ್ಮರಾಯನ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಶುಪಾಲನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತ ಅವನ ಬಾಲ್ಯಯೌವನಗಳ ಕೆಲವು ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಬರುವ ಒಂದೆರಡು ಸಂಗತಿಗಳ ಹೊರತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾದ ಕೃಷ್ಣ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಾಣಲಾರಿವು. ನಂದಗೋಕುಲ ಮತ್ತು ಬೃಂದಾವನಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವರ್ಣನೆ ಮಹಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ

1. ಈ ಭಾಗವು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತವೆಂದು ಒಂದು ವಾದವಿದೆ.

ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಭಾಗವತಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲ್ಯಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಮಾನುಷ ಸಂಗತಿಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಕೆಲವುಗಳೇ ಕೃಷ್ಣನ ದೇವತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹಲವು ಹೊಸ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿರುವ ಸಣ್ಣ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೇ ಲಂಬಿಸಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬರೆದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಮಧುರಾನಗರದಲ್ಲಿ ಕಂಸಾಸುರನು ಬಹಳ ನೀಚನಾಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ತಾನೇ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಉಗ್ರಸೇನನ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಕಂಸನ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ವಸುದೇವನಂಥ ವಾವರ್ಭೀರುವು ಕಂಸನ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗುವುದು ಶಕ್ಯವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅಂಜಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ರೋಹಿಣಿಯನ್ನು ನಂದಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಂದಾಲಯದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನಂದಾದಿಗಳು ಕೂಡ ಕಂಸನ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಮಧುರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಡೆ ವಾಸವಾಗಿದ್ದವರು. ಇದು ಬಹುಶಃ ಕೃಷ್ಣ ಜನನವೃತ್ತಾಂತದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶ. ಇದನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪುರಾಣಕಾರರು ದೇವಕೀ ವಸುದೇವರನ್ನು ಕಂಸನು ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದನೆಂದೂ ದೇವಕಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಬಲರಾಮನನ್ನು ರೋಹಿಣಿಯ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಯಿತೆಂದೂ ಕೃಷ್ಣನು ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆಯೇ ಚತುರ್ಭುಜನೂ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರನೂ ಆದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ದೇವಕೀ ವಸುದೇವರು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಶಿಶುರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದನೆಂದೂ ಕಥೆಕಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಯಮುನೆಯು ವಸುದೇವನಿಗೆ ದಾರಿಬಿಟ್ಟಿತಂತೆ-ದೇವ ಶಿಶು ಅವನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿದ್ದು ದರಿಂದ! ಮಗುವಿಗೆ

ಮಳೆ ಹನಿ ಬೀಳದಂತೆ ಅದಿಶೇಷನೇ ಬಂದು ತನ್ನ ಹೆಡೆಗಳಿಂದ ಕೊಡೆ ಹಿಡಿದನು !

ಕೃಷ್ಣನು ನಂದಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಕಂಸನು ಹಲವರು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಪೂತನಿ ಮೊದಲನೆಯವಳು. ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಸ್ವರೂಪಳಾದ ಪೂತನಿಯು ಕಂಸನ ಅಜ್ಞೆಯಂತೆ ಸುಂದರರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವಳು. ಅವನಿಗೆ ಸ್ತನ್ಯವಾನಮಾಡಿಸಿದಳು. ಇವಳ ದುರುದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿದ ಕೃಷ್ಣನು ಸ್ತನ್ಯದೊಡನೆ ಅವಳ ಜೀವವನ್ನೂ ಹೀರಿಬಿಟ್ಟನು ! ಅವಳು ಆಗ ತನ್ನ ಮಾಯಾರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಎಂದಿನ ಭಯಂಕರ ಬೃಹದಾಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು. ಇದು ಪೂತನಿಯ ಪುರಾಣ ಕಥೆ.

ಪೂತನಾ ಎಂಬುದು ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬರಬಹುದಾದ ಒಂದು ರೋಗಕ್ಕೆ ಹೆಸರು. ಆ ರೋಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನೂ ಶುಶ್ರುತದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಕೃಷ್ಣನು ಎಳೆಯ ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಈ ರೋಗವು ಬಂದು ವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಅದನ್ನೇ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೆಳೆಸಿ ಹೇಳಿರಬಹುದು. ಮಹಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪೂತನಿಯ ಕೊಲೆಯ ಪ್ರಸಂಗದ ಸೂಚನೆಯಿದೆ. ಶಿಶುಪಾಲನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುವಾಗ ಪೂತನಿಯ ಕೊಲೆಯ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ 'ಶಕುನಿ' ಯ ಕೊಲೆಮಾಡಿದವನೆಂದು ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಶಕುನಿಯೆಂದರೆ ಹಕ್ಕಿ. ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಮಗುವು ಹಕ್ಕಿಯೊಂದನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ ಅಗಾಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಮಹಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ಹಕ್ಕಿ' ಮಾತ್ರವಾಗಿರುವ ಪೂತನಿಯು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬಾಲಘಾತಿನಿಯಾದ ಹೆಂಗಸು. ಹರಿವಂಶದಲ್ಲಿ, ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣಗಳ ಕಥೆಗಳೆರಡೂ ಸೇರಿದ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪೂತನಿಯು 'ಕಂಸಧಾತ್ರಿ.' ಕಾಮರೂಪಿಣಿ

ಯಾದ ಆ ಹೆಂಗಸು ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ! ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತ ಪುರಾಣವು ಪೂತನಿಯು 'ಕಂಸನ ಭಗಿನಿ'ಯೆಂದೂ ಅವಳು ಮಧುರೆಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋದಳೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಪೂತನಿಯು ಧಾತ್ರಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಕಂಸಭಗಿನಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಅವಳು ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಮೃತ್ಯು ಸ್ವರೂಪಳಾದ ಕರಾಳರಕ್ತಸಿ. ಅವಳು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸ್ತನ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಾಗ ಆದ ಅನರ್ಥವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ

ದುಷ್ಟರಕ್ತಸಿ ಯೊಡಲು ಬೀಳುತ
ನೆಟ್ಟನೊಂದರೆಗಾವುದಂತರ
ವಿಟ್ಟಡೆಯ ಗಿಡಬಳ್ಳಿ ಮರಗಳನೊರಸಿ ವನದೊಳಗೆ
ಹುಟ್ಟಿದನಿತುವನೆಲ್ಲವನು ಹುಡಿ
ಗುಟ್ಟಿಬಿದ್ದು ದು ಭೂಪ ವಜ್ರದ
ಲಿಟ್ಟು ಕೆಡಹಿದ ವೃತ್ರನೊಡಲೀಧರೆಗೆ ಬೀಳ್ವಂತೆ

ಕೊನೆಗೆ, ಅವಳ ಶವವನ್ನು ಅಖಂಡವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಅದನ್ನು ಕಡಿಕಡಿದು ಬಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಸಾಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು! ಆ ಶವದ ಹನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಕಾಡನ್ನೆಲ್ಲ ಕತ್ತರಿಸಿ ಒಟ್ಟಿಬೇಕಾಯಿತು. ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡೆಲ್ಲ ಬಯಲಾಗಲು ದನಗಳಿಗೆ ಮೇವು ಸಿಕ್ಕದೆ ಗೋಪರು ತಮ್ಮ ವಾಸಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು! ಅಂತು, ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬರಬಹುದಾದ ಒಂದು ರೋಗವು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಮ್ಮ ಭಾಗವತಕಾರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ರಕ್ತಸಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ 'ದಾಮೋದರ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಥೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಕೃಷ್ಣನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪೀಡಿಸಿದುದರಿಂದ ಬೇಸರಗೊಂಡು ಯಶೋದೆಯು

ಅವನ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗ ಬಿಗಿದು ಒಂದು ಬರಳಿಗೆ ಆ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಳಂತೆ. ಮೊದಲು ಎಷ್ಟು ಹಗ್ಗವಾದರೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಾಲಲೇ ಇಲ್ಲ! ಕೊನೆಗೆ ದಯಾಮಯನಾದ ಲೀಲಾವತಾರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಕನಿಕರಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಗೊಳಗಾದನು. ಹೀಗೆ ದಾಮ (ಹಗ್ಗ) ದಿಂದ ಉದರ (ಹೊಟ್ಟೆ) ಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ದಾಮೋದರನೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತೆಂದು ಕಥೆ. ಆದರೆ ಮಹಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ “ದಮಾದ್ಧಾಮೋದರೋವಿದುಃ” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ದಮ, (ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ) ವಿರುವುದರಿಂದ ದಾಮೋದರ ನೆನಿಸಿದನೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ತಾತ್ಪರ್ಯ. “ದಮಾದಿ ಸಾಧನೇನ ಉದರ ಉತ್ಪತ್ಯುಷ್ಕಗತಿಯಾಗತಯಾಗಮ್ಯತಿ ಇತಿ ದಾಮೋದರಃ” ‘ಉದರ’ ಎಂದರೆ ಉತ್ಪತ್ಯುಷ್ಕಗತಿಯೆಂದರ್ಥ. ದಮದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ಯುಷ್ಕಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವನು ದಾಮೋದರ. ವೇದಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ಇಂದ್ರನಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಅಂತಸ್ತಿನವನು. ಆದರೆ ಅವನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ವಿಷ್ಣುವಿಗೇ ದಾಮೋದರನೆಂಬ ಹೆಸರಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾಗವತಕಾರನು ದಾಮೋದರನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಕಥೆ ಕಟ್ಟಿರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಇದರಂತೆಯೇ ‘ಉಪೇಂದ್ರ’ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ‘ಉಪೇಂದ್ರ’ ಎಂಬುದು ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಉಪೇಂದ್ರನೆಂದರೆ ಇಂದ್ರನಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವನು ಅಥವಾ ಚಿಕ್ಕ ಇಂದ್ರನೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕು. ವೇದ ಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ಇಂದ್ರನಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವನೇ ಸರಿ. ವಿಷ್ಣು ಕೃಷ್ಣರು ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಅವನ ‘ಉಪೇಂದ್ರ’ ತ್ವವು ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನೇ ಪರದೈವವೆಂದು ನಂಬಿದ ಭಕ್ತರು ಈ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಲು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ “ಇಂದ್ರಾದುಪರಿ ಉಪೇಂದ್ರಃ” ಎಂದು ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕೃಷ್ಣನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದಾಗ ಅವನಿಗೆ ‘ಉಪೇಂದ್ರ’ ನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತೆಂದು ಹೇಳಿರು

ವುದರಿಂದ ಈ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಬಲಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಯಿತು. ನಂದಾದಿಗೋಪಾಲ ಕರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇಂದ್ರಯಜ್ಞವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸಿಟ್ಟು ಗೊಂಡು ಇಂದ್ರನು ಬಹಳ ಬಿರುಸಾದ ಮಳೆ ಸುರಿಸಲು ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತವನ್ನೇ ಕೊಡೆಯಂತೆ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಕೃಷ್ಣನು ಇಂದ್ರನ ಅಹಂಕಾರ ವನ್ನು ಮುರಿದನೆಂದೂ ಕಡೆಗೆ ಇಂದ್ರನೇ ಶರಣಾಗತನಾದನೆಂದೂ ಶರಣಾ ಗತವತ್ಸಲನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಅಂದಿನಿಂದ 'ಉಪೇಂದ್ರ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕೊಂಡನೆಂದೂ ಕಥೆ.

ಗೋಕುಲದ ಕೃಷ್ಣನ ಪರಾಕ್ರಮದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕಂಸನು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಮಧುರಗೆ ಕರೆತರಲು ಅಕ್ರೂರನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ದನು. ಬಿಲ್ಲ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಕಂಸನು ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಅಕ್ರೂರನ ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸಿದ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಗೋವಾಲಕರೊಡನೆ ಮಧುರಗೆ ಬಂದು ಅವರಿಗಾಗಿ ಮಧುರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದ 'ಕುವಲಯಾ ಪೀಡ' ಎಂಬ ಆನೆ, ಚಾಣೂರ ಮತ್ತು ಮುಷ್ಠಿಕ ಮೊದಲಾದ ಜಟ್ಟಿಗಳು ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಲೀಲಾ ಜಾಲವಾಗಿ ಕೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅನರ್ಥಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಕಂಸ ನನ್ನೂ ವಧಿಸಿ ಅವನ ತಂದೆ ಉಗ್ರಸೇನನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದರು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಯಾದವರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಬಹಳ ಗಣ್ಯತೆ ಯುಂಟಾಯಿತು. ಅವನು ಮಧುರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಆ ನಗರಕ್ಕೆ ಹಲವು ಬಾರಿ ಒದಗಿದ ವಿಪತ್ತುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದನು. ಶತ್ರು ಪಕ್ಷವು ಬಹಳ ಬಲಯುತವಾಗಲು ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನವರಾದ ಯಾದವರನ್ನು ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಪಶ್ಚಿಮ ಸಾಗರದ ಕಡೆ ಓಡಿಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಕಾವಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ಅದೇ ಯಾದವರ ಹೊಸ ರಾಜಧಾನಿ ಯಾಯಿತು.

ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಡವರ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹಲವು

ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ತನ್ನ ಪರಮ ಶತ್ರುವಾದ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮರಾಯನ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿಶುವಾಲನನ್ನು ತಾನೇ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಹಲವರು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದು ದಾನವಾಂತಕನೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಧರ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ನೂರಿಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷ ಬಾಳುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಯಾದವರ ಅಂತಃಕಲಹವನ್ನೂ ಕಡೆಗೆ ದ್ವಾರಕೆಯ ವಿನಾಶವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಜರಾಸಂಧ ಎಂಬ ಬೇಟೆಗಾರನು ಕೃಷ್ಣನು ವನದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ಬಣ್ಣದ ಜಿಂಕೆಯೆಂದು ಭ್ರಾಂತಿಪಟ್ಟು ಅವನ ಕಾಲಿಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಬಾಣ ಹೊಡೆದುಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. 'ಜರೆ' (ಮುದಿತನ) ಯಿಂದ ನತ್ತನೆಂದು ಹೇಳುವ ಬದಲು ಇಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಸರಿನ ಬೇಟೆಗಾರನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಇದು ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಕಥೆಯ ಸಾರಾಂಶ. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಶೈಶವ ಬಾಲ್ಯಗಳ ವೃತ್ತಾಂತ ವಿಲ್ಲ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಯುದ್ಧ, ಗೀತೋಪದೇಶ ಮುಂತಾದ ಕಥಾಭಾಗಗಳಿಲ್ಲ. ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಸಮಗ್ರಕಥೆ ದೊರೆಯುವುದಾದರೂ ಬಾಲ್ಯದ ಕಥೆಗೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ. ಭಾಗವತ ಹರಿವಂಶಗಳು ರಚಿತವಾಗುವ ವೇಳೆಗೆ ವಿಷ್ಣುವೇ ಪರದೈವವೆಂದು ನಂಬುವ ಧರ್ಮವೊಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು, ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಮಹಿಮಾಪ್ರದರ್ಶಕವಾದ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ.

ರಾಧೆ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯಳೆನಿಸಿದ ರಾಧೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗೋಪಿಕಾ ಸ್ತ್ರೀಯ ವೃತ್ತಾಂತವು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ; ಮಹಾಭಾರತ, ಹರಿವಂಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂದು ಜನಮಾನ್ಯವಾದ ಕೃಷ್ಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ರಾಧೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

‘ರಾಧಾ ಮಾಧವ’ ರೆಂದು ಆಕೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ದೇವರ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೇ ನೇರಿಸಿಹೇಳುವುದಲ್ಲದೆ ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತರು ರಾಧೆಯ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜಯದೇವ ಕವಿಯು ತನ್ನ ‘ಗೀತ ಗೋವಿಂದ’ ದಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಹುಶಃ ಆತನಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ವೈವರ್ತ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆ ಬಂದಿದೆ. ಮೂಲ ಬ್ರಹ್ಮ ವೈವರ್ತ ಪುರಾಣವು ನಷ್ಟನಾಗಿ ಹೋಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಈಗ ಆ ಹೆಸರಿ ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಗ್ರಂಥವು ಅಧುನಿಕವಾದುದೆಂದೂ ಒಂದು ಮತ ವಿದೆ. ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಂಡ, ವ್ರಕೃತಿಕಾಂಡ, ಗಣೇಶಕಾಂಡ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಜನ್ಮಕಾಂಡ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಕಾಂಡಗಳಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿ ವೃತ್ತಾಂತವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನೇ ವರಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಸೂಚನೆಯಿದೆ. ಮೂರನೆಯದಾದ ಗಣೇಶಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಗಣೇಶನೂ ಕೃಷ್ಣನ ಅವತಾರವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕೊನೆಯದೇ ಮುಖ್ಯವೂ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಆದ ಭಾಗ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಜನನದ ಕಥೆಯು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕೃಷ್ಣ ಚರಿತ್ರೆಯೆಲ್ಲವೂ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ರಾಧೆಯ ಚರಿತ್ರೆ ಇದರಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಕೃಷ್ಣನೇ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದವನು’ ಅವನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಮೇಲೆ ‘ಗೋಲೋಕ; ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಲೋಕವಿದೆ. ಅದು ಕೃಷ್ಣ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ವಾಸಸ್ಥಾನ. ಅಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ರಾಧೆಯೊಡನೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ರಾಧೆ ಕೃಷ್ಣನ ಶಕ್ತಿ. ಶ್ರೀದಾಮನೆಂಬ ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ನೇಹಿತನೊಬ್ಬನು ರಾಧೆಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟುದ ರಿಂದ ಅವಳು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲತಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಅವಳಿಗೋಸ್ಕರ ಕೃಷ್ಣನೂ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಜನ್ಮ ತಾಳಬೇಕಾಯಿತು. ಗೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗೋಪಗೋಪಿಯರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮಿಕ್ಕಲ್ಲ ದೇವ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮಿಗಿಲು. ರಾಧೆಯೇ ಗೋಲೋಕ ಧಾಮಕ್ಕೆ ಅಧಿದೇವತೆ.

ಶ್ರೀದಾಮನ ಶಾಪನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರು ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮ ವೈವರ್ತ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದೆ. ರಾಧೆಯೇ ಮೊದಲು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಕೃಷ್ಣನಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವಳು. ಬಾಲಕನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ದಿನ ನಂದನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಮೇಘಗಳು ಗರ್ಜಿಸತೊಡಗಿದುವು. ಬಿರುಮಳೆ ಬೀಳತೊಡಗಿತು. ಆಗ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಪಡುತ್ತ ನಂದನು ಶಿಶು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎದೆಗಸ್ಪಿಕೊಂಡು ಹೇಗೋ ಸಂತೈಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಯುವತಿಯಾದ ರಾಧೆಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅವಳ ದೈವೀ ಲಾವಣ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ನಂದನು ಅವಳು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣು ಮಾಯೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ರಾಧೆ ಕೃಷ್ಣ ಸಮೇತಳಾಗಿ ರಾಸ ಮಂಡಲವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಯನ ಮನೋಹರವಾದ ವಿಹಾರ ಭೂಮಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಹೊಸ ವ್ರಾಯಬಂದಿತು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಾನೇ 'ಕನ್ಯಾ ದಾತ'ನಾಗಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿದನು. ವಿನಾಹಾನಂತರ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಲೀಲಾಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು.

ರಾಧೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವು ಬ್ರಹ್ಮ ವೈವರ್ತ ಪುರಾಣ ಹೊರತು ಇನ್ನಾವ ದರಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಜಯದೇವ ಕವಿಗಿಂತ ಮೊದಲಿನ ಯಾವ ಕವಿಗೂ ಇದು ತೋರದಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಂಬಾರ್ಕನೆಂಬ ವೈಷ್ಣವಾಚಾರ್ಯನು ರಾಧೆ ಕೃಷ್ಣನ ಪರಮ ಪ್ರೇಮಿಯೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಈ ರಾಧಾ-ಮಾಧವ ಕಥೆಯು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದೀಚೆಗೆ ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಕಥೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮ ವೈವರ್ತವೂ ಆಧುನಿಕ ಗ್ರಂಥವೇ ಇರಬಹುದು.

ಭಾಗವತದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

“ಅನತಾರಪುರುಷ”

ಹಿಂದೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರೂ ದುಷ್ಟ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸಾಧುಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಉವಟಳ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಭೂದೇವಿ ವ್ರಾರ್ಧಿಸಿದಳು. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಯಪ್ರದಾನಮಾಡಿ ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಭೂಭಾರವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಧುರೆಯಲ್ಲಿ ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯರ ಮಗನಾಗಿ ಅವತಾರವೆತ್ತಿದನು. ತಾಯೆಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿಬಂದಾಗ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪಾಣಿಯಾದ ಚತುರ್ಭುಜ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ದೇವಕೀವಸುದೇವರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಅವರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ‘ನೇಮಿಸಿ’ ಯಾದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು “ನರಶಿಶುತನವನಾಂತನು.”

ಶಿಶು ಕೃಷ್ಣನ ಅವೃಣೆಯಂತೆ ವಸುದೇವನು ಮಧುರೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ನಂದಾಲಯದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಯಶೋದಾದೇವಿಯು ಅಂದೇ ಪ್ರಸವಿಸಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ದೇವಕಿಯ ಬಳಿ ಇರಿಸಿದನು. “ಉರುವದೈವವನುರದಲಾಂತಿ” ದ್ವಂದರಿಂದ ವಸುದೇವನಿಗೆ ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ದೊರೆಯಿತು, ದಾರಿ ಸುಲಭವಾಯಿತು, ಭೋರ್ಗರೆದು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಯಮುನಾನದಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ದಾರಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಸೆರೆಮನೆ, ಕಾಲಸಂಕಲೆ, ಎಲ್ಲ ಯಥಾಪ್ರಕಾರವಾದುವು!

ದೇವಕಿ ಹೆತ್ತಕೆಂಬ ವಾರ್ತೆ ಕೇಳುತ್ತಲೂ ಕಂಸನು ಬಂದು ಹೆಣ್ಣು

ಮಗುವೆಂದು ತಂಗಿ ಎಷ್ಟು ಬೇಡಿಕೊಂಡರೂ ಕನಿಕರಿಸದೆ ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೊಲ್ಲಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಮಗುವು ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಹಾರಿಹೋಗಿ ಅಭ್ರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತು “ಎಲೆ ವಾಸಿ! ನಿನ್ನ ಸುವ ಕಳೆವ ಕಾಲಾತ್ಮಕನು ಧರೆಯಲಿ ಬೆಳೆವುತ್ಯದನೆ. ಬೇಗನೆ ನಿನ್ನೀತಲೆಯ ಮುಱಿಯಿಸಿಕೋ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಮಾಯವಾಯಿತು! ಕಂಸನು ಬೆರಗಾದನು. ಆ ಮಾಯಾವಿ ಎಷ್ಟು ಕಡೆಗೂ ತನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಿದನೆಂದು ರುಪ್ಪನಾಗಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ತನ್ನ ವೈರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕೊಲ್ಲಲು ನಾನಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

ಗೋಸಾಲಕ

ಇತ್ತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಂದನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದಿಗೆಯ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಖಿಳೇಶ್ವರನ ಸನ್ನಿಧಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಅಂದು ಮೊದಲು ಉತ್ಸವ ಪರಂಪರೆಯೇ ನಡೆಯಿತು. ಗೋಪಗೋಪಿಯರು ಸುಮನೋಹರ ಸುಂದರ ಶಿಶುಸಂದರ್ಶನದಿಂದ ಹರ್ಷಪರವಶರಾದರು. ಜನ ಮುದ್ದು ಕೂಸಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃದ್ಧನಾದನಾಗಿ ನಂದ ಯಶೋದೆಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗಿರಲು ಕಂಸನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾದ ರಕ್ತಸರನೇಕರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಬರತೊಡಗಿದರು. ನಂದನು ಒಂದು ದಿನ ಮಧುರಾ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಸಮಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಪೂತನಿಯೆಂಬ ಘೋರ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಬಂದು ಶಿಶು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಗೆದಳು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ಅವಳ ಸ್ತನ್ಯ ಪಾನಮಾಡುವ ನೆವದಲ್ಲಿ ಅವಳ ವ್ರಾಣವನ್ನೇ ಹೀರಿದನು. ನಂದನು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಬರುವವೇಳೆಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ರಕ್ತಸಿಯ ಶವವನ್ನೂ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಶುಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಂಡು ಗಾಬರಿಗೊಂಡನು. ಯಶೋದೆ ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಂತೈಸಿದಳು! ಗೋಪಿಕಾಪ್ರಿಯರು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆದರು; ‘ರಕ್ಷೆ’ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಶಾಂತ ವಿಗ್ರಹನಿಗೆ

‘ಗೃಹಶಾಂತಿ’ ಮಾಡಿದರಂತೆ! ಈ ಪವಾಡವನ್ನು ಕಂಡು ಶಿಶು ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮಾಶಿಶಯಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗಿದ್ದ ಗೋಕುಲ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದು ಅನೇಕ ಉತ್ಪಾತಗಳು ಕಾಣತೊಡಗಿದುವು.

ತೃಣಾವರ್ತನೆಂಬ ಕಂಸದೂತನೊಬ್ಬನು ಬಿರುಗಾಳಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಗೋಕುಲದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕೆಂದೂಳನ್ನು ಬೀರಿ ಗಿಡಮರ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅಂಬರಕ್ಕೆ ಹಾರಿಹೋದನು. ಮಗುವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಯಶೋದೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿದಳು. ಗೋಪಿಯರು ಗೋಳಿಟ್ಟರು. ನಂದಾದಿ ಗೋಪರು ಕಂಗೆಟ್ಟು ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹುಡುಕತೊಡಗಿದರು. ಅತ್ತ ಕೃಷ್ಣನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೃಣಾವರ್ತನ ಕೊರಳನ್ನು ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಹಿಡಿದು ಅವುಕಿ ಕೊಂದನು. ಆಗ ಆ ರಕ್ಕಸನ ಶವ ಗೋಕುಲದ ಬಳಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಆ ಶವದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಗೋಕುಲ ಜನಕ್ಕೆ ಹೋದ ಜೀವ ಮರಳಿಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಮಗು ಬೃಹದಾಕಾರದ ರಕ್ಕಸನನ್ನು ಕೊಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ತರ್ಕಿಸಲಾರದೆ ಆ ಸರಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಗೋವರು ಕಂಗಾಲಾದರು.

ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಯಶೋದೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ಕಾಣಿಸಿತು! ಆಕೆ ಇದೇನೋ ಅನರ್ಥವೆಂದು ಅಂಜಿ “ಹರಿ, ಶರಣು” ಎನ್ನುತ್ತ ಧ್ಯಾನ ಮಗ್ನಳಾಗಿ ಕುಳಿರಲು ಕರುಣದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತೆ ಆ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸಿ ನರಶಿಶುವಾದನು! ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೂ ತನ್ನ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಿನವರಿಗೂ ತನ್ನ ದೈವೀಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ ತೋರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಮಾಯಾಪರವಶರಾದ ಜನ ಎಷ್ಟು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕಂಡರೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನರಶಿಶುವೆಂದೇ ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಶ್ವೇತನೀಲ ಪರ್ವತಗಳಂತೆ ಮೆರೆಯುತ್ತ ಗೋವಾಲಕರ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರು.

ಸ್ವಲ್ಪ ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತಲೂ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಎಲ್ಲ ಗೋಪಬಾಲಕರಂತೆ

ಕರುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬರತೊಡಗಿದರು; ಇತರ ಹುಡುಗರೊಡನೆ ಸೇರಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಚೆಲ್ಲಾಟವಾಡಿದರು. ನೆರೆ ಹೊರೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಮೊಸರುಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಕುಡಿದರು, ಗೋಪಿಯ ರನ್ನು ಪೀಡಿಸಿ, ನಲಿಸಿ, ನಗಿಸಿ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮೆರೆದರು. ಯಶೋದೆ ಒಂದು ದಿನ ಕೃಷ್ಣನ ತುಂಟತನಕ್ಕೆ ರೋಸಿಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಒಂದು ಒರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಹೊಲದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಆಗ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನು ಆ ಒರಳನ್ನೂ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಮನೆಯ ಮುಂದಿದ್ದ ಅವಳಿ ಮತ್ತಿ ಗಿಡಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಅದನ್ನು ಸೆಕ್ಕಿಸಿ ಎಳೆಯಲು ಆ ಮರಗಳು ಬಿದ್ದು ಹೋದುವು. ಆ ಮರಗಳಿಂದ ಇಬ್ಬರು ಗಂಧರ್ವರು ಹೊರಟುಬಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಅವನ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಶಾವನಿಮುಕ್ತರಾಗಿ ಅಳಕಾವುರಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಇತ್ತ ಆ ಮರಗಳು ಬಿದ್ದ ಸದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೀತಚಿತ್ತನಾದ ನಂದನು ಓಡಿಬಂದು ನೋಡಿ “ಈ ಹೆಮ್ಮರಗಳನ್ನು ಶಿಶು ಕೀಳಲಿವೆವನೇ?” ಎಂದು ಸಂದೇಹಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋವರಿಲ್ಲರೂ “ಎಲ್ಲಾ ಬಾಲಕರ ವರಿಯಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲೆ ಕೌತುಕವು” ಎಂದರು. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ನಂದನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದೇಕೋ ಉತ್ಪಾತಗಳೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುವೆಂದು ಹೆದರಿ ಅವನು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೃಂದಾವನ ವೆಂಬ ಬೇರೊಂದು ವನ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಸಮಸ್ತ ಗೋಪಾಲಕರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಪುತ್ರರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕರುತುರುಗಳನ್ನೂ ಅಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ನಂದನೊಡನೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರು. ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿನ ಆ ವನದ ತೃಣಜಲಸಮೃದ್ಧಿಯು ನಂದಾದಿಗೋಪರನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸಿತು. ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ ವನ್ನು ಕಂಡು ಹರ್ಷಿತರಾದರು. ಯಮುನಾ ಪುಳಿನ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹರ್ಷವುಕ್ಕಿಸಿತು.

ಕ್ರಾಂತಿಪುರುಷ

ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವುಕಾಲ ಕಳೆದಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ನಂದಾದಿ

ಗಳು ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಇಂದ್ರಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದರು. ಮಳೆಗರೆದು ತೃಣಜಲಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು ಗೋಪಾಲಕವೃತ್ತಿಯವರ ಪದ್ಧತಿ. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ಅಂದು ಏನೂ ಅರಿಯದವನಂತೆ “ನಿಮಗೆ ಇಂದು ಏನು ಸಂಭ್ರಮ? ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ದೇವತೆಯಾರು? ಇದರಿಂದ ಫಲವೇನು? ಇದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಬಾರದೆ?” ಎಂದು ನಂದನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದನು. ಆಗ ನಂದನು ಮಗನ ಸಂಶಯವರಿಹಾರಮಾಡಹೊರಟು “ಮಗನೇ, ಈ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರನೇ ದೇವತೆ. ವೃಷ್ಟಿ ನಾವು ಬಯಸುವ ಫಲ. ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಸಚರಾಚರಜಗತ್ತಿಗೆ ಜೀವನ” ಎಂದನು. “ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಯಜ್ಞ ಲೌಕಿಕವೋ ವೈದಿಕವೋ? ಈ ಇಂದ್ರಯಜ್ಞವು ಯಾರಿಗೆ ವಿಹಿತ? ವೃಥಾ ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಧನಕ್ಷಯಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿರಿ? ನನ್ನ ಮಾತು ನಿಮಗೆ ಹಿತ ವಾಗುವುದಾದರೆ ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಬೇಡಿ. ಇದು ಉಚಿತ ವಲ್ಲ” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ನುಡಿದನು. ಮಗನ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಂದನಿಗೆ ಅಂಜಿಕೆಯಾಯಿತು. ಲೋಭದಿಂದ ಕುಲಾಗತಕ್ರಮವನ್ನು ಬಿಡಲು ಅವನಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಸಾಲಲಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ದೈವ ವಿರೋಧವುಂಟಾಗುವದೆಂದೂ ಅದರಿಂದ ಏನು ಕಷ್ಟಒಂದರೂ ಬರಬಹುದೆಂದೂ, ಆದಕಾರಣ ಅಂಧಾ ಯೋಚನೆ ಸಲ್ಲದೆಂದೂ ಅವನು ಮಗನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನು “ನಾವು ನಿಜವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಈ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ತೃಣಸಮೃದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಿರುವುದು ಇದರಿಂದಲೇ. ಈ ಬೆಟ್ಟವೇ ನಮಗೆ ವಿವಿಧ ಕಂದಫಲ ಪ್ರಸೂನಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಂಥಾದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಗೋವರ್ಧನಾದ್ರಿಗೇ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಇಂದ್ರನಿಗೇಕೆ ಮಾಡಬೇಕು ಪೂಜೆ?” ಎಂದು ವಾದಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣನ ಈ ಮಾತುಗಳು ಹಲವರಿಗೆ ಹಿತವೆನಿಸಿದುವು. ಹಲವರು ಗೋಪಾಲಕರು ಗೋವರ್ಧನಾದ್ರಿಯಿಂದ ತಮಗೆ ಉಪಕಾರವೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ

ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಅವರೆಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಸಮರ್ಥಿಸಿದರು. ನಂದನೂ ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮಾಶಯವನ್ನು ಮನಗಂಡಿದ್ದನಾದ್ದರಿಂದ ಕಡೆಗೆ ಅವನ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು. ಇಂದ್ರಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೆಲ್ಲ ಗಿರಿಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಒದಗಿದುವು.

ಗೋವಗೋಪಿಯರೆಲ್ಲ ಸಡಗರದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರೂ ಮಿಕ್ಕಲ್ಲರೊಡನೆ ಬಂದು ಅದ್ರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿತಂದು ಗೋವರ್ಧನಾದ್ರಿಗೆ ನಿವೇದನ ಮಾಡಿದರು. ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಗೋಪರು ಕೊಂಬು ಕಹಳೆಗಳನ್ನೂ ದುತ್ತ, ಹರೆಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಬಲಿಹರಣವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೈ ಮುಗಿಯಲು ಅಸುರಾರಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ರೂವಾಂತರದಲ್ಲಿ ದ್ವು ಉಟ ಮಾಡಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಗೋಪಾಲಕರು ಶೈಲರಾಜನೇ ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನಾಕಾರನಾಗಿ ಬಂದು ತಾವಿತ್ತ ಬಲಿಯನ್ನುಂಡನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಹರ್ಷೋದ್ಗಾರ ಮಾಡಿದರು. “ಶಿಶುಪಶು ವೃದ್ಧ ವನಿತಾಕ್ಷೇಮವನು ನಮಗೆ ತಂದೆ, ಕರುಣಿಸು” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಗೋವಿಂದನು ಅಂದು ತನಗೆ ತಾನೇ ವಂದಿಸುತ್ತ ಗಿರರಾಜನ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದನು !

ನಂದಾದಿಗೋಪರು ಸಂತೋಷಮಗ್ನರಾಗಿರುವಾಗ ಅತ್ತ ಇಂದ್ರನು ಬಹಳ ಆಗ್ರಹಗೊಂಡನು. ಅವನ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಿಡಿಗೆದರಿದುವು ! ಅವನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುತ್ತಾ ಗೋಪಾಲಕರ ಸೊಕ್ಕುಮುರಿಯಲು ಬಗೆದು ಪ್ರಳಯ ವೇಘಗಳನ್ನೇ ಕಳುಹಿಸಿ ರೌದ್ರವಾದ ಮಳೆ ಸುರಿಸಿದನು. ಗೋಕುಲವು “ನೀರೊಳಗಿಟ್ಟ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಂತೆ” ಆಯಿತು. ಸಿಡಿಲು ಮಳೆಗಾಳಿಗಳ ಬಾಧೆಗೆ ಗೋವಗೋಪಿಯರು ಹೆದರಿ ಕಂಗೆಟ್ಟರು. ಅನೇಕರು “ಕೃಷ್ಣನೆ ಕೆಡಿಸಿದನು ಕೈಗಾಯ ಹೇಳು” ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು. ಕೃಷ್ಣನ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಚಂಚಲ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದ್ದ ಅನೇಕ

ಗೋಪಾಲಕರು “ನಮಗೆ ಈ ಕೃಷ್ಣನಿರಲು ಎತ್ತಣದುವಿವತ್ತು! ಉತ್ತಮ ನನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಬನ್ನಿ” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ನೀರನ್ನು ಈಸುತ್ತ ಗೋವಿಂದನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದು ನೇರಿದರು. ಗೋವುಗಳು ಕರುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಚ್ಚುತನ ಅಂಘ್ರಿ ಕಮಲವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಬಂದುವು. ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪರಿಗೆ ಅಭಯ ನೀಡಿದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಎಡಗೈಯನ್ನು ನೀಡಿ ಗೋವರ್ಧನಾದ್ರಿಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಕೊಡೆಯ ಹಾಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. “ಈ ಗಿರಿ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಬೀಳದು. ಅಂಜದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಕೆಳಗೆ ಬಂದು ವಾಸಮಾಡಿ” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಘೋಷಿಸಲು ಗೋವಳರು ತಮ್ಮ ಗೋವುಗಳೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಇಂದ್ರನ ಹೆದರಿಕೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಜನ ಕೃಷ್ಣನ ಸೌಂದರ್ಯ ಸುಧೆಯಿಂದ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮರೆತರು. ಶಶಿ ಮುಖಿಯರು ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹಾಡತೊಡಗಿದರು. ಏಳು ದಿನ ಪರ್ಯಂತವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹಿಡಿದೇ ಇದ್ದನು. ಇಂದ್ರನ ಗರ್ವ ಮುರಿಯಿತು. ಅವನು ನಾಚಿಕೊಂಡು ಮಿತವರಿವಾರ ದೊಡನೆ ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಿಸಿ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸಂತೈಸಿ “ಹೋಗು ಮಗನೆ ಮದಾಂಧತನಕೊಳಗಾಗ ದೆನ್ನಾಜ್ಞೆಯನು ಮಾಡುವನಾಗಿ ನಿನ್ನಧಿಕಾರದಲಿ ನೀನಿಹುದು ಗರ್ವಿಸದೆ” ಎಂದು ಅವುಣಿಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿದನು. ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಜನನಾಯಕನಾದನು. ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೌರವ ಭಕ್ತಿಗಳುಂಟಾಗುವಂತೆ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಜನರಿಗೆ ಕೇಡು ಬಗೆದವನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅಹಂಕಾರ ದಿಂದ ಮೆರೆದ ಶತ್ರುವು ವಿಗತಾಹಂಕಾರನಾಗಿ ಬಂದು ಶರಣಾಗತನಾದಾಗ ಕೃಪೆದೋರಿ ದಯಾಮಯನೆನಿಸಿದನು. ಗೋಪಾಲಕರ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ದಲ್ಲಿಯೇ ಇದರಿಂದ ಕ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅರ್ಧ ವಿಲ್ಲದ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಮುರಿದು ಹೊಸ ತತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕ್ರಾಂತಿಪುರುಷನಾದನು.

ಭೂಪಾಲಕ

ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಗೋವಾಲಕನಾಗಿದ್ದವನು ಜನನಾಯಕನಿಸುವವೇಳೆಗೆ ಮಧುರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಸನ ದುರಾಡಳಿತ ಮೇರೆ ಮೀರಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದವನು. ತನ್ನ ತಂಗಿ ಮತ್ತು ತಂಗಿಯ ಗಂಡನನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಡಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂದನು. ಅವನ ಅನುಚರರು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹಿಡಿಯುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಸಾಧುಸಜ್ಜನರನ್ನು ನಾನಾ ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾದವರನೇಕರು ಮಧುರೆಯನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಸಿ ಓಡಿಹೋದರು. ಇಷ್ಟು ಸಾಲದೆ ಕಂಸನು ನಂದಗೋಕುಲದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣನೇ ಆ ಮಾಯಾವಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೇಶಿಯೆಂಬ ರಕ್ತಸನನ್ನು 'ಬೃಂದಾವನಕ್ಕೆ' ಅಟ್ಟಿದನು. ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಅನೇಕ ದಾನವರನ್ನು ಕೊಂದಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಅವನನ್ನೂ ಕೊಂದಾನೆಂದು ಹೆದರಿ ಅವನನ್ನು ಮಧುರೆಗೆ ಕರೆತರಿಸಿ ಜಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಚಾಣೂರ ಮುಷ್ಟಿಕರೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಕೃಷ್ಣವಧೆಗೆ ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಕಂಸನು ಅಕ್ರೂರನೆಂಬ ಯಾದವ ಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮಧುರೆಗೆ ಕರೆತರುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು.

ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಅಕ್ರೂರನು ಕಂಸನ ದುರಭಿಸಂಧಿಯನ್ನು ಕಂಡು ದುಃಖಿಸಿದನು. ಇಂಥಾ ರಾಜನ ಸೇವೆ ಸಿಕ್ಕಿದುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಸನ ಪಟ್ಟ ನಾದರೂ ಕೃಷ್ಣದರ್ಶನದ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ಹೊರಟು ಆತುರದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಬೃಂದಾವನವನ್ನು ಸೇರಿ ಬಲಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಕಂಡು ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದನು. ಅವನನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೃಷ್ಣನು ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಉಪಚರಿಸಿದನು. ಅಕ್ರೂರನ ಆಗಮನದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ

ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕನಂತೆ! ಆ ನಗುವಿನಿಂದ ಅಕ್ಕೂರನ ಹೃತ್ತಾಪವೆಲ್ಲ ಹಾರಿಹೋಯಿತು. ಮಾರನೆಯ ದಿನವೇ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಅಕ್ಕೂರನೊಡನೆ ಮಧುರಗೆ ಹೊರಡುವುದೆಂದು ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ನಂದನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಸಮಸ್ತ ಗೋಪಾಲಕರೂ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟು ನಿಂತರು.

ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೂ ಅವರಿಗೆ ಅಮಿತವಾದ ವರಿತಾವವುಂಟಾಯಿತು. ಕೃಪಾವಾರಿಧಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಹೊರಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಬೃಂದಾವನದ ಜೀವನವೇ ಹೋದಂತಾಗುವುದೆಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು. ರಥಾರೂಢನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರು ಹರಿರಥ ಕಣ್ಮರೆ ಯಾಗುವತನಕ, ರಥದ ಧ್ವಜ ಮರೆಯಾಗುವವರೆಗೆ, ಆ ರಥದ ದೂಳು ಅಡಗುವತನಕ ಅದಿ ಕೃಷ್ಣನೇ ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಚಿತ್ರಪ್ರತಿಮೆಗಳಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದು ಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನ ತಮಗಿನ್ನು ದುರ್ಲಭವೆಂದು ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ರಥಾರೂಢರಾಗಿ ಅಕ್ಕೂರನೊಡನೆ ಮಧುರಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಜನ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕಾದಿದ್ದು, ದರ್ಶನಮಾಡಿ, ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೃತಾರ್ಥರಾದರು. ಮಧುರೆಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತಲೇ ಅಕ್ಕೂರನನ್ನು ಊರೊಳಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಕಳುಹಿಸಿ ಆ ರಾತ್ರಿ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ನಗರ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮಾತಿಶಯವನ್ನು ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಕೆಯಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಮಧುರಾನಿವಾಸಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಎದಿರುಗೊಂಡು ಅಘ್ಯಾಸಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಸುದಾಮನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಾಲೆ ಗಾರನು ಅವರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು. ಕಂಸನ ಘಟ್ಟವಲ್ಲಿಯಾದ ಕುಬ್ಜೆಯೆಂಬ ದಾಸಿಯು ರಾಜಯೋಗ್ಯವಾದ ಪರಿಮಳ ಗಂಧವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ “ಸತ್ಯ ಸಂಧನೆ ನೀನಿರಲು ಹಿಡಿ ಮತ್ತೆ ಯೋಗ್ಯರದಾರು?” ಎಂದು ಅವನಿಗೆ

ಸಮರ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಅವಳ ಈ ನೌಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರ ಮಾತೃನ ಕರಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಆ ಕುಬ್ಜೆ ವಿಕಾರ ರೂಪು ಮಾಯವಾಗಿ ಕಿನ್ನರ ವಧುವಿನಂತೆ, ಇಂದ್ರನ ರಂಭಿಯಂತೆ, ರೂಪವತಿಯೆನಿಸಿದಳು! ಕೃಷ್ಣ ಕೈಂಕರ್ಯದ ಮಹಿಮೆ ಸಾಮಾನ್ಯವೇ? ಕೃಷ್ಣನು ದೀನೋದ್ಧಾರಕನು; ಪತಿತವಾವನನು.

ಕಂಸನ ರಜಕನು ಕೃಷ್ಣನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಅವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರಿಂದ ವೆಟ್ಟುತಿಂದು ಕೆಟ್ಟನು. ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಉತ್ತಮ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಕಂಸನ ನೋದರಳಿಯಂದಿರು ಮಧುರೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ರಾಯನ ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಮುರಿದು ಕೋಲಾಹಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರು. ಈ ಗದ್ದಲ ಕೇಳಿ ಕಂಸನು ಬೆದರಿದನು. ಕೃಷ್ಣನ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳ ವೃತ್ತಾಂತ ಕೇಳಿ ಕಂಸಾಸುರನಿಗೆ ಆ ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣೆಯಾಯಿತು. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ರಂಗಸ್ಥಳದ ಸುತ್ತಲು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ನೆರೆದಿರಲು ಕಂಸನು ಉಚಿತಾಸನದ ಮೇಲೆ ಮಂಡಿಸಿದನು. ಅವನ ಅವ್ಯಣೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಜಟ್ಟಿಗರು ಕಾದಿದ್ದರು. ಕೃಷ್ಣನ ಕೊಲೆಗೆಂದು ಕುವಲಯಾ ಪೀಡನೆಂಬ ಆನೆ ಸಿದ್ಧ ವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಗೋವಾಲಕರು ಉವವನದಿಂದ ಮೆರೆವಣಿಗೆ ಹೊರಟು ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಂಸನ ಅರಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬಂದರು.

ಕೃಷ್ಣನು ಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು ಮಾವುತನು ತಿವಿಯಲು ಕುವಲಯಾ ಪೀಡನು ವೇಗದಿಂದ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸೊಂಡಿಲಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ಅಂಜದೆ ಅದರ ಸೊಂಡಿಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಔಕಿ ಅನೆಯನ್ನು ಕೆಡವಿದನು. ಅದರ ದಂತಗಳಿಂದಲೇ ಮಾವುತನನ್ನು ಕೊಂದು ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತೊಡಗಿದನು. ಸುರರು ಹೂ ಮಳೆಗರೆದರು. ತರುವಾಯ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಕಂಸನ ಆಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಚಾಣೂರ ಮುಷ್ಠಿಕರೊಡನೆ ಘನಘೋರವಾದ ಮಲ್ಲಕಾಳಗವನ್ನು

ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಕೊಂದು ತೀರಿಸಿದರು. ಉಳಿದಮಲ್ಲರು ಜೀವದಾಸೆ ಯಿಂದ ದಿಕ್ಕಾವಾಲಾಗಿ ಓಡತೊಡಗಿದರು. ಕಂಸನು ಕಂಗೆಟ್ಟನು. “ನೂಕಿ ವರನೂರಿಂದ ಹೊಜುಗೆ” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ಕಂಸನು ತನ್ನ ನೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಕೊಂಚವೂ ತಡಮಾಡದೆ ಕಂಸನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಾಜಮಂಚದ ಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಗರುಡನು ಹಾವನ್ನು ಹಿಡಿದಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಕಂಸನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊಡೆದು ಅವನ ಕರುಳನ್ನೇ ಬಗಿದು ಕೊಂದನು. ಕಂಸನ ಬಳಗ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವನ ಹೆಣವನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದಾಡಿ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕೋಪಾಟೋಪವನ್ನು ಮೆರೆದನು. ಕಂಸನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು ನೋದರರಿಬ್ಬರೂ ಅವರನ್ನು ಹೊಡೆಹೊಡೆದು ಕೊಂದು ರಕ್ತವ್ರವಾಹವನ್ನೇ ಹರಿಸಿದರು. ಗೋವಾಲಕನಾಗಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನು ಸಾಹಸದಿಂದ ದುಷ್ಟ ಕಂಸನನ್ನು ಕೊಂದು ಭೂವಾಲಕನಾದನು. ಆದರೆ ಅವನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ, ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಉಗ್ರಸೇನನೇ ಅಧಿಕಾರಿಯೆಂದು ಆತನನ್ನು ಸೆರೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ರಾಜನಿರ್ಮಾವಕನಾದನು! ತಾತನಿಗೆ ಮೊಮ್ಮಗ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿದ ಆ ಸುಂದರ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಕಂಡ ವರು ಧನ್ಯರು. ಉಗ್ರಸೇನನೊಡನೆ ಅವನ ತಮ್ಮ ದೇವಕನಿಗೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಯಾಯಿತು. ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯರೂ ಸೆರೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಮಗನ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾಪನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಗ್ಗಿದರು.

ಉಪನಯನ-ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರಿಗೆ ಉಪನಯನವಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಅವರು ಗುರುಕುಲ ವಾಸಮಾಡಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಲು ಬಯಸಿ ಕಾಶೀ ನಗರದ ಸಾಂದೀಪಿನಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು. ತಾವು ರಾಜಪುತ್ರರೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ನರನಾಟಕವನ್ನು ಮೆರೆದು ಗುರುಪಾದ

ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ವಿದ್ಯೆಕಲಿತರು. ತಮಗೆ ಆತ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡಬಯಸಿ ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೇನೆಂದು ಕೇಳಲು ಸಾಂದೀಪಿನಿಗೆ ಏನೂ ತೋರದೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಸಲಹೆ ಕೇಳಿದನು. ಆ ಪುಣ್ಯ ಶಾಲಿನಿಯು ಈ ಮಕ್ಕಳ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡು ಇವರು ದೇವಾಂಶಸಂಭೂತರೆಂದು ತಿಳಿದು ವ್ರಭಾಸ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತು ಹೋದ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ನಾಗರ ರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು ಗುರು ಪುತ್ರನನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಆತನು ತಾನು ಗುರು ಪುತ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಶಂಬನೆಂಬ ಅಸುರನು ಆ ಕೆಲಸಮಾಡಿದನೆಂದೂ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಅಸುರನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆಸೀಳಿ ನೋಡಿದರೂ ಗುರುಪುತ್ರನು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ಯಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಗುರುಪುತ್ರನನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಿದನು. ಆದರೆ ಯಮನು “ವ್ರಾರಬ್ಧವಶದಿಂದ ಜೀವರು ನರಕವನ್ನು ಸೇರುವರು. ಅವರನ್ನು ಬಿಡುವ ಬಗೆಯಾವುದು?” ಎಂದು ಚರ್ಚೆಹೂಡಿದನು. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಸಹಿಸಲಿಲ್ಲ. “ತರಹೇಳಿದರೆ ತಹುದು. ನಾನೊಲಿದಡಾಪ್ರಾರಬ್ಧವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದನು. ಆಗ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲದೆ ಯಮನು ಗುರು ಪುತ್ರನನ್ನು ತಂದುಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ಕೃಷ್ಣನು ಅವನನ್ನು ಕರೆತಂದು ಸಾಂದೀಪಿನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದಾಗ ಆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಹರ್ಷಾತಿಶಯವನ್ನು ಯಾರು ವರ್ಣಿಸಬಹುದು! ಸಾಂದೀಪಿನಿಯು ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಕೊಂಡು “ಪೃಥ್ವೀಪಾಲರಾಗಿ ಪವಿತ್ರಕೀರ್ತಿಗಳಾಗಿ” ಎಂದು ಮನಃ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹರಸಿದನು.

ಪಲಾಯನ

ಗುರುಕುಲವಾಸದಿಂದ ಹೊರಟ ಬಲಕೃಷ್ಣರು ಮಧುರಾನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಧರ್ಮಪರಾಯಣರಾಗಿ ನಿಂತರು. ಆದರೆ ಅವರು ಬಹಳ ಕಾಲ

ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಂಸಾಸುರನ ಮಾನ, ಮಗಧ ರಾಜ್ಯದ ದೊರೆ, ಜರಾಸಂಧನು ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಸಲುವಾಗಿ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ಮಧುರಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಕವಚ ಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಪರಸೈನ್ಯ ಭೈರವರಾದರು. ಮಾಗಧನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ರಾಜರು ಇವರ ಉರುಬಿಗೆ ತಡೆಯಲಾರದೆ ಓಟಕಿತ್ತರು. ಆಗ ಜರಾಸಂಧನೇ ಸ್ವಯಂ ಬಲರಾಮನ ಮೇಲೆ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದನು. ಆದರೆ ಬಲನನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಅವನಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಲನು ತನ್ನ ಒನಕೆಯಿಂದ ಜರಾಸಂಧನ ತೇರನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡಿದನು. ಜರಾಸಂಧ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮುಗಿಯಿತು. ಜರಾಸಂಧನು ನಾಚಿ ತನ್ನ ನಗರಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು. ಆದರೆ ಅವನ ದ್ವೇಷ ಕುಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಧುರಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಾಣಾಸುರನ ಸಹಾಯವೂ ಅವನಿಗೆ ಒದಗಿದುದರಿಂದ ಈ ಕೆಲಸ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಹದಿನೇಳುಸಲ ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಮಧುರೆಯನ್ನು ಲಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಸಾರಿ ಜರಾಸಂಧನು ದಂಡೆತ್ತಿಬರಲು ಕೃಷ್ಣನು ಹಿರಿಯರೊಡನೆ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದನು. ವೃಥಾ ತನ್ನವರನ್ನು ಕಾಳಗಕ್ಕೊಡ್ಡಲು ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಆದ್ದರಿಂದ ತಾನು ಅಭೇದ್ಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ದುರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಮಧುರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗಿ ದ್ವಾರಕೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೊಸವಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಯಾದವರೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. “ನೋವೆನಾನೆನ್ನವರು ನೊಂದಡಿ, ಸೇವಕ ಜೀವಭರಣವಮಾಳ್ಪುದೇ ಕರ್ತವ್ಯವೆಮಗೆ” ಎಂದು ನುಡಿದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಭಕ್ತವತ್ಸಲತೆಯನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಬಲ ಶತ್ರುವಿನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಹಲವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪಲಾಯನವಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಂಬಿದವರನ್ನು ಸಲಹುವುದೇ ರಾಜನೀತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ತನ್ನ ಆಚರಣೆಯಿಂದಲೇ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ದಾನವಾಂತಕ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೀರ್ತಿ ದೇಶವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿತು. ಆತನ “ಶೀಲ ಗುಣ ಮಾಧುರ್ಯ ಶೌರ್ಯವಿಶಾಲರೂಪಾದಾರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನತುಳ ಸಾಹಸ” ವನ್ನು ಗಾಯಕರು ಹಾಡಿದನೆಯದಾದರು. ವಿದರ್ಭದೇಶದ ರಾಜಪುತ್ರಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಕೃಷ್ಣನ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಒಲಿದಳು; ಅವನನ್ನೇ ಮನಸಾ ವರಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಅವಳ ಅಣ್ಣ ರುಕ್ಮಿಯು ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಚೇದಿದೇಶದ ರಾಜನಾದ ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ರುಕ್ಮಿಣೀ ದೇವಿಯು ತನ್ನ ಮನದೊಲವಿನ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ದೂತನನ್ನಟ್ಟಿದಳು. ಮದುವೆಯ ದಿನವೇ ಕೃಷ್ಣನು ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾದನು. ಇದರಿಂದ ರುಕ್ಮಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೂ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ವೈರ ಸ್ಥಿರವಾಯಿತು. ಕಂಸವಧೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಜರಾಸಂಧ ನಿಗೆ ಇವನ ಮೇಲೆ ವೈರವಿದ್ದೇ ಇದ್ದಿತು. ಪ್ರಾಗ್ಜ್ಞೇತಿಷದ ಅರಸನಾದ ನರಕಾಸುರನು ದೇವಮಾನವರನ್ನೆಲ್ಲ ಪೀಡಿಸುತ್ತ ಸಜ್ಜನ ಕಂಟಕನಾಗಿದ್ದನು. ಕಾಶೀ ರಾಜ್ಯದ ದೊರೆಯಾದ ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವನೆಂಬವನು ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮಾತಿಶಯದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕರುಬಿನಿಂದ ಅವನಮೇಲೆ ಹಗೆ ಸಾಧಿಸಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭೂಭಾರ ನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಈ ದುಷ್ಟರನ್ನೆಲ್ಲ ದಮನಮಾಡಲು ಸಮಯ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ದೇವೇಂದ್ರನೇ ಬಂದು ಕೃಷ್ಣದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ನರಕಾಸುರನಿಂದ ತನಗೂ ತನ್ನವರಿಗೂ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಪೀಡೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿ ಕೊಂಡನು.

ಇಂದ್ರನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗರುಡಾರೂಢ ನಾಗಿ ನರಕಾಸುರನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ವಿಜಯ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಹಿಮಗಿರಿಯ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕೌಮೋದಕೇಗದೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕೆಡವಿ ಅದರ ಸುತ್ತಿನ ಕಂದಕದ ನೀರನ್ನು ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತದಿಂದ ಇಂಗಿಸಿ ಪುರಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ತನ್ನ ಶಂಖವನ್ನೂದಿ ನರಕಾಸುರನನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ

ದನು. ಅವನ ಕಡೆಯವನಾದ ಮುರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಮೊದಲು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ನುಗ್ಗಿಬಂದನು. ಆದರೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮುಂದೆ ಅವನಾಟಿ ನಡೆದೀತೆ? ಮುರನು ಕೃಷ್ಣನ ಅಸ್ತ್ರಧಾರೆಯಿಂದ ನಿರಸ್ತ್ರನಾದನು. ಅವನ ಬಿಲ್ಲು ಮುರಿಯಿತು. ತನ್ನ ಗದೆಯನ್ನು ಅವನು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬೀಸಲು ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವು ಅದನ್ನು ನುಚ್ಚುನೂರಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿತು; ಮುರನ ತಲೆಯನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿಸಿತು.

ಮುರಾಸುರನ ವಧೆಯಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ದೈತ್ಯೇಶ್ವರನಾದ ನರಕಾಸುರನೇ ಸ್ವಯಂ ಗಜಾರೂಢನಾಗಿ ಬಂದು ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಘನಘೋರವಾದ ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಏಕಾಂಗ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೆರೆದು ನರಕಾಸುರನನ್ನು ನರಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಿಷ್ಕಂಟಕ ವಾಗಿಸಿದನು.

ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮವಿರೋಧಿಯಾದ ನರಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದನಾದರೂ ಅವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅವನ ಮಗನಿಗೇ ಕೊಟ್ಟು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿಸಿದನು.

ಧರ್ಮರಾಯನು ಮಾಡಿದ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಗ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ವೈರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಹೊರಟು ನೀಚ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡಿದ ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಕೊಂದನು. ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ದೂತನನ್ನಟ್ಟಿ ಸಮರ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ವಾರಣಾಸಿಗೆ ಬಂದು ಪೌಂಡ್ರಕನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದನು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪೌಂಡ್ರಕನ ತಲೆ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಅಹುತಿಯಾಯಿತು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತಾನೇ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದು ದಾನವಾಂತಕನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಗಳಿಸಿದನಲ್ಲದೆ ಪರಹಸ್ತಗಳಿಂದಲೂ ದಾನವ ವಧೆಮಾಡಿಸಿದನು. ಹಲವು ಸಾರಿ ಮಧುರಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ ರಕ್ತಪಾತಕ್ಕೆ

ಕಾರಣನಾದ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಜಗಜಟ್ಟಿಯಾದ ಭೀಮಸೇನನ ಕೈಲಿ ಸೀಳಿಸಿ ಕೊಂದನು.

ನರನಾಟಕ

ಶಿಶುತನದಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕ ಭೀಕರ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದು, ಯಶೋದೇ, ದೇವಕಿ, ವಸುದೇವ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಹಲವು ಸಲ ತನ್ನ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿ, ಗೋವರ್ಧನದಂಥ ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇ ಕಿತ್ತು, ನಾನಾರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೈವೀಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಾನುಷಾವತಾರದ ನಾಟಕವನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಗೊಲ್ಲರಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಕಾದುದಲ್ಲದೆ ಗೋವಬಾಲಕರ ಒಡನಾಡಿಯಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಹುಡುಗತನದ ಆಟಗಳನ್ನು ಆಡಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗರಂತೆ ಗುರುಕುಲ ವಾಸಮಾಡಿ ವಿದ್ಯೆಕಲಿತಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗುರುಪತ್ನಿಯ ಮಾತಿ ನಂತೆ ಒಂದು ದಿನ ಸೌದೆಗೆಂದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗಾಳಿಮಳೆಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಹಳವಾಗಿ ನೊಂದನಂತೆ! ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಲಾರದೆ ಭಳಿಗೆ ನಡುಗುತ್ತ ಒಡನಾಡಿಯಾದ ಸುದಾಮನನ್ನು (ಇವನೇ ಮುಂದೆ ಕುಚೇಲನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ) ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಕಳೆದನಂತೆ! ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತವನ್ನೇ ಕೊಡೆಯಂತೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಕೃಷ್ಣನು ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯನಾಗಿ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನೆಂದುಹೋದನು!

ದೇವರಾದರೆ ತಾನೆ ಏನು? ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾನವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಮಾನವ ಜೀವನದ ಸುಖದುಃಖಗಳು ಬಾಧಿಸದೆ ಹೋಗವು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂಥ ದೇವತಾಪುರುಷನೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಲ್ಲ; ಸತ್ತಾಜಿತನೆಂಬ ಯಾದವನು ಸೂರ್ಯಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಶಮಂತಕ ಮಣಿಯನ್ನು ಯದುನ್ಮಪಾಲನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ ತಪ್ಪಿನಿಂದ ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ನೋಯಬೇಕಾಯಿತು. ಸತ್ತಾಜಿತನ ತಮ್ಮ ಆ ರತ್ನವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತನು. ಆ ಸಿಂಹವನ್ನು ಜಾಂಬ

ವನು ಕೊಂಡು ಆ ರತ್ನವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಿಲವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಆದರೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿಯದ ಸತ್ವಾಜಿತನ ಕಡೆಯವರು ಕೃಷ್ಣನೇ ಮಣಿಯ ಆಸೆಯಿಂದ ಪ್ರಸೇನನನ್ನು ಕೊಂದಿರಬೇಕೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿ ಅವನಮೇಲೆ ಅಪವಾದ ಹೊರಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಏನೂ ಅರಿಯದ ಮಾನವನಂತೆ ಅವಕೀರ್ತಿಗೆ ನೊಂದು ಮಣಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗರುತು ಹಿಡಿದುಹೋಗಿ ಜಾಂಬವನ ಬಿಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆ ಕರಡಿಯೊಡನೆ ಇವತ್ತು ದಿನ ಹೋರಾಡಿ ಕಡೆಗೆ ಆ ಮಣಿಯನ್ನೂ ಅದರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಂಬವನ ಮಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ದ್ವಾರವತಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಸತ್ವಾಜಿತನಿಗೆ ಮಣಿಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಇದು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಡವ ದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ಶಕ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಲು ಶತಧನ್ವನು ಮಣಿಯ ಆಸೆಯಿಂದ ಸತ್ವಾಜಿತನನ್ನು ಕೊಂದನು. ಆದರೆ ಮಣಿ ಆತನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಯುವ ಮುಂಚೆ ಅದನ್ನು ಅವನು ಅಕ್ರೂರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅಕ್ರೂರನು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ವಸ್ಥನಾಗಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಸತ್ವಾಜಿತನ ಮರಣವಾರ್ತೆ ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರಿಬ್ಬರೂ ಆತುರದಿಂದ ಬಂದು ಶತಧನ್ವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋದರು. ಕಡೆಗೆ ಅವನು ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸತ್ತನು. ಆದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಮಣಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವನಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ; ಕೃಷ್ಣನೇ ಮಣಿಯನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನಗೆ ಹೀಗೆ ಸುಳ್ಳುಹೇಳುತ್ತಿರುವನೆಂದುವಾದಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬರದೆ ವಿದೇಹ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಮಣಿಯ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಅಣ್ಣನಿಗೇ ತಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಶಂಕೆ ! ಈ ಅಪವಾದವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಕಾಲ ಶ್ರಮಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ದ್ವಾರವತಿಯಲ್ಲಿ ವೈಭವದಿಂದಿರುವಾಗ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಕುಚೇಲನು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಬೇಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬರಲು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ಕಂಡು ಗುರುತಿಸಿ ಇದಿರುಗೊಂಡು ಪರಮಾದರ

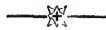
ದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಘ್ಯಾಪಾದ್ಯಗಳನಿತ್ತು ಸತ್ಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಅರಮನೆ ಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಆತನಿಗೆ ಬೇಕು ಬೇಕಾದ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಬಾಲ್ಯದ ಕಥೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಗೋಷ್ಠಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಆತ ನಿಂದ ಉಪಾಯನವನ್ನು ಬೇಡಿ ಆತನಲ್ಲಿದ್ದ ಅವಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮೆದ್ದನಂತೆ! ಪ್ರಭು ವದನಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಗೆಳೆಯನು ಕಡು ಬಡವನಾದ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ ರೀತಿಗೆ ಬೆಗಡುಗೊಂಡು ಕುಚೇಲನು ತಾನು ಬಂದ ಉದ್ದೇಶ ವನ್ನೇ ಮರೆತು ಹೋದನು. ಆದರೆ ಭಗವಂತನು ಅದನ್ನು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕುಚೇಲನು ಕೇಳದಿದ್ದ ರೂ ಅವನಿಗೆ ಸಕಲಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಕುಚೇಲನು ತಾನು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಅವಘ್ಯವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಕಳಚಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೇ ಧರಿಸಿ ಹೊರಟನಂತೆ! ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುವತನಕ ಕೃಷ್ಣನ ನಾಟಕ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ!

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ನರನಾಟಕವನ್ನು ನಟಿಸಿದರೂ ಚಾಣಾಕ್ಷರಾದ ಭಕ್ತರು ಅವನ ದೇವತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅಕ್ರೂರ, ಪಾರ್ಥ, ಧರ್ಮರಾಯ, ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದೇವರೆಂದೇ ನಂಬಿಗೊರವಿಸಿ ದರು. ಇಂಥಾ ಆಶ್ರಿತ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಧರ್ಮ ಪಕ್ಷಪಾತ, ದೀನೋದ್ಧಾರ ತತ್ಪರತೆ, ಅನುಪಮಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳುಳ್ಳ ಮಾನವನನ್ನು ಜನ ದೇವ ರೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ? ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದೇವನಾಗಿರಲಿ, ಮಾನವನಾಗಿರಲಿ, ಅವನ ಗುಣಾತಿಶಯಗಳಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪಾವನಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಪೂಜನೀಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಗ್ರಂಥ ಪಾಠ

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಪಾಠವನ್ನು ಮೂರು ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ತೆಲುಗು ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಾದ್ರಿ ಶರ್ಮರವರು ದಯೆಯಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ಕಂಧಗಳೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿವೆ. ಇದನ್ನು 'ಕ' ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದು ಮೈಸೂರು ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯ K. I. ಎಂಬ ಪ್ರತಿ. ಇದೂ ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ಕಂಧಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳ ಶುದ್ಧವಾದ ಪ್ರತಿ. ಇದನ್ನು 'ಖ' ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ. ಮೂರನೆಯದು ಅದೇ ಲೈಬ್ರರಿಯ K 96. ಎಂಬ ಪ್ರತಿ. ಇದರಲ್ಲಿ 10, 11, ಮತ್ತು 12 ನೆಯ ಸ್ಕಂಧಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಮಧ್ಯೆ ಕೆಲವು ಓಲೆಗಳು ಹೋಗಿವೆ. ಇದನ್ನು 'ಗ' ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ. ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಮೂರು ಪ್ರತಿಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ವಾರಗಳನ್ನೇ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದೆ. ಸಂದೇಹಬಂದ ಒಂದೆರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯ ಬೇರೆ ಎರಡು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನೂ ನೋಡಲಾಯಿತು.

ಕೆ. ವಿ.

ಶ್ರೀ
ಕೃಷ್ಣ ಚರಿತೆ

೧
ಪೀಠಿಕೆ

ಶ್ರೀವರನು ಶಾಸ್ತ್ರತನಖಿಳವೇ
ದಾವಳೀ ಸಂಸ್ಕೃತೈ ನಮಿತಗು
ಣಾವಲಂಬನನಂಬುಜೋದ್ಭವಮುಖ್ಯ ಸುರವಂಧ್ಯ
ದೇವದೇವನಶೇಷ ಧರಣೀ
ದೇವ ಗೋದ್ವಿಜರಕ್ಷಣಾರ್ಥಕೃ
ತಾವತಾರನು ಮಾಳ್ಕೆ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನು ನಮಗೆ ೧

ನಿಗಮ ಕಲ್ಪಮಹಾದ್ವಯದ ಶಾ
ಖೆಗಳ ತುದಿಯಲಿ ತೋರ್ಪ ಪರರಿಗೆ
ಬಗೆಯಬಾರದ ಪರಮ ತತ್ವಾಮೃತ ರಸಾಯನವ
ಸೋಗಯಿಸುವ ಭಾಗವತ ಫಲವನು
ಜಗಕೆ ದಯೆಯಿಂದಿತ್ತು ಕರುಣಾ
ಳುಗಳ ದೇವನು ಶುಕನು ಮಾಳ್ಕೆ ಶುಭೋದಯನ ನಮಗೆ ೨

ಭಾಗವತದರ್ಥವನು ಸಂಗ್ರಹ
ವಾಗಿ ಬಲ್ಲಂದದಲಿ ವಿಷಯವಿ
ಭಾಗವನು ತತ್ತ್ವಯೋಜನಜನಿತ ಸಿದ್ಧಿಯನು
ರಾಗದಿಂದರುಪುನೇನಖಿಳಭವ
ರೋಗ ಹರವಿದೆನಲೈ ಮಾಳ್ಕೆ ಮ
ಹಾಗುಣಜ್ಞರು ಕಾವ್ಯಸಾರಧ್ಯವನು ಸಜ್ಜನರು ೩

ಕನ್ನಡದ ಕೃತಿಯೆಂದವಜ್ಞಾ
 ಪನ್ನರಾಗದಿರಕಟ ದರ್ಪಣ
 ಕನ್ನಡಿ ಯಿದೆಂದೆಂದಡಾವುದು ಕೊರತೆ ನೋಡುವಡೆ
 ತನ್ನ ಮುಖಸಂದರುಶನವಲಾ ಪ್ರತಿ
 ಪನ್ನಫಲ ಹರಿಗುಣ ಚರಿತ್ರದ
 ವರ್ಣನೆಗೆ ಕುಂದೇನು ಭಾಷಾಭೇದದಲಿ ಕೃತಿಯು

೪

ಹರಿಗುಣಸ್ತುತಿ ಹರಿಪರಾಯಣ
 ಶರಣಜನ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಸಂಸ್ತುತಿ
 ಹರಿಪದಾಂಬುಜಭಕ್ತಿ ತತ್ಸಾಧನದ ವಿಸ್ತಾರ
 ಹರಿನಿಜಜ್ಞಾನೋಪಲಾಲಿತ
 ಪಠತರಾನಂದಾನುಭವ ವಿನಿ
 ತಿರದೆ ವಿಸ್ತರವೆನಲು ವರ್ಣಿಸ ತಕ್ಕುದಿದರೊಳಗೆ

೫

ಅನಶನ ವ್ರತದಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿತ
 ಜನಪನಿರೆ ಭಾಗೀರಥಿಯ ಪಾ
 ವನವೆನಿಸಿದುತ್ತರ ದಿಶಾಭಾಗದಲಿ ಪರಿವಡಿಸಿ
 ಮುನಿನಿಕರವೈದಿರಲು ಕರುಣಾ
 ವನಧಿ ವೇದವ್ಯಾಸ ನಂದನ
 ಸನುಪಮಂಗಭಿವರ್ಣಿಸಿದನಿದನ ಧಿಕ ಕರುಣದಲಿ

೬

೨

ದೇವಕಿಯ ಮದುವೆ

ಅರಸ ಕೇಳಾ ಮಧುರೆಯೆಂಬಾ
ಪುರದೊಳಗೆ ದೇವಕನ ಮಗಳನು
ಸರಮ ಕನ್ಯಾರತ್ನವನು ದೇವಕಿಯನೊಂದುದಿನ
ಪುರುಷವೇಷದ ಧರೆಯ ಜಂಗಮ
ಹರುಷವೆನಿಸ ಯದೂತ್ತಮನು ಪತಿ
ಕರಿಸಿದನು ಪೈವಾಹಿಕದಲಂದೊಲಿದು ವಸುದೇವ

೧

ಆದುದುತ್ಸವ ವೇನನೆಂಬೆನು
ಯಾದವರ ಪುರದೊಳಗೆ ತಳಿತುದು
ಮೇದಿನೀಶ ಮಹಾವಿಧಾನ ವಿನಾಹ ವಿಸ್ತಾರ
ಆದರದ ಹೂವಲಿಯ ರಚನೆಯ
ಬೀದಿಗಳ ಬಹುವಿಧ ವಿತಾನದ
ನಾದನಿರ್ಭರ ಭೂರಿ ಭೇರೀ ಬಹುಳ ರಭಸದಲಿ

೨

ಕರಿತುರಗರಥ ವಾದವಾತಿಗ
ಳುರವಣಿಸಿ ಹೊಜವಡಲು ರಥವನು
ವರವಧುಗಳೇಷಿದರು ಬಹಳಚ್ಛತ್ರ ಚಾಮರದಾ
ಭರದಲದ್ದು ದು ಗಗನ ಸುರರಂ
ಬರದಲಾಡಲು ವೇಣು ವೀಣಾ
ಮುರಜ ಶಂಖಧ್ವನಿ ಭಡಾಳಿಸಲೆಂಟುದಿಕ್ಕಿನಲಿ

೩

ಆ ಮಹೋತ್ಸವದೊಳಗೆ ಕಂಸ ಸ
 ನಾಮನಾತಂಗಿಯನು ಮನ್ನಿಸು
 ತಾ ಮಹಾರಥದೊಳಗೆ ವಾಘೆಯ ಪಿಡಿದು ಕುಳ್ಳಿದುರ್
 ಪ್ರೇಮದಿಂದೆಸಗುತಿರೆ ಮೇಘ
 ಸ್ತೋಮ ಮೊಳಗುವನೋಲು ವಿಭವವಿ
 ರಾಮವಾಗಲು ನುಡಿದುದೊಂದು ಮಹಾ ನಭೋನಿನದ ೪

ಎಲನೊ ಕೇಳೆಲೆ ಕಂಸ ಖೂಳರ
 ತಿಲಕ ತಂಗಿಯ ಮೋಹ ದಾನಾ
 ನಲನೆ ಮೋಹವಿದಪುತುಕೊಳ್ಳೆಂಟನೆಯ ಗರ್ಭದಲಿ
 ನಳಿನನಾಭನು ಜನಿಸಿ ನಿನ್ನಯ
 ತಲೆಯ ಮುಜುದಸನೆಂದು ನಭದಲಿ
 ಮೊಳಗುವಂತಿರೆ ನುಡಿದಡಂಗಿದುದೊಂದು ಘನರಭಸ ೫

ಮಂಗಳದ ಬೆಳಗೈಯಲಕಟಕ
 ಟಿಂಗಳದ ಮಳೆಗರೆದ ತೆರನಾ
 ಯ್ತುಂಗದಲಿ ಭಯಹೊಯ್ದು ಖಳನದ ಕೇಳಿದಾ ಕ್ಷಣಕೆ
 ಕಂಗಳಲಿ ಕಿಡಿಗಿದರೆ ಫಡಫಡ
 ತಂಗಿಯೋ ತನ್ನೊಡಲ ಕೇಡಿನ
 ಸಿಂಗಿಯೋ ಸಾರೆನುತ ಕೊಂಡನು ಜಡಿದಡಾಯುಧವ ೬

ಕೆಡೆಯೆನುತ ಬಾಲಕಿಯ ಮುಂದಲೆ
 ವಿಡಿದು ಮದುವೆಯ ರಥದ ಹಲಗೆಯ
 ಕೆಡೆಯೊದೆದು ಕೂರಸಿಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಮೋಹುತಿರೆ ಕಂಡು
 ನಡುಗಿದನು ವಸುದೇವನಬಲೆಯ
 ಕಡು ನಿರೋಧಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋಹೋ
 ಕೆಡಿಸದಿರು ಕೊಲ್ಲದಿರೆನುತ್ತು ಡ್ಡವಿಸುತಿಂತೆಂದ ೭

ಕೂರಸಿಗೆ ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಕೇಳಿಲೆ
ವೀರ ವಿಮಳಪರಾಕ್ರಮನೆ ನೀ
ನಾರು ನೆನೆದುದಿದೇನು ವೈವಾಹಿಕ ಮಹೋತ್ಸವದಾ
ಭಾರವಣೆ ಲೇಸಾಯ್ತು ಹೆಂಗೊಲೆ
ವೀರರಿಗೆ ಮೈಸಿರಿಯೆ ತಂಗಿಗೆ
ಪಾರಿಬರುಹವೆ ಕೊರಳ ಖಡ್ಗದ ಧಾರೆ ಲೇಸೆಂದಾ

೮

ಕರುಣವಿಲ್ಲೆಲೆ ವಾಪಿ ನಿನಗೀ
ತರುಣಿಯನು ಕೊಲುವಲ್ಲಿ ತಂಗಿಯ
ಕೊರಳ ನೋಡಾ ನಡುಗುತ್ತಿದೆ ಬೆವರಿಡುವ ಕಾಯದಲಿ
ಹರಹರಾರಿದ ನೆನೆವರಿಂತಾ
ದರಿಸದೀ ಮದುವೆಯಲಿ ಮಂಗಳ
ವಿರಚನೆಯಲೀ ವೈಪರೀತ್ಯವಿದೇಕೆ ನಿನಗೆಂದಾ

೯

ಕೊಂದವಗೆ ಕೊಲೆ ತಪ್ಪಲಪ್ಪುವುದೆ
ತಂದೆ ಬಪ್ಪದೇ ಬಯಲ ಮಾತಿಗೆ
ಕೊಂದು ನೀನೇಕಿಳಿವೆ ನರಕಕೆ ಸಂಬಳವ ನೆರಹಿ
ಹೊಂದಿದವರೇ ಮಗುಳೆ ಕೊಲುವರು
ಕೊಂದವರನಂತವರ ಕೈಯಲಿ
ಹೊಂದುವರು ಹಗೆ ಹಲವು ಜನ್ಮಾಂತರಕೆ ಬಿಡದೆಂದಾ

೧೦

ಆರು ಹೇಳಿದರಾತ್ಮವಿದ್ಯೆಯ
ಸಾರವನು ನಿನಗಿದನು ನಿನ್ನೀ
ನಾರಿಗುಪದೇಶಿಸುವುದೊಡಲಿದು ನಿತ್ಯವಲ್ಲೆಂದು
ಆರುಕೊಲುವರು ಕೊಲಿಸಿಕೊಂಬವ
ರಾರು ಸಾರಿಲವೆಲವೊ ಕೊಂದಡೆ
ಸಾಪಲಪ್ಪಿಯದು ತನಗೆ ಪಾತಕವೆಂದು ಖಳ ಜಜ್ಜಿದ

೧೧

ಕೃಷ್ಣ ಚರಿತೆ

ಕೊಲ್ಲು ತನ್ನನು ಖಡುಗವನು ತೆಗೆ
 ಕೊಲ್ಲದಿರು ಬಾಲಕಿಯ ನೇತಕೆ
 ತಲ್ಲಣಿಸಿದಪೆ ಪಾಪಿ ಹೋಹೋ ಮಾಣು ಮಾಣೆನಲು
 ಮುಳ್ಳು ಕಾಲಲಿ ಮುಱಿದಡಕಟಾ
 ಹುಲ್ಲು ಸುಡುವರೆ ಸಾಱಿಲವೊ ತಾ
 ಬಲ್ಲೆ ನೆಲ್ಲವನೇಕೆ ನಿನಗೀ ಚಿಂತೆ ಹೋಗಿಂದ ೧೨

ಹಲವು ಪರಿಯಲಿ ನಾಲ್ಕುವಾಯದ
 ಬಳಕೆಯಲಿ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯನು ನೆಱಿ
 ತಿಳುಹಲಱಿಯದೆ ನೋಡಿ ಮನದೊಳಗಳಲಿ ಬಿಸುಸುಯ್ದು
 ಗಳದಲಿಕ್ಕಿದ ಮೃತ್ಯುವಾಶವ
 ಗೆಲುವುವಾಯವದಾವುದೆಂದು
 ಮೃಳಿಸಿ ತನ್ನೊಳಗಿಂದನಾ ವಸುದೇವನುತ್ತರವ ೧೩

ಬಂದ ಮೃತ್ಯುವ ತಪ್ಪಿಸುವೆನಿದ
 ನೊಂದು ಬಾರಿಗೆ ಬಾಲಕಿಗೆ ಮ
 ತ್ತಿಂದೆ ಮೇಣದು ಬರಲಿ ನಾಳೆಯೆ ಬರಲಿ ದೈವದಲಿ
 ಎಂದು ಮನದಲಿ ತಿಳಿದು ನಿಶ್ಚಯ
 ದಿಂದ ಬೇವುತೊಡಲೊಳಗೆ ಕೃಪೆ
 ಯಿಂದ ನಗುತಾ ಖಳನೊಡನೆ ವಸುದೇವನಂತೆಂದ ೧೪

ನಿರ್ಣಯವ ಕೇಳಾದಡೆಲೆ ಸಂ
 ಪನ್ನ ಗುಣವಾರಿಧಿಯೆ ಹೇಳೈ
 ನಿನ್ನ ಕೊಲುವವರಾರು ಸತಿಯೋ ಮೇಣು ತತ್ಪ್ರತನೋ
 ನನ್ನಿ ನಿನಗಾನೊಂದುಪಾಯವ
 ಮನ್ನಿಸುವಡಿದ ನೆಂಬೆನೆನಗು
 ತ್ಪನ್ನರಾದಾತ್ಮಜರನೀವೆನು ನಿನ್ನವಶಕೆಂದ ೧೫

ವನಿತೆಗುದುಭವಿಸಿದರ ನೆಲ್ಲರ
 ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆನು ಮಕ್ಕಳನು ನೃಪ
 ವನಹಿಮಾಂಶುವೆ ಕೊಲ್ಲದಿರು ಹಗೆಯಲ್ಲ ಸತಿ ನಿನಗೆ
 ಜನದ ನುಡಿಗಿಡೆಯಾಗಬೇಡಿ
 ನ್ನನುನಯವ ಕೇಳಿನಲು ದುರ್ಮತಿ
 ಮನದೊಳಗೆ ನೆಜಿನಂಬಿ ಬಿಟ್ಟನು ಸತಿಯ ಮುಂದಲೆಯ ೧೬

ಕಳುಹಿ ಮರಳಿದನತ್ತಲಾ ಖಳ
 ತಿಲಕನರಮನೆಗಿತ್ತಲಾ ನಿಜ
 ಲಲನೆ ಸಹಿತ್ಯೆದಿದನು ತನ್ನಯ ಮನೆಗೆ ವಸುದೇವ
 ಬಳಿಕ ಕಾಲಾಂತರಕೆ ಸತಿ ಮ
 ಕ್ಕಳನು ನೆಜಿ ದಂಡಕ್ಕೆ ಧನವನು
 ಗಳಿಸುವಂತಳಲುತ್ತು ಪಡೆದಳು ಪಾವಕೋಪಮರ ೧೭

ಕೀರ್ತಿಮಾನೆಂದೆಂಬ ತನ್ನಯ
 ಪುತ್ರನನು ಮನದೊಳಗೆ ಮಜುಗುತ
 ಸತ್ಯಸಂಧನು ನುಡಿಯ ಪಾಲಿಸಲೆಂದು ವಸುದೇವ
 ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಕೊಳ್ಳೆನುತ ಕಂಸಂ
 ಗಿತ್ತಡದನೀಕ್ಷಿಸುತ ತೂಗಿದ
 ನುತ್ತುಮಾಂಗವನಕಟ ವಿಸ್ಮಿತನಾಗುತ್ತಿಂತೆಂದ ೧೮

ದೇವನೋ ದಿಟಕಲ್ಲದೊಡೆ ವಸು
 ದೇವ ನೀನಕಟಾತ್ಮ ವಿದ್ಯಾ
 ಕೋವಿದರ ಕುಲದೈವವೋ ಹರಹರ ಮಹಾದೇವ
 ಆವನಲಿ ದೊರೆಕೊಂಬುದೀ ಸ
 ತ್ಯಾವಲಂಬನ ಧೈರ್ಯವೀ ದೃಢ
 ಭಾವವೀ ಪರಿತೋಷವೀ ನಿರ್ವಾಙ್ಮಕುಲತೆಯೆಂದ ೧೯

ಕಂಡೆ ನಾನೀ ನಿನ್ನ ಸತ್ಯದ
 ಗಂಡುಗಲಿತನದಿರವ ನೇತಕೆ
 ಕೊಂಡು ಹೋಗೀ ಶಿಶುವನಳಲಿಸಲೇಕೆ ತಂಗಿಯನು
 ಚಂಡಿಯೇ ನುಳಿದೇಳು ಮಕ್ಕಳ
 ಕೊಂಡು ಫಲವೇನೆನಗೆ ಕಾಲನ
 ದಂಡವಹನೆಂಟನೆಯ ಗರ್ಭದ ಶಿಶುವಲಾಯೆಂದ ೨೦

ಎನಲು ಮನದಲಿ ಶಂಕಿಸುತ ಕಂ
 ಸನನು ಮನ್ನಿಸಿ ಮಾತಿನಲಿ ಸೈ
 ಯೆನುತ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದನು ಮನೆಗೆ ವಸುದೇವ
 ವನಜಮುಖಿ ದೇವಕಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು
 ಜನಿಸಿದರು ಸುಖದುಃಖ ಹೇತುಗ
 ಳೆನಿಸಲಿಟ್ಟವರು ಪಾಪಕರ್ಮಗಳ ವೋಲಿತಿಬಲರು ೨೧

ಒಂದುದಿನ ಸುರನರಮಹೋರಗ
 ಬೃಂದ ಪಾವನ ಚರಣಕಮಲ
 ದ್ವಂದ್ವನೆನಿಸುವ ನಾರದನು ಮಧುರಾ ಪುರಾಂತರಕೆ
 ಬಂದಡೀಕ್ಷಿಸುತಿದಿರು ನಡೆದಭಿ
 ವಂದಿಸಲು ಕುಳ್ಳಿದುರ್ ಕಂಸಂ
 ಗೆಂದನಮರರ ಗುಪಿತದುದ್ಧಿತ ರಾಜಕಾರಿಯವ ೨೨

ಕುಶಲವೇ ನಿನಗಖಿಳ ಬಾಂಧವ
 ವಿಸರ ಭೃತ್ಯಾಮಾತ್ಯ ವರ್ಗದ
 ದೆಸೆಗೆ ಸುಖವೈ ಕ್ಷೇಮವೇ ಮಹಿಳಾ ಜನಂಗಳಿಗೆ
 ವಸುಧೆ ನಿಷ್ಕಂಟಕವೆ ನಿನಗಾ
 ರೊಸೆವವರು ವೈರಿಗಳು ಬಲ್ಲೈ
 ಮಸುಳದೈ ನೃಪನೀತಿಯಿಂದನು ನಾರದನು ನಗುತ ೨೩

ಇಲ್ಲ ಹಿತವರು ನಿನಗೆ ಕಾರಿಯು
ವಲ್ಲ ಹಗೆಯಹ ಸುರರು ಯಾದವ
ರೆಲ್ಲ ನೀನೇ ಕಾಲನೇಮಿ ಸುರಾರಿ ಪೂರ್ವದಲಿ
ಬಲ್ಲೆ ನಾನಿದನನಿವವರು ಪೆರ
ರಿಲ್ಲ ದೇವಕಿಯುದರದಲಿ ಸಿರಿ
ವಲ್ಲಭನು ಸಂಜನಿಸಿದಪ ನಿದನನಿವದುಕೊಳ್ಳೆಂದ

೨೪

ಬಿಡು ಸಾಯದಿರಾರು ನೀನೆಂ
ದನಿಯದೀ ಯಾದವರನಾ ರೆಂ
ದನಿಯದೆನ್ನವರೆಂದು ನೆನಪಿ ವಿಶ್ವಾಸವನು ಮಾಡಿ
ಮನುಸಿ ಗಂಟಲ ಕೊಯ್ದು ಪನು ಸಿರಿ
ಯೆನಪಿಯ ನಿಂದೀ ರಾಜಕಾರ್ಯವ
ನನಿತಿಹುದು ನಂದಾದಿಗೋವರು ಸಹಿತ ಸುರರೆಂದ

೨೫

ಧರೆಯ ದುಷ್ಟ ಕ್ಷತ್ರನು ಸಂ
ಹರಿಸಿ ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನು ಪರಿ
ಹರಿಸಿ ಸುರರನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭರ ವಿಷ್ಣುವಿಂಗಿಂದು
ಒರೆದು ಕಂಸಂಗೆಲ್ಲವನು ಮುನಿ
ಸರಿದನಂಬರಗತಿಯಲತ್ತಲು
ಹೊರೆಗಳೆದ ಕಾಳೋರಗಂಗೆಣಿಯಾದನಮರಾರಿ

೨೬

ಎಲವೊ ಕರೆಕರೆ ಕಳ್ಳನನು ಕರೆ
ಕುಲಗೆಡುಕ ವಸುದೇವನನು ಮ
ಕ್ಕಳನು ತರಹೇಳಿನುತ ಗದ್ದುಗೆವೊಯ್ದು ನಿಂದಿದರ್
ಲಲನೆ ಮನುಗಲು ಶಿಶುಗಳಾಪನು
ಶಿಲೆಯೊಳಪ್ಪಳಿಸಿದನು ಸೆನಿಸಂ
ಕಲೆಗಳಿಗೆ ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯರನು ನೂಕಿಸಿದ

೨೭

ತಂದೆಯನು ಸಂಕಲೆಯಲಿಟ್ಟಾ
 ಮಂದಮತಿ ಯಾದವರು ಸುರರೆಂ
 ದಂದು ಮೊದಲಾಗಬಿಳ ಮಿತ್ರ ಸಗೋತ್ರ ಬಾಂಧವರ
 ವೃಂದವನು ಪರಿಭವಿಸಿ ಪಶುಧನ
 ಮಂದಿರವನಪಹರಿಸಿ ಬಾಧಿಸ
 ಲಂದು ದೇಶತ್ಯಾಗವನು ಮಾಡಿದುದು ಜನನಿವಹ

೨೮

ಅರಸ ಕೇಳಿಂತಾಳು ಮಕ್ಕಳು
 ಸರಸಿಜಾನನೆಗುದಿಸಿ ಕಾಲನ
 ಪುರಕೆ ಸಲಲೇಳನೆಯ ಗರ್ಭದಲುದಿಸಿ ದೇವಕಿಗೆ
 ಹರುಷ ಶೋಕವ್ರದವೆನಲು ಗೋ
 ಚರಿಸಿತಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತ ಧರಣೀ
 ಧರನೇನಿಪ ಶೇಷಾವತಾರವನಂತನಾಜ್ಞೆಯಲಿ

೨೯

ಸಕಲ ಭುವನೇಶ್ವರನು ಸಕಲಾ
 ತ್ಮಕನು ಕಂಡನು ಕಂಸಭಯವನು
 ಶಕತಿಯೆನಿಸುವ ಮಾಯೆಗಾಜ್ಞಾ ಪಿಸಿದನಿದನೊಲಿದು
 ಚಕಿತ ಗರ್ಭವ ನೊಯ್ದುದಾ ದೇ
 ವಕಿಯುಷ್ಣಿಯದಂತಿರಲು ವರಬಾ
 ಲಕಿಯ ರೋಹಿಣಿಯುದರದಲಿ ತಂದಿರಿಸು ಹೋಗಿಂದ

೩೦

ದುಷ್ಕ ಕಂಸಾಸುರ ಕುಲಾಧಮು
 ನಟ್ಟುಳಿಗೆ ನಿಲಲಾಪದುಷ್ಕ ಕಂ
 ಗೆಟ್ಟು ದೆಸೆದೆಸೆಗೋಡಿ ವಸುದೇವನ ವಧೂನಿವಹ
 ನೆಟ್ಟನಡಗಿರಲವರೊಳತ್ಯು
 ತೃಷ್ಣ ರೋಹಿಣಿ ಯೆಂಬಳ್ಳಿದಳೆ
 ಸೃಷ್ಟಿಕಾರಣೆ ನಂದಗೋಕುಲದೊಳಗೆ ಹೋಗಿಂದ

೩೧

ಬಳಿಕ ತಾನೇ ದೇವಕಿಯ ಬಸು
 ಟುಕೊಳಗೆ ತನುಗೊಂಡವನಿಭಾರವ
 ಕಳೆಯಲುದುಭವಿಸಿದಪೆನಱು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದಕೆ
 ಇಳಿದು ನೀನಾ ನಂದಗೋಪನ
 ಲಲನೆಯಲಿ ಸಂಜನಿಸು ಜೀವಾ
 ವಳಿಗೆ ಜೀವಿಕೆಯಾಗು ತನಗೆಯು ತಂಗಿಯಾಗೆಂದ

೩೨

ದೇವ ದೇವನ ಬೆಸನ ಮಾಯಾ
 ದೇವಿ ತಲೆಯಲಿ ಧರಿಸಿ ಪದದಲಿ
 ಮೂವೆ ಬಲವಂದೆಱಗಿ ಹೋಗುವೆನೆನುತ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು
 ದೇವಕಿಯ ಜರರದಲನಂತನ
 ನೋವದೊಯ್ದಿ ರಿಸಿದಳು ರೋಹಿಣಿ
 ದೇವಿಯುದರದಲಾ ಕ್ಷಣದಲಾಳ್ವನ ನಿರೂಪದಲಿ

೩೩

೩

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಜನನ

ಬಳಿಕ ವೈಷ್ಣವ ಪರಮತೇಜವ
 ಲಲನೆ ದೇವಕಿದೇವಿ ಜರರದ
 ಲಲಘುಮತಿ ಧರಿಸಿದಳು ನಿಗಮವ್ರಕರಶಿರದಂತೆ
 ಸಲೆ ಜಗನ್ಮಯ ನೊಳಗಿರಲು ತೊಳ
 ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗಿದಳಿಂಟು ದೆನೆಗಳ
 ನಿಳಿಗೆ ಜಂಗಮ ಬೊಮ್ಮವಿದ್ಯಾಮೂರ್ತಿಯಂದದಲಿ

೧

ಕಂಡನಾಕೆಯ ನಿಲವ ನತ್ಯು
 ದ್ವಂಡ ತೇಜವನಾ ಪ್ರಭಾವವ
 ಮಂಡಲಾಧಿವ ಕಂಸನಿದಲೇ ತನ್ನ ಹಗೆಯೆನುತಾ
 ಪುಂಡರೀಕದ ಕಣ್ಣವನು ನೆಲೆ
 ಗೊಂಡ ನಿಂದೀಕೆಯಲಿ ಮುನ್ನಿನ
 ದಂಡಿಯಲ್ಲಿದು ಹೊಸತೆನುತ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಿಂತೆಂದ

೨

ಇಱ್ಱಿದು ಕಳೆವೆನೆ ತಂಗಿ ಗರ್ಭಿಣಿ
 ಹೊಱಿದು ನೆಲನೆನ್ನವನು ಹೆಂಗುಸ
 ನಿಱ್ಱಿಯದಿದರ್ಡೆ ವಿಷ್ಣು ಬಹು ಮಾಯಾವಿ ಜನಿಸಿದರೆ
 ಇಱ್ಱಿಯಲಳವಟ್ಟಪನೊ ಮೇಣದ
 ನಱ್ಱಿಯ ಬಾರದೆನುತ್ತ ತಾನೇ
 ಸೇಱಿವನೆಯಲಿದ್ದಂತೆ ಚಿಂತಾತುರತೆಯಿಂದಿದರ್

೩

ಜಾಗರದಲಿದ್ದಿರುಳು ಹಗಲುಂ
 ಬಾಗ ಮೇಣುಡುವಾಗ ವವಡಿಸು
 ವಾಗ ನಿಂದಿದರ್ಡಾಗ ಮಿಗೆ ನಡೆವಾಗ ನುಡಿವಾಗ
 ಯೋಗಿಗಳ ಮೋಲೆಡೆವಱ್ಱಿಯದಾ
 ಭೋಗಿಶಯನನ ನೆನೆದು ಭಯದಲಿ
 ಭೋಗಧೀಶನು ಜಗವತನ್ಮಯ ವಾಗಿರಲು ಕಂಡಾ

೪

ಇರಲಿರಲು ನವಮಾಸ ಗರ್ಭದ
 ಲಿರಲು ಸಂದವು ಸರ್ವ ಲೋಕೇ
 ಶ್ವರಗೆ ಪುಣ್ಯಹನಿಕರ ಮಂಗಳ ಮಹೋತ್ಸವದಾ
 ನಿರುಪಮ ಶ್ರಾವಣ ಬಹುಳ ಬಂ
 ಧುರ ಗುಣಾಷ್ಟಮಿ ರೋಹಿಣಿಯಲವ
 ತರಿಸಿದನು ಸುರನಿಕರ ಮಂಬರದೊಳಗೆ ನಲಿದಾಡೆ

೫

ಧರೆಯಲಾಯ್ತುತ್ಸವ ಪರಂವರೆ
ಪುರವರ ಗ್ರಾಮಾಶ್ರಮ ಕುಲ
ಗಿರಿ ನದೀಸಾಗರ ಸರೋವರ ದೀರ್ಘಕೆಗಳೊಳಗೆ
ಮೊರೆವ ತುಂಬಿಯ ಕೋಗಿಲೆಯ ಸು
ಸ್ವರದ ಗಿಳಿವಿಂಡುಗಳ ಹರುಷೋ
ತ್ಕರುಷ ವೆಣ್ಣೆನೆಗಳ ಸಮಗ್ರಶ್ರೀ ಸಮರ್ಥಿಸಿತು

೭

ಅರಳುಗಂಗಳ ಸುಪ್ರಸನ್ನಾಂ
ಬುರುಹ ವದನದಲಮಲ ದಂತಾಂ
ಕುರದ ದೀಪ್ತಿಯ ವವಳವಿಡಿದರುಣಾಧರ ದ್ಯುತಿಯ
ವರ ಮಕುಟಮಣಿಕಾಂತಿ ಪರಿಬಂ
ಧುರ ಗುಡಾಳಕ ನಿಚಯ ಸುಮನೋ
ಹರ ಚತುರ್ಭುಜ ಮೂರ್ತಿಯಲಿ ತೋಳತೋಳಗಿ ರಂಜಿಸಿದಾ

೮

ಕಂಗಳಲಿ ನಾಕ್ಷಾತ ಮುರಹರ
ನಂಗಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನೀಕ್ಷಿಸುತ ಯದು
ಪುಂಗವನು ಮುಳುಗಿದನು ಪುಳಕಾಮೃತದಲಡಿಗಡಿಗೆ
ಜೊಂಗಿದುದು ತನು ತತ್ಪದಾಂಬುಜ
ಸಂಗ ಸುಖಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಭೋಗದ
ಭಂಗ ಭಾವೋದ್ರೇಕ ಪರಮಾಹ್ಲಾದ ಭಾವದಲಿ

೯

ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಹಸುಗಳನು ವಿ
ಪ್ರೋತ್ತಮರಗೀ ನೆಜೆಯ ನಾನಿದ
ನುತ್ತರಿಸಿದಂದಿಗೆ ಕೊಡುವೆನೆನುತ್ತ ಮನದೊಳಗೆ
ದತ್ತವನೆ ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ್ತ ಯ
ದೊತ್ತಮನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಲಿ ಪುರು
ಪೋತ್ತಮಂಗಭಿನಮಿಸಿ ಪುಳಕಿತನಾಗುತ್ತಿಂತೆಂದ

೧೦

ಖಳನಿಕರ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಭಾರವ
 ಕಳೆಯಲೆಂದೀ ಧರೆಗೆ ತನ್ನಯ
 ನಿಳಯದಲಿ ಮೈದೋಷದೈ ತನಗಿಂದು ಶಿಶುವಾಗಿ
 ಭಳಿರೆ ಭಾಪುರೆ ಭಕ್ತ ಕರುಣಾ
 ಜಲನಿಧಿಯೆ ನಿಜಭಕ್ತಜನ ವ
 ತ್ಸಲನೆ ಭಕ್ತಾರ್ಥಿನ ವೃತ್ತಿಯೆ ಜಯ ನಮೋಯೆಂದ ೧೦

ಎನ್ನುದರದಲಿ ದೇವ ನೀನು
 ತೃನ್ನವಹುದನು ಕೇಳಿ ಕೊಂದನು
 ಮುನ್ನವೇ ನಿನ್ನಗ್ರಜರನೀ ಕಂಸ ಕಡುಸಾಪಿ
 ಇನ್ನಿದನು ಕೇಳಿದರೆ ಬಾರನೆ
 ಕುನ್ನಿ ಕೊಲಲೀಕ್ಷಣವೆ ಯೆನುತ ಕೃ
 ಪಾರ್ಣವಿನ ವದಕೆಲಗಿ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದನು ನಡುಗಿ ೧೧

ದೇವದೇವನ ಪದದಲಾ ವಸು
 ದೇವ ತಲೆವಾಗಿರಲು ದೇವಕಿ
 ದೇವಿ ಪರಮೇಶ್ವರನೆ ನಿಜಸುತನಾಗಿರಲು ಕಂಡು
 ಭಾವರಸ ಪುಳಕ ಪ್ರಭಾವದ
 ಲೋವೊ ತನುವನು ಮರೆದು ತದ್ಗತ
 ಭಾವದಲಿ ತಲೆವಾಗಿ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದಳು ತರಳೆ ೧೨

ಮೃತ್ಯು ಭಯ ಭಂಜನನೆ ಬಿನ್ನಹ
 ಚಿತ್ತವಿಸುವುದು ತನ್ನ ಭಾಗದ
 ಮೃತ್ಯುವೀ ಕಂಸಾಖ್ಯ ನತಿಶಯ ವಾವಚೀಷ್ಟಿತನು
 ಮತ್ತೆ ಬಂಧುದ್ರೋಹಿ ರಕ್ಷಿಸು
 ಪುತ್ರಶೋಕಾತುರೆಯ ನೆನ್ನನು
 ಸತ್ಯಸಂಧನೆ ಸಕಲ ಜಗದಾತ್ಮಕನೆ ಚಿನುಮಯನೆ ೧೩

ನಂದಗೋಪನ ತರುಣಿ ಹೆತ್ತಿಹ
ಳೊಂದು ಶಿಶುಬಾಲೆಯನು ನೀ ತಹು
ದಿಂದು ನನ್ನವನಲ್ಲಿರಿಸಿ ಮಾಯಾಸ್ವರೂಪೆಯನು
ಇಂದುಮುಖಿ ರೋಹಿಣಿಯಲಗ್ರಜ
ನಂದು ಜನಿಸಿಹ ನಟತಿಹುದು ನೀ
ವೆಂದು ಜನನೀ ಜನಕರಿಗೆ ನೇಮಿಸಿದನಸುರಾರಿ

೧೪

ಎನುತ ನರಶಿಶುತನವನಾಂತನು
ದನುಜಹರ ನಾಕ್ಷಣದಲಾ ನಿಜ
ಜನಕ ಜನನಿಯರೀಕ್ಷಿಸಲು ನಿಮಿಷಾರ್ಧ ಮಾತ್ರದಲಿ
ದನುಜನಱಿಯದವೋಲು ರಕ್ಷಿಸು
ವನುವದೆಂತೀ ಶಿಶುವನೆನುತಳಿ
ಮನದ ಭರದಿಂದೆತ್ತಿಕೊಂಡನು ನೋಡಿ ವಸುದೇವ

೧೫

ಕಾಲಲಿಕ್ಕಿದ ಬಿಗಿದ ಸಂಕಲೆ
ಬೀಳುಕೊಂಡುದು ಮುಳಿದು ತತ್ಪರ
ಪಾಲಕರು ನಿದ್ರೆಯಲಿ ಪರವಶರಾದರಾಕ್ಷಣಕೆ
ಸೀಳಿ ಸಡಲಿದ ತೋರಣದ ಹೇ
ರಾಳ ವಜ್ರಕವಾಟ ನಿಕರದ
ಲಾಳವಂಡಿಗೆಯಗುಳಿ ಸಂಕಲೆ ಕೀಲುಗಳು ಕಳೆಯೆ

೧೬

ಬಟ್ಟೆ ಸುಕರವದಾಯ್ತು ದೇವಕಿ
ನಿಟ್ಟುಸುತ ಬೆರಗಾಗಲುದರ ದೊ
ಳಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಗಳೊಡೆಯನನು ತಕ್ಕಯಿಸಿ ವಸುದೇವ
ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು ಮನೆಯ ದಿಸೆಯಿಂ
ದುಟ್ಟುಧೋತ್ರದ ನೆರಗನೇ ಮುಸು
ಕಿಟ್ಟು ಶಿಶುವಿಂ ಗೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಬಾಗಿಲನು ಕಳೆದಾ

೧೭

ಉಜುವ ದೈವನ ನುರದಲಾಂತಿಧಿ
 ರಜೆಯದಾ ವಸುದೇವ ಮನೆಯನು
 ಹೊಜುವಡುತ ಬರೆಮುಂದೆ ಮಾರ್ಗ ಮಹಾಂಧಕಾರದಲಿ
 ಕಜುವ ಮಳೆಯಲಿ ಕೆಸಜಿನಲಿ ಮು
 ಕ್ಕುಜಿಸಿ ಮುಂಗುಡಿ ನೂಕದಿರಲದ
 ನಜಿದನಂತನು ಬಂದನಾಕ್ಷಣವಾಳ್ವನಿದ್ದಿಡೆಗೆ

೧೮

ಹಾಸಿದನು ತನ್ನೊಡಲನವನಿಗೆ
 ಭಾಸುರದ ಹೆಡೆವಣಿ ಸಹಸ್ರ ವಿ
 ಳಾಸದಲಿ ಬೆಳಗಿದುವು ಹೆಡೆಗಳ ಕೊಡೆಯನಂಬರಕೆ
 ಶೇಷ ನೆತ್ತಿದನೆನಲು ಮಹಿಮೆಯ
 ದೇಸು ಘನವೋ ಸಕಲ ಲೋಕಾ
 ಧೀಶ ವಿಷ್ಣುವನಾಂತು ನೃಪ ನಡೆತಂದ ನೋಲವಿನಲಿ

೧೯

ನಡೆತರಲು ಮುಮ್ಮಾರ್ಗದಲಿ ಹೆ
 ಗ್ಗಡಲವೊಲು ತೆರೆ ಮಸಗಿ ಗಗನವ
 ತುಡುಕುವುಲ್ಲೋಲಂಗಳಿಂದಿತ್ತಡಿಯನಾಕ್ರಮಿಸಿ
 ಗಿಡಮರಂಗಳ ನಲೆವುತಿದಿರಲಿ
 ಕಡು ಭಯಂಕರೆಯಾಗಿ ಮಿಗೆ ಭೋ
 ಗೆಡೆದು ಯಮುನೆ ಮಹೋಗ್ರ ಮುಖದಲಿ ಹರಿವುತಿರೆ
 ಕಂಡ

೨೦

ಮುಂದುಗಾಣದೆ ಯದುವರನು ಗೋ
 ವಿಂದನನು ತಕ್ಕೈಸಿಕೊಂಡಾ
 ನಂದದಲಿ ಮೈಮಜಿದು ಹೋಗುತಿರೆ ಕಂಡು ಭಯದಿಂದಾ
 ನಿಂದಳಿದ್ದೆಸೆಗಬುಧಿ ಮಾರ್ಗವ
 ನಂದು ರಘುಪತಿಗಿತ್ತವೋಲ ರ
 ವಿಂದ ಸಖಸುತೆ ತೆಗೆದುಬಿಟ್ಟಳು ಯದುಪತಿಗೆ ಪಥವಾ

೨೧

ಉತ್ತರಿಸಿ ಯಮುನೆಯನು ಹರಿಯನು
ಹೊತ್ತುಕೊಂಡುರದೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಯ
ದೂತ್ತಮನು ನಟ್ಟರುಳು ಹೊಕ್ಕನು ನಂದಗೋಕುಲವ
ಚಿತ್ತಸಾಕ್ಷಿಯನಿರಿಸಿ ಮಾಯೆಯ
ನೆತ್ತಿಕೊಂಡನು ನಂದಗೋಪಿಯ
ಪುತ್ರಿಯನು ಮರಳಿದನು ಮಧುರಾಪುರಕೆ ವಸುದೇವ ೨೨

ತೊಟ್ಟುಸುದುಸ್ತರವಾಯ್ತುಕೆತ್ತವು
ತೆಪ್ಪಿದ ಬಾಗಿಲು ಕಾಲಸಂಕಲೆ
ಮೆಪ್ಪಿ ತಾಬಲು ಬೆಸುಗೆವಡೆದುದು ಕೂಡೆ ಕೆಲಬಲದ
ಮೆಪ್ಪಿದೊಪ್ಪಿದವರೆದ್ದರಂದಾ
ಸೆಪ್ಪಿಯ ಕಾಪಿನ ಭಟರು ಕಂಗಳ
ನಿಪುಕೆ ಬಿಗಿದುದು ಕಾಳಗತ್ತಲೆ ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲಿ ೨೩

ಹೊಪ್ಪಿದು ಕಾಪಿನ ದೂತರೈದಿದ
ರರಸನೆಡೆಗಾ ದೇವಕಿಯ ಶಿಶು
ಮೊಪ್ಪಲುವಾ ದನಿಗೇಳಿ ಭಯದಲಿ ನಡುಗಿನಡುವಿರಳು
ದುರುಳನದ ನಾಲಿಸುತ ನಿದ್ರೆಯ
ಭರದಲಾವೆಡೆ ತನ್ನ ಗಂಟಲ
ಮುಪ್ಪುವ ಮೃತ್ಯುವೆನುತ್ತ ಬಂದನು ಬಿಟ್ಟ ಮಂಡೆಯಲಿ ೨೪

ಎಡಹುತೇಳುತ ಬೀಳುತಡಿಗಡಿ
ಗೊಡಲುಕಂಪಿಸಿ ಶೋಕ ಭಯದು
ಗ್ಗಡದ ಕಾತರಭಾವದಲಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕಳವಳಿಸಿ
ಜಡಿದು ಜನನಂದದಲಿ ಖಳ ಧರೆ
ನಡುಗುವಂತೈತರಲು ದೇವಕಿ
ಹಿಡಿದಳಣ್ಣನಕಾಲ ಕರುಣವ ತೋರಿ ಭಯದಿಂದ ೨೫

ಅಣ್ಣ ಕೊಲ್ಲದಿರಕಟ ಕಡೆಯಲಿ
 ಹೆಣ್ಣು ಜನಿಸಿದೆಯೆನಗಭಾಗ್ಯೆಗೆ
 ಪುಣ್ಯವಂತನೆ ಮುನಿಯಲೇತಕೆ ಸೊನೆಯಲಾ ನಿನಗೆ
 ಮಣ್ಣು ಕೂಡಿದವಾರು ಮಕ್ಕಳು
 ಬಣ್ಣ ಪೆನು ತಾನೇನನೆನುತವೆ
 ಕಣ್ಣನೀರಲಿ ಕರಗಿ ಕಾಲ್ವಿಡಿದಿದ್ದಳಬುಜಾಕ್ಷಿ ೨೬

ಇಂತೆನುತ ತಕ್ಕಯಿಸಿ ಮಗಳನು
 ಕಾಂತೆದೇವಕಿ ಕಂಬನಿಗಳುಗು
 ವಂತೆ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವನು ತೋಜಿಯಳುತ್ತ ಬಿದ್ದಿರಲು
 ಸಂತವಿರು ಸಾಕೆಂದು ತಂಗಿಯ
 ನಂತಕನ ವೋಲೊದೆದು ಕಾಳುರಿ
 ಯಂತೆ ಕಣ್ಣುರಿ ಸೂಸಿ ಕೊಂಡನು ನೆಳೆದು ಬಾಲಕಿಯ ೨೭

ಎರಡುಕಾಲನು ಹಿಡಿದು ಜಡಿದಂ
 ಬರಕೆ ತೆಗೆದವ್ವಳಿಸಿ ಶಿಲೆಯಲಿ
 ಶಿರವ ನೊದೆದೆಲೆ ಹಾಹೆ ಹೋಗಿನಲಭ್ರಮಾರ್ಗದಲಿ
 ಸುರರು ಜಯಜಯನೆನಲು ನಿಂದಳು
 ವರಗದಾಂಬುಜ ಚಾವಚಕ್ರ
 ಸ್ಫುರಿತೆ ಶರವಾಶಾಂಕುಶಂಗಳಲಷ್ಟಭುಜೆಯಾಗಿ ೨೮

ಎಲವೆಲವೊ ಖಳ ಕೇಳುತನ್ನನು
 ಮುಳಿದು ನೀ ಕೊಲುವವನೆ ಗಂಟಲೊ
 ಳಿಳಿವತುತ್ತೇ ನಿನಗೆ ನಾನೆಲೆವಾಪಿ ನಿನ್ನಸುವ
 ಕಳೆವ ಕಾಲಾತ್ಮಕನು ಧರೆಯಲಿ
 ಬೆಳೆವುತ್ಯೆದನೆ ಬೇಗ ನಿನ್ನೀ
 ತಲೆಯಮುಞ್ಚಿಯಿಸಿಕೊಳ್ಳೆನುತ್ತಡಗಿದಳು ಗಗನದಲಿ ೨೯

ಚಂಡಿಕೆಯ ನುಡಿಕೇಳುತಲೆ ಖಳ
ಮಂಡಿಯನುಹೊಡೆದಂತೆ ನೊಂದನು
ಭಂಡನಾಡಿತೆ ದೈವನೆಮ್ಮನು ಬಯಲನಾತಿನಲಿ
ದಂಡಿಸಿದನೆಕಟಕಟ ತಂಗಿಯ
ಗಂಡನನು ತಂಗಿಯನು ಮಕ್ಕಳ
ತಂಡವನು ತಾ ಬಿಟ್ಟದೆ ಕೊಂದೆನೆನುತ್ತ ಚಿಂತಿಸಿದ

೩೦

ಏನನಾದಿಕೆನುತ ಬಂದಾ
ದೇವರಿಪು ಕಾಲ್ಪಿಡಿದು ವರವಸು
ದೇವ ದೇವಕಿಯರನು ನುಡಿದನು ಸಂಕಲೆಯಕಡಿದು
ದೇವತಾಂತಿಗಳಲ್ಲದಿದರ್ಡೆ
ನೀವದೆಂತೌ ಹೆತ್ತಮಕ್ಕಳ
ನೀವಿರಿನಗತಿವಾಸಕರ್ಮಂಗಿಂದು ಬಿಸುಸುಯ್ದು

೩೧

ವಾಸಿನಾನೆಲೆತಾಯೆ ಸೋದರ
ರೂಪಿನಂತಕನಕಟ ಬಿಡುಬಿಡು
ಕೋವನನು ಮೂಢಂಗನುಗ್ರಹಿಸುವುದು ನೀನೆನುತ
ಭೂವನಡಿಗಡಿಗಿಂತು ಪಶ್ಚಾ
ತ್ತಾಪವನು ಮಾಡುತ್ತಕಾಲ್ಪಿಡಿ
ದೀಪರಿಯಲನುಶೋಕಿಸಲು ವಸುದೇವನಿಂತೆಂದ

೩೨

ತಾತ ದೈವಾಧೀನವೀ ಜನ
ಜಾತ ಸುಖದುಃಖಾನುಭವಗಳಿ
ಗಾತುರಿಸಲೇಕಾವುದೈ ತಪ್ಪೀ ಚರಾಚರದ
ಭೂತನಿಕರದಚೇಷ್ಟೆಗೊಬ್ಬನೆ
ಹೇತುಸೂತ್ರಗನುಳಿಯೆ ಹಾಹೆಗ
ಳೇತಟ್ಟಂದನೆ ಚೇಷ್ಟೆವಡೆವುವು ತಂದೆ ಹೇಳೆಂದ

೩೩

ಬೀಳುಕೊಂಡಾ ಕಂಸನೈತಂ
 ದಾಲಯಕೆ ಕರೆಸಿದನು ತನ್ನಯ
 ಖೂಳಮಂತ್ರಿಪ್ರಕರವನು ಚಂಡಿಕೆಯನುಡಿಗಳಿ
 ಓಲಗದಲಿಂತೆಂದನೆಲ್ಲರು
 ಕೇಳಿರೈ ಹೋದಿರುಳ ಮಾಯಾ
 ಬಾಲಕಿಯಮಾತುಗಳನೆಂದನು ಕಂಸನನಿಬರಿಗೆ

೩೪

ಚಿಗಿದು ಕೈಯಿಂದಂಬರಾಗ್ರ
 ಕೊಕ್ಕಿದು ಹೇಳಿದಳಿನಗೆ ತಂಗಿಯ
 ಮಗಳು ಧರೆಯಲಿ ಕೇಳು ಹುಟ್ಟಿದನಂತಕನು ನಿನಗೆ
 ಬಗೆಯದೆನ್ನನು ಬಿಡದೆ ಕೊಂದವೆ
 ಹಗೆಯೆ ನಾ ನಿನಗೆನುತ ಸುರರೋ
 ಲಗಕೆ ಸರಿದಳು ಕರುಣವುಳ್ಳವಳೆಂದನಾ ಕಂಸ

೩೫

ಎನಲು ನುಡಿದರು ಜೀಯ ನಿಮ್ಮಡಿ
 ಗನಿಮಿಷರು ಕುಹಕಿಗಳು ಕೇಡನು
 ನೆನೆಯದಿರ ರಾರಣಿಯರಿದ ದುರ್ಮಂತ್ರ ಕೋವಿದರು
 ಅನುವರದ ಹಂದೆಗಳು ಕೊಡುನ
 ಮಿನ್ನಿಬರೊಳು ವಿಳೆಯವನೊಬ್ಬಂ
 ಗನಿಮಿಷರ ಕುಲನಾಶನಕೆ ನೋಡೆಂದರತಿಬಲರು

೩೬

ಆರುಮುನಿದೇಗುವರು ನಿಜಗೃಹ
 ಶೂರರಮರರು ಕಾದುವರೆ ದೈ
 ತ್ಯಾರಿಯಾದರಗೋಚರನು ಮನೆ ಕಡಲ ಮಧ್ಯದಲಿ
 ಮಾರರಿಪು ಮರುಳೊಡೆಯನಾಕಾಂ
 ತಾರವನು ಹೊಕ್ಕಿಹನಹಿಂಸಾ
 ಚಾರವಬುಜಭವಂಗಿ ಕಾಳಿಗವಾರೊಡನೆ ನಮಗೆ

೩೭

ಏಳಿ ದಿಟವಹಿತರಲಿ ಪೃಥ್ವೀ
ವಾಲನೀತಿಯಿದಲ್ಲ ಮೂಲೋ
ನ್ಮೂಲನವ ಮಾಡುವುದು ದುರ್ಬಲರಾದಡೆಯು ಸುರರಾ
ಸಾಲವನು ಶತ್ರುವನು ವಹ್ನಿ
ಜ್ವಾಲೆಯನು ರೋಗನನು ತತ್ತ
ತ್ವಾಲದಲಿ ಕಡಿಗಳೆಯದಿದ್ದರೆ ಬಳಿಕಸಾಧ್ಯವಲಾ

೩೮

ಮೂಲವಮರರಿಗೆಲ್ಲ ವಿಷ್ಣುವೆ
ಮೂಲವಾ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ವಿಪ್ರರು
ಮೂಲವವರಿಗೆ ವೇದಧರ್ಮ ತಪೋವ್ರತಾದಿಗಳು
ಮೂಲವಿನಿತಕ್ಕೆಲ್ಲ ಗೋವಿ
ಪ್ರಾಳಿಯದೊಂದಿಲ್ಲಗಲ್ಲಿಗೆ
ಶೀಲವಂತರನಾಯ್ದು ಕೊಲುವುದು ಮಂತ್ರರಿಪುವಧೆಗೆ

೩೯

ತ್ರಿದಶಕುಲವನು ನಮಗೆ ಕೊಲಲಿ
ಕ್ಕಿದುವೆ ಮುಖ್ಯೋಪಾಯ ವಿಪ್ರರ
ಸದೆದುಕೊಲುವುದು ಬೇಟಿನೋಡುವಡಿದುವೆ ನೃವನೀತಿ
ಬದುಕಲೊಯನು ವಿಷ್ಣು ಕೆಡನೇ
ಪದುಮಭವನಾ ರುದ್ರನುಳಿವನೆ
ಮೊದಲಕಡಿದರೆ ಶಾಖೆಗಳು ಜೀವಿಸುವುವೆ ಬಳಿಕ

೪೦

ಎನಲಿದೇ ಲೇಸೆನ್ನ ಮನದಲಿ
ನೆನೆದುದನೆ ಹೇಳಿದಿರಿ ನೀವೆನು
ತನಿಬರನು ಕಳುಹಿದನು ಕದನಪ್ರಿಯರನೊಲವಿನಲಿ
ದನುಜನಾ ಗೋವಿಪ್ರವರವಧೆ
ತನಗೆ ಹಿತವೆಂದೇನಿರಂತರ
ನೆನೆವುತಿರ್ದನು ಮೃತ್ಯುಪಾಶಪರೀತನೆಂದೆನಿಸಿ

೪೧

ಅಸುರನಿಂತಾ ದೈತ್ಯ ಭಟರನು
 ಬೆಸಸಿ ರಾಜಾಲಯವ ಹೊಗಲಾ
 ವಿಷಮಮತಿಗಳು ಕಾಲವಾಶಾವೃತರು ಹರಿಹರಿದು
 ವಸುಧೆಯಲಿ ಬಳರಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ
 ಶಿಶುಸಶುದ್ವಿಜಹತ್ಯೆಯನು ಸಾ
 ಧಿಸುತಲಿದರು ಪುಣ್ಯಗಿರಿವನರಾಷ್ಟ್ರವುರಗಳಲಿ

೪೨

೪

ನಂದಗೋಕುಲ

ಅರಸ ಕೇಳೈ ನಂದಗೋಪನ
 ಪರಮ ಪುಣ್ಯೋದಯವನಾ ಶ್ರುತಿ
 ಶಿರಕೆ ದುರ್ಗಮವಾವನಂಘ್ರಿದ್ವಯದ ಸಂಸ್ಥಾನ
 ವರಮುನಿಗಳೋರಂತೆ ಮನವನು
 ಬೆಟಸಲಿಲಯರು ಶಿವಶಿವಾ ಗೋ
 ಚರಿಸಿದನಲಾ ತಾನೆ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಷ್ಣು ಶಿಶುವಾಗಿ

೧

ಕಂದನಾದನು ತನಗೆನುತ್ತಾ
 ನಂದಗೋಪನು ಮುಳುಗಿ ಪರಮಾ
 ನಂದರಸಪುಳಕದಲಿ ಕರೆಸಿದನಿರುಳು ಜೋಯಿಸರ
 ಮಿಂದು ಮಡಿಗಳನುಟ್ಟು ಪರಿಜನ
 ವೃಂದಸಹಿತುತ್ಸವದ ಸಂಭ್ರಮ
 ದಿಂದ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರನಾರಾಧಿಸಿದನುಚಿತದಲಿ

೨

ಬಂದರಾ ಗೋವಳರುನೆರೆದಾ
ನಂದಗೋಪನ ಮನೆಗೆ ಪರಮಾ
ನಂದದಲಿ ಕರನಿಹಿತ ನಾನೋವಾಯನಂಗಳಲಿ
ಮಿಂದು ಮಡಿಗಳನುಟ್ಟುಕೊಳುತೊಲ
ವಿಂದ ಸರ್ವಾಭರಣನಿಕರದ
ಲಂದವಡೆದೈತಂದು ಕಂಡರು ಕಮಲಲೋಚನನ

೩

ಕೇಳಿದಾಗಳೆ ಗೋಪಿಯರು ಹೊ
ನ್ನೋಲೆ ಕಡಗಂಗಳನು ತೊಟ್ಟುವಿ
ಶಾಲ ದಿವ್ಯಾಂಬರಗಳನು ನಿಡಿದುಟ್ಟು ನಲವಿನಲಿ
ಕಾಲನೂಪುರ ದಿಗು ಝಣತ್ಪತಿ
ಜಾಲದಲಿ ರಂಜಿಸಲು ಮುಡಿಹೂ
ಮಾಲೆಸೂಸಲು ಬಂದರಾ ನಂದಾಲಯಕೆ ನಲಿದು

೪

ಹರಸಿ ನೇನೆಯ ತಳಿದರಂದಾ
ಸಿರಿಯರಸನಂಗದಲಿ ನಮ್ಮಿ
ಲ್ಲರನು ರಕ್ಷಿಸುವಾಳ್ವನಾಗೆಲೆತಂದೆ ನೀನೆನುತ
ನೆರವಿಯಲಿ ಹೊಯಿದಾಡಿದರು ಕದ
ಡರಿಸಿದಕುಂಕುಮದ ರಸಬಂ
ಧುರದ ನವನೀತಂಗಳಿಂದಂಗನೆಯರೋಕುಳಿಯ

೫

ಬಂದಳತಿ ಹರುಷದಲಿ ರೋಹಿಣಿ
ಕಂದನೊಡನುತ್ಸವದ ಸಂತಸ
ದಿಂದ ದಿವ್ಯಾಂಬರ ವಿಭೂಷಣ ಗಂಧಮಾಲ್ಯದಲಿ
ಸಂದಣಿಯಲೊಪ್ಪಿದುದು ಗೋಕುಲ
ವಂದುಮೊದಲುತ್ಸವದ ಪರಂಪರೆ
ಯಿಂದೆನೆದುದಖಿಳೇಶ್ವರನ ಸನ್ನಿಧಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ

೬

ಒಂದು ದಿನ ಗೋಕುಲದರಕ್ಷೆಗೆ
ಮಂದಿಯನು ಪರುಠವಿಸಿ ನಿಲಿಸುತ
ನಂದಗೋಪನು ಹಾಲುಬೆಣ್ಣೆ ಮೊಸರ್ಗಗಳನು ಕೊಂಡು
ಬಂದನಾ ಮಧುರಾಪುರಿಗೆ ನಡೆ
ತಂದು ಕಂಸಂಗೆಲ್ಲವನು ನಲ
ವಿಂದ ಕೊಟ್ಟನು ನೃಪತಿಗಂದಾ ವರುಷವರ್ತನೆಯು

೭

ಅದನಱುದು ವಸುದೇವನಾತನ
ವದನವನು ಕಾಂಬರ್ತಿಯಲಿ ಮನ
ದುದಿತ ಸಂತೋಷದಲಿ ಬಂದನು ನಂದನಿದ್ದೆಡೆಗೆ
ಮುದದಲಂದೊಡಹುಟ್ಟಿದನ ದೂ
ರದಲಿಕಾಣುತ ಬೇಗದಿಂದೆ
ದ್ವಿದಿರುಗೊಂಡಪ್ಪಿದನು ನಯನಾನಂದಬಾಷ್ಪದಲಿ

೮

ಹೊಂದಿದಸು ಬಂದಂತೆ ತಮ್ಮೊಳ
ಗಂದು ಸಂಪ್ರೀತಿಯಲಿ ಕುಳ್ಳಿ
ರ್ವೊಂದನಾ ವಸುದೇವನಾ ನಂದಂಗೆ ಮನದೊಳಗೆ
ನಂದನನ ನೆನೆವುತ್ತು ಕುಶಲವೆ
ತಂದೆ ನಿನಗೆ ಸಮಸ್ತ ಬಾಂಧವ
ವೃಂದ ಗೋಧನಗಳಿಗೆ ಸುಖವೈ ಸಕಲಪರಿಜನಕೆ

೯

ಲೀಸುನೀ ಮುಪ್ಪಿನಲಿ ಮಗನನ
ದೇಸು ಕೃತಿಯೋ ವಡೆದಿ ಘನ ಪರಿ
ತೋಷವಾಯ್ತೆಲೆ ತಂದೆ ತನಗದ ಕೇಳಿ ಮನದೊಳಗೆ
ಬೇಸಱಿನ ಭವದುಃಖಘನವಾ
ರಾಸಿಯನು ನೆಱಿ ಪುತ್ರಪೌತ್ರದ
ಲೀಸುವೆಯಲೈ ಗೃಹದ ಭಾರವನಿರಿಸಿ ಕೇಳಿಂದ

೧೦

ತನ್ನನಿಲ್ಲಿಯೆಕಂಡೆ ವರುಷದ
ಹೊನ್ನನರಸಂಗಿತ್ತೆ ನಿಲ್ಲದಿ
ರಿನ್ನು ನೀನಿದರೊಳಗೆ ಹೋಗಿಲೆ ನಂದ ಗೋಕುಲಕೆ
ಮನ್ನಿಸುವಡುತ್ತಾತಶತವು
ತ್ವನ್ನವಹುದಾ ಗೋಕುಲದಲಿದು
ತನ್ನ ಮಾತೆನಬೇಡ ಸುವಿಧಾನವನು ಮಾಡೆಂದ

೧೧

ಎಂದುಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡುತನ್ನಯ
ಮಂದಿರಕೆ ವಸುದೇವನೈದಲು
ನಂದನಿತ್ತಲು ಕೇಳ್ವವಸುದೇವನ ತದುಕ್ತಿಗಳಾ
ನೊಂದು ಶಂಕಿಸಿ ಚಿತ್ತದೊಳಗೆ ಮು
ಕುಂದನನು ಮಜಿಹೊಕ್ಕು ಮರಳಿದು
ಬಂದನಾ ಮುಮ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಿಜಾಲಯಕ್ಕೊಲಿದು

೧೨

ಅತ್ತಲನ್ನೆಗ ಧರೆಯ ಶಿಶುಗಳ
ನೊತ್ತರಿಸಿ ಮೋದುತ್ತ ಬಂದಳು
ಮೃತ್ಯುವನು ಕರೆವಂತೆ ಪೂತನಿ ನಂದಗೋಕುಲಕೆ
ಹೆತ್ತತಾಯಂದದಲಿ ವೇಷವ
ಹೊತ್ತು ಘೋರಾಕಾರವನು ಮಜ
ಸುತ್ತ ಮಾಯಾವಿದೆ ಮುನಿಸ್ತ್ರಿಯಮೂರ್ತಿಯಿದ್ದೆಡೆಗೆ

೧೩

ನೋಡಿಕಂಡಳು ಮನೆಯ ಮುಂದಣ
ಮಾಡದಲಿ ಅರೆಗುಳಿಯ ಕುಣುಹನು
ದಾಡೆಯಿಲ್ಲದ ದುಷ್ಟೆ ಹೊಕ್ಕಳು ನಂದನಾಲಯವ
ಮಾಡಹೋಗಿರೆ ತಾಯಿ ಕೆಲಸವ
ನೂಡಿಕೊಲುವೆನು ವಿಷವನೆನುತವೆ
ದೂಡಿದೊರೆಯ ಕರಾರಿಯಂತೆ ಕರೋರಭಾವದಲಿ

೧೪

ಗರುಡದೇವನನೆಬ್ಬಿಸಲು ಬಂ
 ದುರಗವಧುವೋ ಹುತ್ತಿನೊಳಗಿ
 ದುರಗನನು ಹೊಕ್ಕವುಕಿ ಕೊಲಬಂದಾಯು ನೆರೆದಿಲಿಯೋ
 ದುರುಳಿ ಬಂದಳು ದುಷ್ಟರಾಕ್ಷಸಿ
 ಮರಣಕಾರಿ ಕೃತಾಂತನಿದ್ದೆಡೆ
 ಗಟ್ಟಿಕೊಳಲೇಕೆನುತ ಮಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನು ವಡೆವಂತೆ ೧೫

ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು ಹಾವನೇಣೆಂ
 ದೆತ್ತಿಕೊಂಬಂದದಲಿ ಖಳಕುಲ
 ಮೃತ್ಯುವನು ಮಾಯಾಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿಯ ಮುರಹರನ
 ಇತ್ತುಕೊಲುವನು ವಿಷವನೊಂದೇ
 ತುತ್ತುಗೊಂಬೆನೊಯೆನುತ ತನ್ನಯ
 ಚಿತ್ತದಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಮೊಲೆಯನರ್ಭಕಗೆ ೧೬

ಅಜ್ಞೆಯದನನವೊಲಖಳ ಸಚರಾ
 ಚರ ಜಗವ್ಯಾಸಕನು ಕಂಗಳ
 ತೆಪ್ಪಿಯ ದಪ್ಪವಿನಕಣಿ ಕಟಾಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಣದವನಂತೆ
 ಮುಪ್ಪುವೆನೀಕೆಯ ಗೋಣನವನಿಯ
 ಹೊಪ್ಪಿಯ ಕಳೆವವ್ರತಕೆ ಮೊದಲೆನು
 ತಪ್ಪಿತು ಸುಮ್ಮನೆ ಮಿಡುಕದಿದನು ರಾಕ್ಷಸಿಯಮುಂದೆ ೧೭

ದಿಟ್ಟಿಸಿದರೆವೆಸೀವ ವಿಷವನು
 ದುಷ್ಟ ಮೊಲೆಯಲಿಹೂಸಿ ಶಿಶುವಿಗೆ
 ಕೊಟ್ಟಳವಿನಾಶಿಗೆ ಕೃತಾಂತ ಕೃತಾಂತವಿಗ್ರಹಗೆ
 ಮೆಟ್ಟಿ ಖಳೆಯಂಗವನು ಹೃ
 ದ್ವಿಷ್ಟರಾರ್ಚಿತ ಚರಣ ನಸುರೆಯ
 ಕೊಟ್ಟಮೊಲೆಗಳನೆರಡು ಕೈಯಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಿಡದುಂಡ ೧೮

ಭಾವಶುದ್ಧಿಯಲೆನೆಗೆ ಪೂಜೆಯ
ನೀವ ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಮುಕುತಿಯ
ನೀವುದೇನಚ್ಚರಿಯೆ ನೆಱುತಿ ನಂಜೂಡಿ ಕೊಲಬಂದ
ಭಾವದುಷ್ಟೆಗೆ ಹಿತದಮುಕುತಿಯ
ನೀವನೆಂಬುದ ನಱುಹುವಂತಿರೆ
ಜೀವಸಹಿತಕ್ಕೈಯಲುಂಡನು ಮೊಲೆಯನುಱುಹಿಡಿದು ೧೯

ಫೀಳಿಡುತ ಬಸವಳಿದು ತನ್ನಯ
ತೋಳುಗಳನೊಂದೆನೆಗೆ ಹರಹುತ
ಕಾಲುಗಳನೊಂದೆನೆಗೆ ಬೀಸಾಡುತ್ತ ಧರಣಿಯಲಿ
ಶೈಲರಾಜನವೋಲು ಸಹಜ ಕ
ರಾಳರೂಪವನಾಂತು ಕೆಡೆದಳು
ಕಾಳರಕ್ಕಸಿ ಭುವನ ಬೆದಳಲು ಬಿಟ್ಟು ಮಂಡೆಯಲಿ ೨೦

ಎಸೆವ ಗಿರಿಕಂದರ ನಿಭೋಗ್ರ
ಶ್ವಸನರಂಧ್ರದ ಬಗಿದಹುಬ್ಬಿನ
ಬಸುಱಬತ್ತಿದ ಕೋರದಾಡೆಯ ರಕ್ಕಸಿಯಕಂಡು
ಅಸುರೆಯುರದಲಿ ಮೊಲೆವಿಡಿದು ಲಂ
ಬಿಸುವ ಶಿಶುವನುಕಾಣುತವೆ ಕೂ
ರಸಿಯೊಡಲಲುಡಿದಂತೆ ಹರಿತಂದುದು ಜನಸ್ತೋಮ ೨೧

ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು ಶಿಶುವನೇವೆ ವೆ
ನುತ್ತಚಿಂತಿಸಿ ಕಾಲಕರ್ಮವ
ದೆತ್ತಲೇನೆಂದಱಿಯದಾ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸ್ವಯಂದೃಶಿಯ
ಇತ್ತರಾ ಜನನಿಗೆ ಜಗಂಗಳ
ಹೆತ್ತವನ ಹೆತ್ತವನ ತನ್ನಯ
ಪುತ್ರನೆಂದಳಲಿದಳು ನಂದನಕಾಂತೆ ಮಱುಕೊಳಿಸಿ ೨೨

ಇಂದುಮುಖಿಯರು ನೆರೆದು ಗೋರಜ
 ದಿಂದ ಗೋಮೂತ್ರಾಭಿಷೇಕದ
 ಲಂದು ಬಳಿದೀಡಾಡಿ ಗೋಪುಚ್ಛಾದಿಕಂಗಳನು
 ನಂದನಂಗೆನೆ ರೋಹಿಣಿಯರೊಡ
 ನಂದಿರಾಪತಿಗಖಿಳ ಭುವನಾ
 ನಂದಕಾರಣ ಮೂರ್ತಿಗೇಸಗಿದರಂದು ರಕ್ಷೆಗಳ

೨೩

ಮುಂದಿರಲಿಹರಿಚಕ್ರ ವೀತನ
 ಹಿಂದೆಗದೆ ರಕ್ಷಿಸುಗೆ ವಾರ್ಶ್ವ
 ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ರಕ್ಷಿಸುಗೆ ನಂದಕ ಶಾಶ್ವವೆಂಬೆರಡು
 ಸಂದ ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳೀ ಕುಲ
 ನಂದನನ ನವನಿಯಲಿ ವಿನತಾ
 ನಂದನನು ರಕ್ಷಿಸುಗುವೇಂದ್ರರು ಶಿಶುವನಭ್ರದಲಿ

೨೪

ಇಂತು ಗೋಪಿಯರೊಸೆದು ನಂದನ
 ಕಾಂತೆ ಸಹಿತುತ್ಸವದಲಾ ಗ್ರಹ
 ಶಾಂತಿಯನು ನೆಟ್ರಿನಾಡಿ ಸಂತತ ಶಾಂತವಿಗ್ರಹಗೆ
 ಸಂತಸಂಬಡುತಿದರ್ಶನಾಶುಭ
 ಚಿಂತೆಯನು ನೆಟ್ರಿ ಮೆಟ್ರಿದು ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ಕಾಂತನಿತ್ಯಾತುಮನ ಶಿಶುಲೀಲೆಗಳನೀಕ್ಷಿಸುತ

೨೫

ಅರಸಕೇಳಿಡೆಗೆಡೆದ ಪೂತನಿ
 ಯುರು ಭಯಂಕರರೂಪ ಕಂಡ
 ಚ್ಚಿರವಡುತ ಗೋಕುಲದಜನ ತಮತಮಗೆ ಬೆಟಗಾಗಿ
 ನೆರೆದು ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಮಧುರಾ
 ಪುರದ ದೆಸೆಯಿಂದಖಿಳ ಪರಿಜನ
 ವೆರಸಿ ಬಂದನು ನಂದಗೋಪನು ತಡೆಯದಾಕ್ಷಣಕೆ

೨೬

ಬಂದು ಕಂಡನು ಕೆಡೆದ ಪೂತನಿ
ಯಂದನ ನಿರ್ದೇನನುತ ನಡುಗುತ
ನಂದಗೋಪಾದಿಗಳು ಹದನನು ಕೇಳಿ ತಲ್ಲಣಿಸಿ
ಹೊಂದಿದವನಿವನೆನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕೆ
ಕಂದನೇ ಶಿವಯನುತ ಪರಮಾ
ನಂದಮೂರ್ತಿಯ ನೋಡಿ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದನು ನಂದ

೨೭

ದೇವನೋ ಋಷಿಯೋ ಅನಾಗತ
ಕೋವಿದನೊ ನರನಲ್ಲ ದಿಟ ವಸು
ದೇವನಕಟಾ ಹೇಳಿದಾನುಡಿ ಸತ್ಯವಾದುದಲಾ
ಆವಯೋಗಿಗಳಜ್ಞವರಿದನೀ
ಭಾವಿಕರ್ಮದಗತಿಯನೆನುತಾ ಜ
ನಾವಳಿಯಲಾ ಘೋಷಿಸಿದನಾ ನಂದನಡಿಗಡಿಗೆ

೨೮

ಇತ್ತಲನ್ನೆಗಕಂಸಭೃತ್ಯರೊ
ಳುತ್ತಮ ತೃಣಾವರ್ತನೆಂಬಾ
ದೈತ್ಯನಾವರಿಸುತ್ತ ಕೆಂದೂಳಿಯಲಿ ಗೋಕುಲವ
ಕಿತ್ತುಮರಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳನಲೆ
ವೃತ್ತ ವಾತಾಕೃತಿಯಲೈತಂ
ದಿತ್ತಿಕೊಂಡಂಬರಕೆಹಾಯ್ದನು ಖಳಕುಲಾಂತಕನ

೨೯

ಹಗಲುಕತ್ತಲಿಕವಿದು ದಶದಿ
ಕೃಗಳನವನಿಯನಂಬರವ ನೊ
ಮ್ಮಗದಲಾವರಿಸುತ್ತ ಕೆಡೆಬೀಸುತ್ತಬಿಜುಗಾಳಿ
ಒಗುಮಿಗಿಯಕೆಂದೂಳಿ ಕೆತ್ತದು
ಜಗದ ಕಂಗಳಪಥವನೊಬ್ಬನೆ
ಮಗನದೇನಾದನೊಯನುತ್ತು ಯಶೋದೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿ

೩೦

ಬಂದುಕಾಣದೆ ಶಿಶುವನೇಗುದಿವೆ
 ನೆಂದಜಿಸಿ ಮುನ್ನಿರಿಸಿದೆಡೆಯಲಿ
 ಬೆಂದವೊಲು ಬಸವಳಿದಳುತ್ತಳಲುತ್ತು ಧರಣಿಯಲಿ
 ಇಂದುಮುಖಿ ಹೊರಳಿದಳು ಕಾಣದೆ
 ಕಂದಿ ಕಜುವನು ತಾಯವೋಲರ
 ವಿಂದನಾಭನನಬಲೆ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ

೩೧

ಕಾಂತೆ ಮೂರ್ಛೆಯೊಳೆಚ್ಚಿಹಿಂ ದೇ
 ಕಾಂತ ಭಕ್ತರವೋಲು ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ಕಾಂತನನು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಳು ದೆಸೆಗೆ ಬೊಬ್ಬಿಡುತಾ
 ಕಾಂತೆಯೊಳುವದನಿಗೆ ಗೋಕುಲ
 ಕಾಂತೆಯರು ಹರಿತಂದು ದೆಸೆದೆಸೆ
 ಗಂತರಾತ್ಮನ ನಟಸುತಿದರು ಶ್ರುತಿಗಳಂದದಲಿ

೩೨

ನಂದ ಮೊದಲಾದವಿಳ ಗೋವರ
 ವೃಂದವಾಗೋಪಿಯರ ಬಹಳಾ
 ಕ್ರಂದಿತವನಾಲಿಸುತ ಬೀಳುತ್ತೇಳುತ್ತೈತಂದು
 ಕಂದನಿರವನು ಕಾಣದುರಿಯಲಿ
 ನಂದವೊಲು ಬಸವಳಿದಳುಸುತರೆ
 ಹೊಂದಿದರು ಧರೆಗೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ತನಗೆಡೆದು

೩೩

ಅಂಗಣದಲಿಂತವಿಳ ಗೋಕುಲ
 ದಂಗನೆಯರೊಡನೊಡನೆ ಗೋಪರು
 ಸಂಗಡಿಸಿ ಹಲುಬುತ್ತ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ಮೂರ್ಛೆಯಲಿ
 ಕಂಗೆಡುತ್ತಿರೆ ಕಮಲದೃಶನನು
 ಹಿಂಗದಾ ಖಳನೊಯ್ದನಾ ಗಗ
 ನಾಂಗಣಕೆ ತವೆಯಾಂತ ಶಿಶುರೂಪದ ಜಗನ್ನಯನ

೩೪

ಭೀಕರಾಂಗವನಾಂತು ನಭದಲಿ
ನಾಕರಿಪುಕೊಂಡೊಯ್ಯುತಿರೆ ನಿಜ
ಗೋಕುಲದ ವರಿಭವವನಾ ಸಂಕ್ಲೇಶ ಸಂಸ್ಥಿತಿಯು
ಶೋಕವನು ಕಾಣುತ್ತ ದೈತ್ಯನ
ನೇಕೆಕೊಂಡಾಡುವೆನೆನುತ್ತ ಕೃ
ಪಾಕರನು ದೈತ್ಯಾಸಹರಣಕೆ ಮಾಡಿದನು ಮನವ

೩೫

ಅರಸಕೇಳಂಜಿದವೊಲಾತನ
ಕೊರಳನಿಕ್ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದಂ
ಬರದಲೊತ್ತಿದಡುಸುರಿಗುಬ್ಬನವಾಗಿ ಕಂಗೆಟ್ಟು
ಕರಿಯವೊಲಿಳೆಗಚ್ಚುತನನಾಂ
ತುರದಲಮರಾರಾತಿ ಫೀಳಿಡು
ತಱಿಯಮೇಲೊಗೆದಂತೆ ಬಿದ್ದನು ಭೀಕರಾಂಗದಲಿ

೩೬

ಮುಬ್ಬುಹರಿದುದು ಮಳಲಗಾಳಿಗ
ಳುಬ್ಬುಟೆಗಳಡಗಿದುವು ಗೋಕುಲ
ವೆಬ್ಬಿಸಿದ ವೊಲಾಯ್ತುನಭದಿಂದಿಳೆಗೆ ಖಳಕೆಡೆಯೆ
ಸರ್ಬಜನ ಚೇತರಿಸಿತಾಕ್ಷಣ
ಕೂರ್ಬಿಯಲಿ ಕೆಡೆದಸುರನೊಡಲಲಿ
ಸರ್ಬಗತನಿರೆ ಕಂಡು ಹರಿತಂದುದು ಜನಸ್ತೋಮ

೩೭

ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು ಖಳನಕೊರಳನು
ಸುತ್ತಿಜೋಲ್ವಜಗನ್ಮಯನನುಱಿ
ಹೆತ್ತವರು ಗೋಕುಲದ ಜನ ಹೋದಸುವ ಪಡೆದಂತೆ
ನೆತ್ತಿಯನು ವಾಸನಿಸಿ ಹರುಷರ
ಸೋತ್ತರದ ಸುನ್ನೇಹ ಜಲದಲಿ
ತತ್ಸವಿದರಂತಾದ ರಾನಂದದಲಿ ಮುಳುಗಾಡಿ

೩೮

ಎತ್ತಲೀಶಿಶು ಜಗವನೊಂದೇ
 ತುತ್ತು ಮಾಡುವ ಭೀಕರಾಂಗದ
 ದೈತ್ಯ ನಿವನೆತ್ತಲು ನಭೋಗತಿಗೆಯಿದು ವವನೆತ್ತ
 ಮತ್ತೆಧರೆಯಲಿ ಕೆಡೆದು ನುಗ್ಗ ಹು
 ದೆತ್ತಲುರದಲಿ ಲಂಬಿಸುವ ಶಿಶು
 ವೆತ್ತಲ ದುಭುತವೆನುತ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದನು ನಂದ

೩೯

ಆವದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಯೋ ವಸು
 ದೇವನಲ್ಲದಡಱುವನೆಂತಿದ
 ನೀ ವಿಚಿತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಗತಿಗಳಗಾಢ ಸಂಗತಿಯಾ
 ದೇವನಾಗದೆ ಮಾಣನೆನುತ ಮ
 ಹಾವಿರಾಗದಲಂದು ನೆರೆದಾ
 ಗೋವಳರ ಮಧ್ಯದಲಿಕೊಂಡಾಡಿದನು ಯದುವರನಾ

೪೦

ನೋಡುವರು ಕಣ್ಣಣಿಯೆ ಗುಣವನು
 ಪಾಡುವರು ತಕ್ಕಯಿಸಿ ಕೈ ಮುಂ
 ಡಾಡುವರು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡಂಕದಲಿ ಚಿನುಮಯನ
 ಕೂಡಿಲಾಲನೆ ಪ್ರೋಷಣಂಗಳ
 ಮಾಡಿ ದಣಿಯರು ಜನ್ಮಶ್ರತದಲಿ
 ಮಾಡಿದಚ್ಯುತ ತುಷ್ಟಿಯೆಂತುಟೊ ಭೂಪಕೇಳೆಂದ

೪೧

ಒಂದು ದಿನ ನಿಜ ಬಾಲಕನನಾ
 ನಂದದಲಿ ತೆಗೆದಪ್ಪಿ ತೊಡೆಯಲಿ
 ನಂದಗೋಪಿ ಮನೋನುರಾಗದಲೆಸೆಯೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
 ಇಂದುಮುಖಿ ಮೊಲೆಯೂಡಿದಳು ಮುದ
 ದಿಂದವಿಳಭುವನಾಶ್ರಯೋದರ
 ಮಂದಿರಂಗುಪಸನ್ನ ಜನನಿಜಬಂಧುವಿಂಗೊಲಿದು

೪೨

ಲೀಲೆಯಲಿ ಮೊಲೆಯುಂಡುದಣಿದಾ
ಬಾಲಕನ ಮೊಗನೋಡಿ ಮುದ್ದಿಸಿ
ಸಾಲದೆನೆ ಮಗ್ಗುಲಲಿ ಮಹಿಮನನಪ್ಪಿಕುಳ್ಳಿದುರ್
ಲಾಲಿಸುತ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕರಾಂಬುಜ
ಲಾಲಿತಾಂಘ್ರಿಯಬಾಯಿದೆಪ್ಪಿಯಲಿ
ಬಾಲಿಕಂಡಳು ಕಮಲಜಾಂಡಕಟಾಹ ಮಂಡಲವ

೪೩

ಕಂಡಳವನಿಯನಂಬರವನಾ
ಖಂಡಲಾದಿ ಸಮಸ್ತದಿವಿಜರ
ತಂಡವನು ತಾರಾಗ್ರಹಾನಲ ಚಂದ್ರಸೂರಿಯರ
ಮಂಡಲಂಗಳನುರು ನದೀ ಗಿರಿ
ಷಂಡ ಸಪ್ತದ್ವೀಪ ಸಾಗರ
ಷಂಡ ಕಾನನದೇಶನಗರಗ್ರಾಮಜನಸಹಿತ

೪೪

ಸಕಲ ಸಚರಾಚರದ ಜೀವ
ಪ್ರಕರವನು ಪಶುಪಕ್ಷಿವೃಗ ವನ
ನಿಕರವನು ಗೋಕುಲವನಾ ಗೋಕುಲನಿವಾಸಿಗಳ
ನಿಕರವನು ತನ್ನವನು ಬಾಯ್ದೆಪ್ಪಿ
ದಕೃತಕ ಬ್ರಹ್ಮನನು ಕಂಡಾ
ಸುಕೃತವೆಂತ್ರೆಯಿದೇನೆನುತ ತಳ್ಳನಿಸಿದಳು ನಡುಗಿದಳು

೪೫

ಇಂತು ತನ್ನೊಂದೇಕದೇಶದ
ಲಂತವಿಲ್ಲದೆ ತೋರ್ಕು ಮಾಯಾ
ಭ್ರಾಂತಿ ಜಗದಾಕಾರದಿಂದೆಂಬುದನು ತೋರ್ಪಂತೆ
ಭ್ರಾಂತಿ ವಿರಹಿತನಾತ್ಮವದನಾ
ಭೃಂತರಾಳದೊಳಖಿಳ ಭುವನ
ಭ್ರಾಂತಿಯನು ತೋಪ್ಪಿದನು ತಾಯಿಗೆ ನಿಜವಿನೋದದಲಿ

೪೬

ಕಂಗಳನುನೆಟುಮುಚ್ಚಿ ತರುಣಲ
ತಾಂಗಿ ಭಯದಲಿ ನಡುಗುವಂಗೋ
ಪಾಂಗದಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಲು ಹರಿಶರಣೆನುತ ಮನದೊಳಗೆ
ಹಿಂಗಿದಾದೃಗ್ಭ್ರಾಂತಿ ನೆಟು ಬಹಿ
ರಂಗ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ತೋಜುತೋರ್ಕೆಯ
ಡಂಗುವುದು ನಿಜದೃಷ್ಟಿಯೊಳಗೆಂಬುದನು ತೋರ್ವಂತೆ ೪೭

ಮುಟಿದು ಮೊಲೆಯೂಡಿದಳು ಮುನ್ನಿನ
ತೆಪದಲಾಗಳೆ ಗೋಪಿ ತತ್ಸವ
ನಟಿದ ಮುನಿಯಂತೊಬ್ಬನನೆ ಬಾಹ್ಯದಲಿ ಕಾಣುತ್ತ
ಅಟುವು ಮುಟವೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದಂ
ತರನವೋಲಿದಳು ನಿತಂಬಿನಿ
ಕೆಟಿದು ಕಾಲಾರಬ್ಧ ಭೋಗದಯೋಗಿಯಂದದಲಿ ೪೮

ಇರಲು ಕೆಲವು ದಿನಕ್ಕೆ ಹರಿ ರಾ
ಮರು ಶಿಶುತ್ವದ ಲೀಲೆಗಳನನು
ಕರಿಸಿ ಗೋಕುಲದೊಳಗೆ ತನುವೆಳಗುತ್ತ ಹೆತ್ತವರ
ಹರುಷ ರಸವಂಕುರಿಸೆ ನಿಜಕರ
ಚರಣಯುಗಳವನವನಿಯಲಿ ವಿ
ಸ್ತರಿಸಿ ಹರಿಹರಿದಾಡಕಲಿತರು ನಿಜವಿನೋದದಲಿ ೪೯

ಹೊಂದೊಡರು ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ ಘಂಟೆಗೆ
ಳಂದವಡೆದರಳೆಲೆ ಕುರುಳ್ಳಳ
ಕಂದಳಿತ ಕಾಂತಿಗಳ ಕರ್ಣಾಭರಣದೀಪ್ತಿಗಳ
ಸಂದಮುದ್ರಿಕೆ ಕಂಕಣಂಗಳ
ಗೊಂದಣದ ಭೂಷಣಗಳಲಿ ಗೋ
ವಿಂದರಾಮರು ಮೆಟಿದರಂಗಣದೊಳಗೆ ನಲಿದಾಡಿ ೫೦

ಶ್ವೇತನೀಲ ಮಹಾದ್ರಿಗಳು ಮನ
ಮೋತು ನರ ಶಿಶುತನವನಾಂತೀ
ಭೂತಳದೊಳುದಿಸಿದಮೋ ಮೇಣು ಸಿತಾಸಿತದ್ಯುತಿಯೊ
ಖ್ಯಾತ ರತ್ನದ್ವಯಮೊ ಜಂಗಮ
ಜಾತ ತರುಣ ಸುರದ್ರುಮಂಗಲೊ
ಚೇತನಾತ್ಮಕರೆನೆದರುವಮಾತೀತರೆಂದೆನಿಸಿ

೫೧

ನೆರೆನೆರೆದು ಗೋಕುಲದ ಮುಮ್ಮನೆ
ನೆರೆಮನೆಯ ಬಹುಪುಣ್ಯವಂತೆಯ
ರರಿವಿಜಯರಾಟವನು ದಿವ್ಯಮನೋಹರಾಕೃತಿಯ
ಪರಿಪರಿಯ ಲೀಲೆಗಳಲರ್ಭಕ
ಚರಿತವನು ನೋಡುತ್ತ ಕೃತ್ಯಾಂ
ತರಗಳನು ನೆಜ್ಜಿಮೆಜ್ಜಿದು ನಗುತೆನಿವಿಷ್ಟರನವರತ

೫೨

ನಡೆಯಕಲಿಸುವಳಗ್ರಹಸ್ತವ
ಹಿಡಿದು ತ್ರಿಭುವನ ಸೂತ್ರಧಾರಗೆ
ನುಡಿಯ ಕಲಿಸುವಳಖಿಳ ವೇದಮಯಂಗಿ ಚಿನುಮಯಗೆ
ತಡೆಯದುಣಕಲಿಸುವಳು ನಂದನ
ಮಡದಿನಹಜಾನಂದ ತೃಪ್ತಂ
ಗಡಿಗಡಿಗೆ ಪಾಲ್ಬಿಣ್ಣೆಯನು ಬಾಯೊಳಗೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟು

೫೩

ಏನನೆಂಬೆನು ಭೂಪ ಭಕ್ತಾ
ಧೀನತಾನೆಂಬುದನು ಮೆಜ್ಜಿದನು
ದಾನವಾಂತಕನನುಕರಿಸಿ ಲೀಲಾಗುಣಾಕೃತಿಯ
ಧ್ಯಾನ ಗೋಚರಮೂರ್ತಿನಂದನ
ಮಾನಿನಿಗೆ ಶಿಶುವಾಗಿ ನಟಿಸಿದ
ನೀ ನಿಖಿಳ ಭವಬಂಧ ವಿಧ್ವಂಸನದ ಲೀಲೆಗಳ

೫೪

ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ದಿನಕ್ಕೆ ಬಲವುರು
 ಷೋತ್ತಮರು ಮುಮ್ಮನೆಯ ನೆರೆಮನೆ
 ಯತ್ತಲತ್ತಲು ಕೆಳೆಯ ಗೋಪಕುಮಾರಕರು ಸಹಿತ
 ಸುತ್ತಿಸುಳಿದಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆಡೆಯಾ
 ಡುತ್ತ ಬೀದಿಯ ಹುಡಿಗಳಲಿ ಹೊರ
 ಳುತ್ತ ಮುಱಿಯಾನೆಗಳವೋಲೆನೆದರು ನಿಜೇಚ್ಛೆಯಲಿ

೫೫

ನೆರೆದು ಬಂದಾರಾಮಕೃಷ್ಣರ
 ಪರಮಮಂಗಳ ಪುಣ್ಯಚರಿತವ
 ನೊರೆವಮನದರ್ಶಿಯಲಿ ಗೋಪಿಯರೈದೆ ತಮತಮಗೆ
 ಸರಭಸದಲಂದಾ ಯಶೋದೆಯ
 ಹೊರಗೆ ನಗುತ್ತೈತಂದು ಮುದ್ದುಗ
 ಳಿರವನೀಕ್ಷಿಸುತೆಂದರುನ್ನತ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳ

೫೬

ಹೊಕ್ಕು ಕಟಿಯದಮುನ್ನ ಕಟುಗಳ
 ಮಿಕ್ಕು ಬಿಡುವರು ಜಟಿದಡಳುಕದೆ
 ನಕ್ಕು ಮುಱಿಸುವರದನು ಚತುರೋಪಾಯ ವಿಧಿಗಳಲಿ
 ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕುವರೆಮ್ಮ ಮನೆಗಳ
 ನೆಕ್ಕತುಳದಲಿ ತಾಯೆ ಪಡೆದೊ
 ಮಕ್ಕಳನು ಭವಗೆಡಿಸಲೆಂದೀ ಸಕಲ ಗೋಕುಲವ

೫೭

ತಾಯೆನಿನ್ನಾಣೆಂದು ಮೊಸರನು
 ಬಾಯಿಗೆತ್ತಿದರೆಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ
 ಕಾಯಿಲರಿದಂಜುವೆವು ಬಿನ್ನಹಮಾಡುವಡಿ ನಿಮಗೆ
 ಸ್ತ್ರೀಯಯೋಗಾಚಾರ್ಯರಿವದಿರು
 ಪಾಯಕೋವಿದರಕಟಕಟ ನಿ
 ದಾರ್ಯದಲಿ ನೆಜಿ ಕೆಡಿಸಿಗರು ಗೋಕಲದ ವೈಭವವ

೫೮

ಉಂಡರದಕಾರಳಲುವರು ನೆಲ
ನುಂಡು ಕೆಟ್ಟುದು ಹಾಲಮೊಸರನು
ಕಂಡದೆಸೆಗೀಡಾಡುವರು ನೀಡುವರು ಕಪಿಗಳಿಗೆ
ಕಂಡಿದೇನೆನಲೊಡೆವರಿವರಾ
ಭಾಂಡವನು ಧರಣಿಯಲಿ ನೆಱು ಗೋ
ಳುಂಡೆ ¹ಗಿಡಿ¹ ಸಿದರಾರು ನಿನ್ನವರಂತೆ ಗೋಕುಲವ

೫೯

ನೆಲಹುಗಳಲಿರಿಸಿದರೆ ಕೈಗಳು
ನಿಲುಕದಿದ್ದ ಡೆ ಮ²ನೆ² ಯೊರಳ್ಳಳ
ನಿಳುಹಿ ಕೆಳೆಯರಹೆಗಲನೇಱು ದುರಂತ ವಿಕ್ರಮರು
ಕಳೆದುಕೊಂಬರು ಹಾಲು ಬೆಣ್ಣೆಗ
ಳುಳಿವುವಾಯವ ಕಾಣೆನೆಮ್ಮಲಿ
ಭಲವದುಳ್ಳಡೆ ತರಿಸಿಕೊಂಬುದು ತಮ್ಮ ಗೋಧನವ

೬೦

ಮೇಲೆ ಮತ್ತಿರಿಸಿದಡೆ ತಳವನು
ಕೋಲಲಿಱು³ದೊಡ್ಡವರು ಬಾಯನು
ಕೋಲುನಿಲುಕದಡಿಡುವರಾ ಭಾಂಡವನು ಪಾಲ್ಕೊಸರ
ಕಾಳಗತ್ತಲೆಯೊಳಗೆ ಬೈಚಿಡೆ
ಸಾಲರತುನಾಭರಣ ಕಾಂತಿಯ

ಮೇಳವಿಸಿ ಮೇಣೊಡಲಕಾಂತಿಯ ತೋಱು ತರಿಸುವರು

೬೧

ಎಂದು ಸಭಯಾಕುಲಿತನಹ ಗೋ
ವಿಂದನಮಳ ಶ್ರೀಮುಖಾಬ್ಜವ
ನಿಂದುಮುಖಿಯರು ನೋಡುವರ್ತಿಗೆ ಸಂದುತಮತಮಗೆ
ಎಂದರಾ ಗೋಪಿಯರೊಡನೆ ಪೂ
ರ್ಣೇಂದುಮುಖಿ ನಸುನಗುತ ತಾ ನಿಂ
ತೆಂದಳಾ ನಿಜಬಾಲಕನ ಸಿರಿಮೊಗವನೀಕ್ಷಿಸುತ

೬೨

ತುಡುಕಿ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮೆಲುವ ಕೃಷ್ಣನ
 ಹಿಡಿದು ತಂದೊಪ್ಪಿಸುವುದೆನಗವ
 ಗಡೆಯತನವನು ಮಾಣಿಸುವೆನೆನಲಾಗಲೆಂದೆನುತ
 ಮಡದಿಯರು ತಂತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿ
 ಗಡಿಯಿಡುತ್ತಿರೆ ಮುಂದೆ ಹೊಕ್ಕೊಡ
 ನೊಡನೊಡನೆ ಮನೆಮನೆಯ ಪಾಲ್ಬೆಣ್ಣೆಗಳನುಗಿದುಂಡಾ¹ ೬೩
 ಮತ್ತೆ ಮನೆಮನೆಗಳಿಗೆ ಬಂದಾ
 ಮತ್ತಕಾಶಿನಿಯರು ಮುಕುಂದನ
 ವೃತ್ತವನು ಕಾಣುತ್ತ ಪಾಲ್ಬೊಸರ್ದೆಣ್ಣೆಗಳ ತೆಗೆದು
 ಎತ್ತಿ ಮೆಲುವುದ ಕಂಡು ಗಹಗಹಿಸಿ
 ಸುತ್ತ ಕೈ ಬಾಯುರಗಳೆಡೆಯೊಳು
 ಮೆತ್ತಿದಂಜಲುಸಹಿತ ಹಿಡಿದರುತಮತಮಗೆ ಹರಿದು ೬೪
 ನೀರೆಯರು ನಯನಾಭಿರಾಮನ
 ಕೋರಡಿಗತನದಿರವನೊಮ್ಮೆಯು
 ದೂರಲೈತರಲೊಬ್ಬರೊಯದವೋಲು ಹೊಪವಂಟು
 ಬೇಟಿ ಬೇಟಿಪ್ಪಿದೆತ್ತಿಕೊಂಡಾ
 ಮೂಳು ಲೋಕದಧೀಶ್ವರನ ಕೈ
 ಸೂಳಿಗಿದುಕಡೆಯೆನುತ ತಂದರು ಗೋಪಿಯಿದ್ದೆಡೆಗೆ ೬೫
 ಬಂದು ಗೋಪಿಯ ಕೈಯಲಿದ್ದ ಮು
 ಕುಂದನನು ಕಾಣುತ್ತ ಬಪ್ಪಿಗೈ
 ಯಿಂದ ತಮ್ಮಿದ್ದಿರವನೀಕ್ಷಿಸುತೇನಿದೇನೆನುತಾ
 ಇಂದುಮುಖಿಯರು ನೋಡಿ ನುಡಿಯದೆ
 ಮಂದಿರಂಗಳಿಗೈದಿದರು ಗೋ
 ವಿಂದನಿರವಚ್ಚರಿಯೆನುತ ತಮತಮಗೆ ಬಿಟಗಾಗಿ ೬೬

1 ಕೊಡನೊಡನೆ ಮನೆಮನೆಯ ಪಾಲ್ಬೆಣ್ಣೆಯನುಗಿದುಂಡ¹ (ಖ)

ಮತ್ತೆ ಕೇಳೊಂದು ದಿನ ನಂದನ
ಮತ್ತಕಾಶಿನಿ ದಾಸಿಯರ ಗೃಹ
ಕೃತ್ಯದಲಿಬೆಸಸುತ್ತ ಸಿರಿಮಂಚದಲಿ ನಿಜಸುತನಾ
ಮೂರ್ತಿ ನಿದ್ರೆಯಭರದಲಿರೆ ಕಾ
ಣುತ್ತ ಮೊಸರನು ಕಡೆದಳಂದಾ
ಚಿತ್ತವಲ್ಲಭನಮಳಗುಣಗಣಗಳನು ವಾಡುತ್ತ

೬೭

ಇಂತುವಾಡುತ ಮೊಸರ ನಂದನ
ಕಾಂತೆ ಕಡೆವುತ್ತಿರಲು ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಕಾಂತನೊಯ್ಯನೆ ಮೈಮುರಿದು ಸಿರಿಮಂಚದಿಂದಿಳಿದು
ಮುಂತೆಕಡೆಗೋಲ್ವಿಡಿದು ತಾಯನು
ಕಂತುಪಿತನಂಡಲೆದು ಮೊಲೆಯನು
ಸಂತವಿರುತೆನಗೂಡೆನುತ ಕಾಡಿದನು ಮಿಗೆಯಳುತ

೬೮

ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡಾಕಾಂತೆ ತೊಡೆಯಲಿ
ಚಿತ್ತಸಾಕ್ಷಿಯ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂ
ಡತ್ಯಧಿಕ ಪುತ್ರಾನುರಾಗಸ್ನುತಪಯೋಧರವ
ಇತ್ತು ಮಗ್ಗುಲಲಪ್ಪಿ ಕುಳ್ಳಿರ
ಲತ್ತಲಾ ಹಾಲೊಲೆಯಮೇಲು
ದ್ವೈತ್ತವಾಗಲು ಹೋದಳಾಮುರಹತನಧರೆಗಿಳುಹಿ

೬೯

ಊಡುತಲಿ ಮೊಲೆಗಳನು ತೃಪ್ತಿಯ
ಮಾಡದಾ ನಿಜಜನನಿ ಹಾಲ
ಕೃಪಾಡಿತೊಲೆಯಲೆನುತ್ತ ಹೋಗೆ ಹರಿಕನಲ್ಲಳುತ
ಈಡಿಪ್ಪವರೋಷದಲಿ ಕಚ್ಚಿದ
ನೌಡನಡಿಗಡಿಗೊಡಲು ಕಂಪಿಸೆ
ನೋಡಿದನು ಕೆಲಬಲನನಾ ದಧಿಮಥನಭಾಜನವ

೭೦

ಹೊಕ್ಕು ತೆಗೆದಂದಸುಬೆಗಲ್ಲನು
 ಮಿಕ್ಕುಮಿಾಟುವ ಕೋಪದಿಂದೆ
 ತ್ತಿಕ್ಕಿದನು ಮಂಧಣೆಯಮೇಲಿದ್ದೆ ಸೆಯ ನೀಕ್ಷಿಸುತ
 ಸಿಕ್ಕಿ ಮೊಸಳಲಿ ಜಾಟುಬೀಳುತ
 ನಕ್ಕು ಬೆಣ್ಣೆಯ ಬೆರಟೆ ಕೈಯಲಿ
 ತಕ್ಕವಿಸಿಕೊಂಡೊಯ್ಯನೆಯ್ವಿ ದನೋವರಿಯಮರೆಯಾ ೭೧
 ಮಗನು ಕನಲದೆ ಮಾಣನೆನಗಿ
 ನ್ನೆಗವೆನುತ್ತಿಯಿತಂದು ಕಂಡಳು
 ಮಗನ ಕೆಲಸವ ನೆತ್ತಹೋದನೊ ಧೂರ್ತನೆಂದೆನುತ
 ನಗುತ ಸೆಳೆಗೊಂಡೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ
 ಮುಗುಧೆನೋಡುತ ಹಜ್ಜೆಗೊಂಡಾ
 ನಿಗಮದೂರನನಟಿಸಿ ಕಂಡಳು ಬೇಟಿಮನೆಯೊಳಗೆ ೭೨
 ಮುಟ್ಟಿಹಿಡಿದೆಲಿ ಮಗನೆ ಮಾಳ್ಪುದು
 ಕಷ್ಟತನವೇಕೆನ್ನೊಡನೆ ಯಾ
 ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗೀ ನಿನ್ನ ಹೋಲುವ ಮಕ್ಕಳೀಪರಿಯ
 ಹುಟ್ಟಿಲಱುವರೆ ದುರುಳತನದಲಿ
 ಹುಟ್ಟಿದವರುಂಟೇ ಸಮಾನರು
¹ ಕಟ್ಟಿದಲ್ಲದೆಯಱುಯೆ ¹ ಯೆಂದಳು ಗೋಪಿ ಸೆಳೆಗೊಂಡು ೭೩
 ಎನಲಳುತ್ತಳಿತಂಜಿದವೊಲಾ
 ನನ ಕೊರಗಿ ಕೈವೆರಳ ಮುಟಿಯಲಿ
 ಜನನಿಯನು ನೋಡುತ್ತ ನಾಡಾಡಿಯ ಶಿಶುವಿನಂತೆ
 ತನು ನಡುಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಸಹಿತ ಕಂ
 ಬನಿಮುಖೇಂದು ಕಳಂಕವಾಗಲು
 ಮುನಿಗಳನು ನಗಿಸಿದನು ನರಶಿಶುತನದ ನಟನೆಯಲಿ ೭೪

¹ ಕುಟ್ಟಿದರೆ ನೀನಱುಯೆ ¹ (ಖ)

ಬಲ್ಲೆ ನಾನಿದಕೊಂದು ಬುದ್ಧಿಯ
ನಿಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡೆಂದು ಮರದೊರ
ಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನನು ಬಳಕೆ ಸಾಹಸವಾ
ಬಲ್ಲಿದನೆ ಮಾಡುವಡೆನುತ್ತ
ತ್ಪಲ್ಲಮುಖಿ ತರಿಸಿದಳು ಕಡೆನೊದ
ಲಿಲ್ಲದಚ್ಯುತನುದರವನು ಬಂಧಿಸಲು ದಾಮಗಳ

೭೫

ಜಗದುದರನುದರವನು ಹುಲನೇ
ಣುಗಳು ಸುತ್ತಲು ನೆಜ್ಜಿಯದಿರಲಾ
ನಗುವ ಗೋಪಿಯರೊಡನೆ ನಗುತ ಯಶೋದೆ ಬೆಜಗಾಗಿ
ಜಗುಳುವರೆ ಮುಡಿಗಳಲಿ ಸತಿಕ್ಕೈ
ದೆಗೆದು ಬಳಲುತನಿಂದಿರಲು ಕರು
ಣೆಗಳ ದೇವನು ಬಂಧನಕ್ಕೊಳಗಾದನಾಕ್ಷಣಕೆ

೭೬

ಮಾಣೆ ನೀನೀ ದುರುಳತನವನು
ಮಾಣೆ ಹೇಳಿದಡಿನ್ನು ಮಾಡೆ
ನ್ನಾಣೆ ನೋಳ್ವೆನು ಮಾಡಲಾಪಡೆ ಸಿತಗತನಗಳನು
ಕಾಣವೀ ಜಗವೆಯಿದೆನುತ್ತ
ಜಾಣೆ ಮನೆಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು
ಕಾಣುತವೆ ಹರಿ ನೆನೆದನದುಭುತ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳ

೭೭

ಮುನ್ನ ನಾರದ ಶಾಪದಿಂದವೆ
ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರ ಪುತ್ರರಿಬ್ಬರು
ವರ್ಣಿಸಲು ನಳಕೂಬರ ಮಣ್ಣಿಗ್ರವರೆಂಬವರು
ತನ್ನ ಮನೆಯಂಗಳದ ಕಡೆಯಲಿ
ಸನ್ನಿವೇಶವ ಹಡೆದು ಮಿಗೆ ಬೆಳೆ
ದುನ್ನತಾಗ್ರದಲವಳಿಮುತ್ತಿಗಳಾಗಿರಲು ಕಂಡ

೭೮

ಇವರು ಧನದಾತ್ಮಜರು ಮುನಿವುಂ
 ಗವನುತನ್ನೇಕಾಂತ ಭಕ್ತನು
 ಸವನಿಸಿತ್ತಿದು ತನಗೆ ಕರ್ತವ್ಯಾಂಶವೆಂದೆನುತಾ
 ಭವವೆ ಭವ ಬಂಧನವೆ ಬಂಧನ
 ವನರ ಸುಖವೇ ತನ್ನ ಸುಖವಿಂ
 ತಿವರ ಶಾವನಿಮೋಕ್ಷವೇ ಋಣಮೋಕ್ಷವೆನಗೆಂದ ೭೯

ಒರಳನೆಳವುತ್ತೆಳವು ತೊಯ್ಯನೆ
 ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ ನಗುತದಾನೋ
 ದರ ನೆನಿಸಿಕೊಳುತವಳಿ ಮತ್ತಿಯ ಮರನಸಮ್ಮುಖಕೆ
 ಕರುಣಿಗಳದಾತಾರ ನೆಯಿತಂ
 ದ್ವರವಣಿಸಿ ನುಸುಳಿರಡು ಮರನಂ
 ತರದಲೈದಿದ ನಡ್ಡ ಬಿದ್ದು ದು ಹಿಂದೆ ಮರದೊರಳು ೮೦

ಕಡುಗಿತೆಗೆದಡೆ ಮರದೊರಳು ಸಹಿ
 ತೊಡನೆ ಧರೆಕಿತ್ತಿತ್ತಿ ಕುಲಗಿರಿ
 ನಡುಗೆ ದೆಸೆಮಾರ್ಮೊಳಗೆ ವಾತಾವಳಿಗಳೊಡನೆ
 ಕಡಲುಕದಡಲು ಬೇರುಸಹಿತು
 ಗ್ಗಡದ ಛಟಿಛಟಿರವದಲಿಕೆ ಬಾ
 ಯ್ಪಿಡಲು ಬಿದ್ದು ದು ಬೆಳೆದ ಹೆಮ್ಮರನೆರಡು ಧರಣಿಯಲಿ ೮೧

ಹಱಿಯದುದರದ ನೇಣು ಮೇಣ್ಣುಸು
 ಜಱಿಯದಾಡುವ ಗೋಕುಲದ ಕರು
 ತುಣುಗಳನು ನಸುನೋಯದೆಜಗದೆ ಮಂದಿರದದೆನೆಗೆ
 ನೆಜ್ಜಿ ಜಗನ್ಮಯನತುಳಲಿಲೆಯು
 ನಱುವರಾರಾ ಬಿದ್ದ ಮುಱಿಗಳ
 ಮುಱಿಯಲುದಿಸಿದರಿಬ್ಬರಮರಪ್ರವರಾಕ್ಷಣಕೆ ೮೨

ಮಕುಟ ಕುಂಡಲ ಹಾರ ಮಣಿ ಮೌ
 ಕ್ತಿಕದ ದಿವ್ಯಾಂಬರದ ಕಾಂತಿ
 ಪ್ರಕರದಲಿ ಪಾವಕನಮೋಲು ಬೆಳಗುತ್ತ ದೆಸೆದೆಸೆಯ
 ವಿಕಟತನುಕಾಂತಿಯಲಿ ತೊಳತೊಳ
 ಪಕುಟಲಾತ್ಮರು ಕಂಡು ಕನುಲಾಂ
 ಬಕನಪದಕಮಲದಲಿ ಬಿದ್ದರು ಜಯತು ಜಯಯೆನುತ ೮೩

ಎತ್ತಿದನು ನಸುನಗುತಲವರವರ
 ಮಸ್ತಕಂಗಳ ನೆಣಡುಕೈಯಲಿ
 ಕೃತ್ತಿವಾಸಪ್ರಿಯಸುತರಿರಂಜದಿರಿ ನೀವೆಂದು
 ಇತ್ತನಭಯವನಮರಮುನಿ
 ವೆತ್ತು ಶಾಪವ್ಯಾಜದಲಿ ಸುಮ
 ಹೋತ್ತಮಾಂಘ್ರಿಯದರುಶನವೆ ಭವಮೋಕ್ಷಕರವೆಂದ ೮೪

ಎನ್ನವರ ದರುಶನವೆ ಸಂಸಾ
 ರಾರ್ಣವದಕಡೆ ಜೀವಜಾತ
 ಕೈನ್ನವರನುಗ್ರಹವೆ ಮಾಳ್ಪುದು ತನ್ನನುಗ್ರಹವ
 ಎನ್ನವರೊಳಾನೆನ್ನೊಳೆನ್ನವ
 ರನ್ಯರಲ್ಲಿಂದಲಿತು ಸಂಪ್ರತಿ
 ಪನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗಳಾಗಿಹುದು ನೀವೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ ೮೫

ಭಾಗವತರೆಂದೆನಿಸಿ ತನ್ನವ
 ರಾಗಿ ಹೋಗಿಯೆನುತ್ತ ಕರುಣಾ
 ಸಾಗರನು ಬೀಳ್ಕೊಡಲು ಹರಿಯನು ಮೂವೆ ಬಲವಂದು
 ಭೋಗಿಶಯನನ ಚರಣದಲಿ ತಲೆ
 ವಾಗಿ ಪರಿತೋಷದಲಿ ಪುಳಕಿತ
 ರಾಗುತವೆ ಬೀಳ್ಕೊಂಡರಳಕಾಪುರಿಗೆ ಧನದಜರು ೮೬

ಅತ್ತಲಾನಂದಾದಿ ಗೋಪರ
 ಮೊತ್ತವೀಪ್ರಳಯದ ಮಹಾಧ್ವನಿ
 ಯೆತ್ತಲೇನೇನೆನುತ ಹರಿತಂದವಳಿ ಮತ್ತಿಗಳು
 ಕಿತ್ತು ಬಿದ್ದಿರೆ ಕಂಡು ತಮ್ಮನೆ
 ಕುತ್ತಿ ಕೆಡಹಿದವೋಲು ನಡುನಡು
 ಗುತ್ತ ಬಿದ್ದು ದು ಮೂರ್ಛೆಯಲಿ ಗೋಕುಲವದಾಕ್ಷಣಕೆ ೮೭

ಬೀಳಲೇಕೀ ಹೆಮ್ಮರಂಗಳು
 ಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ
 ಗಾಳಿಗೀ ಮರಕೀಳಲಱುವನೆ ಕಾಲಭೈರವನ
 ತೋಳುಗಳ ವೋಲಿವೆಯೆನುತಾ
 ಲೋಲಮತಿಗಳು ಹರಿದು ಬಂದಾ
 ಬಾಲಕನ ನಾಮರಂಗಳೆಡೆಯಲಿ ಕಂಡರಚ್ಯುತನ ೮೮

ಭೂತಳವನಡುಗಿಸುವ ಬಹಳೋ
 ತ್ವಾತವಾಗದೆ ಮಾಣದೆನುತನೆ
 ಕೌತುಕದಲೆಯಿತರಲು ನುಡಿದರು ನೆರೆದ ಬಾಲಕರು
 ಕಾತರಿಸದಿರಿ ಕೃಷ್ಣನೇ ತರು
 ಘಾತಕನು ಮರದೊಳುಸಿಲುಕಿದ
 ಡೀತನೆಳೆಯಲು ಬಿದ್ದು ದಿದ ನಾವ್ಯಂಡಿವಿಂದೆನುತ ೮೯

ಹೋಲದಿದು ಹೆಮ್ಮರಗಳನು ಶಿಶು
 ಕೀಳಲಱುವನೆ ಕಂಡೆನೆಂಬೀ
 ಬಾಲಕರನೇನೆಂಬೆವ ಘಟಿತವೆಂದರದಱುಗಳಿಗೆ
 ಲೋಲಮಾನಸರೆಂದರೆಲ್ಲಾ
 ಬಾಲಕರಪರಿಯಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣನ
 ಲೀಲೆ ಕೌತುಕವೆನುತ ತೆತ್ತರು ಸಂಶಯಕೆ ಮನವ ೯೦

ಮಕ್ಕಳನು ಮರದೊರಳಲೀ ಪರಿ
 ಸೊಕ್ಕಿ ಕಟ್ಟಿದರುಂಟೆ ನಡುವಿಂ
 ಗಕ್ಕಟಕಟಾ ಕೆಟ್ಟಿನೀ ಹೆಂಗಸಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ
 ಮಕ್ಕಳಿಂದೇನೊಡಲ ಕೇಡಿನ
 ಮಕ್ಕಳೇ ತನ್ನಾನೆ ಮೂಜಗ
 ಕಕ್ಕಜದ ಶಿಶುವೆನುತ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದನು ನಂದ

೯೧

ಇಂತು ಗೋಕುಲದೊಳಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ಕಾಂತನಘಟಿತ ಬಾಲಕೇಳಿಯ
 ಕಂತುಸಿತನನುಕರಿಸಿ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥದಲಿ
 ಮಂತ್ರಮೂರುತಿ ಕೆಳೆಯರೊಡನೆ ದು
 ರಂತವಿಕ್ರಮನಖಿಳಗೋಕುಲ
 ಕಾಂತೆಯರ ಕಂಗಳಿಗೆ ಬೀಜುತ್ತಿದ್ದನುತ್ಸವವ

೯೨

೫

ಬೃಂದಾವನ

ಭೂತಲಾಧಿಪ ಕೇಳು ಗೋವ
 ವ್ರಾತವಿಂತು ಬೃಹದ್ವನದಲು
 ತ್ವಾತವನು ಕಾಣುತ್ತ ನೆಱಿದೊಂದಾಗಿ ತನ್ನೊಳಗೆ
 ಹೇತುವನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಱಿಯದೆ
 ಕಾತರಿಸಿ ಮಱುಗಿದರು ಋಷಿಕುಲ
 ಜಾತನಾ ವಸುದೇವನಕಟಕಟೆನುತ ಮಱುಕೊಳಿಸಿ

೧

ಸಾಕುನಮಗೀವನದಲಿರವಿ
 ನ್ನೇಕೆ ಶಿಶು ಪಶುವೃದ್ಧವನಿತಾ
 ನೀಕ ಕಂಗಡಲೇಕೆ ಬಹುಳೋತ್ಪಾತನಿಕರವಿದು
 ಔಕಿಕೊಲ್ಲದಮುನ್ನ ವಿಸಿನವಿ
 ವೇಕವುಳ್ಳರೆ ಹೇಳಿಯೆನಲುವಿ
 ವೇಕಿಸುತ ನೆರವಿಗಳಲುಪನಂದಾಖ್ಯನಂತೆಂದ

೨

ಒಂದುವನವಿಹುದಖಿಳ ಖಗವ್ಯಗ
 ವೃಂದ ಸಹಿತಮರವನಿತಾ
 ವೃಂದ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ ವಿವರ್ಧನವೆನಿಸಿ ಧರಣಿಯಲಿ
 ನಂದನಕ್ಕೊರೆಮಿಗಿಲು ಶಿಶುಪಶು
 ವೃಂದ ಸೇವ್ಯಸ್ಥಾನ ಸುರತರು
 ವೃಂದ ವಿಪುಳಚ್ಛಾಯೆಯಲಿ ಫಲವುಷ್ಟಭರಗಳಲಿ

೩

ಸಾಯದೀಯುತ್ಪಾತ ಶತದಲಿ
 ನೋಯದಿಲ್ಲಿಂಮುನ್ನ ಗಮನೋ
 ವಾಯವನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನೀವಿಂದೇ ವನಾಂತರಕೆ
 ಬಾಯಬಿಡುವೀ ತರುಣವೃದ್ಧನಿ
 ಕಾಯಕಟುತುಟುನಹಿತ ಹೊಪವಂ
 ಟಾಯುವಂತರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಾವಿಹುದುಚಿತವಲ್ಲೆಂದ

೪

ಎಂದಡುವನಂದೋಕ್ತಿಯನು ಸಾ
 ನಂದದಲಿ ನೆಗಳುತ್ತ ಗೋಪರ
 ವೃಂದ ಕರ ಲೇಸೀಗಳಂತಿರೆ ಹೋಗಬೇಕೆನುತ
 ಅಂದಿನಾದಿನವಾ ಮುಹೂರ್ತದ
 ಲಂದ ವಿಟ್ಟರು ಭಂಡಿಗಳ ಭರ
 ದಿಂದ ಹೂಡಿದರಡಕಿದಗು ಮನೆಸರಕುಬರಕುಗಳ

೫

ಎಱಿದರು ಬಂಡಿಗಳನಾತುಱು
 ಗಾಱರಾ ಸ್ತ್ರೀ ಬಾಲವೃದ್ಧರು
 ಮೀಱಿದರು ಕೆಲಬಲಕೆ ಕಿತ್ತಾಯುಧದ ಗೋವಳರು
 ಸಾಱಿದರು ಕೊಂಬುಗಳು ಕೊಳಲುಗ
 ಕೋರು ಗುಡಿಸಿದುದನಿತಳ ಕೈ
 ಮೀಱಿ ನಡೆದುವುಕೂಡೆ ತುಱುವಿಂಡುಗಳು ಸಂದಣಿಸಿ

೭

ಹರಿಬಲರುಸಹಿತೊಂದು ಬಂಡಿಯ
 ಲಿರೆ ಯಶೋದಾರೋಹಿಣಿಯರಾ
 ನೆರವಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲಿ ಗೋವಾಂಗನೆಯರಿಕ್ಕೆಲಕೆ
 ಪರಮಪುರುಷನ ಪುಣ್ಯ ಚರಿತವ
 ನಿರದೆ ವಾಡುತ್ತಿರಲು ಕೇಳುತ
 ಕರಗುತಿರ್ದರು ತಾಯಿಗಳು ಪುತ್ರಾನುರಾಗದಲಿ

೭

ತಮತಮಗೆ ಬಲ ಕೃಷ್ಣರಾನನ
 ಕಮಲವನು ನೋಡುತ್ತ ಗೋಪಿಯ
 ರಮಲ ಲೀಲಾಚರಿತ ಗೀತಂಗಳನು ಕೇಳುತ್ತ
 ಅಮಮ ಮಱಿದರು ಬಹಳ ಮಾರ್ಗ
 ಶ್ರಮವನದನನವರತ ನಮಗೀ
 ಗಮನವೇ ಲೇಸೆನುತಲಿದುರ್ದು ಸಕಲ ಜನನಿವಹ

೮

ಹೊಕ್ಕರಾವೃಂದಾವನದ ಸಿರಿ
 ಸಿಕ್ಕಿಸಿತು ಕಣುಮನವಹರುಷವ
 ಸೊಕ್ಕಿಸಿತು ಮೊಗಯಿಸಿತು ತರುಗಿರಿತ್ಪಣಜಲ ಸಮೃದ್ಧಿಯಲಿ
 ಜಕ್ಕುಲಿಸಿದುದು ರ್ಘುಳವನರ್ತಿಯ
 ನಕ್ಕುಳಿಸಿ ಬಲಕೃಷ್ಣರಿಂನಿರ
 ತಕ್ಕುದೀವನವೆನಿಸಿಕೊಂಡುದನನ್ಯ ವಿಭವದಲಿ

೯

ಸಿದ್ಧಿ ಕರವೀ ವನವೆನುತ ಹರು
 ಪೋದ್ಧಿತರು ಮಾಡಿದರು ವಸತಿಯು
 ನರ್ಥಚಂದ್ರಾಕಾರದಲಿ ಗೋಧನ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ
 ವೃದ್ಧ ಬಾಲ ವಧೂಜನರು ಸಹಿ
 ತಧ್ವಗಮನ ಶ್ರಮವನುಳಿದು ನಿ
 ಬದ್ಧವೆನೆ ಮನೆಮಾಡಿದರು ವೃಂದಾವನಾಂತದಲಿ ೧೦

ಜನಪ ಕೇಳಾ ಬಹಳ ವೃಂದಾ
 ವನದಸಿರಿಯನು ಮೆಜ್ಜಿವ ಗೋವ
 ಧನದ ಗಿರಿ ಪ್ರಾಂತವನು ಯಮುನಾಪುಳಿನ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನು
 ದನುಜಹರ ಬಲರಾಮರೀಕ್ಷಿಸಿ
 ಮನದಲಧಿಕ ಪ್ರೀತಿಯನು ತಾ
 ಕ್ಷನುಸಮರು ರಂಜಿಸಿದರುನ್ನತ ಬಾಲಕೇಳಿಯಲಿ ೧೧

ನೆಜಿಚತುರ್ದಶ ಭುವನಕರ್ತುಗ
 ಕೃಷ್ಣಯದರ್ಭಕರಂತೆ ಕಾವೃತ
 ಕೃಷ್ಣಗಳನು ಕೃಷ್ಣಗಾಹಿತನದಂದದಲಿ ಮೆಜ್ಜಿವುತ್ತ
 ಅಜ್ಞಾನಹೊಲನೊಳಗೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ
 ಕೃಷ್ಣಗಳನು ಮೇಯಿಸುತ ಬವರು
 ಮರಳಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕ್ಕೆ ಗೋವಳರೊಡನೆ ಗೋಕುಲಕೆ ೧೨

ಒಂದು ದಿನ ನೃಪ ಕೇಳು ನೆರೆದಾ
 ನಂದ ಗೋಪಾದಿಗಳು ತಮ್ಮೊಳ
 ಗಿಂದಯಾಗೋದ್ಯೋಗದಲಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತಿರೆ ಕಂಡು
 ಎಂದನಖಿಳಾಧ್ಯಕ್ಷನಜ್ಞಿಯದ
 ನಂದದಲಿ ವೃತ್ತಾಂತವನು ಗೋ
 ವಿಂದನಜ್ಞವಿಚ್ಛೆಯಲಿ ನಗುತಲಿ ಗೋಪ ವೃದ್ಧರಿಗೆ ೧೩

ಹೇಳಿ ನಿಮಗಿಂದೇನು ಸಂಭ್ರಮ
ಕೇಳಲಾಗದೆ ತಾನಿದನು ಮುಖ
ದೇಳಿಗೆಗೆ ಫಲವೇನು ದೇವತೆಯಾರು ವಿಧಿಯೇನು
ಮೂಲ ಕಾರಣವಾವುದೇತಕೆ
ಮೇಳವಿಸಿದಿರಿ ಸಾಧ್ಯಸಾಧನ
ಜಾಲವಿವರವಿವೇಕವನು ವಿಸ್ತರಿಪುದೆನಗೆಂದ

೧೪

ಎಂದಡೆಂದನು ನಂದನಾ ನಿಜ
ನಂದನಂಗೆಲೆ ಮಗನೆ ಮುಖಕೆ ಪು
ರಂದರನೆಸತಿ ವೃಷ್ಟಿಫಲವೀಮುಖಕೆ ವೃಷ್ಟಿಯಲಿ
ಸಂದ ಸಚರಾಚರಕೆ ಜೀವನ
ವೆಂದು ವೇದಪುರಾಣಮತವೆಲೆ
ತಂದೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವನು ತಿಳಿಯದಡಲು ತುಕೊಳ್ಳೆಂದ

೧೫

ಲೌಕಿಕವೊ ವೈದಿಕವೊ ನಿಮ್ಮ ವಿ
ವೇಕನಾವುದು ಮಾಳ್ವೊಡಿಂ ದೀ
ವಾಕಶಾಸನಮುಖವಿದಾರಿಗೆ ವಿಹಿತ ಧನಕ್ಷಯವ
ಏಕೆ ಮಾಡುವೆ ತನ್ನನುಡಿ ಕಿವಿ
ಗೋಕರಿಸಿದನುಕೂಲರಹಡ
ವ್ಯಾಕುಲರು ನೀವಿದನು ಮಾಡುವುದುಚಿತವಲ್ಲೆಂದ

೧೬

ರಾಗಲೋಭದಲಿಂದು ಪೂರ್ವಕು
ಲಾಗತಕ್ರಮವಿದನು ಸುರರನ
ಯಾಗವನು ಮಾಡದಡೆ ದೇವವಿರೋಧ ಗತಿ ನಮಗೆ
ಆಗದಿಹುದೈ ಮಗನೆ ನಿನ್ನಮ
ನೋಗತವಿದೇನೆನಲು ಕರುಣಾ
ಸಾಗರನು ತಾ ಮಗುಳೆ ನುಡಿದನು ತಂದೆಗುತ್ತರವ

೧೭

ನಮಗೆ ಮಾಳ್ವಡೆ ದೈವವೀ ಗಿರಿ
 ನಿವಹವೀ ವನರಾಜಿ ತೃಣಜಲ
 ವಿವಿಧ ಕಂದ ಫಲಪ್ರಸೂನಪ್ರಕರದಾನದಲಿ
 ಭವನವಾದುದೞಿಂದ ಮಾಳ್ವದು
 ಸವನವನು ಗೋವರ್ಧನಾದ್ರಿಗೆ
 ದಿವಿಜಪತಿಗೇನೆಂದು ಮಾಳ್ವದು ಮುಖವನಿದನೆಂದ ೧೮

ಈವುದುಪಹಾರವನು ಧರಣೀ
 ದೇವರಿಗೆ ಜೀವನವೆನಿಸ್ವೀ
 ಗೋವುಗಳಿಗಾವಾಸವಹ ಗೋವರ್ಧನಾಚಳಕೆ
 ದೇವರಾಜ ಮುಖೋಕ್ತ ಸಂಭಾ
 ರಾವಳಿಗಳೇ ಮುಖಕೆ ನೆಱಿತಿ ಸಂ
 ಭಾವಿಸಲಿ ಸುರರಾಜನಿಂದಹ ಸಿದ್ಧಿಯೇನೆಂದ ೧೯

ಮನೆಕೆಬಹಡಿದು ತನ್ನಮತ ನಿ
 ಮ್ಮಿನಿಬರಿಗೆ ಹಿತವೆನಗೆ ಗೋದ್ವಿಜ
 ಜನಕೆ ವರಮಪ್ರೀತಿಕರವೀಮುಖವಿದೆಂದೆನಲು
 ತನತನಗೆ ಬರೆಲೇಸು ಕಾರ್ಯ ನಿ
 ದೆನುತ ಕೃಷ್ಣನ ವಚನವನು ಕೇ
 ಳ್ದನಿಬರೊಬ್ಬದ್ಧಿ ಯಲಿತೊಡಗಿದರಾ ಮಹಾಮುಖವ ೨೦

ಹೂಡಿದರು ಬಂಡಿಗಳನೊಪ್ಪಿರೆ
 ಮಾಡಿದಡಿಗೆಯನಾ ಮಹಾನ್ನವ
 ಕೂಡೆ ತುಂಬಿಸಿ ಘೃತ ದಧಿಕ್ಷೀರೋದನಂಗಳನು
 ಜೋಡಿಸಿದರಾ ಗಿರಿಗೆ ಮುಖವನು
 ಮಾಡಿಸೀ ದ್ವಿಜತುಷ್ಟಿಯನು ಹರಿ
 ಗೂಡಿ ಬಲವಂದೆಜಗಿದನು ಬಲಸಹಿತ ಗಿರಿವರಗೆ ೨೧

ಹರೆ ಕೊಳಲು ಕೊಂಬುಗಳು ಮೆಟ್ಟಿವ
ಬ್ಬರದ ಬಿಟ್ಟುದಿನ ಕಹಳೆಗಳ ಗಾ
ವರದ ರವಗಳ ಗಿರಿಗೆ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ಬಲಿಗೊಟ್ಟು
ಕರವಮುಗಿಯಲು ಮುಂದೆರೂವಾಂ
ತರದಲಾ ಗೋವಳರು ನೋಡಲು
ಗಿರಿಶಿರದಲಸುರಾರಿ ಕುಳ್ಳಿದುಂಡನಾ ಬಲಿಯ

೨೨

ಇತ್ತನೋಡಿರೆಶೈಲರಾಜನ
ಚಿತ್ತದೊಲವನು ವರಮಕಾರುಣಿ
ಕೋತ್ತಮನಲಾ ಕೊಟ್ಟ ಬಲಿಯನು ಕಂಗಳಿದಿನಲಿ
ತುತ್ತುಗೊಳುತ್ತೈದಾನೆ ಮರುನಲ
ಶತ್ರುವಿನ ವರಿಯಲ್ಲ ನೆಟ್ಟಿ ಕೃತ
ಕೃತ್ಯರಾದೆವು ಪೊಡಮಡುವುದೆಂದನು ಮುರಧ್ವಂಸಿ

೨೩

ಎಂದು ಗೋವರು ಸಕಲ ಗೋಧನ
ವೃಂದಸಹಿತಾ ಪರ್ವತವ ಬಲ
ವಂದು ಶಿಶುವಶು ವೃದ್ಧವನಿತಾ ಕ್ಷೇಮವನು ನಮಗೆ
ತಂದೆ ಕರುಣಿಸೆನುತ್ತ ಸಲೆ ಗೋ
ವಿಂದನಂದಾ ತನಗೆ ತಾನೇ
ವಂದಿಸುತ ಮೈಯಿಕ್ಕಿದನು ಗಿರಿರಾಜನಿದಿನಲಿ

೨೪

ಅತ್ತಲಮರಾಧೀಶನುದರದ
ಲೆತ್ತಿದುದು ಘನತಾವ ಮನದಲಿ
ಹೊತ್ತಿದುದು ತನು ಸಾವಿರಾಲಿಗಳುರಿಗಳನು ಕೆದಟಿ
ಕೆತ್ತಿದುವು ಮೀನೆಗಳು ಹಲುಮೊಟ್ಟಿ
ವುತ್ತಗೋವಪ್ರಳಯ ಸಮಯದ
ಕೃತ್ತಿವಾಸನ ಪೋಲುತಳೆದನು ರೌದ್ರಮಯ ರಸವ

೨೫

ಅಕ್ಕಟಕಟಾ ನೋಡಿ ಗೋಪರ
 ಸೊಕ್ಕನಿದನೇನೆಂಬೆನೆನ್ನನು
 ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಗಿರಿಗಿತ್ತರೇ ತನ್ನಡಿಗ ಪೂಜೆಯನು
 ಹೆಕ್ಕಳಿಸಿ ಬಲಕ್ಕಷ್ಟರೆಂಬಾ
 ಮಕ್ಕಳಾಟಕೆ ಮಾರಿಯಾಯಿ
 ತುಕ್ಕುವುದೆ ನಿಜಪೂಜೆ ವರ್ವತಗೆಂದು ಖತಿಗೊಂಡ ೨೬

ಸಂಕಲೆಯ ಕಡಿ ಪುಷ್ಕಳನ ಹೊಟ
 ಯಿಂಕೆ ಬಿಡು ಸಂವರ್ತನನು ಬಲ
 ವಂಕದಲಿ ತಾನಿಹೆನು ಕರೆಕರೆ ಮೇಘನಿಕರವನು
 ಲೆಂಕರೊಡನೊಡೆಯಂಗೆ ಸವನಿಸಿ
 ತಂಕ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತೆನುತವೆ
 ಹೊಂಕರಿಸುತಮರೇಂದ್ರನಾನೆಯನೇಱಿ ಹೊಟವಂಟ ೨೭

ಆಡಿದುವು ಮಿಂಚುಗಳು ನಭದಲಿ
 ಕೂಡೆ ಕತ್ತಲಿಸಿತ್ತು ಕಲ್ಪದ
 ಕೇಡಿನಂದದವೋಲು ಗೋಕುಲದೆಂಟು ದಿಕ್ಕಿನಲಿ
 ರೂಡಿಸಿದುವಭ್ರದಲಿ ಗಾಳಿಗ
 ಳೇಡಿಱುದುದೋರಂತೆ ಸಲೆಹೊಡೆ
 ದಾಡಿದುವು ಬಟಸಿಡಿಲು ಸುರಿದುದು ವೃಷ್ಟಿ ಭೂತಳಕೆ ೨೮

ನೆಟ್ಟಕಂಬದವೋಲು ಧಾರಾ
 ವೃಷ್ಟಿ ಕೀಲಿಸಿತಿಳಿಯನಭ್ರವ
 ನೆಟ್ಟಳಿಸಿ ಕೀಳುವ ತೆರನಾಗಿ ಬಳ್ಳಿ ಮರಗಳನು
 ನಿಟ್ಟಸುವಡಱಿದಾಯ್ತು ಮಿಗೆ ಕಂ
 ಗೆಟ್ಟು ಗೋಕುಲವೈದೆ ನೀರೊಳ
 ಗಿಟ್ಟಮ್ಮತ್ತಿಕೆಯಂತೆ ನೆನೆದುದು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲಿ ೨೯

ಸಿಡಿಲು ಮಳೆ ಗಾಳಿಗಳ ಬಾಧೆಗೆ
ನೆಡೆದು ಶಿಶುಪಶು ವೃದ್ಧವನಿತೆಯ
ರೊಡಲು ಕಂಪಿಸಿ ಬೆಗಡುಗೊಂಡೋಡಿದರು ಮನೆಗಳಲಿ
ಒಡೆಯರಾರೆಮಗಿನ್ನು ಕೃಷ್ಣನೆ
ಕೆಡಿಸಿದನು ಕೈಗಾಯಹೇಳೆನು
ತಡಿಗಡಿಗೆ ಗೋಳಿಡಲು ಮಳೆ ಮುದ್ರಿಸಿತು ಗೋಕುಲವ ೩೦

ಎತ್ತಣದು ಬಾಯ್ಬಿಡದಿರೆಲವೊ ವಿ
ಸತ್ತು ನಮಗೀ ಕೃಷ್ಣನಿರಲಿದ
ತುತ್ತುಗೊಳ್ಳನೆ ಕಾಳುರಿಗೆ ಘನವೈ ಜಲಾಸಾರ
ಉತ್ತಮನನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಬನ್ನಿಯೆ
ನುತ್ತು ಗೋಕುಲ ಜನ ಜಲವನೀ
ಸುತ್ತು ಬಂದುದು ಬಳಲುತವೆ ಗೋವಿಂದನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ೩೧

ಕಣ್ಣುಗಳನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮೋಱಿಯ
ಮುಱುಹಿ ಕೊರಳೊಳಗಿಕ್ಕಿ ಹಲುಗಿಱಿ
ಗಿಱಿದು ಬಾಲವನೆತ್ತಿ ಬಹಳಾಸಾರದಲಿ ನಡುಗಿ
ಅಱಿಸುತಚ್ಯುತನಂಘ್ರಕಮಲದ
ಮುಱಿಯಹೊಕ್ಕುವು ಕಾಲಕರ್ಮಾಂ
ತರದವೋಲಳವಳಿದುತುಱುವಿಂಡುಗಳು ಸಂದಣಿಸಿ ೩೨

ಅಂಜದಿರಿ ಗೋವಳರು ಗೋಪಿಯ
ರಂಜದಿರಿ ಗೋವುಗಳಿಗಾನಿಹೆ
ನಂಜಬೇಡಮರೇಂದ್ರನಾಟೋಪಕ್ಕೆ ಬೆದಱದಿರಿ
ಅಂಜುವಂಗಳಭಯವನು ಗಿರಿವರ
ನಂಜದಿರಿ ನಿಮಗೀವನೆನುತವೆ
ಕಂಜನಾಭನು ಕರವನೆಗಹಿದನಖಿಳಪರಿಜನಕೆ ೩೩

ಎಡದಕ್ಕೈಯನು ನೀಡಿ ಗಿರಿಯನು
 ತುಡುಕಿ ನೆಗಹಿದನೇನನೆಂಬೆನು
 ಕೊಡಿಯನೆಗಹುವವೋಲು ಖಗವೃಗನಿಕರಗಳ ಸಹಿತ
 ಹಿಡಿದು ಗೋಪರಿಗೆಂದನೆಲ್ಲರು
 ತಡೆಯದಿತ್ತಲು ಬನ್ನಿ ನೀ ಮೊ
 ಗ್ಗೊಡಿಯದೆಲ್ಲರು ಶಿಶುವಶು ಪ್ರಿಯಬಾಂಧವರು ಸಹಿತ ೩೪

ಬೀಳದೀಗಿರಿ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂ
 ದೇಳಿ ತಡವನು ಮಾಡದೆಲ್ಲರು
 ಶೈಲವಾಸದಲಿಹುದು ಮಳೆ ತೆಗೆವನ್ನೆಂದೆನಲು
 ಕೇಳುತವೆ ಗೋವಳರು ಕಡು ಹೀ
 ಹಾಳಮಿಗೆ ಹರುಷದಲಿ ತಂತ
 ಮ್ಮಾಲಯವ ಹೊಗುವಂತೆ ಹೊಕ್ಕರು ಸಕಲ ಜನಸಹಿತ ೩೫

ಹೊಕ್ಕು ಕಣ್ಣುತುಣು ಸರಕುಗಳ ಸಹಿ
 ತಿಕ್ಕಹಕ್ಕೈಯ ಮಾಡಿ ಗಿರಿಯಲಿ
 ಶಕ್ರನನು ನಗುವಂತೆ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಲಿ ಗೋವಳರು
 ಇಕ್ಕಲದ ಮೇಘಾಳಿಸಿಡಲನು
 ಮಿಕ್ಕು ಹರಿಮೂರ್ತಿಯನು ತಾವೆವೆ
 ಯಿಕ್ಕ ದೀಕ್ಷಿಸುತಿದ್ದರಿತರದ ಬಳಕೆಯನು ಮುಱಿದು ೩೬

ಹಸಿವು ತೃಷೆಗಳ ಮುಱಿದುದಾಜನ
 ವಿಸರ ಕೃಷ್ಣನ ಮೂರ್ತಿಸುಧೆಯನು
 ಶಶಿಮುಖಿಯರೊಪ್ಪಿರಲು ಪಾಡುತ ಕೃಷ್ಣಗೀತವನು
 ಒಸೆದು ಕಣ್ಣಿನ ಕುಡಿತೆಯಲಿ ಸೇ
 ವಿಸುತ ಪುಳಕಾಭಿನ್ನ ನೇತ್ರ
 ಪ್ರಸರದಲಿ ಸುಖವೆನಿಸಿದರು ನಿತ್ಯಾತ್ಮಭಾವದಲಿ ೩೭

ಕೇಳುನ್ಮವ ಕಮಲಾಕ್ಷನರ್ಭಕ
ಲೀಲೆಯನು ಸುರಸತಿಯ ಗರ್ವವ
ಕೇಳುವಂದದಿ ಕಿತ್ತು ವಾಮಭುಜಾಗ್ರದಲಿ ಗಿರಿಯ
ಎಳು ದಿನಪರಿಯಂತ ಚಲಿಸದೆ
ಗಾಳಿ ಮಳೆ ಸಿಡಿಲುಗಳ ಭಯದಲಿ
ವಾಲಿಸಿದನಾತ್ಮಾಶ್ರಿತರನಂದವಿಳಗೋಕುಲವ

೩೮

ಅತ್ತಲಮರಾಧೀಶ್ವರನ ತನು
ಹೊತ್ತಿಹೊಗೆದುದು ಮುಸುಡು ಮಾಡಿದ
ಕೃತ್ಯದನುತಾಪದಲಿ ಸುಯ್ದಳಲುತ್ತು ಮನದೊಳಗೆ
ಎತ್ತಣದು ತನಗೀ ಮತಿಭ್ರಮೆ
ಕೆತ್ತುದಱುವಿನವಧವೆನುತ್ತ ನಿ
ರಸ್ತಮಾನಸಭಂಗನಾದನು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲಿ

೩೯

ವರಿಮಿತದಲೈತಂದು ಕೃಷ್ಣನ
ಚರಣದಲಿ ಪೊಡವಂಟು ನತಮಣಿ
ಕಿರಣ ಕೀರ್ತಿನಖೇಂದು ಮಂಡಿತ ಮೌಳಿಯೆಂದೆನಿಸಿ
ಕರಯುಗವ ಮುಗಿದೆದ್ದು ಲಜ್ಜಿಸಿ
ಶಿರವೆಟಗಿ ವಿಹಿತಾಪರಾಧ
ಸ್ಮರಣೆ ಮನದಲಿ ಮೂರ್ತಿಸಲು ಸುರನಾಧನಿಂತೆಂದ

೪೦

ಒಡೆಯ ನೀನೆಮಗೆಲ್ಲರಿಗೆ ನಿ
ಮೃಡಿಯ ಸೇವೆಯ ಮಾಳ್ಪಸಲುಗೆಯ
ಪಡೆನೆನೆಂದುಬ್ಬರಿಸಿ ವೃಧುಗೀಶಾಭಿಮಾನದಲಿ
ಒಡೆಯನನು ಕಂಗಾಣದೀ ಪರಿ
ಕೆಡುವ ಪಾಪಿಗಳಾವು ದೇವರ
ಬಡಿಗೆಗಲ್ಲದೆ ಬಾಗಲಱಿಯೆವು ಬಿಂಕನೆಮಗೆಂದ

೪೧

ಎಂದು ಚರಣದಲೆಪ್ಪಿ ಕರುಣಿಸು
ತಂದೆ ಕೃಷ್ಣಕೃಪಾನಿಧಿಯೆ ಗೋ
ವಿಂದ ಗೋಕುಲ ರಕ್ಷಕನೆ¹ ತ್ರಿಮದಾಂಧ¹ ಶಿಕ್ಷಕನೆ
ಇಂದಿರಾವಲ್ಲಭನೆ ದೇವ ಮು
ಕುಂದ ರಕ್ಷಿಸೆನುತ್ತಿರಲು ನಗು
ತೆಂದನಸುರಾರಾತಿ ಘನಗಂಭೀರವಚನದಲಿ ೪೨

ಮತ್ತರಿಂಗೆನ್ನಲ್ಲಿ ಮತಿ ನಿ
ವರ್ತಿಸದು ತನಗಾ ಮದಾಂಧರ
ಮೊತ್ತದಲಿ ಕೃಪೆನೇರಲಜಿಯದು ಕೇಳು ನಿಜಮತವೆ
ಕತ್ತಲೆಗೆ ಬೆಳಗಿಗೆ ಸೇರುವೆ
ಯೆತ್ತಣದು ನೀನಂಜದಿರು ಸಿಜ
ಭೃತ್ಯನಲ್ಲಾ ಯೆನುತ ಮೈದಡವಿದನು ಸುರಪತಿಯು ೪೩
ಹೋಗುಮಗನೆ ಮದಾಂಧತನಕೊಳ

ಗಾಗದೆನ್ನಾಜ್ಞೆಯನು ಮಾಡುವ
ನಾಗಿ ನಿನ್ನಧಿಕಾರದಲಿ ನೀನಿಹುದು ಗರ್ವಿಸದೆ
ಲೋಗರಂತಿರೆ ವಿಷಯನಿಸ್ಸೃಪ
ನಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಸವನು ಮಾಡದೆ
ಯೋಗಸುಖಸಂವನ್ನನಾಗಿಹುದೆನುತ ನೇಮಿಸಿದ ೪೪

ಬಂದನಮರಾಸುರನತಾಂಘ್ರಿ
ದ್ವಂದ್ವನಚ್ಯುತ ಗೋತ್ರ ಪರಮಾ
ನಂದ ನಿಧಿ ಪರಹಿತ ಸಮಾಹಿತಮೂರ್ತಿನುತಕೀರ್ತಿ
ಇಂದಿರಾವತಿ ಭಕ್ತಜನ ನಿಜ
ಮಂದಿರನು ವೈಷ್ಣವ ಶಿರೋಮಣಿ
ವಂದ್ಯಚರಣರ ದೇವನಾ ನಾರದನು ಮಧುಪುರಿಗೆ ೪೫

¹ ತ್ರಿಮಿರಾಂಧ¹ (ಗ)

ಬಂದಡೋಲಗದೆಡೆಗೆ ಭೋಜನೈ
ಪೇಂದ್ರನಿಳಿದುತ್ತಮ ವರಾಸನ
ದಿಂದಿರುಗೊಂಡುಚಿತವಹ ಸತ್ಪಾರವನು ಮಾಡಿ
ವಂದಿಸುತ್ತಿರೆ ಮಗನೆ ಸುಖಿಯಾ
ಗೆಂದು ಮುನಿತಲೆದಡವಿ ನಿನಗಾ
ನಂದವೇ ಮುಖಲಕ್ಷ್ಮಿಮುನಿದಂತಿದುರ್ದೇನೆಂದ

೪೬

ಏನನೆಂಬೆನು ಮುನಿಪ ಮನದ
ಗ್ಲಾನಿಯನು ತನ್ನೊಂದು ವೈಕದ
ಹಾನಿಯನು ಕೇಳುವರೆ ಕರ್ಣವ್ಯಥೆಯಲಾ ನಿಮಗೆ
ಮಾನನಿಧಿ ಚಿತ್ತವಿಸು ತಂಗಿಯ
ಸೂನುವಿನ ದೆನೆಯಿಂದ ತನಗವ
ಸಾನವೆಂದಂದಿಂದ ಮನಕೆ ವಿಷಾದವಾಯ್ತೆಂದ

೪೭

ತಂಗಿಗೊಬ್ಬಳು ಮಗಳು ಕೊಲಲಾ
ನಂಗವಿಸಿದಡೆ ಹಾಳಾದಳು ಗಗ
ನಾಂಗಣಕೆ ಸಾಳಾದಳು ಮತ್ತವಳೆನಗೆ ಧರಣಿಯಲಿ
ಅಂಗವಿಡಿದಿಹನೆಂದು ತನ್ನೊಡ
ಲಿಗೆ ತಾವವನಿತ್ತು ಹೋದಳು
ಭಂಗಿಸಿತಲಾ ಬಯಲನುಡಿ ತಾನೇವೆನಿದಕೆಂದ

೪೮

ವಸುಧೆಯೊಳಗಿಹನ್ನೆಸಲೇಯೆಂ
ದಸುರೆಹೋದಳು ಹೋದಳತ್ತಲೆ
ಶಿಶುವಧೆಗೆ ಬಕ ವತ್ಸ ಧೇನುಕರೆಂಬ ಪಟ್ಟುಭಟರ
ಅಸುವನಾರೋಕೊಂಡವರು ಕೇ
ಳಿಸದು ಮಗುಳಾವಾರ್ತೆ ನಿಮ್ಮಡಿ
ಬೆಸಸಬೇಹುದು ಬಲ್ಲರೆಂದನು ಮುನಿವತಿಗೆ ಕಂಸ

೪೯

ಎನಲು ನಕ್ಕನು ಮುನಿಪನಾ ಕಂ
 ಸನ ನುಡಿಯನಾಲಿಸುತ ಕೇಳೆಲೆ
 ನಿನಗೆ ಸರಿಯೇ ವಿಷ್ಣು ವೀರರದಾರು ನಿನ್ನದಿರ
 ಅನಿಮಿಷರಿಗಲಗಣ ಸುನಿನ್ನಾ
 ನನದಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಮಾಂದ್ಯವೇಕೆ
 ಲ್ಲಿನಿತು ಭಯವಾರಿಗೆ ನೀನಿದಕಂಜಲೇಕೆಂದ

೫೦

ವೇಳುವೆನು ಬಲ್ಲಂದದಲಿ ನಿ
 ನ್ನಾಳುಗಳು ಮಡಿದಂದವನು ಗೋ
 ಪಾಲರಿಬ್ಬರು ಬೆಳವುತ್ತೈದರೆ ನಂದಗೋಕುಲದ
 ಬಾಲಕರೊಳತಿ ಚೆಲುವರಧಿಕ ವಿ
 ಶಾಲಭುಜಬಲರವರು ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ಲೋಲನಂಶಜರೆಂಬರೆಲೆ ಭೂವಾಲ ಕೇಳೆಂದ

೫೧

ದೇವಕಾರ್ಯವಮಾಡಲೋಸುಗ
 ದೇವಕಿಯ ಜಠರದಲಿ ಬರೆ ವಸು
 ದೇವನೊಯ್ದಿ ರಿಸಿದನು ಕೇಳೆಲೆ ಕಂಸ ನಿಜಸುತನೆ
 ಗೋವಳರೊಳಾರಾಟೆಯದಂತಿರು
 ಳಾ ವಿಗಡ ವಿಷ್ಣುವನು ನಿನ್ನೀ
 ಜೀವಹರಣನು ಬೆಳವುತ್ತೈದನೆ ಗೋಕುಲದಲೆಂದ

೫೨

ಭೂಮಿಭಾರಾಯಿತ ನೃವಾನ್ವಯ
 ಧೂಮಕೇತುಗಳಾಗಿ ಧರೆಯಲಿ
 ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಹ್ವಯರು ಬೆಳವುತ್ತೈದರದಜುಂದ
 ಈ ಮಹಾದುರ್ಧರುಷದೈತ್ಯ
 ಸ್ತೋಮವಳಿದುದು ಕಂಸಕೇಳು
 ದ್ದಾಮ ಬಾಲಕ್ರಿಡೆಯಿಂದನೆ ಕೊಂದರವರೆಂದ

೫೩

ಮಗನೆ ಕೇಳೈಕಂಸ ನಂದನ
 ಮಗಳು ಚಂಡಿಕೆ ಕೃಷ್ಣ ¹ಶೌರಿಗೆ
 ಮಗನು ತಾನಾರಾಮನಾ ರೋಹಿಣಿಗೆ ಮಗನಿಂತು¹
 ಮುಗುದನಾಗದಿರಿನ್ನು ಕಾರ್ಯವ
 ಬಗೆವುದೆನೆ ಕೇಳುತ್ತ ಖಳನೆ
 ದ್ವಿಗುಮಿಗಿಯ ಕೋಪದಲಿ ಕೊಂಡನು ನೆಳೆದು ಕೂರಸಿಯ ೫೪
 ಕಾಲಭೈರವನಂತೆ ರೋಷ ಕ
 ರಾಳಮುಖನೊದೆದವನಿಯನು ಕ
 ಣ್ಣಾಲಿಗಳು ಕಿಡಿಯಿಟ್ಟು ಹೂಂಕರಿಸುತ್ತ ನಿಂದಿದುರ್
 ಸೀಳಿಬಿಡಿ ವಸುದೇವನನು ಭೂ
 ತಾಳಿಗಿಕ್ಕುವೆ ಬಲಿಯನೀಕ್ಷಣ
 ವೇಳೆನುತ ಖಂಡೆಯವ ಜಡಿದನುಹಿಡಿದುಮುಂದಲೆಯ ೫೫
 ಅಕ್ಕಟೇನೇನೆನುತ ತಾನಿನಿ
 ತಕ್ಕ ಬಂದೆನೆ ವಾಪಿ ಕೊಲ್ಲದಿ
 ರಕ್ಕಳಿಸಿಕೋ ಕೋವವನು ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಸಂಗತಿಯ
 ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ನೀ ಕೊಂದಡವದಿರು
 ಸಿಕ್ಕುವರೆ ಬಾಲಕರು ನಿನ್ನದು
 ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆ ಕಂಸ ಕಳವಳಿಸದಿರು ನೀನೆಂದ ೫೬
 ಅರಿದು ನಿನಗೀತನನು ಕೊಲುವರೆ
 ಮರುಳೆ ತಲೆಯಿರೆ ಬಾಲವನು ಕ
 ತ್ತರಿಸುವರೆ ಕಾಳೋರಗನ ಕಲಿತನವ ತೋಱುವರೆ
 ಕರೆಸು ನಿನ್ನಳಿಯಂದರನು ನಿಜ
 ಪುರಕೆ ನೆವದಲಿ ಹಣ್ಣುವುದು ಬಳಿ
 ಕರಸ ಮನದೊಳಗಿದ್ದ ಕಾರ್ಯವನೆಂದನಾಮುನಿಷ ೫೭

1. ¹ನಾಶೌರಿಗೆ ಜನಿಸಿದನು ರಾಮನಾರೋಹಿಣಿಗೆಮಗನನ್ನು¹ (ಖ)

ನೂಕುಸಂಕಲೆಗಳಿಗೆ ಕಳ್ಳನ
 ಸಾಕಿವನು ನಿಜಪುತ್ರ ಮರಣದ
 ಶೋಕವನು ಭೋಗಿಸಲಿ ಹೋಗಲಿಕೂಡೆ ಬಳಿಕೆನುತ
 ಆ ಕುಮತಿ ಕಂಸಾವನೀಶ ನ
 ನೇಕಪರಿಯಲಿ ಜಙ್ಗಮ ಸುಜನಾ
 ನೀಕ ಮುಷುಗಲು ಶೌರಿದೇವಕಿಯರನು ಬಂಧಿಸಿದ ೫೮
 ದುರುಳನಾಗಳೆ ಕೇಶಿಯೆಂಬನ
 ಕರೆದು ಬೆಸಸಿದನರಿತಮೋಭಾ
 ಸ್ತುರನೆ ವೀರಶಿರೋಮಣಿಯೆ ನೀ ಹೋಗು ಗೋಕುಲಕೆ
 ಭರದಲೆನ್ನ ವಿರೋಧಿಗಳ ಸಂ
 ಹರಿಸಿ ಬಾರಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ
 ತರಿಸುವೆನು ಗೋವಳರ ಸಿರಿಯನು ಬಳಿಕ ತಾನೆಂದ ೫೯
 ಕಳುಹಿ ಖಳನನು ದುಷ್ಕಮತಿ ಗೋ
 ಕುಲಕೆ ಬಳಿಕಾ ಮಲ್ಲರೊಳಗ
 ಗ್ಗಲೆಯರಹ ಚಾಣೂರಮುಷ್ಟಿಕ¹ ಶಲನ ಕೌಶಲನ¹
 ಬಲವದಾರೋಹಕರ ರಣಕತಿ
 ಬಲರೆನಿವ ಮಾವಂತರನು ಕರೆ
 ದಳಲುಮಿಗಲಿಂತೆಂದನೋಲಗದೊಳಗೆ ಕುಳ್ಳಿದುರ್ ೬೦
 ಕೇಳಿದಿರೆ ನೀವೊಂದು ಕಥೆಯನು
 ಹೇಳುವರೆ ನಾಚುವುದು ಮನ ಗೋ
 ನಾಲರಿಬ್ಬರು ನಂದಗೋಕುಲದೊಳಗೆ ಗಡ ತನ್ನ
 ಅಳುಗಳ ಕೊಂದವರು ಕಲಿಗಳು
 ಕಾಳಗಕೆ ಗಡ ತನಗೆ ಮುನಿವತಿ
 ಹೇಳಿದನು ವಸುದೇವಸುತರವರೆಂದು ಬಾಲಕರ ೬೧

¹ ಶಲಭ ಕೌಸಲರ¹ (ಖ)

ಕೇಶಿಯಾಹವದೊಳಗೆ ಹಗೆಗಳು
ಘಾಸಿಯಾಗದೆ ಮಾಣದುಳಿದರೆ
ಸಾಸಿಗರಕರೆಸುವೆನು ಕೊಲುವುದು ನೀವು ಬರಲವರ
ಈ ಸಮಜಂನ ಮಲ್ಲಸಭೆಯ
ಭ್ಯಾಸಮುಖದಲಿ ಮಲ್ಲರಂಗಳ
ದೇಶದಲಿ ಮಂಚಂಗಳಿಕ್ಕಲಿ ನೋಟಕರಿಗೆಂದ

೬೨

ಕುಳ್ಳಿರಲು ಮಂಚಂಗಳಲಿ ಜನ
ವೆಲ್ಲ ನೋಡಲಿ ಮೌರುಷವ ನೆಲೆ
ಮಲ್ಲರಿರ ಮಾವಂತ ಕೇಳಾ ಹಸ್ತಿಮಲ್ಲನನು
ಬಲ್ಲಿದರ ಸಮ್ಮುಖಕೆ ಬಿಡಿ ಬಳಿ
ಕಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯವಾಗದಿದ್ದರೆ
ಮಲ್ಲರಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದೆನಲಂಜುತಂತೆಂದ

೬೩

ಕೊಂದೆನೆಂದಱಿ ಖಳನ ಹುಗದಿ
ಲ್ಲಿಂದ ಮುನ್ನವೆ ಬಾಗಿಲೊಳಗಾ
ನಂದಗೋಸನ ಮಕ್ಕಳನು ಸಂದೇಹವೇಕಿದಕೆ
ಒಂದು ಬಿನ್ನಹ ನಿಮ್ಮಡಿಗಳಳಿ
ಯಂದಿರಲ್ಲಾ ಮುನಿದುಕೊಲಲೆಮು
ಗಿಂದು ಬೆಸಸಿದಡಕ್ರಮವನಾಮಾಳ್ಳೆನೆಂತೆಂದ

೬೪

ಎಲವೊ ಸಂಶಯಬೇಡ ಗಜದಲಿ
ತುಳಿಸು ತಂಗಿಯ ಮಕ್ಕಳನು ಗೋ
ವಳರುಸಹಿತೆಲ್ಲರನು ಕರೆಸುವೆನೀ ಚತುರ್ದಶಿಗೆ
ಬಲ ಬಲಿಪ್ರಮಥರನು ನೀ ಬಾ
ಗಿಲಲಿ ತಪ್ಪಿದಡಿಕ್ಕುವುದು ಕಳ
ನೊಳಗೆ ಮಲ್ಲರು ನಿವಿದಕೆತಲ್ಲಣಿಸಬೇಡೆಂದ

೬೫

ಎಂದುಬೆಸಸಿ ದುರಾತ್ಮರಿಗೆ ಗೋ
ವಿಂದ ರಾಮರ ನಿಖಿಳಗೋವರ
ವೃಂದಸಹಿತೊಡಗೊಂಡು ಬಹ ಮತಿವಂತರಾರೆನುತ
ಮಂದಹಾಸದಲೆನೆವ ಕರತಳ
ದಿಂದ ಕರವನು ಹಿಡಿದು ಖಳನಿಂ
ತೆಂದನಕ್ರೂರಂಗೆ ಸರಿಮಿತದಲಿ ಮನೋಗತವ

೬೬

ಹೋಗುನೀನೆಲೆತಂದೆ ಗೋಕುಲ
ಕಾಗಿ ತನ್ನಾಜ್ಞೆಯಲಿ ದಿಟ ನೀ
ನಾಗಲಜ್ಞವರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲಬರು ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ಯದಲಿ
ಹೋಗಿಸುರರಂಡಲೆದು ತಂದರು
ಸಾಗರದ ಮನೆಯವನನೀ ಭೂ
ಭಾಗಕೆನ್ನಯವಧಿಗೆ ಗಡ ಕೇಳಿದೆನು ತಾನೆಂದ

೬೭

ಸುರರ ಕೆಲಸವದಂತಿರಲಿ ನಿಜ
ಕರತಳನ್ನರಲಾ ಕುರಾರರು
ನೊರಜುಗಳು ಕಾಡುವುವೆ ಕರೆಯಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನು
ಭರದಲಿನ್ನಂತಿಕಕೆಬಂದಡೆ
ಮರಣವಹುದಂಜದಿರು ಹಬ್ಬಕೆ
ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಾಡಿದು ಚತುರ್ದಶಿಗಿಂದನಾ ಕಂಸ

೬೮

ಭೋಜಕುಲವರ್ಧನನೆ ಹೋಗೀ
ರಾಜರಥದಲಿ ನಂದಗೋಕುಲ
ಕೋಜೆಯಲಿ ಕುಹಕಿಗಳನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಂಡುಬಾರಿನುತ
ಭೋಜನೃಪ ಖಳನೆನಿಪ ಕೇಶಿಯ
ನಾ ಜನಾರ್ದನವಧಿಗೆ ನೇಮಿಸಿ
ರಾಜಗೃಹವನು ಹೊಕ್ಕನೋಲಗ ಹರೆಯಲಮರಾರಿ

೬೯

ಬೀಳುಕೊಂಡಕ್ಕೂರನಾ ರಾ
ಜಾಲಯವಹೊಪವಂಟು ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಲೋಲನಂಘ್ರಿಸರೋಜ ದರುಶನದರ್ಶಿಯಲಿ ಬರಲು
ಮೇಳವಿಸಿದುದುರವಿಗೆ ವಶ್ಚಿಮ
ಶೈಲದಿರವಾ ಯಿರುಳು ಗೋಕುಲ
ಬಾಲೆಯರಿಗವಸರವೆನುತ ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಕೃಷ್ಣನಲಿ

೭೦

ಅರಸಕೇಳಕ್ಕೂರನೈತಂ
ದಿರುಳು ದುಮ್ಮಾನದಲಿ ನಿಜಮಂ
ದಿರವ ಹೊಕ್ಕನು ಚಿಂತಿಸುತ ಕೃಷ್ಣಾಂಘ್ರಿ ಪಂಕಜವ
ದರುಶನಕೆ ತಾನಾವನೆಂತೋ
ದೊರಕುವುದು ಮೇಣಾವಕಲ್ಪಾಂ
ತರಕೆ ಬೆಳಗಹುದಲ್ಪಪುಣ್ಯಂಗೆಂದು ಬಿಸುಸುಯ್ದ

೭೧

ಇರುಳನೂಕಿದನಿಂತು ಕೃಷ್ಣನ
ಚರಣವನು ನೆನೆವುತ್ತು ನಿದ್ರಾ
ವಿರಹಿತೇಕ್ಷಣನಿರ ಹರಿಶರಣನವಮನೋರಥವ
ಧರೆಯಲಡ್ಡಿಸುವರದಾರಂ
ದಿರದೆ ಸಾಪುವವೋಮೂಡಲು
ತರಣಿ ನೂಕಿದನುದಯಶೈಲಾಗ್ರದಲಿ ನಿಜರಥವ

೭೨

ಎದ್ದು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿಯ
ಶುದ್ಧಮತಿ ಮಾಡಿದನು ಬಳಿಕರಿ
ಮರ್ದನನು ಬಲವಂದು ಗೋಗುರುದೇವತಾದ್ವಿಜರ
ಹೊದ್ದಿದನು ನೃಪರಥವನೊಪ್ಪುವ
ಭದ್ರವಚನದ ಬಹಳ ಘೋಷದ
ಹೃದ್ಯ ಶಕುನವನಾಲಿಸುತಹೊಪವಂಟನಕ್ಕೂರ

೭೩

ಇಂದಿದೇಕಂಡವೆನು ಕಾಮನ
ತಂದೆಯನು ಕಮಲಜಭವಾದ್ಯಭಿ
ವಂದ್ಯನನು ಕಮನೀಯಮೂರ್ತಿಯನತುಳಕೀರ್ತಿಯನು
ಕುಂದದಸಸವ್ಯಾಕ್ಷಿಬಾಹು
ಸ್ವಂದನಂಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿವೆ ತನ
ಗಿಂದು ಹರುಷಾವೃತನಮುದ್ರದಲವ್ದನಡಿಗಡಿಗೆ ೭೪

ಬಂದನಿವನಾ ಕಂಸನಾಜ್ಞೆಯ
ಲಿಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ತದಾಶ್ರಯ
ನೆಂದು ತತ್ಪರನೆಂದು ತತ್ಕಾರ್ಪಣ್ಯಕ ಪರನೆಂದು
ಮಂದಭಾಗ್ಯನನಕಟ ದೇವ ಮು
ಕುಂದನೆನ್ನನು ಬಗೆವನೋ ಗೋ
ವಿಂದನದು ಹುಸಿ ಚೇತನಾತ್ಮಕನಜ್ಞೆಯನೇ ಯೆಂದ ೭೫

ಇಂತೆನುತ ಮನದೊಳಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಕಾಂತನನು ನೆನೆವುತ್ತ ಮಾರ್ಗ
ಕ್ರಾಂತಿಯನು ನೆಜ್ಜಿಮುಜಿದು ತದ್ಗತ ಭಾವಭಕ್ತಿಯಲಿ
ಸಂತಸದಲಿಯಿತರುತೆ ಗೋಕುಲ
ದಂತಿಕಕೆ ರವಿರಧವನವರ ದಿ
ಶಾಂತರಕೆ ನೂಕಿದನು ಬರಿಬರಿ ಸಂಜೆರಂಜಿಸಿತು ೭೬

ಬರುತ ಗೋಕುಲದಂತಿಕದಲಾ
ಪರಮಪುರುಷನ ವಾದಕಮಲದ
ಧರೆಗೆ ಭೂಷಣವಾದ ಹಜ್ಜೆಗಳನು ವನಾಂತದಲಿ
ಇರಲು ಕಂಡನಶೇಷ ವಿಬುಧೇ
ಶ್ವರರ ಮಣಿಮಕುಟ ಪ್ರಭಾ ಕೇ
ಸರಗಳಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಲಿಲಾ ಮುಂದೆ ಮಾರ್ಗದಲಿ ೭೭

ಮುಂದೆ ಕಂಡನು ಬರುತ ಗೋಪರ
ವೃಂದದಲಿ ಗೋವುಗಳ ಕಲುಗಳ
ಸಂದಣಿಯ ಸಂಭ್ರಮದಲೆಸೆವಾ ನಂದಗೋಕುಲವ
ಇಂದುಮುಖಿಯರ ಕೃಷ್ಣನಿರುವಾ
ನಂದಭವನ ಶ್ರೇಣಿಗಳನೊಲ
ವಿಂದ ನೋಡುತ ಕೈಮುಗಿವುತ್ಕೃತಂವನೊಲವಿನಲಿ

೭೮

ನೀಲ ಕೈಲಾಸಾದ್ರಿಗಳ ವನ
ಕೇಳಿಯೋ ದಿಕ್ಕರಿಗಳರ್ಭಕ
ಲೀಲೆಯೋ ಸೌಂದರ್ಯಗುಣಸಾಗರದ ಸಂಭ್ರಮವೋ
ಸ್ಥೂಲಮರಕತ ಶುಭ್ರರತ್ನದ
ಸಾಲಭಂಜಿಕೆಗಳೊ ಬಲಶ್ರೀ
ಲೋಲರೋ ಯೆನಲೆಸೆವ ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿಗಳ ಕಂಡ

೭೯

ಕಂಡು ಪರವಶನಾಗಿ ಪದಯುಗ
ಪುಂಡರೀಕದ ಮೇಲೆ ತನುವನು
ದಿಂಡುಗೆಡಹಿದನೊಪ್ಪಿಸುವವೋಲೊಡಲನಸುಸಹಿತ
ದಂಡದಂತಿರೆ ನೋಡಿ ಭಕುತನ
ಮಂಡೆಯಲಿಕ್ಕೈಯಿಟ್ಟು ನಿಜ ದೋ
ದಂಡವನು ನೆಗಹುತ್ತ ತಕ್ಕಯಿಸಿದನು ಕರುಣದಲಿ

೮೦

ಅಡಿಗಿಣಿಗಲಕ್ಕೂರನನು ತಲೆ
ದಡವಿ ತಕ್ಕಯಿಸುತ್ತ ಹಲಧರ
ನಡಿಗಡಿಗೆ ಸುಪ್ರೇಮರಸ ಸಂಕೀರ್ಣ ಭಾವದಲಿ
ನುಡಿಸಿ ಕೇಳುತ ಕುಶಲವನು ಕುಲ
ಗೆಡುಕ ಕಂಸನ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಕಿವಿ
ಗೊಡುತ ನಗುತಕ್ಕೂರಸಹಿತೈತಂದನಾಲಯಕೆ

೮೧

ನಲವು ಮಿಗಲಾತಿಧ್ಯಸತ್ಕ್ರಿಯೆ
 ಗಳಲಿ ಮನ್ನಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಹರಿ
 ಬಲರು ನಿಜಬಾಂಧವಗೆ ಮಧುವರ್ಕಾದಿ ಪೂಜೆಗಳ
 ಒಲಿದು ಮಾಡಿದರಂಭಿಯುಗಳವ
 ತೊಳೆದು ಮಾರ್ಗಶ್ರಮಗಳನು ನೆಷಿ
 ಕಳೆದು ಕೈಗೂಡಿಸಿದರಕ್ರೂರನ ಮನೋರಥವ

೮೨

ಬಳಿಕ ಬಹುವಿಧದನ್ನವಾನಂ
 ಗಳಲಿ ಸಂತರ್ಪಿಸಿದರಾ ಯದು
 ಕುಲ ಕುಶೇಶಯ ಭಾನುಗಳು ಭಾಗವತಮುಖ್ಯನನು
 ಅಲಘು ಭುಜಬಲರುಂಡು ಕುಳ್ಳಿ
 ದೇವನಗೆಯ ಸನ್ನಿಹ ವಚನಂ
 ಗಳಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮಾಡಿದರೊಡನೆ ಯದುವರನ

೮೩

ತಂದೆ ಹೇಳೆ ನೀನಿದೇನೈ
 ಬಂದೆ ಬೇಸರವಿಲ್ಲವೇ ನಿ
 ನ್ನೊಂದು ಬಾಂಧವವರ್ಗದಲಿ ಪಿತೃ ಮಾತೃನಹಜರಲಿ
 ಇಂದು ನೀ ಬಹುದೆಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯದ
 ಕಂದೆಜವೆಯಲ್ಲೈ ವಿಚಾರಿಸ
 ಲಿಂದಿನೀ ದಿನ ಸುದಿನವಾಯ್ತೆನಲೆಂದನಕ್ರೂರ

೮೪

ಹೇಳಿದನು ತಾ ಬಂದ ಕಾರ್ಯದ
 ಮೂಲವೃತ್ತಾಂತವನು ಖಳಕುಲ
 ಮೌಳಿ ನೆಗಳಿದನೀತಿಯನು ದುರ್ಮಂತ್ರ ಸಂಗತಿಯ
 ಕೇಳು ನೃಪ ದೈತ್ಯಾರಿಬಲರದ
 ಕೇಳಿ ಗಹಗಹಿಸುತ್ತ ನಗೆಯಲಿ
 ಹೂಳಿದರು ಹೇರಾಳ ಹೃತ್ತಾಪವನು ಯದುವರನ

೮೫

ನಂದಗೋಪಂಗದನು ಹೇಳಿದ
ರೆಂದನಾತನಶೇಷಗೋವರ
ವೃಂದವನು ನೆಪಕರೆಸಿ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯ ಸಂಗತಿಯ
ಸಂದ ಗೋರಸ ದಧಿ ಘೃತಾಧಿಕ
ಕಂದ ಮೂಲ ಫಲಾದ್ಯವಾಯನ
ದಿಂದ ಬಂಡಿಗಳೆಸೆಯೆ ಹೂಡುವುದೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ

೮೬

ಹೊಪವಡಲಿ ಜನವೈದೆ ಮಧುರಾ
ಪುರಕೆ ನೋಡುವ ಬಿಲ್ಲ ಹಬ್ಬದ
ಧರಧುರದ ಸಂಭ್ರಮವನಾ ಹೊಳಲೊಪ್ಪವನು ಸಕಲ
ಧರೆಯ ಜನವೈತಹುದು ಗಡ ನ
ಮೃರಸನಿದೆಲಾ ಕಳುಹಿದನು ಯದು
ವರನನೆನುತಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿತು ಜನಸ್ತೋಮ

೮೭

ಕೇಳುತಲೆ ಗೋವಾಂಗನೆಯರೆದೆ
ಹೊಳಿದುದು ದೃತ್ತಾವದಲಿ ಸಿರಿ
ಲೋಲನಂಘ್ರಿ ಸರೋಜ ವಿರಹವಿಷಾದ ಭಾರದಲಿ
ಕೋಳುಗೊಂಡಂತಾಗಿ ಮೂರ್ಛಾ
ವ್ಯಾಳ ವಿಷವಿಹ್ವಲೆಯರಶ್ರುವಿ
ಲೋಲನೇತ್ರೆಯರಳಲುಮಿಗೆ ಮಜುಗಿದರು ಮಜುಕೊಳಿಸಿ

೮೮

ಕ್ರೂರಸಲ್ಲಾ ಹೆಸರಿದೇಕ
ಕ್ರೂರ ನಂದೀತಗೆ ನಮ್ಮ ಶ
ರೀರ ಮಾತ್ರವನುಳುಹಿ ಜೀವವನೊಯ್ವ ವಾತಕೆಗೆ
ಆರು ಕಳೆವರು ವಿರಹ ಪಾರಾ
ವಾರವನು ನಾವೆಂದು ಕಾಂಬೆವು
ಮೇರೆಯಿಲ್ಲದ ಕೃಪೆಯ ವಾರ್ಧಿಯನೆಂದರಬಲಿಯರು

೮೯

ಅತ್ತಲುದಯಾಚಲಕೆ ರವಿರಧ
 ಮೊತ್ತಿಬರೆ ತಲೆನಾಗಿ ವದದಲಿ
 ಹೆತ್ತವರ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಸಂತವಿಸುತ್ತ ಗೋಪಿಯರ
 ಚಿತ್ತದಳಲನು ಕಳೆದು ತೆಗೆದಲು
 ಪುತ್ತಸರಿಮಿತ ವಚನದಲಿ ವರ
 ಮೂರ್ತಿಗಳು ಹೊಜವಂಟರಂದಾ ನಂದಗೋಕುಲವಾ ೯೦

ವೀರವೈಷ್ಣವನೆಲಗಿ ಹರಿವದ
 ವಾರಿಜಕೆ ತಲೆನಾಗಿ ಬಂದ
 ಕ್ರೂರ ನೇಷಿದನಾರಧವನಾವಶ್ಯಕವಮಾಡಿ
 ಭೂರಿ ಕಹಳಾರವದ ಘನ ಗಂ
 ಭೀತ ಭೀರೀರವದ ವಿವ್ರರ
 ವೀರಸೇಸೆಯ ಮಂತ್ರರವದೊಡ್ಡ ವಣಿ ರಂಜಿಸಿತು ೯೧

ನಂದ ಗೋಪಾದ್ಯಖಿಳ ಗೋಪರ
 ವೈಂದವಖಿಳ ವಿಭೂಷಣಾಂಬರ
 ದಿಂದ ಹೊಜವಂಟುದು ರಥಾಶ್ವಂಗಳಲಿ ಕೈ ಗೈದು
 ಸಂದಣಿಸಲಕ್ರೂರ ಹರಿಬಲ
 ರೊಂದು ರಥದಲಿಬರಲು ನೆಷಿದುದು
 ಮಂದಿ ಬಂಡಿಗಳೆತ್ತುಗಳು ಗೋವಳರನೊಡೆವೆರಸಿ ೯೨

ಅರಸ ಕೇಳಚ್ಚುತನ ಮೂರ್ತಿಯ
 ನಿರದೆ ನೋಡುತ ಚಿತ್ರದಂತಂ
 ಬುರುಹಮುಖಿಯರು ನೆಷಿದು ಬಾರನೆ ಮರಳಿ ಮನೆಗೆನುತ
 ಹರಿಯನಾ ಹರಿರಥವನಾ ಧ್ವಜ
 ಶಿರವನಾ ರಥರೇಣುಗಳ ನಂ
 ಬರದೊಳಗೆ ಕಾಂಬನ್ನವೀಕ್ಷಿಸಿ ಮರಳಿದರು ಮನೆಗೆ ೯೩

ಅತ್ತಲಾ ರಥದಿಂದ ಬಲಪುರು
 ಷೋತ್ತಮಾಕ್ರೂರರು ಮನೋವೇ
 ಗೋತ್ತರದ ವೇಗದಲಿ ನಡೆದರು ಗೋಪ ಜನಸಹಿತ
 ಉತ್ತರಿಸಿ ಕಾಳಿಂದಿಯನು ಗೋ
 ಪೋತ್ತಮರು ಮುಂಕೊಂಡು ನಡೆಯಲು
 ವಿಸ್ತರದ ಬಂಡಿಗಳ ಬಹಳೋವಾಯನಂಗಳಲಿ

೯೪

ಬಾರದಿರರಕ್ಕೂರನೊಡನಸು
 ರಾರಿ ಬಲರೆನುತಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ
 ದಾರಿಯಿಕ್ಕಲದಲ್ಲಿ ತತ್ತದ್ದೇಶ ಜನನಿಕರ
 ಹಾರುತಿರ್ದುದುವಾಯನಂಗಳ
 ಭೂರಿ ಸಂವರಣೆಯಲಿ ಬಳಿಕದ
 ನಾರು ಹವಣಿಸಬಹುದು ಬಹುಳೋತ್ಸವದ ಸಂಭ್ರಮವ

೯೫

ಇಳೆಯ ಜನವಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ
 ಚೆಲುವ ಮೂರ್ತಿಯ ಕಂಡು ಕಣ್ಣಲಿ
 ಮುಳುಗಿ ಮೊಗದೀಂಟೆದರು ಮಾಣದೆ ತನ್ಮುಖಾಂಬುಜವ
 ಲಲಿತ ಮಧುರಸ್ಮೀರನಯನ
 ಸ್ಪಲಿತ ಸುಧೆಯನು ಭಲರೆ ಭಾಪುರೆ
 ನಳಿನಭವನೀ ಸೃಷ್ಟಿಗಿಂದಿನಲಾಯ್ತು ಫಲವೆನುತ

೯೬

ಅವನಿವತಿ ಕೇಳತಿಕೃಪೆಯಲವ
 ರವರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳುತ ಪುರುಷಾ
 ಧವನು ಕರುಣಿಸುತ್ತೆಲ್ಲಿಗೆ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷದಲಿ
 ಅವರ ಕಣುಮನಗಳನು ಬಲ ಮಾ
 ಧವರು ವಾಸನಿಸುತ್ತ ನಡೆದರು
 ಸವನಿಸಿದ ಸೌಹಾರ್ದದಲಿ ಮಧುರಾಪುರಾಂತಿಕಕೆ

೯೭

ಬಹೆನು ತಾನೆಲೆ ತಂದೆ ಪರಿಜನ
ಸಹಿತ ನಿನನ್ನಾಲಯಕೆ ಕೊಂದೀ
ಕುಹರಿಯನು ಬಳಿಕಖಿಳ ಬಾಂಧವಜನನವ ಸಂತವಿಸಿ
ವಿಹಿತವೆನಗಿದು ತನ್ನ ಭಕುತರ
ಗೃಹದಲಾರೋಗಿಸುವ ಮೋಲೆನ
ಗಹುದೆ ತುಷ್ಟಿ ಜಡಾಗ್ನಿಹೋತ್ರದಲೆಂದನಸುರಾರಿ

೧೦೨

ಎಂದು ಕೈವಿಡಿದನುನಯದಲಾ
ಗಾಂದಿನೀ ತನಯನನು ಕಳುಹಿ ಮು
ಕುಂದನಿಳಿದನು ರಥವನಗ್ರಜಸಹಿತ ನಲವಿನಲಿ
ಕೊಂದನಕಟಾ ವಿಧಿಯೆನುತ ರಥ
ದಿಂದ ಪುರವನುಡೊಕ್ಕು ತನ್ನಯ
ಮಂದಿರವನೈದಿದನು ಮೈಷ್ಣವಸರಸನನು ಕಂಡು

೧೦೩

ಬೀಳು ಕೊಟ್ಟಕ್ಕೂರನನು ಸಿರಿ
ಲೋಲರಾಮರು ಪುರದ ಬಾಹ್ಯ ವಿ
ಶಾಲ ವನದಲಿ ಬಿಡಿಸಿ ಸಂವರಣೆಗಳ ಬಂಡಿಗಳ
ಸಾಲಿಸೆಯಲಾ ಕೆಳೆಯ ಗೋವರ
ಮೇಳದಲಿ ಕಡೆಹಗಲ ಜಾವದ
ವೇಳೆಯಲಿ ಹೂಜವಂಟರೊಪ್ಪಿರಲೀಕ್ಷಿಸಲು ಹೊಳಲ

೧೦೪

ಬರಲು ಪುರಜನ ಕಾಣಿಕೆಯ ಸಿ
ತ್ತಿರದಿದಿರುಗೊಂಡಘೃನಾದ್ಯಾ
ದ್ಯುರುತರದ ಪೂಜೆಯಲಿ ಮನ್ನಿಸಿ ಚರಣಯುಗಳದಲಿ
ಶಿರವೆಣಗಿ ಕಣ್ಣಣಿಯೆ ಬಲಕೃ
ಷ್ಣರನು ನಡೆನೋಡುತ್ತ ಸುಖಸಾ
ಗರದಲೋಲಾಡುತ್ತಲಿದ್ದುದು ಸಕಲಜನ ಸಹಿತ

೧೦೫

ಬೆರಸಿ ಸಾಗರ ಜಲವ ನದಿಗಳು
 ಮರಳಲಪ್ಪಿಯದವೋಲು ಕೃಷ್ಣನ
 ಪರಮ ಮಂಗಳ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿವಿಳಾಸಲಕ್ಷ್ಮಿಯನು
 ಬೆರಸಿದಾಪುರಜನದ ಕಂಗಳ
 ಮರಳುದಲೆಯನದಾರು ಕಂಡವ
 ರಿರದೆ ಬೀದಿಯ ಚಿತ್ರದಂತಿದುರ್ದು ಜನಸ್ತೋಮ ೧೦೬

ಅರಸಕೇಳಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು
 ಬರುತ ಕಂಡರು ರಾಜ ಮಾರ್ಗದ
 ಲುರವಣಿಸಿ ವರಿಜನದಲೈತಹ ರಾಜರಜಕನನು
 ಮುರಿದ ಹುಬ್ಬಿನ ಬಿಟ್ಟಕಂಗಳ
 ಬೆತಳ ಮಿನೆಯ ಬಿಗಿದಬಿಂಕದ
 ದುರುಳನನು ನುಡಿಸಿದರು ನೆರವಿಗಳೀಕ್ಷಿಸಲು ನಗುತ ೧೦೭

ನಿಲ್ಲು ಹೋಗದಿರೆಲವೂ ನಮ್ಮನು
 ಬಲ್ಲಡೇನೈ ನುಡಿಸಲೇತ
 ಕೊಲ್ಲೆ ನಿನ್ನೊಡೆಯಂಗೆ ನಾವಳಿಯಂದಿರೆಂಬರಲಾ
 ಬಲ್ಲಿದನು ನೀ ರಂಗಗಾರರಿ
 ಗೆಲ್ಲ ಮಡಿಲೇನಾಯ್ತು ಕೊಡು ನಿನ
 ಗುಳ್ಳವಸನದಲುತ್ತುಮವ ನಮಗೆಂದನಸುರಾರಿ ೧೦೮

ಕೊಡುವುದಿಬ್ಬರಿಗೆರಡು ವಸ್ತ್ರವ
 ನುಡಲುತಕ್ಕುದನಕಟ ನಮ್ಮನು
 ಪೊಡವ ಯೀಜನ ರಾಯನಳಿಯಂದಿರುಗಳೆಂದೆಮ್ಮಾ
 ನುಡಿಗೇಗುತಿದೆ ನೀನದೇತಕೆ
 ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಗರ್ವದಲಿ ಮುಂದಡಿ
 ಯಿಡುವೆ ಹೋಗದಿರೆನಲು ಮಡಿವಳನೆಂದನುಃಪುಳಿದು ೧೦೯

ಅಡವಿಯಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವ ರಿಂ
 ಗುಡಲುತಕ್ಕದಕಾಣೆನೇತಕೆ
 ಬಡವುಗಳಿರೀ ವಸ್ತ್ರವನು ಬಯಸುವಿರಿ ಬಣಗುಗಳು
 ಉಡುವಿರೇನೈ ನೀವು ತನ್ನಯ
 ಮಡಿಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದಿರಿ ಬೀದಿಯ
 ಕಡೆಯಲಿದೆಲಾವಸ್ತ್ರ ನಿಮಗುಡತಕ್ಕವನೆಯೆಂದ ೧೧೦

ಎಲವೊ ಜಱಿಯದಿರಿಳೆಗಧೀಶ್ವರ
 ನೊಲುವ ಮಡಿಗಳನೆಂದು ಬೇಡಿದ
 ಡುಲಿವೆ ಮನಬಂದಂತೆ ಘಡ ಹೋಗದಿರು ಹೋಗದಿರು
 ಒಲಿದು ಕೊಟ್ಟದೆ ಲೇಸನೀ ಕೈ
 ಯೊಡನೆ ತೋಪುವೆನಲ್ಲದಿದರ್ಡೆ
 ತಲೆಸಹಿತ ಮಡಿವರ್ಗ ತನ್ನದೆನುತ್ತ ಹರಿಸುಡಿದ ೧೧೧

ಉಡುವವಸ್ತ್ರವ ಕುಡಲು ಲೇಸನು
 ಕೊಡುವೆಗಡ ಲೋಗರಿಗೆ ಹರಹರ
 ಕಡುಕೃಪಣತನವೇಕೆ ಹೋಹರೆ ಹೋಗಿ ನೀವೆನುತ
 ಜಡಿದು ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯವಜ್ಞೆಯ
 ಲೆಡಹಿಕಾಣದೆ ವಾಪಿ ಧಟ್ಟಿಸಿ
 ನಡೆದನಂತಕಪುರಕೆ ನಡೆವಂತಿರೆ ಸರಾಗದಲಿ ೧೧೨

ಅಟ್ಟಿರಜಕನ ತಲೆಯನುಗುರಲಿ
 ಸೃಷ್ಟಿ ವಾಲಕರೊಡೆಯ ನವನಿಯ
 ಲಟ್ಟಿ ಕೆಡೆಯಲು ಕೆಡಹಿ ದಿಗುಬಲಿಗೊಟ್ಟು ಬವರದಲಿ
 ಕೆಟ್ಟವೆನುತುಳಿದವರು ಹೊಪ್ಪಿಗಳ
 ಬಿಟ್ಟು ಹಾಯ್ದರು ದೆನೆದೆನೆಗೆ ಕಂ
 ಗೆಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣನ ತೋಟೆಯೇಬೇಡೆನುತ ತಮತಮಗೆ ೧೧೩

ಕಂಡವರು ಲೇಸಾಯ್ತು ಖಳನು
 ದ್ವಂಡತನಕಿದು ಘನವೆಯೆನುತಾ
 ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನನು ಯೋಗಳಿದರಂದು ಹರ್ಷದಲಿ
 ಗಂಡುಗಲಿಗಳು ಬಳಿಕ ವಸನದ
 ದಿಂಡುಗಳಲುತ್ತು ಮವನಾಯಿದು
 ಕೊಂಡುಳಿದುವ ನಿತ್ತರಾಗೋವರಿಗೆ ಪರಿಜನಕೆ

೧೧೪

ತೊಟ್ಟ ನಿಜಿಗುಪ್ಪುಸದ ಪಾಂಗಿನ
 ಕಟ್ಟಿದುಡಿನೇವಳದ ಮಣಿಗಳ
 ಪಟ್ಟಿ ಸೀತಾಂಬರದ ನೀಲಾಂಬರದ ನಿಜಿಗೆಗಳ
 ಇಟ್ಟ ಮಣಿಕುಂಡಲದ ನಗೆಮೊಗ
 ದಷ್ಟಭೂತಿಗಳೊಡೆಯರೆನೆದರು
 ಪಟ್ಟಿದಾನೆಯ ಮಜಿಗಳಂತಾಜನದ ಮಧ್ಯದಲಿ

೧೧೫

ಮುಂದೆ ಬರುತವೆ ಮಾಲೆಗಾಜರ
 ಮಂದಿರಂಗಳನೀಕ್ಷಿಸುತ ಗೋ
 ವಿಂದ ರಾಮರು ಕಂಡರೊಬ್ಬ ಸುದಾಮನೆಂಬವನ
 ಮಂದಿರವ ನಿಜಭಕುತ ಜನನೀ
 ಮಂದಿರವನುರುವಿನಯ ಗುಣಗಣ
 ಮಂದಿರವನಭಿನವಸುಪುಷ್ಪಾಮೋದ ಮಂದಿರವ

೧೧೬

ಅರಸ ಕೇಳಯ್ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ
 ಬರವ ಕಾಣುತ ವರಮ ಹರುಷಾಂ
 ಕುರಿತ ಪುಳುಕಿತಗಾತ್ರನಂಘ್ರಿಸರೋಜಯುಗಳದಲಿ
 ಶಿರವೆಳಗಿ ಕೈಗೊಟ್ಟು ನಿಜ ಮಂ
 ದಿರಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ತಂದಾ
 ದರದಲಾರಾಧಿಸಿದನಂದೆ ಸುದಾಮನೊಲವಿನಲಿ

೧೧೭

ಸಲಿಸಿಯೊಲವನು ಕಾಂತಿಯನು ಬಲ
 ಬಲಮಥನರಲ್ಲಿಂದ ಭಕುತನ
 ನಿಲಯವನು ಹೊಟವಂಟು ಬರುತಿರೆ ರಾಜಮಾರ್ಗದಲಿ
 ಲಲನೆಯೊಬ್ಬಳು ಮುಂದೆ ಪೊಂಬ
 ಟ್ಟಲಲಿ ಗಂಧವಸಿಡಿದು ದೆನೆ ವರಿ
 ಮಳಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಕಂಡರು ಕಮಲಲೋಚನೆಯ ೧೧೮

ನಕ್ಕರೊಬ್ಬರನೊಬ್ಬರಿಕ್ಪಿಸು
 ತಕ್ಕಟೇ ಸತಿಗೇಕೆ ಯವ್ವನ
 ದುಕ್ಕು ಸೊಕ್ಕಿನಹರೆಯವೇಕೇ ತೇಜವೀರೂಪು
 ತಕ್ಕುದೈ ಮುಪ್ಪೊದಲು ವಿಧಿಕ್ಕತ
 ವಕ್ಕು ತಿವತಿವ ನೋಡಿಯೆನುತಾ
 ರಕ್ಕಸರಹಗೆ ನೋಡಿ ಕೆಳೆಯರನಾಕೆಗಿಂತೆಂದ ೧೧೯

ಈವುದನುಲೇವನವನೆಲೆಗೇ
 ಯೀವೆನಿಷ್ಟಾರ್ಥವನು ನಿನಗಿದ
 ಕಾವ ಸಂಶಯಬೇಡ ನೃಪನಳಿಯಂದಿರಾವೆನುತ
 ದೇವದೇವನು ನುಡಿಸಲಾ ರಾ
 ಜೀವಲೋಚನೆ ಮನದೊಳಗೆ ಸಂ
 ಭಾವಿಸುತ ಮೊಗನೆಗಹಿ ಮಾತಾಡಿದಳು ಹರಿಯೊಡನೆ ೧೨೦

ಲೇಸನಾಡಿದೆ ವೀರ ಮೋಹದ
 ದಾಸಿಯಾನೀ ಭೋಜರಾಜಗೆ
 ಯೇಸನಾರೊಯ್ದಿತ್ತಡನುಲೇಪನವನದನೊಲಿದು
 ವಾಸನಿಸನಾನಿತ್ತುದನು ಕರ
 ಲೇಪನುತ ಕೈಕೊಂಬನೆನ್ನ
 ಭ್ಯಾಸವಿದಲಿ ಸುವ್ರತಿಷ್ಠಿತವೆಂದಳಬುಜಾಕ್ಷಿ ೧೨೧

ಏನಮಾಡಿದಡೇನು ಕರ್ಮಾ
 ಧೀನದಲಿ ತನ್ನೊಡಲರೂಪು ವಿ
 ಹೀನವಾದುದು ಕೆಟ್ಟಿನಾರಿಗೆಹೇಳುವೆನು ಹದನ
 ಈನಿಮಿತ್ತ ತ್ರಿವಕ್ರೆಯೆಂಬಭಿ
 ಧಾನವಡೆದೆನು ಇನ್ನು ನೀನಿ
 ನ್ನೇನನೀವೆ ವಿಧಾತ್ರನಲ್ಲೆಂದಳು ಸರೋಜಮುಖಿ ೧೨೨

ಇತ್ತವೆನು ಗಂಧವನು ನಿನ್ನೀ
 ಚಿತ್ತದೊಲವೇ ಸಾಕು ಕಾಣೆನು
 ಮತ್ಯರೊಳಗೀ ನಿನ್ನ ಹೋಲುವ ಪುರುಷಭೂಷಣರಾ
 ಸತ್ಯ ಸಂಧನೆನೀನಿರಲು ಹಿಡಿ
 ಮತ್ತೆ ಯೋಗ್ಯರದಾರೆನುತ್ತಾ
 ಮತ್ತೆ ಕಾಶಿನಿ ಕೊಟ್ಟಳನುಲೇಸನವನಚ್ಯುತಗೆ ೧೨೩

ವನಿತೆ ತನ್ನನು ಕೊಡುವವೋಲಾ
 ದನುಜಹರ ರಾಮರಿಗೆ ಗಂಧವ
 ನನಿತುವನು ಕೊಡಲೊಲಿದು ಕರುಣಾವನಧಿಗಳು ಕಂಡು
 ತನುವಿನಪರಾರ್ಥದೊಳಗನುಲೇ
 ಪನವನೊಪ್ಪಿರೆ ಧರಿಸಿ ಕೆಳೆಯರ
 ತನು ನೆನೆಯಲೋಕುಳಿಯನಾಡಿದರಮಳಗಂಧದಲಿ ೧೨೪

ಧರೆಯಲಿಂದ್ರನ ರಂಭಿಯೋ ಕಿ
 ನ್ನರವಧುವೊ ಗಂಧರ್ವೆಯೋ ಸಂ
 ಚರಿಸುವುರಗಾಲಯವನುಳಿದಾ ನಾಗಕನ್ನಿಕೆಯೋ
 ಪರಮ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಕರಸಂ
 ಸ್ಪರ್ಶದಲಿ ಸೈರಂಧ್ರಿಯಂಗೀ
 ಕರಿಸಿದಳೊ ದಿವ್ಯಾಕೃತಿಯನೆನಲಿಸೆದಳಬುಜಾಕ್ಷಿ ೧೨೫

ಬಿಲ್ಲಹಬ್ಬವೆನುತ್ತ ಧರೆಯೊಳ
ಗೆಲ್ಲ ಬೊಬ್ಬ ಒದಾಟುತಿದೆಲಾ
ಬಿಲ್ಲುಗಡ ತೋಱಿರೆಯೆನುತತಾನಡೆಯೆ ಧನುಶಾಲೆ
ಯೆಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಯೆನುತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ವಲ್ಲಭನು ಬೆಸಗೊಳುತ ಬಂದನು
ನಿಲ್ಲದಾಯುಧಶಾಲೆಗಾ ಬಲಗೋವಳರು ಸಹಿತ

೧೨೬

ಕಂಡರಿದಿರಲಿ ಮೆಱಿವೃತ್ತಿಹ ಕೋ
ದಂಡವನು ಮಣಿಕನಕರಚನೋ
ದ್ದಂಡವನು ರಿಪು ಭಟವಿನಾಶನ ಕಾಲದಂಡವನು
ಕಂಡಿರೇ ಗೋವಳರು ಧನುವನು
ಕಂಡಿರೇ ನೀವಣ್ಣದೇವರು
ಖಂಡವರಶುವಿನಾಣೆ ಕೌತುಕವಿತ್ತ ನೋಡೆಂದ

೧೨೭

ದೃಷ್ಟಿ ಸಫಲವಿದಾಯ್ತು ಕೈಗಳು
ಮುಟ್ಟೆ ಸಫಲವ ಹಡೆಯಲಾಗದೆ
ಸೃಷ್ಟಿಯಲಿ ಧರಿಸುವ ಮಹಾತ್ಮರದಾರೊ ತಾನಿದನು
ಮುಟ್ಟೆನೋಡುವೆವೆನುತ ದೈತ್ಯ ಘ
ರಟ್ಟನಾ ಬಲುಬಿಲ್ಲನೀಕ್ಷಿಸಿ
ಬಿಟ್ಟದಂತಿರಲೆಡದ ಕೈಯಲಿ ನೆಗೆಹಿದನು ತುಡುಕಿ

೧೨೮

ಎಲವೊ ಹೋಹೋ ತಮ್ಮ ಬಿದ್ದರೆ
ಕೊಲುವುದೆಲ್ಲರ ನಿರಿಸಿರಿಸು ನಿ
ನ್ನಳವಿನಾಯುಧವಲ್ಲ ಬಿಡುಬಿಡು ಮಾಣುಮಾಣೆನುತ
ಉಲಿಯಲಾ ರಾಮಾದಿಗಳು ಹಳು
ಹಳು ಮಹಾಧನು ಬೇಡ ಬಿದ್ದರೆ
ಕೊಲಿಸಿದವರಾವಲ್ಲ ವೆನುತಿದುರ್ದು ಭಟವ್ರಾತ

೧೨೯

ತೊಡಿಸಿದನು ಚಾಪದಲಿ ತಿರುವನು
 ಕಡುಗಿ ಕಾಪಿನಭಟರು ಮಿಗೆ ಬೊ
 ಬ್ಬಿಡಲು ತೆಗೆದಡೆ ತವ್ವೆತನಗಿದು ಕೀರ್ತಿ ವೀರರಿಗೆ
 ಮಡಿದರನುರರ ವದನೇನುತ ಕಿವಿ
 ಗಡಿಗಿ ತೆಗೆದಾರ್ದಚಲಚಾಪವ
 ನುಡಿದ ನಿಕ್ಕಡಿಯಾಗಲಂಬರತಳದಲಜಬೆದಳಿ ೧೩೦

ಕಟ್ಟು ಹಿಡಿ ಕೊಲ್ಲಿವನನೇತಕೆ
 ದುಷ್ಟನನು ಹೊಗಿಸಿದಿರಿ ಬಾಗಿಲ
 ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳಲಿಮಹಾಭಟರು ಹೊಜವಡದವೋಲೆನುತ
 ಇಟ್ಟಣಿಸಿ ಕಾಪಿನ ಮಹಾಭಟ
 ರಿಟ್ಟ ಮುಸಲ ಮುಸುಂಡಿ ಮುದ್ದರ
 ಪಟ್ಟಸಂಗಳ ನಾಯದಳವೈತಂದುವೆಂಟಣಿಸಿ ೧೩೧

ಕಡುಗಿಬಹ ಕಾಪಿನ ಮಹಾಭಟ
 ವಡೆಯನೀಕ್ಷಿಸಿ ನಗುತೆರಡು ಬಿ
 ಳ್ಲುಡಿಯನಿಬ್ಬರು ಕೊಂಡು ನಂದರು ಬಾಗಿಲಿದ್ದೆನೆಗೆ
 ಹಿಡಿಯಬಂದಿರೆ ನೀವೆನುತ ಕೈ
 ಗುಡಿಸಿದರು ಕಾಲಂಗೆ ಮಡಿದುದು
 ಪಡೆ ವರಾಜಯವಾರ್ತೆಹರಿದುದು ಕಂಸನೋಲಗಕೆ ೧೩೨

ಮತ್ತೆ ಕಂಸಾನುರನಬೆನದಲಿ
 ಮತ್ತಗಜಘಟೆ ಕುದುರೆ ಕಾಲಾ
 ಳೊತ್ತರಿಸಿ ಬರಲಾಹವಕೆ ಬೊಬ್ಬಿಜ್ಜಿದು ಬಾಗಿಲಿಗೆ
 ಮುತ್ತಿಗೆಯ ವರಬಲದ ಜೀವನ
 ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಮಾಮಾಜಿ ನಿಡಿದಂ
 ತುತ್ತಮಶ್ಲೋಕಾಬ್ಬಿರುಪಸಂಹರಿಸಿದರು ಬಲವ ೧೩೩

ಬಳಿಕ ರವಿ ನಿಜರಥವನಾ ಖಳ
ಕುಲಶಿರೋಮಣಿ ಹರಿಸದಿರನೆಂ
ದಿಳಿದನಸ್ತಾಚಲದ ತವ್ವಲ 1 ಕಾನನದಮರೆಗೆ 1
ಹಲಧರ ಶ್ರೀನಾಥರಾಯುಧ
ನಿಳಯವನು ಹೊಜವಂಟು ಬಂದರು
ಹೊಳಲಸಿರಿಯನು ನೋಡಿ ಬೀಡಿಕೆಗಾಗಿ ನಲವಿನಲಿ

೧೩೪

೬

ಕಂಸವಧೆ

ಅರಸಕೇಳಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ
ಚರಿತವನು ಸಾಹಸವನಾ ಧರ
ಧುರದ ವೀರ ವರಾಕ್ರಮವ ನಿಜಚಾಪ ಭಂಜನವ
ಇರದೆ ನಿಜಬಲನಾಶವನು ಸಂ
ಗರದ ಕಲಿತನಗಳನು ಕೇಳ್ವಾ
ಯಿರುಳು ಜಾಗರವಾಯ್ತು ಕಂಸಂಗತಿನೃಶಂಸಂಗಿ

೧

ಕರೆಸಿದನು ಮಲ್ಲರನು ಮಾವಂ
ತರನು ಮನದಂಧತೆಗೆ ಕತ್ತಲೆ
ನೆರವುಬರೆ ಯಾಲೋಚನೆಗೆ ಬೇದವರ ಮಂತ್ರಿಗಳ
ಬರಿಸಿ ನೃಪನಿರುಳೋಲಗವ ನಿ
ತ್ತರಿದಿಶಾವಿಟೆ ನಳಲುತಂತಃ
ಕರಣದಲಿ ಕಳವಳಿಗನಾಜ್ಞಾ ಪಿಸಿದನವರೊಡನೆ

೨

ಬಂದರೀವಸುದೇವ ಕುಹಕಿಯ
 ನಂದನರು ತನ್ನಾಜ್ಞೆಯಿಂದೀ
 ಗಾಂದಿನೀಸುತನೊಡನೆ ತನ್ನಯವುರಕೆ ರಜಕನನು
 ಕೊಂದರುಡಲೀಯದೊಡೆ ಗಡ ತಾ
 ಮಂದಿಯೊಳು ಬಲುಬಿಲ್ಲಮುಱಿದು ಮು
 ಕುಂದರಾಮರು ಕೇಳಿದರೆ ನೀವ್ ಬಾಲಕೇಳಿಗಳ

೩

ಉಡಿದ ಬಿಲ್ಲಿನದಡಿಗಳಲಿ ಬಡಿ
 ಬಡಿದು ಕಾಪಿನ ಭಟರನೆಲ್ಲರ
 ಕೆಡಹಿದರು ತಾ ಕಳುಹಿದೀ ಚತುರಂಗಸೈನಿಕವ
 ಮಡುಹಿದರು ಗಡ ಕೈದುಕೊಳ್ಳದೆ
 ಕಡುಗಲಿಗಳವರಿಬ್ಬರೇ ದಿಟ
 ವೊಡವಿಗಗ್ಗದ ಭಟರೆನುತ ಬಿಸುಸುಯ್ದನಾ ಕಂಸ

೪

ರಂಗವನು ಕೈಗೈದು ರಣಭೂ
 ತಂಗಳನು ಪೂಜಿಸುವುದತಿಭಯ
 ಭಂಗನಾ ವರಮಂತ್ರಮಲ್ಲರನೊಲಿದು ಬೀಳ್ಕೊಳಿಸಿ
 ಸಿಂಗಿಯನು ಕೊಂಡಂತೆ ಚಲಸ
 ಪ್ರಾಂಗನಿದ್ದನು ರಾಮಕೃಷ್ಣರ
 ಸಂಗರದ ಸಾಹಸವ ನೆನೆವುತ್ತ ಮನದೊಳಗೆ

೫

ಕಂಡ ನಿರುಳಪಶಕುನವನು ಭೂ
 ಮಂಡಲದಲಭ್ರದಲಿ ದೆಸೆಯಲಿ
 ಗಂಡುಗಲಿ ನಿಜದೇಹದಲಿ ನಾನಾವಿಧಂಗಳಲಿ
 ಕಂಡು ಮರಣತ್ರಾಸದಲಿ ಭಯ
 ಗೊಂಡು ಮನದನುತಾಪಶಿಖಿಯಲಿ
 ಕೆಂಡವನು ನುಂಗಿದವೊಲುಮ್ಮಳಿಸಿದನು ಮಿಗೆ ಕಂಸ

೬

ಕಾಣುತವೆ ಬಹುವಿಧ ನಿಮಿತ್ತ
 ಶ್ರೇಣಿಗಳನೀವರಿಯಲಾತ್ಮ
 ಪ್ರಾಣನಾಶನಹೇತುಗಳ ನಡಿಗಡಿಗೆ ಕಂಪಿಸುತ
 ಕೇಣವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಲಭಯವನು
 ಕೇಣಿಯನು ಕೊಂಡಂತೆ ಕಂಸ
 ಕ್ಷೋಣಿಪತಿ ಕುಳ್ಳಿದ್ರನಾತ್ಮಧ್ಯಾ ನರತನಂತ

೭

ಖಳನ ಕರ್ಮಕ್ಷಯದವೊಲು ಕ
 ತ್ತಲಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಯವಾಯ್ತು ಮೂಡಲು
 ನಳಿನಸಖನ ರಥಾಶ್ವತತಿನೂಕಿದವು ಗಿರಿವರಕೆ
 ಮೊಳಗಿದುವು ಭೇರಿಗಳು ಭುವನ
 ಪ್ರಳಯದಂತಿರೆ ಮಲ್ಲರಂಗದ
 ಬಳಸಿನಲಿ ಮಂಚಂಗಳೆನಿದುವು ನಾಲ್ಕುದಿಕ್ಕಿನಲಿ

೮

ಅತ್ತಲುಪವನದಿಂದ ಗೋವರ
 ಮೊತ್ತ ವೈತಂದರನನನು ಕಂ
 ಡಿತ್ತು ಕಾಣಿಕೆಗಳನು ಕುಳ್ಳಿರಲಂದು ಮಂಚದಲಿ
 ಮತ್ತೆ ಕೆಳೆಯರು ಸಹಿತ ಬಲಪುರು
 ಮೋತ್ತಮರು ಕೃತಭೋಜನರು ಸಂ
 ವತ್ತಿನಲಿ ಹೊಜವಂಟರಾ ಹೊಜವಳಲನೀಕ್ಷಿಸುತ

೯

ವೀರವರೈತರುತ ರಂಗ
 ದ್ವಾರದಲಿ ಕೈಕಾಲ ಧರಿಸಿದ
 ಮೇರುಗಿರಿಯೋ ಗಜವೊ ಗಂಡಸ್ಥಳದ ಮದಜಲದ
 ಧಾರೆಯೋ ಸುರನದಿಯ ನಿರ್ಝರ
 ವಾರಿಯೋ ಹೇಳಿನಲು ಕಂಡರು
 ದೂರದಿಂದವೆ ಕುವಲಯಾಪೀಡನ ಮಹೋನ್ನತಿಯು

೧೦

ಮತ್ತಗಜ ಮಾವಂತನಿಜಿಯಲು
 ನೆತ್ತಿಯನು ಕೋವಾಗ್ನಿಯಲಿ ತನು
 ಹೊತ್ತಿ ಹೊಗೆವಾಲಿಗಳ ಹೊಗಜಿನ ವಿಸ್ಫಲಿಂಗದಲಿ
 ಮೃತ್ಯು ಮೈಮುರಿದಿದ್ದವೊಲು ಹರಿ
 ಯುತ್ತಮಶ್ಲೋಕನನು ರಣದಲಿ
 ಸುತ್ತಿ ಹಿಡಿದುದು ಸುಂಡಲಲಿ ಬಲಗೋವಳರು ಬೆದರಿ ೧೧

ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಾ ಗಜದ ಮಸ್ತಕ
 ಮೊಡೆಯಲಪ್ಪಳಿಸಿದನು ಮುತ್ತುಗ
 ಕೊಡನೆ ಚಿಲ್ಲಲು ಗಗನತಳ ತಾರಗೆಗಳಂದದಲಿ
 ಹಿಡುಹುಗೊಡದಸುರಾರಿ ಕಾಲುಗ
 ಕೆಡೆಯಲಡಗಿದಡಜಿಸಿ ಕಾಣದೆ
 ತುಡುಕುತಿರ್ದುದು ತನ್ನವರನಾಹಸ್ತಿ ಹರಿಹರದು ೧೨

ಕಾಣದಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕರಣ
 ವ್ರಾಣಸಾಕ್ಷಿಯನಕಟ ವಿಷಯ
 ಶ್ರೇಣಿಗಳಲಜಸುತ್ತ ತೊಳಲುನವೋಲು ಮುರಸರನ
 ಕಾಣದರಸುತ ಕಂಡುದಾತ್ಮ
 ಘ್ರಾಣದೃಷ್ಟಿಯಲೊಳಗಿಹುದ ಗೀ
 ರ್ವಾಣಿಗಳವೋಲಡಸಿ ಹಿಡಿದುದು ಸುಂಡಲಲಿ ಹರಿಯ ೧೩

ಹಿಡಿದುದೋ ಗಜವೆನುತ ಜನ ಬೊ
 ಬ್ಬಿಡಲು ಸುಂಡಲಸುತ್ತಿ ತೆಗೆಯಲು
 ಮೊಡವಿ ಸಪ್ತದ್ವೀಪ ಸಾಗರ ಶೈಲ ನನ ಸಹಿತ
 ನಡುಗಿದುದು ಸುರನಿಕರ ಮಿಗೆ ಬಾ
 ಯ್ಬಿಡಲು ದಂತದಲಿಹಿದು ತನು ಜವ
 ವುಡಿಯೆ ರಣದಲಿ ಮತ್ತಗಜ ಹೆಣಗಿದುದು ಹರಿಯೊಡನೆ ೧೪

ಸದೆದು ಮಾನಂತರನು ಕಾಲನ
ಸದನವನು ಹೊಗಿಸುತ್ತ ಕಡುಗುವ
ಮದಗಜನ ಕೆಡಹಿದನು ಶುಂಡಾಲನನು ಹಿಡಿದೊಂಕಿ
ತ್ರಿದಶರಾಯನು ವಜ್ರದಲಿ ಕೆಡ
ಹಿದರೆ ಸುರಗಿರಿ ವಜ್ರಹತಿಯಲಿ
ಬಿದುರಿಬೀಳುವವೋಲು ಬಿದ್ದು ದು ಭದ್ರಗಜವಿಳಿಗೆ

೧೫

ಮತ್ತಗಜವನು ಕೆಡಹಿ ನಿಂದಿ
ದುರ್ವತ್ತಮೋತ್ತಮನದಲಿ ಮೇಲಾ
ಡುತ್ತ ಕಂಸನ ಹಲ್ಲುಗಳ ಕೀಳ್ವಂತೆ ದಂತವನು
ಕಿತ್ತು ಗಜದಾರೋಹಕರ ಕೆಡೆ
ಗುತ್ತಿಕೊಂದನು ಸುರನಿಕರ ಹಾ
ಡುತ್ತ ಹರಸುತ್ತನುಮ ಕಟಿದರು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಗಳ

೧೬

ಹೆಗಲದಂತದ ಮೆಲಿನ ಪಿಲ್ಲಣಿ
ಗೆಗಳಲಾ ಬಲರಾಮ ದೈತ್ಯಾ
ರಿಗಳು ಕೆಳೆಯರು ಸಹಿತ ರಂಗದ್ವಾರ ರಚನೆಗಳ
ಬಗೆದುನೋಡುತ ಹೊಕ್ಕರೆಸೆವೋ
ಲಗದ ವೀರರ ಪಟುಭಟರ ವಂ
ಕ್ತಿಗಳ ನಾನಾದೇಶಜನದಾಸ್ಥಾನ ಮಂಟಪವ

೧೭

ಅಗಿವಚಾಮರ ಭದ್ರ ನಿಕರದ
ಬಿಗಿವ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟುಗಳ ರತ್ನಾ
ಳಿಗಳ ವರಮೈಶ್ವರ್ಯ ತೇಜೋರಾಶಿಯಿಂದೆನಿಸಿ
ವಿಗಡನುನ್ನತ ಮಂಚದಲಿ ಕಾ
ಳಗವ ನೀಕ್ಷಿಸಲೆಂದು ಹೃದಯದ
ದುಗುಡದಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಲು ಕಂಡರು ಕಂಸಭೂಪತಿಯ

೧೮

ಮತ್ತಗಜವನು ಕೊಂದುದನು ಕೇ
 ಳುತ್ತ ಮತ್ತವರಾಕೃತಿಯ ಕಾ
 ಣುತ್ತ ಖಳನೆದೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕುದು ಭೀತಿ ತನಗಿವರು
 ಮೃತ್ಯುಗಳು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲೆಂ
 ದುತ್ತರಿಸಿ ಧೈರ್ಯವನು ಮಿಗೆಮೆಜು
 ಗುತ್ತ ಕುಳ್ಳಿದನು ಧರಾಧೀಶ್ವರರಮಧ್ಯದಲಿ

೧೯

ಎಂದನಾ ಚಾಣೂರನೆಲೆ ಗೋ
 ವಿಂದ ಬಾರೈ ಬಲ್ಲಿದನು ನೀ
 ನೆಂದು ಕರೆಸಿದನವನಿವತಿಯಳಿಯಂದಿರಾಟವನು
 ಇಂದು ನೋಳ್ವ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯ
 ಸಂದು ತೋಜುವುದೆಮ್ಮೊಡನೆ ಬ
 ಳ್ಲಂದದಲಿ ಮಲ್ಲಶ್ರಮವನೆನಲೆಂ ದನಸುರಾರಿ

೨೦

ಮಲ್ಲರರಸನೆ ಮರುಳಲಾ ಭೂ
 ವಲ್ಲಭನು ಮಲ್ಲಾಂಗ ವಿದ್ಯೆಯ
 ದೆಲ್ಲಿಯದು ಗಿರಿವನ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಗೋವರಿಗೆ
 ಬಲ್ಲಿದನು ತಾನಹೆನು ಕರೆ ನೀ
 ಮಲ್ಲಬಾಲಕರನು ಧುರಕೆ ಸಮ
 ವಲ್ಲ ಸಮರ ವಿಹಾರ ನಮಗಿಬ್ಬರಿಗೆ ಕೇಳೆಂದ

೨೧

ಹಳಚು ನೀನೆನ್ನೊಡನೆ ಮುಷ್ಟಿಕ
 ಹಲಧರರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಕಾದಲಿ
 ಸಲಿಸುವೆ ನೃಪನರ್ತಿಯನು ನೋಡಲಿ ವಿನೋದವನು
 ಇಳೆಯ ಜನವೆಲೆ ಕೃಷ್ಣ ಕೊಡುಕರ
 ತಳವನನುವಾಗೆನುತ ಹಿಡಿದನು
 ತಳವನಾ ಚಾಣೂರ ಮುಷ್ಟಿಕ ತಾನು ಹಲಧರನ

೨೨

ಹೊಗುವ ಹತ್ತುವ ಲಾಗಿಸುವ ಹೆಜ್ಜೆ
 ದೆಗೆನ ತೊಡಲುನ ತೋರ ಹತ್ತದ
 ಬಿಗಿಯುರಗಬಂಧದಲಿ ಬಿಚ್ಚುವ ಬೀಸುವೊಡೆದಿವಿನ
 ಬಿಗಿದು ಬೀಳುವ ಭರದಲೇಳುವ
 ಗಗನಗತಿಯಲಿ ಲಂಘಿಸುವ ಮೂ
 ಜಗದ ನೀರರು ತೋಪಿದರು ಬಹುವಿಧದ ಬಿನ್ನಣವ

೨೩

ತಿನಿಯಲೋ ನೀಮುನ್ನ ಮಲ್ಲಾ
 ಹವಕೆ ಮಾನ್ಯನಲಾ ಭಟಾಗ್ರಣಿ
 ಬವರವೆನ್ನದು ಬಳಿಕ ಮುಂಗಾಣಿಕೆಯು ನಿನ್ನದೆಲೈ
 ಜವನ ತೋಪಾಯೆನಲು ಮಿಗೆ ಮಾ
 ಧವನ ನುಡಿಗೇಳುತ್ತ ಮುಷ್ಟಿಯ
 ಹವಣಿಸುತ ಚಾಣೂರನೆಣಗಿದನಸುರಹರನೆದೆಯ

೨೪

ಆಯಿತೇ ಸಂಕಲ್ಪ ನೋಡೆ
 ನ್ನಾಯತಿಕೆಯನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ ನಾ
 ರಾಯನನು ನಗುತಟ್ಟಹಾಸದಲಾ ಮಹಾಭಟನ
 ಘಾಯವನು ವರಿಹರಿಸಿ ಕಡುವೂ
 ರಾಯದಲಿ ಭಟನುರವನೆಣಗಲು
 ಬಾಯೊಳೊಕ್ಕುದು ರುಧಿರ ನಾನಾವಿವರವೆಣಡಲಿ

೨೫

ಬಿಡದೆ ಬೀಸಿದಡರಿಭಟನ ತಲೆ
 ಯೊಡೆದು ಸೂಸಿದುದರುಣಜಲ ನಭ
 ದೆಡೆಯಲೇ ಹಾರಿತ್ತು ಜೀವ ಶರೀರವನು ಬಿಸುಟು
 ಮೊಡವಿಗೀಡಾಡಿದನು ಹೆಣನನು
 ಕಡುಗಲಿಯ ಮರಣದಲಿ ಕಟ್ಟಿತು
 ಗುಡಿಯನಭ್ರದಲಮರಚಯ ಜಯಜಯತು ಜಯಯೆನುತ

೨೬

ಮುಷ್ಟಿಕನ ಕರಹತಿಗೆ ಬಲಕ್ಕೆ
 ಗೊಟ್ಟು ವಜ್ರಸಮಾನ ವೃಥತರ
 ಮುಷ್ಟಿಯಲಿ ಮೋದಿದರೆ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನುಸುರಡಗಿ
 ಧಟ್ಟುಗೆಡೆದನು ಧರೆಗೆ ಖಳ ಕಡ
 ಲಿಟ್ಟು ಹರಿಯಲು ರಕುತ ವಜ್ರದ
 ಲಿಟ್ಟು ಗಿರಿಯಂದದಲಿ ಕುಸಿಯಲು ಧರೆ ರಸಾತಳಕೆ

೨೭

ಕಡುಗಿ ಫಡಫಡ ತಾನಿಹೆನು ರಣ
 ದೆಡೆಗೆ ನಿಲುನಿಲ್ಲಿನುತ ಬಲವನು
 ಬಡಿದು ಕೂಟಾಹ್ವಯನು ಹಳಚಿದನಂತಕನಪುರಕೆ
 ನಡೆದನತ್ತಲು ಕಂಸಲಾಖ್ಯನ
 ನೆಡದ ಕಾಲಲಿ ಕೃಷ್ಣನೊಡೆಯಲು
 ಪೊಡವಿಗಿತ್ತನು ತನುವನವರೈದಿದರು ನಿಜವದವ

೨೮

ಅಸಮಬಲ ಚಾಣೂರ ಮುಷ್ಟಿಕ
 ರಸುವಳಿಯೆ ಕೂಟಾದ್ಯರೊಡಲನು
 ಬಿಸುಟು ಹೋಗಲು ಮಿಕ್ಕಮಲ್ಲರು ಬಲಮುರಾಂತಕರ
 ಗಸಣಿ ನಮಗೀಕೆನುತ ಹಾಯ್ದರು
 ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಜೀವಾಭಿಲಾಷೆಯ
 ಲಸುಗಳುಳಿದರೆ ಸಾಕೆನುತ ಸಂಗ್ರಾಮಭೀತಿಯಲಿ

೨೯

ನೂಕಿವರನೂರಿಂದ ಹೊಪಗು
 ದ್ರೇಕಿಗಳನೆಲವೆಲವೊ ಹಪಿಗಳ
 ನೇಕೆ ಹೊಡೆವಿರಿ ಭಂಡರಿರ ಬಾಹಿರರಿರಜ್ಞರಿರ
 ಸಾಕು ನಂದನ ಕೂಳಿಕುಹಕಿಯ
 ನೇಕೆ ಕೊಂಡಾಡುವಿರಿ ಬಿಟ್ಟನು
 ಗೋಕುಲದ ಕೈಸೂಷಿಯನು ನಿಮಗೆಂದನಾ ಕಂಸ

೩೦

ಕೊಲ್ಲಿ ವಸುದೇವನನು ಮಕ್ಕಳು
ಗಳ್ಳನನು ವೃದ್ಧನನು ಕೊಲ್ಲಿಲೆ
ಕೊಲ್ಲಿರಯ್ಯನನುಗ್ರನೇನನನಾತನನುಜರನು
ಭಲ್ಲಿಯದಲಿಜಿ ಕುಹಕಿ ಯಾದವ
ರೆಲ್ಲರನು ತಡೆಗಡಿ ಯೆನುತ ರಿಪು
ಮಲ್ಲ ಭಂಜನನೆದ್ದು ಕೈವೀಸಿದನು ನಿಜಬಲಕೆ

೩೧

ಅಣ್ಣ ನೀನಿದ ಕೇಳಿದಯ್ ಬಾಯಿ
ಬಣ್ಣಿ ಗೆಯನಾನಿದಕೆ ತಕ್ಕುದ
ಹಣ್ಣುವೆನು ನೀನೋಡು ಚಿತ್ರವನೆನುತ ಲಘಿಮೆಯಲಿ
ಪುಣ್ಯನಿಧಿ ಲಂಘಿಸಿದನಂದಾ
ಕಣ್ಣು ಮನಗಳು ಕೊಳ್ಳದಸುರಾ
ಗ್ರಣ್ಯನೇಜಿದ ರಾಜಮಂಚಾಗ್ರಕ್ಕೆ ರಭಸದಲಿ

೩೨

ಬರಲು ಕಾಣುತ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇ
ಲಿರದೆ ಕೆಲದಲಿ ನಿಂದುಕೊಂಡನು
ಹರಿಗೆ ಕಡಿತಲೆಗಳನು ಕಲಿಗಳ ದೇವನಾಹವಕೆ
ಭರದಲೆಡಬಲವಂಕ ಮೇಲು
ಪ್ಪರದಲವನಿಯಲಣುವಿವರ ಗೋ
ಚರಿಸದಂತಭ್ಯಾಸದಲಿ ತೋಜಿದನು ಕೌಶಲವ

೩೩

ಗರುಡನುರಗನ ನೌಕಿಹಿಡಿವಂ
ತರಿಭಟನ ನಾಹವದಲಿರದ
ಬ್ಬರಿಸಿ ಕೆಡೆಕೆಡೆಯೆನುತ ಹಿಡಿದನು ಹಾ ಯ್ವ ಮುಂದಲೆಯ
ಧರೆಗೆ ಬೀನಾಡುತ್ತ ತಿರುಹುತ
ಸರಮಪುರುಷ ಪುರಾಣನಾತನ
ಕರುಳು ಚೆಲ್ಲಲು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು ಹೊಯಿದನವನೊಡಲ

೩೪

ಕಳಿದುದಸು ಕಾಯವನು ಕಂಸನ
 ಬಳಗ ಬಾಯ್ಬಿಡೆ ಬಜಿಹೆಣನ ನೆಳೆ
 ದೆಳೆದು ನಲಿದಾಡಿದನು ಕೋವಾಟೋವನು ಬಿಡದೆ
 ಮಳೆಗಜಿವವೊಲು ನಭದಿ ವುಷ್ಪಾ
 ವಳಿಗಜಿದರಮರೌಘ ಕೈಗುಡಿ
 ಗಳಲಿ ಕುಣಿದುದು ಕೂಡೆ ನಿತ್ಯಾತುಮನ ವರ್ಣಿಸುತ ೩೫

ಅವನಿವತಿ ಕೇಳಣ್ಣನವನಾ
 ನವನು ಕಂಡವನನುಜರಿಗೆ ಮತಿ
 ಸವನಿಸಿದುದಾಹವಕೆ ಬಲನೊಡನೆಂಟುಮಂದಿಗಳು
 ದಿವವನೆಯಿದರವರ ವನಿತಾ
 ನಿವಹ ಕೆಟ್ಟಿವೆನುತ್ತ ಹಾಹಾ
 ರವ ದಿಗಂತವನಳ್ಳಿವೆಯೆಲ್ಲೆತಂದರಾಹವಕೆ ೩೬

ಹೊಡೆಹೊಡೆದು ತಲೆ ಬಾಯಿ ಬಸಿಜುಗ
 ಳೊಡೆದು ಸುರಿವರುಣಾಂಬು ಕಂಬನಿ
 ಗಡಲ ಸಂಗಮನಾಯ್ತು ತಕ್ಕಯಿಸುತ್ತ ವತಿಗಳನು
 ಕೆಡೆದರವನಿಗೆ ಹಳವಿಸುತ ದೆಸೆ
 ಯೊಡೆಯಲೊರಲುತ ಬಿಕ್ಕಿಬಿಜಿವುತ
 ಮಡದಿಯರು ಬಸವಳಿದರಳಲಿದರತ್ತರಿಳೆಯೊಡೆಯೆ ೩೭

ಹಾ ರಮಣ ಹಾ ಕಾಂತ ನೆಲನಿದು
 ಸೇರಿತೇ ಮೃದುತಲ್ಪ ಶಯ್ಯೆಗೆ
 ಸೇರಿದುದೆ ಕಸ್ತೂರಿಕುಂಕಮದಂಗರಾಗವಿದು
 ಈ ರಣೋದ್ಗತ ಧೂಳಿರುಧಿರಾ
 ಸಾರಸಾಧಿತ ಸಂಕವೆನುಗಿ
 ನ್ನಾರುಗತಿ ಹೇಳೇಕೆನುಡಿಯೆಯೆನುತ್ತ ಹಲುಬಿದರು ೩೮

ಇಂತೆನುತ್ತಿರೆ ಕೃಷ್ಣನಾ ನೃಪ
ಕಾಂತೆಯರಿಗಭಯವನು ಕರುಣಿಸಿ
ಸಂತಪಿಸಿ ಸಂಸಾರ ಧರ್ಮವಿದಂ ತುಟಿಂದಲುಪಿ
ಚಿಂತೆ ಬೇಡಿದೆನುತ ಮೃತನೃಪ
ಸಂತತಿಗಳಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದನವ
ರಂತರೂರ್ಧ್ವ ಕ್ರಿಯೆಗಳನು ನೆಜೆಸಾಂವ್ರದಾಯಿಕವ

೩೯

ಬಿಡಿಸಿ ನೆಜೆಯನು ತಾಯಿತಂದೆಯ
ರಡಿಗೇಟಗಿ ಬಹುಕಾಲ ದುಃಖಂ
ಬಿಡಿಸಿದನಲಾ ವಾಪಿ ನೆಜೆ ಸಂಕಲೆಗಳನು ಮಾಡಿ
ಬಿಡದೆ ತತ್ಪಲವೈಸಲೇ ಕೈ
ಯೊಡನೆ ಫಲಿಸಿತ್ತೆನುತ ಹರಿಬಲ
ರಡಿಗಡಿಗಿ ತಲೆದೂಗಿ ನೆನೆದರು ನಯನವಾರಿಯಲಿ

೪೦

ಕಡಿಸಿ ಸಂಕಲೆಗಳನು ಕಂಸನ
ಹಡೆದ ತಂದೆಯನುಗ್ರನೇನನ
ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಗುಹನು ದೇವಕನ ಹೆಡಗಯ್ಯಬಂಧನವ
ಪೊಡವಿಗಧಿವತಿ ನೀನೆನುತ ಜಗ
ದೊಡೆಯರೊಡೆಯನು ಸಕಲ ಯಾದವ
ರೊಡನೆ ಸಲಿಸಿದನುಗ್ರನೇನಂಗಾ ನೃವಾಸನವ

೪೧

ಗುರು ದಕ್ಷಿಣೆ

ಬಳಿಕ ವಿದ್ಯಾಮೂರ್ತಿಗಳು ಗುರು
ಕುಲನಿವಾಸವ ಬಯಸಿ ಕಾಶೀ
ನಿಲಯ ಸಾಂದೀಪಿನಿಯೆನಿಪ್ಪ ಮಹಾತ್ಮನಂತಿಕಕೆ
ನಳಿನನಾಭಾನಂತರೆಯ್ದಿದ
ರೊಲಿದವಂತೀಪುರದ ಗುರುವದ
ಜಲರುಹಕೆ ತಲೆವಾಗಿ ಕಲಿತರು ವಿವಿಧ ವಿದ್ಯೆಗಳ

೧

ಅಕ್ಷಯರು ಗುರುವಿನಲಿ ಕಲಿಗಳ
ನೀಕ್ಷಿಸಿದರಿನ್ನೇನನೀವೆವು
ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನು ಬೇಡಿಕೊಂಬುದು ನಮ್ಮ ಬಲವಱಿದು
1 ಲಕ್ಷಣಂಬೆರೆಸಾ1ತ್ತ ನಿದ್ಯೆಯ
ಶಿಕ್ಷಿಸಿದ ಗುರುವಿಗೆ ಕೊಡುವೆವು
ದಕ್ಷಿಣೆಯನಿನ್ನೇನನೆನುತೆಪಗಿದರು ಗುರುವದಕೆ

೨

ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಬಿನ್ನಸವ ಸು
ಪ್ರೇಮದಲಿ ಕೇಳುತ್ತ ಮನದಲಿ
ಭೂಮಿಸುರನಾಳೋಚಿಸುತ ನಿರ್ಣಯವು ಕಾಣಿಸದೆ
ಭಾಮಿನಿಯ ಬೆಸಗೊಂಡಡೆಂದಳು
ತಾಮರಸಮುಖಿ ತನ್ನ ಮನದಲಿ
ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ತೇಜವನು ಕಾಣುತ್ತ ಪತಿಯೊಡನೆ

೩

ತಂದು ಕೊಡಹೇಳಾವಡೆನ್ನಯ
ನಂದನನ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರೆ
ಹೊಂದಿದಾತನನಾ ವ್ರಭಾಸದಲಾ ಜಲಾಂತದಲಿ
ಬೆಂದೊಡಲುಗಳ ಕಿಚ್ಚು ಮಾಣಲಿ

ತಂದೆಗಳು ನಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿವ
ರೆಂದು ಸತಿ ಹೇಳಿದರೆ ಹೇಳಿದ ನಾತನಿವರೊಡನೆ

೪

ಉತ್ತಮರಿರೆನ್ನೊಡೆಯರಿರ ನಿಜ
ಚಿತ್ತವಲ್ಲಭರಿರ ನಿರೂಪವ
ಚಿತ್ತವಿಸುವುದು ಮಕ್ಕಳಿರ ಮಱಿಯಾನೆಗಳಿರನ್ನ
ತತ್ವ ಮೂರುತಿಗಳಿರ ಗುರುಕುಲ
ಕೃತ್ಯವನು ಮಾಡುವರೆ ತನ್ನಯ
ಸತ್ತಮಗನು ತಂದುಕೊಡಿ ನೀವೆಂದನಾ ವಿಪ್ರ

೫

ಎನೆ ಹಸಾದ ಭವಕೃವಾಸಂ
ಜನಿತ ಸತ್ಯರಿಗಾವುದರಿದೆಂ
ದೆನುತ ಗುರುವನು ಬಿಳುಕೊಂಡೇಱಿದರು ಮಣಿರಧವ
ದನುಜಹರ ಬಲರಾ ಪ್ರಭಾಸಾ
ವನಿಯನೆಯ್ವಿ ದರುದಧಿ ತೀರದ
ಲನುಸಮರು ಕುಳ್ಳಿದರಂದಾ ಲೋಕ ೨ವಾಲಕರು

೬

ಅದನಱಿದು ತನ್ನಾಳ್ವನೆಯ್ತಂದ
ದುದನು ಸಾಗರನಾಕ್ಷಣವೆ ಲೋ
ಕದಲಿ ಧನ್ಯನು ತಾನೆನುತ ನವರತ್ನನಿಕರವನು
ಸದಮಳರ ಕಾಣಿಕೆಗೆ ತಂದಿ
ತ್ತೊದವಿದುತ್ಸವದಿಂದ ತನ್ನಯ
ಪದವ ನೋಲಗಿಸುತ್ತಲಿರಲಿಂತೆಂದನಸುರಾರಿ

೭

ಎಲವೊ ನಿನ್ನಯ ನೀರೊಳಗೆ ಮಡಿ
 ದಳಿದವನನೀಕ್ಷಣವೆ ತಾ ನುಡಿ
 ಬಳಿಕೆನಲು ಕೈಮುಗಿದು ಸಾಗರನಾಥ ಭಕುತಿಯಲಿ
 ತೊಲಗಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು ಕೊಲ್ಲೆನು
 ಕೊಲುವರಿಗೆ ಮನಗೊಡೆನು ಗುರುಸುತ
 ನಳಿವು ಪಂಚಜನಾಖ್ಯ ಶಂಬಾಸುರನಲಾಯ್ತೆಂದ

೮

ಇಹನು ತನ್ನೊಳಗವನು ದೇವರು
 ಗಹನವೇ ಗುರುಸುತನ ಮಿಗೆ ಸಂ
 ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಬಲ್ಲಿದನು ಖಳನಮರಾಸುರೇಂದ್ರರಲಿ
 ಅಹಡೆ ನೋಡುವುದೆನಲು ಹರಿಗಹ
 ಗಹಿಸುತಾ ವರುಣಾಗ್ರ ಹಸ್ತ
 ಗ್ರಹದಲಿಳಿದನು ಜಲಧಿಯಲಿ ಕಂಡನು ಮಹಾಸುರನ

೯

ಕಾಳಗದೊಳವನಸುವನಂತಕ
 ನಾಲಯಕೆ ಕಳುಹುತ್ತ ಜರರವ
 ಸೀಳಿ ನೋಡಿದನಸುರರಿಪು ಗುರುಪುತ್ರ ನಿದ್ವಿರವಾ
 ಅಲಿಸುತ ಕಾಣದೆ ಕೃತಾಂತನ
 ಕೋಳು ವಿಡಿವೆನೆನುತ್ತ ರಿಪು ಕುಲ
 ಕಾಲನುಡ್ಧ ರಿಸಿದನು ಶಂಖವನಾತನಂಗದಲಿ

೧೦

ಉತ್ತರಿಸಿ ಸಾಗರವ ಬಲಪುರು
 ಷೋತ್ತಮರು ರಥದಿಂದ ನಿಜಗುರು
 ಪುತ್ರನನು ತರಲೆಂದು ಸಂಯಮಿನೀಪುರಾಂತರಕೆ
 ಮತ್ತೆ ನಡೆತಂದರು ಪರಮ ಶಂ
 ಖೋತ್ತಮವ ಮೊಳಗಿದರೆ ಕೇಳಿದ
 ನೆತ್ತಣದು ರವವೆನುತ ಜವನೈತಂದನಿದಿರಾಗಿ

೧೧

ಬಂದು ಕಾಣಿಕೆಗೊಟ್ಟು ಚರಣ
 ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ಮೈಯಿಕ್ಕಿ ಮಿಗೆ ರವಿ
 ನಂದನನು ನಯನಾಮೃತಾನಂದಾಬ್ಧಿಯಲಿ ಮುಳುಗಿ
 ಕಂದೆಜಿದು ಕಮನೀಯ ಮೂರ್ತಿಗ
 ಳಂದವನು ನೋಡುತ್ತ ಬಿನ್ನಹ
 ವೆಂದು ಕರಪುಟವೆಸೆಯೆ ನುಡಿದನು ವಿನಯವರನಾಗಿ

೧೨

ಕೃತ್ಯವಾವುದು ತನಗೆ ದೇವರು
 ಚಿತ್ತವಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮಡಿಗಳೇ
 ನಿತ್ತ ಬಿಜಯಂಗೆಯಿದಿರೆಂದಂಘ್ರಿಯಲಿ ತಲೆವಾಗಿ
 ಭೃತ್ಯಭಾವದಲಿರಲು ಕಾರು
 ಣೋತ್ತರದ ಸುವ್ರೇಮ ಸೂಕ್ತಿಯ
 ಲುತ್ತಮೋತ್ತಮಮೂರ್ತಿ ಬೆಸಸಿದನಂದು ರವಿಸುತಗೆ

೧೩

ತಂದುಕೊಡು ಗುರುವುತ್ರನನು ತನ
 ಗಿಂದು ಮಾಳ್ವಡೆ ಸೇವೆಯನು ನಿಜ
 ಮಂದಿರದಲಿದ್ದವನ ನಾತ್ಮಕೃತಾವರಾಧದಲೀ
 ಬಂದೆನಾವಿದು ಕಾರಣದಲೆನ
 ಲೆಂದನಾತನು ದೇವರಜಿಯಿರೆ
 ತಂದು ಕೊಡುವೀಹದನನೆನಲಿಂತೆಂದನಸುರಾರಿ

೧೪

ಪ್ರಾರಬ್ಧವಶದಿಂದ ಜೀವರು
 ಸೇರುವರು ನರಕಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲಿನ
 ದಾರು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು ತಾಹೋಷಿತಾಗಿ ಮೂಜಗಕೆ
 ಆರೋಡೆಯರೆಲಿ ಮಗನೆ ಶಾಸಕ
 ರಾರುತರ ಹೇಳಿದರೆ ತಹುದು ವಿ
 ಚಾರಿಸಲು ತಾನೊಲಿದಡಾ ಪ್ರಾಣಾಬ್ಧಿವಿಲ್ಲಿಂದ

೧೫

ಎನೆ ಹನಾದವೆನುತ್ತ ಗುರು ಪು
 ತ್ರನನು ತಂದಿತ್ತಿನಜನಚ್ಯುತ
 ನನುವಮಾಂಘ್ರದ್ವಯವ ಭಜಿಸುತ್ತಿರಲು ಭಕ್ತಿಯಲಿ
 ದನುಜಹರ ಬಲರಾತನನು ಸಂ
 ಜನಿತ ಕಾರುಣ್ಯದಲಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು
 ಡನಿಮಿಷಾರಾಧಿತರು ಬಂದರು ಮರಳಿ ಗುರುಗೃಹಕೆ ೧೬

ತಂದು ನಿಜಗುರುಪುತ್ರನನು ಗೋ
 ವಿಂದ ರಾಮರು ದಕ್ಷಿಣೆಯನಿದೆ
 ತಂದೆ ತಂದೆನು ನಿಮ್ಮಡಿಯ ಕಾರುಣ್ಯ ಶಕ್ತಿಯಲಿ
 ಎಂದು ಕೈಯಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಚರಣ
 ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ತಲೆವಾಗಿದರು ಮರು
 ತಂದೆತಾಯ್ಯಳ ಹರುಷವನು ಹವಣಿಸುವರಾರಿಂದ ೧೭

ಕಾಲಿಗೇಟಗಿದ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ
 ವೌಲಿಗಳ ನೆಗಹುತ್ತ ಹರುಷಾ
 ಲೋಲನಯನಾಸ್ಪಂದ ಸಲಿಲಾವೃತದಲೋಲಾಡಿ
 ತೋಳುಗಳು ಮಿಗಿದಣಿಯಲಪ್ಪಿ ನಿ
 ಶಾಲಮತಿ ಹರಸಿದನು ಪೃಥ್ವೀ
 ವಾಲರಾಗಿ ಪವಿತ್ರಕೀರ್ತಿಗಳಾಗಿ ನೀವೆನುತ ೧೮

ಭಕುತಿಯಲಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಗುರುವನು
 ಸಕಲ ಲೋಕೇಶ್ವರರು ಸಹಜ
 ಪ್ರಕಟ ವಿದ್ಯರು ಬಂದರಾ ಮಧುರಾಪುರಕ್ಕೊಲಿದು
 ಸಕಲ ಪುರಜನ ಬಂಧುವರ್ಗ
 ಪ್ರಕರ ವಂದೊಲಿದಿದಿರುಗೊಳಲತಿ
 ಸುಕೃತವನು ಸಲಿಸಿದರು ಉನ್ನಿತ್ಯಾತ್ಮರಭಿಜನಕೆ ೧೯

ಲ

ಜರಾಸಂಧನ ಮುತ್ತಿಗೆ

ಚಿತ್ತವಿನು ಭೂಪೋತ್ತಮಾಸ್ತಿ
ವ್ರಾಪ್ತಿಯೆಂಬರಸಿಯರು ಕಂಸನ
ವೃತ್ಯವನು ಕಾಣುತ್ತ ನಿಜವೈಧವ್ಯ ವೇದನೆಯ
ಹೆತ್ತ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳುವೆನುತ
ತ್ತತ್ತು ಕಂಬನಿಗಡಲಲೋಲಾ
ಡುತ್ತ ಹರಿದರುಹಳವಿಸುತ ಮಗಧೀಂದ್ರನಿದ್ದಿಡೆಗೆ

೧

ಗೋಳಿಡುತ ವನವಳಿದು ತಂದೆಯ
ಕಾಲಮೇಲಡಗೆಡೆದು ಬಜಿದಾ
ದೋಲೆಗಳ ಕಿವಿಗಳಲಿ ಕೆದರಿದ ಕೇಶಪಾಶದಲಿ
ಓಲಗದಲಬಲೆಯರು ಹೊರಳಲು
ಬಾಲಕಿಯರನು ನೆಗಹಿ ಹದನನು
ಕೇಳಿದನು ಚಿಂತಿಸುತ ತೂಗಿದನಡಿಗಡಿಗಿ ಶಿರವ

೨

ಅಕ್ಕಟಕಟೇನೇನು ಗೋಪನ
ಮಕ್ಕಳೇ ಕೊಂಧವರು ಕಾಲಂ
ಗಕ್ಕುಳಿಸಲತಿಬಲಪರಾಕ್ರಮನನು ರಣಾಗ್ರದಲಿ
ಮಿಕ್ಕುಕಾದುವಡಮರರಿಗೆ ಕೈ
ಸಿಕ್ಕುವನೆ ಹಾಯೆನುತ ಕಣ್ಣಲಿ
ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದನು ಮಗಧಪತಿ ರೋಷಾಗ್ನಿಯುರವಣೆಯ

೩

ಸಾಹಸಿಗನಿವ್ವತ್ತು ಮೂಱು
 ಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಬಲಸಹಿತ ಕೃತ ಸ
 ನ್ನಾಹದಲಿ ಭಟನಿಕರ ಬಿಡಿ ಹೊಪವಾಳೆಯವನೊಲಿದು
 ಆಹ ಜಗವಿದಯಾದವತ್ಸವ
 ಗಾಹಿಸಲಿ ನಡೆಯೆನುತ ರಾಜ ನ
 ಮೂಹದಲಿ ಸಂಗ್ರಾಮ ಧೀರರದೇವ ಹೊಪವಂಟು ೪

ಮೇರೆದಪ್ಪಿ ಮಹಾಬ್ಧಿ ಭುವನಾ
 ಹಾರಗೊಂಬಂದದಲಿ ಮಾಗಧ
 ವೀರಬಲವಾರಾಶಿ ಕವಿತರುತಿರಲು ಪುರಜನದ
 ಭೂರಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವನು ಮಿಗೆ ದೈ
 ತ್ಯಾರಿ ಕೇಳುತ ಶರಣಜನ ಸಂ
 ಸಾರಿಕನು ಮನದೊಳಗೆ ಮುನಿಜನವಂದ್ಯನಂತೆಂದ ೫

ಹರಿಸಿ ಭೂಭಾರವನು ಧರ್ಮವ
 ಹೊರೆಯಲೆಂದವನಿಯಲಿ ತಾನವ
 ತರಿಸಿದನಲಾ ಸಾಧುಸಜ್ಜನ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥದಲಿ
 ದುರುಳ ಮಾಗಧನಿಂದಲೇ ಸಂ
 ಹರಿಸುವೆನು ನೃಪಸೈನ್ಯಮಯ ನಾ
 ಗರವನಿದನೆಂದುತ ನೆನೆದನು ತನ್ನಮನದೊಳಗೆ ೬

ಎನುತಿರಲು ಮಗಧೇಂದ್ರ ಸೇನಾ
 ವನಧಿ ಹೊಕ್ಕುದು ನೂಕಿ ದಶದಿ
 ಕ್ಕಿನಲಿ ಪುರದಲಿ ಗೋಪುರ ದ್ವಾರಂಗಳನು ಮುಱಿದು
 ಕನಕ ತೋರಣ ಹರ್ಮ್ಯ ಕೃತ್ತಿಮ
 ವನವ ನೊರಸಿ ಭಟಾಳಿ ಸಿಂಹ
 ಧ್ವನಿಯ ದುರ್ಭರ ಕಹಳೆ ಭೀರಿಯ ಬಹಳ ರಭಸದಲಿ ೭

ಹಲಮುಸಲಮೆಂಬಿಱಡು ಕೈದುಗ
 ಳಿಳಿದವಾ ಬಲಭದ್ರನಿದಿರಲಿ
 ಹೊಳೆ ಹೊಳೆದು ದಶದಿಕ್ಕುಗಳನಳ್ಳಿಱುವತೇಜದಲಿ
 ಜಲಜದೃಶನಾಹಯರಥಾಸ್ತ್ರಾ
 ವಳಿಗಳನು ಕಾಣುತ್ತ ನಗುತಾ
 ಹಲಧರಂಗಿಂತೆಂದನಾ ಕಾಲೋಚಿತ ಕ್ರಮವ ೮
 ನೋಡು ನೋಡೆಲೆಯಣ್ಣ ಬಂದುದು
 ಕೇಡು ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಭೂಪರ
 ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿದೆ ಮೃತ್ಯುಬಾಯ್ಕಿಱಿದಂತೆ ನೀನಿದನು
 ನೋಡುತಿಹುದಿನ್ನುಚಿತವೇ ಕೈ
 ಮಾಡು ಕೈ ಮಾಡುವೆ ರಥಾಯುಧ
 ಜೋಡು ಸೀಸಕಗಳು ಮಹಾಹವವಿಧಿತ ಸನ್ನಾಹ ೯
 ಎಂದು ನೇಮಿಸುತ ಸುರಹರನಾ
 ಸ್ಯಂದನವನೇಱಿದನು ಯಾದವ
 ವ್ಯಂದನನು ಕರೆಯೆನುತ ಹೊಪವಂಟನು ಮಹಾಹವಕೆ
 ಸಂದ ಯಾದವ ವೀರರಿದೆ ನೀ
 ವಂದು ನಿಲುವುದು ನಾಲ್ಕು 1 ಬಾಗಿಲ1
 ಮುಂದೆ ನಾಲ್ವರು ನಾಲ್ವರಾಹವಕೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ ೧೦
 ಹೊಕ್ಕರಸುರಾರಾತಿಗಳು ಪರ
 ಚಕ್ರವನು ಹರಿಬಲರ ರಥದಿಂ
 ದಿಕ್ಕೆಲಕೆ ಬಲಜಲಧಿತೆಗೆಯಲು ವೀರರುರವಣೆಗೆ
 ಮಿಕ್ಕುಬರೆ ಮಗಧೇಂದ್ರನೀಕ್ಷಿಸಿ
 ನಕ್ಕನಿವರೇ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು
 ಸಿಕ್ಕಿದರಲಾ ಯೆನುತ ಕೈವೀಸಿದನು ಕೆಲಬಲಕೆ ೧೧

1 ದಿಕ್ಕಿನ1 (ಖ)

ಅವನಿವತಿಕ್ಕೇಳಾಮಹಾನ್ಯಪ
 ನಿವಹಬಲವಾರಾಶಿ ಬಲ ಮಾ
 ಧವರ ಮುಸುಕಿದುದೇನ ಹೇಳುವೆನೆಂಟುದಿಕ್ಕಿನಲಿ
 ತವತವಗೆ ಭಟನಿಕರ ಕವಿ ಕವಿ
 ಕವಿಯೆನುತ ಗಜರಥ ವದಾತಿಗ
 ಳವಗಡಿಸಿತಾಹವದ ಜೋಡನೆ ರೋಂಪಿಸಿತು ಜಗವ ೧೨

ಇರಲಿರಲು ಹರಿಬಲರು ನಿಮಿಷಾಂ
 ತರಕೆ ಪರಬಲ ಜಲಧಿಯನು ದು
 ಧರ ಮಹಾಸ್ತ್ರ ವ್ರಕರವಡಬಾಗ್ನಿಯಲಿ ಸಂಹರಿಸಿ
 ಪುರಜನಕೆ ಪರಿಜನಕೆ ಹರುಷೋ
 ತ್ಯರುಷವನು ಮಾಡುತ್ತ ಶಂಖವ
 ನಿರದೆ ಮೊಳಗಿದರಮರಚಯ ಜಯ ಜಯತು ಜಯಯೆನಲು ೧೩

ಕಾದಿ ಶಿಶುವಾಲಾದಿ ತ್ರಿಂಶ
 ನೈದಿನೀಶರು ಜಾಱಿದರು ರಣ
 ಮೇದಿನಿಗೆ ಮೈಗೊಡದೆ ಸಲಿ ಜೀವಾಭಿಲಾಷೆಯಲಿ
 ಕೋದಕಣೆಗಳಲೊದಡುವ ಮೇ
 ಲಾದ ಗಜಘಟಿತುರಗಪತ್ತಿಗ
 ಳಾದುದವನಿಯ ಭಾರಸಂಕ್ಷಯ ವೊಂದುನಿಮಿಷದಲಿ ೧೪

ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು ನೃವರು ಮಾಗಧ
 ನೆಟ್ಟುಕಿಚ್ಚಿದು ನಮ್ಮನೇ ತಗು
 ಳ್ಲಟ್ಟು ಸುಡುತಿದೆಯೆನುತ ಹೇಳದೆ ಕಂಡ ದಿನೆಗಳಿಗೆ
 ಧಟ್ಟುಗೆಡೆದುದು ರಾಯದಳ ಜಗ
 ಜಟ್ಟು ರಾಮನ ಮುಸಲಹತಿಯಲಿ
 ಕಟ್ಟಿಯೊಡೆದಂತರುಣಜಲ ಕಡಲಿಡಲು ಕಳನೊಳಗೆ ೧೫

ಕೆರಳಿ ರಥವೊಂದಟಲಿ ಕಂಗಳ
 ಲುರಿಯನುಗುಳುತ್ತೊನಕೆಗಾಱನೆ
 ಧುರಕೆ ನೀನನುವಾಗು ಫಡಫಡ ಕೈದುಗೊಳ್ಳೆನುತ
 ಗಿರಿ ಗಿರಿಗೆ ಮಲೆವಂತೆ ಕರಿ ದಿ
 ಕ್ಯರಿಗೆ ಕೈಗೊಡುವಂತೆ ಮಾಗಧ
 ಧರಣಿವಾಲಹಲಾಯುಧರು ಹಳಚಿದರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ

೧೬

ಬಲವಸವಱಿದ ಗರ್ವಗಿರಿಗಿದೆ
 ಕುಲಿಶವೆನುತ ಮಹಾಗದೆಯ ಬರ
 ಸೆಳೆದು ತಿರುಹಿ ಸಹಸ್ರಗುಣವೆನಲಾರ್ದುಬೊಬ್ಬಿಡು
 ಹಲಧರನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವ ನಿಡ
 ಲಲಘು ಗದೆಯನು ವಂಚಿಸುತ ನಿ
 ಸ್ಥಲವ ಮಾಡಿದನಾ ರಣಾರಂಭವನು ಬಲರಾಮ

೧೭

ಕೈದುಗೊಳ್ಳೆನ್ನೊಮ್ಮೆ ತಾದಿಟ
 ಕೈದುಗೊಂಡರೆ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡಿರಿ
 ಗೈದೆತನಕವಸಾನವಿದೆ ಕೊಳ್ಳೆನುತ ಮುಸಲದಲಿ
 ಹೊಯ್ದಡಾತನ ರಥ ಹಯಂಗಳು
 ಹಾಯ್ದವಂತಕಪುರಕೆ ನಾರಥಿ
 ಬಿದ್ದನನನಿಯಲೊಡಲನದ್ದು ರಥಧರಿತ್ರಿಯಲಿ

೧೮

ವಿರಥನನು ಮಾಡಿದನು ನಿಮಿಷಾಂ
 ತರದಲೆಲವೋ ಹೋಗಿನುತ ಹಲ
 ಧರನು ಹಗೆಯನು ಜೀವಮಾತ್ರವನುಳಿಹಿ ಬೀಜವನು
 ಹುರಿಯಲಾಗದೆನುತ್ತ ರಥವನು
 ತಿರುಗಿಸಲು ಮಗಧಾಧಿಪತಿ ದು
 ಭರದ ಲಜ್ಜಾಭಾರದಲಿ ಮರಳಿದನು ನಿಜವುರಿಗೆ

೧೯

ಮರಳಿದರು ಪರಬಲ ಮಹಾ ಸಾ
 ಗರವನದನುತ್ತರಿಸಿ ವಿನುತಾ
 ಭರಣವಾಹನ ವಸ್ತುಕೋಶಂಗಳನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ
 ಪುರಕೆ ಸಂತೋಷದಲಿ ಸುರರಂ
 ಬರದಲುಲಿಯಲು ರಾಮಕೃಷ್ಣರು
 ದರುಶನವನಿತ್ತಖಿಳ ಪುರಜನವಿದಿರುಗೊಳುತಿರಲು ೨೦

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳಿತ್ತಲಚ್ಚುತ
 ನಿರದೆ ತನ್ನನು ಸದೆದು ನೃಪರನು
 ಪರಿಭವಿಸಿ ಸಪ್ತಾಂಗವನು ಕೊಳಲಾದ ಭಂಗದಲಿ
 ಪುರವ ಹೊಗದಾ ಮಗಧಸ್ವಧ್ವೀ
 ಶ್ವರನು ಚಿಂತಿಸಿ ಹೋದನಸುರೇ
 ಶ್ವರನೆನಿಸ ಬಾಣಾಸುರನ ಶೋಣಿತ ಪುರಾಂತರಕೆ ೨೧

ಬರವ ಕೇಳುತ ಸಕಲ ದೈತ್ಯೇ
 ಶ್ವರರ ಸಹಿತುತ್ಸವದಲವನೀ
 ಶ್ವರನನಂದಿದಿರುಗೊಂಡು ಮಂಗಲ ವಾದ್ಯಘೋಷದಲಿ
 ಪರಮ ಸಿಂಹಾಸನವನಿತ್ತುವ
 ಚರಿಸಿ ಕೈ ಮುಗಿವುತ್ತ ಲವನೀ
 ಶ್ವರರ ಮಂಡಲಸಹಿತ ಬಹ ಕಾರಣವಿದೇನೆಂದ ೨೨

ಎಂದಡೆಲಿ ದೈತ್ಯಾಧಿಪತಿ ಕೇ
 ಳಂದು ತನ್ನಯ ಭಂಗವನು ಗೋ
 ವಿಂದನೆಂಬವನೊಬ್ಬಗೋಪನಧರ್ಮದಲಿ ನೃಪರಾ
 ವೃಂದವನು ಪರಿಭವಿಸಿ ಮುಱಹಿಸಿ
 ಕೊಂಡನುನ್ನತ ಕೋಶವಾಹನ
 ದಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗವನು ಕೊಂಡನು ತಂದೆ ಕೇಳೆಂದ ೨೩

ದಿಕ್ಕರಿಗೆ ಸಮವೆನಿಸ ಗಜಘಟೆ
 ಸಿಕ್ಕಿದವು ಕುದುರೆಗಳು ತೇರ್ಗಳು
 ಪುಕ್ಕಟೆಯಲೇ ಪರರಿಗಾದವು ಹೇಳಲೇನದನು
 ಮಿಕ್ಕ ಸಂವರಣೆಗಳ ಸರಕಿನ
 ಲೆಕ್ಕವದನಾರಜುವರಿದ್ದು ದ
 ನಿಕ್ಕಿಬಂದೆನು ಸಮರ ಸರ್ವಸ್ವವನು ತಾನೆಂದ

೨೪

ತಾನಿದಕೆ ಚಿಂತಿಸುವನಲ್ಲೆನ
 ಗೀ ನೃಪರು ನೆರವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟರು
 ಮಾನದಿಂದರ್ಥಂಗಳಿಂದಸುವಿಂದ ಸಂಗರದ
 ಮಾನನೀಯರು ಭಂಗವಡೆದರು
 ಹೀನರಲಿ ಸುಡಲಿನ್ನು ಬದುಕಿನ
 ಲೇನುಫಲ ವಿಪರೀತ ಕಾಲಕ್ರಮವಲಾಯೆಂದ

೨೫

ಎಂದಡೈಸಲೆ ಸಾಕು ನುಡಿಯದಿ
 ರೆಂದು ತಕ್ಕೈಸುತ್ತ ತೋಳ್ಗಳ
 ವೃಂದದಲಿ ಬಲಿಸುತನಶೇಷನೃಪಾಲ ಕುಲಸಹಿತ
 ಮಂದಿರಕೆ ಬಾಯೆನುತ ಕೈವಿಡಿ
 ದಂದು ನಿಜರಾಜಾಲಯದಲಾ
 ನಂದದಿಂದರ್ಚಿಸಿದನವನೀಶ್ವರನುಚಿತದಲಿ

೨೬

ಇತ್ತಿನಿದೆ ಕೊಳ್ಳೆನುತ ಮುದದಲಿ
 ಮತ್ತಗಜ ಸಂದೋಹದೊಳಗಲು
 ಐತ್ತು ಸಾವಿರ ಗಜಂಗಳನು ಸಪರಿಚ್ಛದಂಗಳನು
 ಇತ್ತನೊಂದೇ ಲಕ್ಷರಥವನು
 ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ತುರಂಗಮಂಗಳ
 ನಿತ್ತು ನಿಚ್ಛಾಗತಿಗಳನು ದೈತ್ಯೇಂದ್ರನವನಿಸಗೆ

೨೭

ಮತ್ತೆ ಮಾಯಾವಿದರೆನಿಸಿ ದೈ
 ತ್ಯೋತ್ತಮರ ಮುನ್ನೂರುಮಂದಿಯ
 ನಿತ್ತನಾತ್ಮಸಮಾನರನು ಸಂಗರ ವಿಶಾರದರ
 ಮತ್ತೆ ಹಲ್ಲಣ ಹಕ್ಕರಿಕೆಗಳ
 ಶಸ್ತ್ರ ಸೀಸಕ ಕವಚವೆಂಬವ
 ನಿತ್ತನಸುರನಸಂಖ್ಯೆನೆನಲವನೀಶ್ವರಂಗೊಲಿದು ೨೮

ಮಂತ್ರಿಗಳನಿಬ್ಬರನು ನಿಜತಳ
 ತಂತ್ರರಕ್ಷೆಗೆ ಕೊಟ್ಟನಮರಕು
 ಲಾಂತಕನು ಕುಂಬಾಂಡನನುವರ ಶೂರ್ವಕರ್ಣನನು
 ಇಂತು ಸಂಭೃತಸಮರಸಾಧನ
 ನಂತಕನವೊಲು ಮಗಧ ಪೃಥ್ವೀ
 ಕಾಂತನಾ ಬಾಣಾಸುರನ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಹೊಟವಂಟ ೨೯

ಬಂದನೇ ಮಾಗಧನು ಪುನರಸಿ
 ತಂದನೇ ಕದನವನು ಲೇಸಾ
 ಯ್ತೆಂದು ಕರೆಸಿದನಸುರರಿಪು ಯಾದವಮಹಾಭಟರ
 ವೃಂದವನು ಸನ್ನಾಹಭೇರಿಗ
 ಳೆಂದು ಮೊಳಗಲು ಕಾಳೆಗಕೆ ರಥ
 ದಿಂದ ಮುಸಲಾಯುಧಸಹಿತ ಹೊಟವಂಟನುರವಣಿಸಿ ೩೦

ಪುರವ ಹೊಟವಂಟಸುರರಿಪು ಸಂ
 ಕರುಷಣರು ಸಂಗರಕೆ ಶಂಖವ
 ನಿರದೆ ಮೊಳಗಿಸಿ ಮದಗಜಂಗಳವೊಲು ಪರಬಲವ
 ಬೆರಸಿದರು ಘನ ಸಿಂಹನಾದದ
 ಲುರವಣಿಸಿ ಬಹಳಾರ್ಣವದ ಮಂ
 ದರಗಳಂತೆಸೆದರು ನೃಪಾಲ ಕದಂಬ ಮಧ್ಯದಲಿ ೩೧

ಬಂದರೇ ಗೋಪಾಭಕರು ಗೋ
ವಿಂದ ರಾಮರು ಕವಿಯೆನುತ ನೃಪ
ವೃಂದ ಕವಿದುದು ಮೇಲೆ ಗುರುಡಧ್ವಜವನೀಕ್ಷಿಸುತ
ಇಂದುವನು ಕಾರ್ತುಗಿಲು ಮಿಗೆ ಕವಿ
ವಂದದಲಿ ಶರಣಿಕರ ವೃಷ್ಟಿಗ
ಳಿಂದ ವಿಶ್ವಂಭರನ ಮುಸುಕಿದರೊಂದು ನಿಮಿಷದಲಿ

೨೦

ದಿಗ್ಗಜಂಗಳು ಸಸಿನವಾದವು
ತಗ್ಗಿದಹವನ ಹೆಡೆಗಳೆದ್ದವು
ಮಗ್ಗುಲನು ಮಗುಚಿದನು ಕಮರನೆನಲೈ ವರಬಲವ
ನುಗ್ಗುನುಸಿಯನು ಮಾಡಿದುವು ಮುನಿ
ವರ್ಗವಂದ್ಯನ ತೀವ್ರತರ ಶರ
ವರ್ಗವೇನಚ್ಚರಿ ಕೃತಾಂತ ಕೃತಾಂತ ಮೂರ್ತಿಯಲಿ

೨೧

ಮುರಿದುದೇ ಮುಂಗುಡಿ ಕೃತಾಂತನ
ಹೊರದುದೋ ಸಾಗರದೊಳಗೆ ಮಳೆ
ಗಟ್ಟಿದುದೋ ಹುರುಡೇಕೆ ಗುಣದಲಿ ಕೃಷ್ಣನೀಜಗಕೆ
ಉಪುವ ನೀರರ ದೇವನೆನುತ
ಬೃಹಸ್ಪತಿ ವಡೆಬಾಯ್ಬಿಡಲು ಕವಿದರು
ಕಟಿಮನದ ರಕ್ತಸರು ಮೂನೂರ್ವರು ಮಹಾಹವಕೆ

೨೨

ಕವಿಸಿದರು ಮಾಯೆಗಳನಾ ಯಾ
ದವರ ಬಲ ಕಂಗೆಡಲು ದೈತ್ಯ
ವ್ರವರ ಭಟರಾವರಿಸಿ ಗಜರಥತುರಗಪತ್ತಿಗಳ
ಸವೆಯೆ ಸವಟ್ಟುತ್ತಿರಲು ಕರುಣಾ
ರ್ಣವನು ವಿಜ್ಞಾನಾಸ್ತ್ರದಲಿ ಪರಿ
ಭವಿಸಿದನು ದಾನವರ ಮಾಯೆಯ ನೊಂದುನಿಮಿಷದಲಿ

೨೩

ಮುಱಿದುದಸುರರಚೂಣೆ ಬೆನ್ನಲಿ
 ತುಱುಗಿದವು ತೂಳಿದವು ಹೊಸಹೊಂ
 ಗಱಿಯ ಕಣೆಗಳು ಜಾಱಿದರು ದಾನವ ಮಹಾಭಟರು
 ನೆಱಿ ನಿರಾಶ್ರಯವಾಯ್ತು ಬಲವೆಂ
 ದೊಱಲಿದುದು ನೈವಕಟಕ ಸಮರದ
 ಸೆಱಿಗ ಹಿಡಿದರು ಬಾಣಮಂತ್ರಿವ್ರವರರುರವಣಿಸಿ ೩೬

ಅತ್ತಲನ್ನೆಗ ಮಗಧನೈವನೆದೆ
 ಹೊತ್ತಿದುದು ಹಲಧರನನೀಕ್ಷಿಸು
 ತೆತ್ತಿದಂತಸ್ತಾನಶಿಖಿಯಲಿ ಪೂರ್ವಭಂಗದಲಿ
 ಕೆತ್ತಿದವು ಮೀಸೆಗಳು ಕಂಗಳು
 ಹೊತ್ತುವರುಣಚ್ಚವಿಯನೈತಹ
 ಮೃತ್ಯುವಿನವೋಲಿದಿರುಗೊಂಡನು ಹಲಧರನ ರಥವ ೩೭

ಎಲೆಲಿ ಹಿಡಿಹಿಡಿ ಮುಸಲವನು ನೇ
 ಗಲನು ತೆಗೆ ನಿಜಬಾಹುಸತ್ವದ
 ಬಲುಹ ತೋಱಿಸ್ನೊಡನೆ ರಿವುಭಂಜನದ ಸಾಹಸವ
 ಅಳವ ತೋಱಾ ತೋಱು ನಿನ್ನಯ
 ತಲೆಗೆ ಗದೆಯನು ತೊಡದ ಮುನ್ನವೆ
 ಕಲಿತನಕೆ ಬಳಿಕಿಲ್ಲ ತಿಳಿದೆನುತದಟ ಮಾರಾಂತ ೩೮

ಲೇಸುಮಾಡಿದೆ ತನ್ನ ತೋಳ್ಗಳಿ
 ಗೇಸು ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪುಣ್ಯದ
 ರಾಶಿಯೋ ಫಲಿಸಿತ್ತು ಸಂಗ್ರಾಮದಲಿ ನೀನೆಂಬ
 ಸಾಸಿಗನು ದೊರೆಕೊಂಡೆಯನುತತಿ
 ರೋಷವಿಹ್ವಲನೇತ್ರನುಗಿದನು
 ಭಾಸುರದ್ಯುತಿಯನಿಪ ಮುಸಲವನಾಹವಾಗ್ರದಲಿ ೩೯

ತಿರುಹಿ ಸಾವಿರ ಸುತ್ತನಭ್ರದ
 ಲುರಿಯನುಗುಳುವ ಕಾಲದಂಡವ
 ತಿರುಹುವಂತಕನಂತೆ ಧೂಮಜ್ವಾಲೆ ದೆಸೆದೆನೆಗೆ
 ಭರಿತವಾಗಲು ಸಕಲ ದಿಗಧೀ
 ಶ್ವರರು ಭಾಪೆನೆ ಮುಸಲದಲಿ ನೃಪ
 ವರನನಪ್ಪಳಿಸಿದನು ಮೊಳಗುವ ಸಿಂಹನಾದದಲಿ

೪೦

ಚಿತ್ತವಿಸು ಭೂಪಾಲ ತೆರಳುವ
 ದೈತ್ಯ ಬಲವನು ಕೃಷ್ಣನಾಹವ
 ದತ್ಯಧಿಕ ನಾಹನವನಾ ನೃವಕುಲ ಪಲಾಯನವ
 ಮತ್ತೆ ತಾಳಧ್ವಜನ ತನುಬಲ
 ವುತ್ತರೋತ್ತರವಾಯ್ತು ಮಗಧ ನೃ
 ಪೋತ್ತಮನು ಮನಗುಂದಿದನು ಜಯವಿಲ್ಲ ತನಗೆನುತ

೪೧

ಫಡಫಡಲವೋ ಬೀಳೆನುತಲಾ
 ಹಿಡಿದು ತಲೆಯನು ರಾಮನವನಿಗೆ
 ಕೆಡಹಿ ಕೋಪಾಟೋವದಲಿ ಮಾಗಧನ ಮಸ್ತಕವ
 ಹೊಡೆಯಲೆತ್ತಿದನರಿಭಟರು ಬೊ
 ಬ್ಬಿಡಲು ಮುಸಲವನನ್ನೆಗಾಗಸ
 ದೆಡೆಯಲಾದುದು ರಭಸವಾ ಬಲಭದ್ರನಿದಿನಲಿ

೪೨

ರಾಮ ಬಿಡುಬಿಡು ಸಾವನಲ್ಲೀ
 ಭೂಮಿಸತಿ ತೆಗೆ ಮುಸಲವನು ನೀ
 ಕ್ಷೇಮದಲಿ ನಡೆ ಪುರಕೆ ಕೊಲಲರಿದೀತನನು ನಿನಗೆ
 ಸೌಮನಸ್ಯದಲಾಯ್ತಲಾ ಸಂ
 ಗ್ರಾಮಜಯವಿದು ನಿನ್ನದೆನುತಾ
 ಮೈಯತಳದಲಿ ನುಡಿದುದಶರೀರೋಕ್ತಿ ಸಿಡಿಲಂತೆ

೪೩

ಬಿಟ್ಟನದಕೇಳುತ್ತ ನೃಪನನು
 ಕೊಟ್ಟಿನಸುವಿನ ದಾನವನು ನಿನ
 ಗಿಟ್ಟುಕೋ ಬುದ್ಧಿಯನು ತಲೆಯಲಿ ಭಂಡ ಹೋಗಿನುತ
 ಪಟ್ಟಣಕೆ ಮರಳಿದನು ರಥದಲಿ
 ಮೆಟ್ಟಿ ನೋಡುತ ರಾಯರಾಯರ
 ಥಟ್ಟಿಗಳನತಿರಾದ್ರರಣರಂಗವನು ಹರುಷದಲಿ

೪೪

ಇತ್ತಲಸುರಾರಾತಿ ವೈರಿ ಜ
 ಯೋತ್ತರದ ಸಂತೋಷದಲಿ ಶಂ
 ಖೋತ್ತಮವನೋರಂತೆ ಮೊಳಗಿಸಿ ಸಕಲ ಬಲಸಹಿತ
 ಉತ್ತರಿಸಿ ಸಮರಾಬ್ಧಿಯನು ಸಂ
 ವೃತ್ತನಾದನು ಪುರಕೆ ನಭದಲಿ
 ಕೃತ್ತಿವಾಸವಿರಿಂಚಿ ಮುಖ್ಯಮರರು ಜಯಯೆನಲು

೪೫

ಸಂದಣಿವ ಮಾಗಧರ ಸೂತರ
 ವಂದಿಗಳ ಕಳಕಳದ ಮೊಳಗುವ
 ದುಂದುಭಿಯ ದುರ್ವಾರ ಶಂಖ ಮೃದಂಗ ನಿಷ್ಪನ್ನದ
 ಸಂದ ಬಿರುದಿನ ಕಹಳೆಗಳ ರವ
 ದಿಂದ ದೆಸೆಮಾರ್ಮೊಳಗಲಂದರ
 ನಿಂದನಾಭನು ಪುರವ ಹೊಕ್ಕನು ವಿದಿತ ವಿಭವದಲಿ

೪೬

ಕಾಳಗವನೀಪರಿಯ ಮಗಧ ಭೂ
 ಪಾಲನಲಸದೆ ಬಹಳ ವೃದ್ಧೀ
 ಪಾಲಬಲದೊಡನೆಸಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಪರಾಕ್ರಮಾಗ್ನಿಯಲಿ
 ಬೇಳಿದನು ತಳತಂತ್ರವನು ಹದಿ
 ನೇಳು ಬಾರಿ ದಿಶಾಗಜಂಗಳ
 ಮೌಳಿಗಳು ತವನೆಗೆಯಲಪಗತ ಭೂಮಿ ಭಾರದಲಿ

೪೭

ಮತ್ತೆ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಸಮರಕೆ
 ವಿತ್ತವನು ಸಂವರಿಸಿ ಮಗಧ ನೈ
 ಪ್ರೋತ್ತಮನು ಬಹು ಸಮಯವಾಗಿರಲಾಯ್ತು ಮತ್ತೊಂದು
 ಮೃತ್ಯು ಮಧುರಾಪುರಕೆ ನಾರದ
 ನಿತ್ತ ಕುಱುಹಿನಲಾಹವನನಿ
 ಸುತ್ತ ಬಂದನು ಕಾಲಯವನಾಹ್ವಯನು ಬಲಸಹಿತ ೪೮

ದನುಜಹರನೆಯಿತಂದನೊಪ್ಪುವ
 ಕನಕ ರಥದಿಂದಿಳಿದು ಸಿಂಹಾ
 ಸನಕ ರತುನದ ಚಾವಡಿಯ ಪರಿಮಿತದ ಚವುಕಿಗೆಗೆ
 ಜನಪಕೇಳಾಳೋಚನೆಯ ಮನ
 ಜನಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿದಮಳಮಂತ್ರಿಗ
 ಳನುವ ನಜಿವೊಲವಿಂದ ನಯಕೋವಿದರಿಗಿಂತೆಂದ ೪೯

ಬಂದುದೈ ನಮಗಖಿಳರಾಯರ
 ವೃಂದದೊಡನೆ ವಿರೋಧ ಪುಣ್ಯದ
 ಲಿಂದು ಕಳೆದವು ವೈರಿಬಲಸಂಗ್ರಾಮ ಸಾಗರವ
 ನೊಂದಿರೆಲ್ಲರು ಮಗಧ ಭೂವನ
 ದಂದುಗಕೆ ನೋಡುವೆವು ನಾವಿ
 ನ್ನೊಂದು ವರದುರ್ಭೇದ್ಯವಹ ದುರ್ಗೋತ್ತಮವನೆಂದ ೫೦

ದುರ್ಗದೊಳಗತಿಲೇಸು ಗಿರಿಜಲ
 ದುರ್ಗ ಸನ್ತಾಂಗಂಗಲೋಳಗತಿ
 ದುರ್ಗವಲ್ಲೈ ನೋಡುವರೆ ಮುಖ್ಯಾಂಗವಾಹವಕೆ
 ಅಗ್ಗಲೆಯನೀ ಮಗಧಪತಿ ನೈವ
 ವರ್ಗವೆಯಿದೆ ಸಹಾಯವಾತಂ
 ಗಿಗ್ಗ ತನವನುಮಾಡಿ ನಾವಿಹುದುಚಿತವಲ್ಲೆಂದ ೫೧

ನೋವೆ ನಾನೆನ್ನವರು ನೊಂದಡೆ
 ನೋವು ದಿಟಕೆನಗಿಲ್ಲ ಸೇವಕ
 ಜೀವಭರಣವ ಮಾಳ್ವದೇ ಕರ್ತವ್ಯವೆನಗೆನುತ
 ಶ್ರೀವಧೂವರನಖಿಳಮಂತ್ರಿ ಜ
 ನಾ ವಸಿತ ಮಂತ್ರದಲಿ ಕಳಿದು ವಿ
 ಭಾವರಿಯನಗ್ರಜ ಸಹಿತ ಪುರವರವ ಹೊಜವಂಟ

೫೨

ಪುರವ ಹೊಜವಂಟಸುರರಿಪು ಸಂ
 ಕರುಷಣಾನ್ವಿತನಾಗಿ ನಡೆದನು
 ಪರಿಮಿತದಲಂಬೋನಿಧಿಯ ನಿರರುತಿಯ ದಿಕ್ಕಿನಲಿ
 ಶರಧಿಯಲಿ ಯೋಜನದ ಸೇತುವ
 ವಿರಚಿಸಿದನೆಯ್ದಿದನು ಬಳಿಕಾ
 ವರಕುಶಸ್ಥಲಿಯನು ಸಮುದ್ರ ಜಲಾನಕುಂಠಿತವ

೫೩

ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನದ ಪುರ ಸಂ
 ಪನ್ನವಾದುದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ
 ಬಿನ್ನಣದ ಬಹು ಚಿತ್ರರತ್ನಾವಳಿಯ ರಚನೆಯಲಿ
 ಹೊನ್ನ ಕಳಶಂಗಳಲಿ ಮಣಿಸೌ
 ವರ್ಣ ಭವನಂಗಳಲಿ ರಜತ ಶಿ
 ಲೋನ್ನತೋನ್ನತ ಹರ್ಮ್ಯ ನಿಕರಂಗಳಲಿ ರಂಜಿಸಲು

೫೪

ಹೊಳೆವ ಮಣಿ ಭಿತ್ತಿಗಳ ಮುಕ್ತಾ
 ವಳಿಯ ಮೇಲ್ಕುಟ್ಟುಗಳ ಪಟ್ಟಾ
 ವಳಿಯ ಗುಡಿಗಳ ಹೊನ್ನ ತೊಡಿಗೆಯ ತೋರಣಾವಳಿಯ
 ಧಳಧಳಪ ಹರಿನೀಲ ರತ್ನ
 ಸ್ಥಳದ ಮಣಿ ಸೋಪಾನ ಪಂಕ್ತಿಯ
 ತಿಳಿಗೊಳದ ಸಿರಿ ಸೂಜಿಗೊಂಡುದು ಹರಿಬಲರ ಮನವ

೫೫

ದ್ವಾರವತಿಯೆಂದಾಯ್ತು ಹೆಸರಾ
ಶ್ರೀರಮಣ ನಿರದಿಟ್ಟು ಹೆಸರಲಿ
ಪೂರುವದಲೇ ವರ ಕುಶಸ್ಥಲಿ ಭುವನ ವಿಖ್ಯಾತ
ಭೂರಮಣ ಕೇಳಾವ ಮಾಯಾ
1 ಧಾರ1 ಯೋಗಾಂಬುಧಿಯೊ ತುಂಬಿದ
ನೂರನೊಂದೇನಿಮಿಷದಲಿ ನಿಜಬಂಧುವರ್ಗದಲಿ

೫೬

೯

ರುಕ್ಕಿಣೀ ಕಲ್ಯಾಣ

ಕೇಳು ನೃಪ ಭೀಷ್ಮಕನೆನಿಪ್ಪ ನೃ
ಪಾಲನೆಸೆದನು ಕುಂಡಿಕಾಖ್ಯಾ ವಿ
ಶಾಲಪುರದಲಿ ವಿಪುಳಕೀರ್ತಿ ವಿದರ್ಭದೇಶದಲಿ
ಹೇಳುವಡೆ ವಂಚಾತ್ಮಜರು ಕುಲ
ಪಾಲಕರು ಜನಿಸಿದರು ಕಡೆಯಲಿ
ಬಾಲೆಯೊಬ್ಬಳು ಜನಿಸಿದಳು ರುಕ್ಕಿಣಿ ಸಮಾಖ್ಯೆಯಲಿ

೧

ಕೇಳಿದಳು ರುಕ್ಕಿಣಿ ಮುಕುಂದನ
ಶೀಲಗುಣ ಮಾಧುರ್ಯ ಶೌರ್ಯ ವಿ
ಶಾಲರೂಪಾದಾರ್ಯರಕ್ಷೆಯನತುಳಸಾಹಸವ
ಲೋಲಲೋಚನೆ ಗಾಯಕರ ಮುಖ
ಲಾಲಿತದ ಚರಿತವನು ಕಾಮನ
ಬೇಳುವೆಗೆ ಬೆಂಡಾದಳಚ್ಯುತವಾರವಶ್ಯದಲಿ

೨

ಆ ಪರಮ ಮಾನಿನಿಯ ನಿರ್ಮಲ
 ರೂಪುಗುಣ ಮಾಧುರಿಯ ಲಕುಮಿಯ
 ನಾಪರಿಯಲಾ ಗಾಯಕರ ಮುಖದಿಂದ ನೆಜ್ಜಿಕೇಳಿ
 ಶ್ರೀಪತಿಯ ಚಿತ್ತದಲಿ ಮನುಮಧ
 ರೂಪುಗೊಂಡನು ಬಳಿಕ ತತ್ತ್ವತ
 ತಾಪದಲಿ ತತ್ಸಿದ್ಧಿ ಕಾಮುಕನಾದನಸುರಾರಿ

೩

ಮದುವೆ ನಾಡಿದು ತಂಗಿ ಸುಯಿಧಾ
 ನದಲಿರಲಿ ಶಿಶುವಾಲನೀಕೆಗೆ
 ಮದನನಾಮುರವೈರಿ ತನಗೆ ವಿರೋಧಿಯೆಂದೆನುತ
 ಮದಮುಖನು ನೆರಹಿದನು ನೃಪರನು
 ಕದನಗಲಿಗಳನಾಹಿತೋತ್ಸಾ
 ಹದಲಿ ತರಿಸಿದನಖಿಳ ವೈವಾಹಿಕದ ನಾಧನವ

೪

ಅದನಜ್ಞಿದು ವೈದರ್ಭಿ ತನ್ನಯ
 ಹೃದಯದಲಿ ಸಂತಾಪವನು ತಾ
 ಳಿದಳು ಪುಣ್ಯವಿಹೀನೆಯಾದೆನಲಾ ದುರಾತ್ಮಕನ
 ಉದರ ಸಮಿತಿಯಲೀಕೆ ಸಂಜನಿ
 ಸಿದೆನು ತಾನಲ್ಲದಡೆ ನೇರೆನೆ
 ಸದಮಳನ ಸಿರಿಚರಣ ನೇವೆಗೆನುತ್ತ ಹಲುಬಿದಳು

೫

ಕರೆದು ವಿಮೋತ್ತಮನನೊಬ್ಬನ
 ನಿರದೆ ಬೆಸಸಿದಳಾವ್ತನನು ವಂ
 ಕರುಹಮುಖಿ ಬಳಿಕಾದುದಾಗಲಿ ನೋಡುವೆನು ಕಳುಹಿ
 ದೊರಕದಿದ್ವಡೆ ನಿಜಮನೋರಥ
 ವರಿಹರಿಸಿ ಜೀವವನು ಜನ್ಮಾಂ
 ತರಕೆ ವಡೆವೆನು ಪರಮಪುರುಷನ ಸನ್ನಿಧಿಯನೆನುತ

೬

ಕಳುಹಿದಳು ಕೃಷ್ಣಾಂಘ್ರಿ ಸನ್ನಿಧಿ
ಗೊಲಿದು ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನನಾತನು
ಚಳೆಯದಲಿ ನಡೆತಂದು ಹೊಕ್ಕನು ದ್ವಾರಕಾಪುರಿಯ
ತಿಳಿದು ಕಾರ್ಯವಿಶೇಷವನು ಪಡಿ
ವಳರು ಹುಗಿಸಲು ಬಂದು ಕಂಡನು
ಲಲಿತ ಸಿಂಹಾಸನದಲಿನೆವ ಮುಕುಂದನಂಘ್ರಿಗಳ

೭

ಅಮಿತ ಕರುಣಾಸಿಂಧು ಮಾರ್ಗ
ಶ್ರಮವಡಗಲಾದರಿಸಿ ವಿವೋ
ತ್ತಮನನಮ್ಮತಾಹಾರ ಭೋಜನ ವಾನದಲಿ ದಣಿಸಿ
ಕಮಲನಾಭನು ನಗುತ ನುಡಿಸಿದ
ನಮಳ ದಂತದ್ಯುತಿಗಳಿರದಾ
ಕ್ರಮಿಸಲಧರದ್ಯುತಿಗಳನು ಸತ್ತೈಮ ಸೂಕ್ತಿಯಲಿ

೮

ಬರಲಿದೇನು ನಿಮಿತ್ತ ನೀನಿದ
ನೊರೆವುದಧಿಕ ರಹಸ್ಯವಲ್ಲದ
ಡುರುತರಶ್ರಮದಿಂದ ಬಂದೆ ಸುದೂರ ಸಧದಿಂದ
ಹರಹರಾವುದು ಕೃತ್ಯವದನೆನ
ಗೊರೆದು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಬುದಾವ್ತಿಂ
ಕರರು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಕಾರಿಯವೇನು ಹೇಳೆಂದ

೯

ಎಂದಡಾವಿಪ್ರೋತ್ತಮನು ತಾ
ಬಂದ ಕಾರ್ಯವು ಹೊರಗೆ ನೆಗಳುವು
ದೆಂದು ಮಿಗೆ ಹಾರೈಸುತೇಱಿದ್ದಾಸನವನಿಳಿದು
ವಂದಿಸುತ ತತ್ಪಾದ ಕಮಲ
ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ನಗುತಿರಿಸಿದನು ಪೂ
ರ್ಣೇಂದುಮುಖ ಕಳುಹಿದ ಸುವಿಜ್ಞಾನನದ ವತ್ರಿಕೆಯ

೧೦

ನಗುತ ನಿಜಪದನಿಹಿತ ಲಿಖಿತವ
 ನೊಗುಮಿಗೆಯ ಹರುಷದಲಿ ಕೈಯಲಿ
 ತೆಗೆದು ಸುಸ್ಥಿತ ಮಧುರ ನಯನಾಪಾಂಗದಲಿ ನೋಡಿ
 ಜಗದ ಪತಿ ದಂತಾವಳಿಯ ದೀ
 ಪ್ತಿಗಳು ಪಸರಿಸೆ ಹರುಷದಲಿ ದೃಗು
 ಯುಗಳ ವೊಸರಲು ತಾನೆ ವಾಚಿಸಿದನು ಸರಾಗದಲಿ ೧೧

ಕೇಳಿ ನಿನ್ನಯ ಗುಣಗಳನು ಕಿವಿ
 ಸೋಲಿದವು ಮನವದಳ ಬಳಿಯಲಿ
 ಬೀಳುಕೊಂಡುದು ದೇವ ನಿನ್ನಪದಾಬ್ಜ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ
 ಹೇಳಲಿಷೆಯೆನು ಭುವನ ಮೋಹನ
 ಮೂಲ ಮಂತ್ರ ಕುಲಾಧಿದೈವವೆ
 ವಾಲಿಸೆನ್ನಿಷ್ಠಾರ್ಥವನು ಚಿತ್ತವಿಸಿ ಬಿನ್ನಸವ ೧೨

ಹಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟುದು ಮುಂದೆ ಮನ ನಿ
 ಲ್ಪಜ್ಞೆ ತನದಲಿ ಮಾಳ್ವೆನೇನನು
 ವರ್ಜಿಸಿದನಭಿಮಾನವನು ನಿನಗೋತು ಮನದೊಡನೆ
 ಸಜ್ಜನಸ್ತುತ ಗುಣನೆ ನಿನ್ನನೆ
 ಲಜ್ಜಿಸುವಸತಿಯಾರು ನಿಜಚರ
 ಣಾಬ್ಜ ನೇವಾಸಾರ ಸೌಖ್ಯವ ನೀವುದೆನಗೊಲಿದು ೧೩

ಬಯಸಿದನಲಾ ಕೃಷ್ಣ ಭಕ್ತ
 ಪ್ರಿಯವೆನಿಸ ನಿನ್ನಂಘ್ರ ಕಮಲಾ
 ಶ್ರಯವನತಿ ದುರ್ಲಭವಿದೆಂಬುದನೀಕ್ಷಿಸದೆ ಮನದ
 ಪ್ರಿಯವ ಸಲಿಸುವುದೆನಗನಾಥಿಗೆ
 ನಯವಿದನೆ ನಿನ್ನಂತೆ ಕರುಣಾ
 ಲಯರದಾರಾಶ್ರಿತಮನೋರಥ ಕಾರಿಗಳು ಧರೆಗೆ ೧೪

ನಾಳೆ ಕೊಡುವರು ತನ್ನನಾ ಶಿಶು
ವಾಲನೆಂಬ ದುರಾತ್ಮಕಗೆ ನೀ
ನೇಳೆದಿಟವನು ಮಾಡದೆಲ್ಲಾ ನೇನೆಗಳು ಸಹಿತ
ಶ್ರೀಲಲಾಮನೆ ಬಂದು ಮಾಗಧ
ಸಾಲುವಾದಿ ಸಮಸ್ತ ದುಷ್ಟ ನೃ
ವಾಲ ಕುಲವನು ಸದೆದು ಮಾಳ್ವುದು ನಿಜ ಕರಗ್ರಹವ ೧೫

ಪರಿಭವಿಸಿ ಬಂಧುಗಳಲಂತಃ
ಪುರದಲಿದ್ದ ಬಲೆಯನು ತಾದಿಟ
ಪರಿಣಯವ ಮಾಳ್ವಂದವೆಂತೆನಬೇಡುಪಾಯವನು
ಒರೆವೆ ನಾನಾ ದಿನದ ಹೊತ್ತರೆ
ಪುರವ ಹೊಪವಂಟಂಬಿಕಾಪದ
ದರುಶನಕೆ ಬಹುದುಂಟು ನಿಜಕುಲವಿಹಿತವಿದು ತನಗೆ ೧೬

ಬಹಳ ಬಲಸಹಿತಲ್ಲಿ ಗೈತಂ
ದಹಿತರೆನಿಸುವ ಸಾಲ್ವ ಮಾಗಧ
ಕುಹಕಿ ಚೈದ್ಯ ನೃವಾಲಬಲವನು ಸದೆದು ನಿಜಪುರಕೆ
ವಹಿಸಿ ವಾಣಿಗ್ರಹವಮಾಳ್ವುದು
ಸಹಚರಿಯರೊಡನಿಂದಿದೇ ಬಿ
ನ್ನಹವು ಕರುಣಿಸು ಕೃಷ್ಣ ಕರುಣಾನಿಧಿಯ ನೀನೆನಗೆ ೧೭

ಇಂತು ಭೀಷ್ಮಕನಂದನೆಯ ಪ
ತ್ರಾಂತಗತವೆಂದೆನಿಸಿದಾವ್ಯ
ತ್ರಾಂತವನು ನೋಡುತ್ತ ಸಸ್ತೀಹಾರ್ದ್ರನಯನದಲಿ
ತಿಂತಿಣಿಯ ಪುಳಕದಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಕಾಂತನೋಲಾಡುತ್ತ ನಿಜನಯ
ನಾಂತದಲಿ ನೋಡಿದನು ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನನೊಲವಿನಲಿ ೧೮

ಎನ್ನನೀಕ್ಷಿಸಲೇಕೆ ಬಹಳ ಕೃ
ಪಾರ್ಣವನೆ ಚಿತ್ತವಿಸುವುದು ವರ
ವರ್ಣನಿಯ ವಿಜ್ಞಾಪನೋಚಿತ ಕಾರ್ಯ ಸಂಗತಿಯ
ಮನ್ನಿಸುವುದವಿಳಂಬಿತದಲುಪ
ಸನ್ನವೆಂದೇ ನಿಮ್ಮಡಿಗಿ ಸಂ
ವನ್ನವಾದಡೆ ಬೇಗ ಮಾಡುವುದೆಂದನಾ ವಿವ್ರ

೧೯

ಎನಲು ದಾರುಕನೊಡನೆ ರಥವನು
ದನುಜರಿಪುಹೂಡೆಂದು ಯಾದವ
ಜನವನೊಡನೆಚ್ಚುಪಿಸಿ ಸಾತ್ಯಕಿಗಖಿಳಸೈನಿಕವ
ಅನುವರಕೆ ನೆರಹೆನುತ ಬಲರಾ
ಮನನಿಸಿ ಪುರರಕ್ಷೆಗಾ ಮಜು
ದಿನವೆ ಹೊಪವಾಳೆಯವ ಬಿಡಿಸಿದನಂದು ನಿಜಬಲವ

೨೦

ಏಕಿರಥವನು ವಿವ್ರನೊಡನೆ ಮು
ರಾರಿ ನಡೆದನು ಕಿಪಿದು ಬಲಸಹಿ
ತಾರುವಪಿಯದವೋಲು ಮಾಗಧ ಚೈದ್ಯ ನೃಪರೊಡನೆ
ದೂರವಧವನು ಕಳೆದು ಭುವನಾ
ಧಾರ ಮೂರ್ತಿ ವಿದರ್ಭದೇಶವ
ಸಾರಿದನು ನಿಲಿಸಿದನು ರಥವನು ಪುರದ ಬಾಹೆಯಲಿ

೨೧

ಹೋಗುನೀನೆಲೆ ವಿವ್ರಯೆನೆ ತಲೆ
ವಾಗಿ ನುಡಿದನು ನಂಬಿ ಕುರುಣಾ
ಸಾಗರನೆ ವೈದರ್ಭಿಗೀವೃತ್ತಾಂತ ಸಂಗತಿಯ
ಈಗಳಪುನವೆನೆನ್ನ ಭಾಷೆಯ
ನೀಗಲಾಗದು ಸತ್ಯ ನಿಷ್ಫಲ
ವಾಗದಂತಾರೈದು ನಡೆವುದೆನಲೈ ಹರಿನುಡಿದ

೨೨

ಮರುಳಲಾ ನೀನೆನ್ನ ಚಿತ್ತವ
ನಱಿಯೆ ಕಾಂತೆಯಚಿಂತೆಯಲಿ ಹೋ
ದಿರುಳು ತನ್ನನು ಬೀಳುಕೊಂಡುದು ನಿದ್ರೆ ನಯನದಲಿ
ಪುರಕೆನಡೆನಡಿ ಚಿಂತೆಬೇಡಂ
ಬುರುಹಮುಖಿಗಿದನೆನ್ನನೀನೆಂ
ದಿರದೆ ಕಳುಹಿದನನುರರಿಪು ನಸುನಗುತ ಭೂಸುರನ

೨೩

ಅರಸಕೇಳಾ ಕುಂಡಿನಾಧೀ
ಶ್ವರನು ಭೀಷ್ಮಕಗಂದು ತನುಜೆಯ
ವರಿಣಯಕೆ ವರುರವಿಸಿ ಗುಡಿತೋರಣಂಗಳಲಿ ಪುರವ
ಪರಿಪರಿಯ ವಿಭವಂಗಳಲಿ ವಿ
ಸ್ತರಿಸಿ ಮಂಗಳವಸ್ತುಗಳ ನೆಱಿತಿ
ತರಿಸಿ ವಿದಿತೋತ್ಸಾಹದಲಿ ಮಾಡಿಸಿದನುತ್ಸವವ

೨೪

ಕೇಳಿನಿಜವೈವಾಹಿಕಕೆ ಶಿಶು
ಪಾಲನೈತಂದುದನು ವೃದ್ಧೀ
ಪಾಲರಾಗಮನವನು ತತ್ಪಾಯೈಕಸಿದ್ಧಿಯಲಿ
ಬಾಲೆ ಕಳವಳಿಸಿದಳು ಮನದಲಿ
ತೂಳುವಂತಸ್ತಾವವಹ್ನಿ
ಜ್ವಾಲೆಯಲಿ ತನುಬೆಂದವೋಲುಮ್ಮಳಿಸಿದಳು ಮುಱುಗಿ

೨೫

ಬಾರನಾನತಬಂಧು ಕೃಷ್ಣನು
ದಾರಗುಣನಿಧಿ ಕಳುಹಿದಾತನು
ಬಾರನೇತಕೆ ವಿಪ್ರನೇನಾದನೊ ಮನೋವೃಥೆಯ
ಆರಿಗೆಂಬೆನು ದೈವಹೀನೆಗ
ದಾರುಹಿತಕಾರಿಗಳು ಕಾಣೆನು
ಕಾರಣವನಾನಿದಕೆನುತ ಚಿಂತಿಸಿದಳಬುಜಾಕ್ಷಿ

೨೬

ನಿರುತವಾನಿರ್ಭಾಗ್ಯಯಲ್ಲದ
 ಡಿರದೆ ತನ್ನೊಡವುಟ್ಟಿದಣ್ಣನೆ
 ಕೊರಳ ಕೊಯ್ವನೆ ಹಗೆಯೆನಿಸಿ ತಂಗಿಯ ಮನೋರಥಕೆ
 ಚರಣಸೇವಕಿಯೆಂದು ಪರಮೇ
 ಶ್ವರನು ನೆನೆವನೆ ನಂಬಿದೆನ್ನನು
 ಕರುಣದಲಿನೋಡಿದಳೆ ಗಿರಿಜೆಯೆನುತ್ತ ಹಲುಬಿದಳು ೨೭

ಅರಳುಗಂಗಳ ಮುಚ್ಚಿ ಕೃಷ್ಣನ
 ಚರಣವನು ನೆನೆವುತ್ತ ಚಿಂತಾ
 ತುರೆ ಮಹಾಶೋಕಾಶ್ರುನಾಗರದೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿರಲು
 ಸರಸಿಜಾನನೆಗಿಡದಲಂಗ
 ಸ್ಫುರಣೆಯಾದುದು ಕಂಡು ಸಖಿಗದ
 ನೊರೆವುತಿರಲೈತಂದನಾದ್ವಿಜವರನು ನಸುನಗುತ ೨೮

ಅಜ್ಞಿದಳಿಂಗಿತದಿಂದ ವಿಪ್ರನ
 ಬರವ ದೂರದಲೀಕ್ಷಿಸುತ ಪಂ
 ಕರುಹಮುಖಿ ಗಂಭೀರಗಮನದ ಮೊಗದ ಹರುಷದಲಿ
 ತರಳಿತರಹರಿಸಿದಳು ಶೋಕೋ
 ತ್ಕರುಷದುದ್ರೇಕವನು ಕೃಷ್ಣನ
 ಚರಣವನು ಕಂಡಂತೆ ಪುಳಕಿತಿಯಾದಳಡಿಗಡಿಗೆ ೨೯

ಎನು ಮತ್ತೀನವ್ವ ಭಾಗ್ಯಮ
 ಹಾನಿಧಿಯಲಾ ನೀನು ಬಂದನು
 ದಾನವಾಂತಕನಧಿಕಕಾರುಣ್ಯದಲಿ ನಿನಗೊಲಿದು
 ಎನನೆಂಬಿನು ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ಕೃ
 ವಾನಿಧಿಗಳಿನ್ನಾರು ಭಕ್ತಾ
 ಧೀನವಿಗ್ರಹನೆಂಬ ಬಿರುದನು ಕಂಡೆ ನಾನೆಂದ ೩೦

ಜನ್ಮ ಸಫಲವಿದಾಯ್ತು ಬಿಟ್ಟೆಯ
 ಧರ್ಮದಲಿ ಕಟಕವನು ಕಂಡಂ
 ತಮ್ಮ ನಿಜ ಸಂದೇಶದಲಿ ಮುನಿವಂದಿತಾಂಘ್ರಿಯನು
 ನಿರ್ಮಮರು ನೆರೆಕಾಣರೀ ನನು
 ಗರ್ಮಿವಾತಕಿ ಹೋಗಿ ಸಾಕ್ಷಾ
 ದ್ವೈಹ್ಯಮೂರುತಿ ಕೃಷ್ಣನಂಘ್ರಿಯ ಕಂಡೆನಾನೆಂದ ೩೧

ಎಂದು ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನು ವಿಪುಳಾ
 ನಂದದಲಿ ಮುಳುಗಾಡುತಿರಲರ
 ವಿಂದಮುಖಿ ಕೇಳುತ್ತ ಕೃಷ್ಣಾಗಮನವಾರ್ತೆಯನು
 ತಂದ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನ ಚರಣ
 ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ಮೈಯಿಕ್ಕಿದಳು ಮುದ
 ದಿಂದ ಮಾಳ್ವಚಿತನನು ಕಾಣದೆ ಬೇಟಿಮೆತ್ತೊಂದ ೩೨

ಅರಸಕೇಳಾ ಕೃಷ್ಣನೊಬ್ಬನೆ
 ಪರಿಹರಿಸಿ ವರಿವಾರವನು ಹೋ
 ಗಿರಲು ಕುಂಡಿನಿಪುರಕೆ ನಾನಾದೇಶದರಸುಗಳು
 ಧುರಕೆ ಚೈದ್ಯನ ವಕ್ಷದಂಗೀ
 ಕರಣದಲಿ ಬಹವಾರ್ತೆಯನು ಸಂ
 ಕರುಷಣನು ಕೇಳುತ್ತ ನೆರಹಿದನಂದು ನಿಜಬಲವ ೩೩

ವಹಿಲದಲಿ ನಡಿತಂದನುರುವಿ
 ಗ್ರಹವ ಶಂಕಿಸಿ ನೆರಹಿ ಯಾದವ
 ಬಹುಳ ಬಲವನು ಕರಿತುರಗರಥಪತ್ತಿಸಂಕುಳದ
 ನಿಹಿತ ವದರಜದೊಳಗೆ ಮುಳುಗಲು
 ಮಿಹಿರಮಂಡಲವಾವರಿಸಿ ದಿ
 ಕ್ಕುಹರವನು ಮೋಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು ಪುರದ ಬಾಹೆಯಲಿ ೩೪

ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಬರವನದನಾ
 ಭೂಮಿಸತಿ ಕೇಳುತ್ತ ಹರುಷೋ
 ದ್ವಾಮಮತಿ ನಡೆದಿರುಗೊಂಡನು ವಿದಿತ ವಿಭವದಲಿ
 ಧಾಮರೂಪರಿಗಿತ್ತು ನಿರ್ಮಳ
 ಧಾಮವನು ಮನ್ನಿಸಿದನಧಿಕ
 ಪ್ರೇಮದಲಿ ಮಂಗಳ ಸುಭೋಜನ ವಾನಶಯನದಲಿ ೩೫

ಅತ್ತಲನ್ನೆಗ ಮೊಳಗಿದುವು ಮೌ
 ಹೂರ್ತಿಕರ ನಿಸ್ಸಾಳ ಭೇರಿಗ
 ಳೊತ್ತರಿಸಲಂಬಿಕೆಯನಾರಾಧಿಸಲು ಭೀಷ್ಮಕನ
 ಪುತ್ರಿಹೊಪವಂಟಳು ಮಹಾದ್ವಿಜ
 ಮತ್ತಕಾಶಿನಿಯರಲಿ ನಿರ್ಮಳ
 ಚಿತ್ತದಲಿ ನೆನೆವುತ್ತ ಕೃಷ್ಣ ವದಾಬ್ಜವಿಷ್ಟರವ ೩೬

ಕಿತ್ತ ಖಡುಗದಲೈದಿದರು ಸುಭ
 ಟೋತ್ತಮರು ವರಿವಾರ ನಡೆದುದು
 ವೇತ್ರ ಜರ್ಜರ ವಾಣಿಗಳು ಕಂಚುಕಿಗಳೊಗ್ಗಿನಲಿ
 ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿದರು ಮಾಂತ್ರಿಕರು ವಿ
 ಪ್ರೋತ್ತಮರು ವರಸೂತ ಮಾಗಧ
 ರೊತ್ತರಿಸಲುತ್ಸಾಹಲಿ ಹೊಪವಂಟಳರಮನೆಯ ೩೭

ಕಾಲು ಮೊಗವನು ತೊಳೆದು ಸತಿಯರ
 ಮೇಳದಲಿ ನಡೆತಂದು ಹೊಕ್ಕಳು
 ಲೋಲಲೋಚನೆ ದೇವತಾಮಂದಿರವನೊಲವಿನಲಿ
 ಸೂಳಗಿವ ಕಹಳೆಗಳ ವರ ನಿ
 ಸ್ನಾಳಭೇರೀಶಂಖರವ ದಿ
 ಗ್ಜಾಲವನು ಬಿಡೆಹಳಚಲಾರಾಧಿಸಿದಳಂಬಿಕೆಯ ೩೮

ಹರಸಿದರು ಕಾಂತೆಯರು ಕೃಷ್ಣಂ
 ಗರಸಿಯಾಗಲೆ ತಾಯೆ ನೀನೆಂ
 ದಿರದೆ ಕೊಟ್ಟರು ಶೇಷವನು ಮಾಲ್ಯಾಕ್ಷತಾಧಿಕವ
 ಸರಸಿಜಾನನೆ ಬಳಿಕ ದೇವಿಯ
 ಚರಣದಲಿ ಪೊಡವುಟ್ಟು ವರವಿ
 ಪ್ರರಿಗೆ ಸತಿಯರಿಗೆಣಗಿ ಹೊಜವಂಟಳು ಶಿವಾಲಯವ ೨೯
 ಬಳಿಕ ಮೌನವ್ರತವನುಳಿದಾ
 ಲಲನೆ ಹೊಜವಂಟದಳು ಸನಿಹದ
 ಬಲಿ ವಿರೋಧಿ ಶಚೀಗೃಹಂಗಳಿಗೊಲಿದು ನಡೆತಂದು
 ನಳಿನಮುಖಿ ಕುಲದೇವತೆಗಳನು
 ನಲಿದು ಪೂಜಿಸಿಬೇಡಿದಳು ಮನ
 ದೊಲನ ನೀವುದು ನೀವೆನುತ ಸದುಭಾವಭಕುತಿಯಲಿ ೪೦
 ಬೀಳುಕೊಂಡಳು ಸತಿ ಸಮಸ್ತ ನು
 ರಾಳಿಗಭಿನಮಿಸುತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ಲೋಲನನು ಭಾವಿಸುತ ಮನದಲಿ ಬಳಿಕ ಸುರಪತಿಯ
 ಆಲಯವ ಹೊಜವಂಟಳಂದಾ
 ಬಾಲೆ ಕೃಷ್ಣನ ಬರವ ನಿದ್ದೆಸೆ
 ಗಾಲಿಸುತ 1 ಸಂವತ್ಸರ 1 ನಯನಾವಾಂಗವೀಕ್ಷೆಯಲಿ ೪೧
 ಬಂದಳೊಯ್ಯನೆ ಚರಣ ಕಮಲ
 ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ನೂಪುರಗಳುಲಿಯಲು
 ಮಂದಹಾಸೇಕ್ಷಣದಲೆಡಬಲವಂಕವನು ನೋಡಿ
 ಕೊಂದನೇ ವಿಧಿಯೆನುತ ಮಾನಿನಿ
 ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಯನಿಡಲು ಶಂಕಿಸು
 ತಂದು ಮೃದುತರಗತಿಯಲೆಯ್ದಿದಳಾರಧದ ಹೊರೆಗೆ ೪೨

ನಿಲುಕಿಕಾಣದೆ ಕಲ್ಪಕುಜಕ
ವೃಳಿವಲತೆಯೋ ತತ್ಪಸುಖದಲಿ
ನಿಲವನೈದಲು ನೆಹೆಯದಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನಸಂಪದವೋ
ಕಳವಳಿಸಿದಳು ಕಮಲಮುಖಿ ತ
ಲ್ಲಣಿಸಿ ಕಾಣದೆ ಕೃಷ್ಣ ಪದಯುಗ
ನಳಿನವನು ನಸುಬೆಮರುವಂಗೋವಾಂಗದಲಿ ತರಳೆ

೪೩

ಇರಲು ಹಾಯ್ದನು ಕೃಷ್ಣ ನಾಕೆಯ
ಹೊರೆಗೆ ರಥವನು ನೂಕಿಸುತ್ತಿರ
ಲುರವಣಿಪನ್ನಪ ಭಟರುಗಳ ಮೋಹರವನೊಡೆತುಳಿದು
ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿಯನೆತ್ತಿಕೊಂಡ
ಬೃರಣೆ ಮಸಗಲು ತನ್ನ ರಥದೊಳ
ಗಿರಿಸಿದನು ಸಂಸಾರವತಿತರ ನೆತ್ತವಂದದಲಿ

೪೪

ಎಲವೊ ಕವಿಕವಿಯಿಂದೆನುತ ಬಲ
ಜಲಧಿ ನೂಕಿದುದೆಂಟು ದಿಕ್ಕಿನ
ಲಿಳಿಗಧೀಶ್ವರರಾಜ್ಞೆಯಲಿ ಕರಿತುರಗ ರಥನಿಕರ
ತಳಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನ ರಥವ ಪರಿಮಂ
ಡಳಿಸಿ ನಿಮಿಷಾರ್ಧಾರ್ಧಮಾತ್ರದ
ಲೊಳಗು ಮಾಡಿದುದಸ್ಥಿ ರಾಂತಃಕರಣರಂದದಲಿ

೪೫

ಕವಿದೆಸುತ ವರಬಲನ ಬಾಣಾ
ರ್ಣವದಲದ್ದು ದು ಯಾದವರ ಬಲ
ನಿವಹವದನೇನೆಂಬೆ ನೀಕ್ಷಿಸುತಾವಿದರ್ಭಸುತೆ
ಅವಯವದ ಕಂಪದಲಿ ನಿಜಪರಿ
ಭವವ ಶಂಕಿಸಿ ತನ್ನ ಮುಖಕಮ
ಲವನು ನೋಡಲು ನುಡಿದನಸುರಾರಾತಿಸತಿಯೊಡನೆ

೪೬

ಅಂಜಬೇಡಲೆಕಾಂತೆ ನಿನ್ನವೆ
ರಂಜಲಿವೆವರೆ ಶರನಿದಾಘದ
ಮಂಜಲಾ ಮಲೆವಹಿತರಾಯರ ಮೋಹರವಿದೆನುತ
ಕಂಜನಯನೆಯನಪ್ಪಿನಿಜಕರ
ಕಂಜದಲಿ ವೈದಡವಿಭವಭಯ
ಭಂಜನನು ಬೋಳ್ಳಿಸಿದನು ಮಾನಿನಿಯ ನಲವಿನಲಿ

೪೭

ಕಿರಿದೆನಿಸ ರವಿಮಂಡಲವನಾ
ವರಿಸಿ ಕವಿವಮಹಾಭ್ರಮಂಡಲ
ದಿರವತಳಿದುದು ವೈರಿಬಲ ಪರಿರಥವನಾಕ್ರಮಿಸಿ
ಇರದೆಬಿಡೆ ಬೀಸಿದುದುಗಡ ಸಂ
ಕರುಷಣೋದ್ಭವ ಸಾತ್ಯಕಿ ಪ್ರಮು
ಖರಶರಾವಳಿವ್ರ ಮಾರುತನೆಂಟು ದೆನೆಗಳಿಗೆ

೪೮

ಚಿಲ್ಲಿದುದು ನೃಪಕಟಕ ಜೋಧರು
ಬಿಲ್ಲ ಬಿಸುಟೋಡಿದರು ಕೆಲರೆದೆ
ದಲ್ಲಣದ ಹೇಡಿಗಳು ಹೊಕ್ಕರು ಹಲಧರನ ಮರೆಯ
ಕೊಲ್ಲದಿರಿ ನಿಮ್ಮವರೆನುತ ಸಿರಿ
ವಲ್ಲಭನ ಸಾಳಿದರು ಮಾಗಧ
ಸಾಲ್ವ ಮುಖ್ಯರು ಹಾಯ್ದ ರಾಶಿಶುವಾಲನಿದ್ದೆ ಡೆಗೆ

೪೯

ಎಳು ನಡೆನಿಜಪುರಕೆ ನಮಗೀ
ಕಾಲವಿದು ಶುಭವಲ್ಲ ಧರೆಯಲಿ
ಬಾಲೆಯರು ನಮಗೇಸುಬೇಕೈಸುಂಟು ನಮ್ಮೊಡಲ
ಕೋಲ ಕೋಳಾಹಳವ ನೋಡೆ
ಮೈಗಳಿಗೆಯ ಭುಜಬಲವನಿದು ಪಶು
ವಾಲರಲೀಪರಿಭೂತನಾಯ್ತೆಂದರು ಮಹೀಶ್ವರರು

೫೦

ಜಯ ಪರಾಭವಗಳಿಗೆ ಲಾಭ
 ವ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಸೇರುವುದು ಲೋಕ
 ತ್ರಯವಿದೀಶ್ವರ ತಂತ್ರದಲಿ ದಿಟಬಲ್ಲೆ ನಾನಿದನು
 ನಯವಿದನು ಗೋಪಾಲನೆನ್ನನು
 ಜಯಿಸಿದನು ಬಹು ವಾರವಾತನ
 ಜಯಿಸಿದನು ತಾ ಬಳಿಕಲೆಂದನು ಮಗಧ ಭೂಪಾಲ

೫೧

ಭಂಗವಡೆಯದೆ ನೋಡು ಮತ್ತೀ
 ಗಂಗವಿಸಿ ಲೋಕೈಕವೀರರು
 ಸಂಗರದಲತ್ಯಲ್ಪ ಬಲರೆಂದೆನಿವ ಗೋವರಲಿ
 ಕಂಗಡದಿರಿ ಕಾಲವೇನ
 ಮೃಂಗಿತಕೆ ಬರೆ ಬಳಿಕ ಜಯಿಸುವೆ
 ವಂಗನಾಚೋರರನು ನೀನಿದಕಂಜಬೇಡೆಂದ

೫೨

ಎಂದು ತಿಳುಹಲು ಸಕಲ ಭೂಪರ
 ವೃಂದ ಸಹಿತೈದಿದನು ತನ್ನಯ
 ಮಂದಿರಕೆ ಮದವಳಿಗನಿತ್ತಲು ಪುನದ ದುಗುಡದಲಿ
 ಎಂದನಿತ್ತಲು ರುಕ್ಮಿ ತಂಗಿಯ
 ತಂದಡಲ್ಲದೆ ಪುರವನಾ ಹೋಗಿ
 ನೆಂದು ರಾಯರ ಮುಂದೆ ಭಾಷೆಯ ವಾಡಿಹೊಪ್ಪವಂಟ

೫೩

ದುಷ್ಟಮತಿತಾನಾರು ದನುಜ ಘ
 ರಟ್ಟನಾರೆಂಬುದನು ನೋಡದೆ
 ಬಿಟ್ಟನಾ ನಿಜರಥವನಾ ಗೋವಿಂದನಭಿಮುಖಕೆ
 ಬಟ್ಟಿಯಲಿ ನರ್ಮದೆಯನಸುರ ಘ
 ರಟ್ಟನುತ್ತರಿಸುತ್ತಲಿರಲಡ
 ಗಟ್ಟಿದನು ಹೋಗದಿರು ಹೋಗದಿರಲಿವೊ ನಿಲ್ಲಿನುತ

೫೪

ಎಲವೆಲವೊ ಹೆಂಗಳ್ಳ ಹೋಗದಿ
ರಳವಿಗೊಡು ಸಂಗರಕೆ ನೀ ಭುಜ
ಬಲವ ತೋಱಾತೋಱು ಜಿತಭೂವಾಲಮಂಡಲದ
ಬಲುಹ ಮೆಱಿಯದಿರೆನ್ನೊಡನೆ ಕೊಳು
ಗುಳಕೆ ಹಿಡಿಚಾಪವನು ಬಾಣಾ
ವಳಿಯ ಮೊನೆಯಲಿ ಮಾತನಾಡೆಂದೆನುತ ತೆಗೆದೆಚ್ಚು

೫೫

ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲಿಲೆಕ್ಕಷ್ಟ ನೀನಹೆ
ಬಲ್ಲಿದನು ಗೋವಳರ ಬಳಗ
ಕ್ಕೆಲ್ಲ ನೀನುತ್ತುಮನಲಾ ತವ್ವೇನು ತನ್ನೊಡನೆ
ಬಿಲ್ಲಹಿಡಿ ರಥವೇಕೆ ತನಗೀ
ಗೊಲ್ಲರೊಡನೆಯೆ ಸಮರವೆನುತರಿ
ಮಲ್ಲನಸಿ ಚರ್ಮವನು ಕೊಂಡನು ಕೃಷ್ಣನಭಿಮುಖಕೆ

೫೬

ಸಂಗರಕೆ ನಿಲಲಾಱದಿದರೆ
ತಂಗಿಯನು ಬಿಡು ಸೋತೆನೆನ್ನೆನ
ಗಂಗುಲಿಯ 1 ಕುಡು 1 ಕೃಷ್ಣ ಕಾಲ್ಗ ಳಿಗೆಱಗಿ ಮಱಿಹೊಗಲು
ಅಂಗರಕ್ಕೆಯ ಮಾಳ್ಪಿನಲ್ಲದ
ಡಂಗಜಾರಿಯೆ ಬರಲಿ ನಿನ್ನನು
ವಿಂಗೆ ತಾನೇ ಕಾಲನೆನುತ್ಯೈತಂದನುರವಣಿಸಿ

೫೭

ಭಾವನಲ್ಲಾ ನೀನು ದಿಟ ಸ
ದ್ಭಾವದಲಿ ಬರಲಾವುವೊಡವಡ
ಲಾವುದೈ ತಪ್ಪಿನಗೆ ಕಡಿವೆವು ಬೆರಳನೊಲುವರಿಗೆ
ಗಾವಿನನೆ ಮಱಿವೊಗುವೆನನ್ನರ
ಭಾವನೆಗೆ ಸಹಜದಲಿ ನಿನಗೇ
ಕೀವಿಡಂಬನವೆಂದೆನುತ ಮುಱಿಯೆಚ್ಚನರಿಭಟನ

೫೮

ಎಚ್ಚಡಹಿತನ ಹರಿಗೆ ಕಡಿತಲೆ
 ನುಚ್ಚುನೂಟಿನೆ ಹಾಟಿದವು ನಭ
 ಕಚ್ಚರಿಯನೇನೆಂಬೆನಭ್ರದಲಮರರುಘೆಯೆನಲು
 ಮೆಚ್ಚಿದನೆನುತೌಡುಗಳ ನೊಡೆ
 ಗಚ್ಚ ಮುಷ್ಟಿಯ ಬಲಿದು ಹಾಯಿದ
 ನಚ್ಚುತಂಗಿದಿರಾಗಿ ದಂಡಾದಂಡಿಗನುವಾಗಿ

೫೯

ಫಡ ತೊಲಗು ಹಸು ಸೊಕ್ಕಿ ಸಿಂಹವ
 ಹಿಡಿಯಬಂದುದೆ ಸಾರೆಲವೊ ಕುಲ
 ಗೆಡುಗ ಬಂಧುದ್ರೋಹಿ ವಾತಕಿಯೆನುತ ಮುಂದಲಯ
 ಹಿಡಿದು ಧರೆಗಡಗಡಹಿ ಕೊರಳಿಗೆ
 ಖಡುಗವನು ಹರಿಮೋಹುತಿರಲಾ
 ಮಡದಿ ರುಕ್ಕಿಣಿ ನಡುಗಿದಳು ಕಾಣುತ್ತ ಭೀತಿಯಲಿ

೬೦

ದೇವರಕ್ಷಿಸು ರಕ್ಷಿಸವನತ
 ದೇವರಕ್ಷಿಸು ಕೊಲುನೆಯೆಂತ್ಯೆ
 ಭಾವನನು ನಿಜಯೋಗ ಮಾಯಾಮೋಹಿತಾತ್ಮನನು
 ಕೋವಿದರಿಗರಿದಿವಡೆಂತ್ಯೆ
 ಸಾವುದನು ನಾಕಾಂಬೆನಣ್ಣನ
 ಜೀವದಾನವ ನೀವುದೆಂದಳು ಕಾಂತೆ ಕಳವಳಿಸಿ

೬೧

ಎಂದು ನಿಜ ಚರಣಾರವಿಂದ
 ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ತಲೆವಾಗಿ ನಡುಗು
 ತ್ತಿದುಮುಖಿ ಕಂಬನಿಯ ಕಡಲಲಿ ಮುಳುಗಿರಲು ಕಂಡು
 ಮಂದಹಾಸದಲಬಲೆಯನು ಗೋ
 ವಿಂದನವೃತ್ತಾನನದ ಜಲ
 ಬಿಂದುಗಳ ನೊರಸಿದನು ಬೋಳಿಸಿದನು ಭಾಮಿನಿಯ

೬೨

ಕೊಟ್ಟನಂಗನೆಗಭಯವನು ಕೈ
ಮುಟ್ಟಿಕೊಲ್ಲಿನು ಕೊಲ್ಲಿನೆನುತವೆ
ದುಷ್ಟಮರ್ವನನಧಿಕ ಕೋವಾಟೋವದಲಿ ಜಡಿದು
ಕಟ್ಟಿದನು ಹೆಡಗುಡಿಯನೆಲವೋ
ದುಷ್ಟ ಹೋಗಿನುತವನ ಮುಡಿಯನು
ಮುಟ್ಟಿಸಿದನಸಿಧಾರೆಯಲಿ ಮುನಿವಂದಿತನು ಮುನಿದು

೬೩

ಬಂದನಾಸಮಯದಲಿ ರಾಯರ
ವೃಂದವನು ನೆಜಿಗಿಲಿದು ಯಾದವ
ವೃಂದದೊಡನಾಹಲಧರನು ಹರಿರಮೆಯರಿದ್ದೆಡೆಗೆ
ಕಂದಿದಧರದ ಕಣ್ಣಹನಿಗಳ
ಕಂದಿದಾನನ ಕಾಂತಿಗಳ ತರಿ
ಸಂದ ತಲೆನವಿರುಗಳ ರುಕ್ಕಿಣ್ಯಪಾಲನನು ಕಂಡ

೬೪

ಬಿಟ್ಟನಾತನ ಹೆಡಗುಡಿಯ ಬಲು
ಗಟ್ಟನವನಕಟಕಟ ಮಾಡಿದೆ
ಕಷ್ಟವನು ಕಡುಮೂರ್ಖತನದಲಿ ಕೃಷ್ಣ ನೀನಿದನು
ಮೆಟ್ಟಕೊಯ್ವರೆ ತಲೆಯನಂಗನೆ
ಗಟ್ಟದೇ ಘನ ತಾವನೆನುತಾ
ಮುಷ್ಟಿಕಾರಿ ಮನೋನುರಾಗದಲಿಂದನನುನಯವ

೬೫

ಉಮ್ಮಳಿಸದಿರು ಪೂರ್ವಕೃತ ದು
ಷ್ಕರ್ಮಫಲದಲಿ ದುಃಖ ಕೃತಸ
ತ್ವರ್ಮಫಲದಲಿ ನೌಖ್ಯವಿಂತಿದು ನಿಯತ ಜೀವರಿಗೆ
ದೌರ್ಮನಸ್ಯವಿದೇಕೆ ನೀನಿರ
ಹಮ್ಮಮತೆಯಲಿ ನೋಡು ಬಜಿದೇ
ಯೆಮ್ಮಲಾಚರಿಸದಿರಸೂಯೆಯ ನೆಂದನಾರಾಮ

೬೬

ಹಲವು ಪರಿಯಲಿ ತತ್ವವಿದ್ಯೆಯ
 ನೋಲಿದು ಬೋಧಿಸಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಮನ
 ದಳಲ ನಾಣಿಸಿ ಸಂತವಿಸಲಾ ರುಕ್ಮಿ ದುಗುಡದಲಿ
 ತೋಲಗಿದನು ತನುಗುಂದಿ ಕುಂಡಿನ
 ನಿಳಯವನು ಹುಗದಿದನಿತ್ತಲು
 ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ನೆಜ್ಜೆ ಭೋಜಕಟಕವದೆಂಬ ಪುರವರನ

೬೭

ಇತ್ತಲಸುರಾರಾತಿ ರಾಯರ
 ಮೊತ್ತವನು ಮಾನಕ್ಷತಿಗೆ ಕೈ
 ವರ್ತಿಸುತ ಕನುಲಾಕ್ಷ ರುಕ್ಮಿಣಿಸಹಿತ ಮೊಲವಿನಲಿ
 ಉತ್ತರಿಸಿ ನರ್ಮದೆಯನಾಪುರು
 ಮೋತ್ತಮನು ನಿಜಬಲಸಹಿತ ವಾ
 ದ್ಯೋತ್ತರದ ಬಹಳೋತ್ಸವದಲೈದಿದನು ನಿಜಪುರಕೆ

೬೮

ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣಾಗಮನವನು ನೃಪ
 ಜಾಲ ವಿಜಯಾವಾಪ್ತಿ ಕನ್ಯಾ
 ಮೌಳಿರತ್ನದ ಲಾಭವನು ವಸುದೇವ ಮೊದಲಾದ
 ಪೀಳಿಗೆಯ ಯದುವೃದ್ಧರೆದ್ದರು
 ಹೇಳಲೇನುತ್ಸವದ ಸಮ್ಮತ
 ದೇಳಿಗೆಯಲಂದಖಿಳಪುರಜನ ಸಹಿತ ವಿಭವದಲಿ

೬೯

ಕಳಶಕನ್ನಡಿಗಳಲಿ ಬಹುಮಂ
 ಗಳ ಮಹಾವಾದ್ಯದಲಿ ಬಹುವಿಧ
 ಲಲನೆಯರ ಶೋಭನ ಮಹಾಸಂಗೀತ ಸೂಕ್ತಿಯಲಿ
 ಉಲಿವ ಮಾಗಧ ವಂದಿಸೂತರ
 ಕಳಕಳದಲಂದಖಿಳಪುರಜನ
 ಜಲಧಿ ಬರಲಿದಿರಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನುಚಿತದಲಿ

೭೦

ಕರೆಸಿ ಕುರು ಸೃಂಜಯ ವಿದರ್ಭೇ
ಶ್ವರರನಾ ಕಾಂಭೋಜ ಕಾಶೀ
ಶ್ವರರನಾಸ್ತ ನೃವಾಲವರ್ಗವನಖಿಳ ಬಾಂಧವರ
ಪರಮ ಹರುಷದಲಾಮುಕುಂದನ
ಪರಿಣಯಕೆ ವರುರವನನಾವಿ
ಸ್ತುರಿಸಿದನು ವಸುದೇವನಖಿಳಾಮಾತ್ಮಜನಸಹಿತ

೭೧

ವರನಲಾ ನಾಕ್ಷಾತವಿಶ್ವಂ
ಭರನು ವಧುವೆಲಕ್ಷ್ಮಿಮಿ ದಿಬ್ಬಣಿ
ಗರು ವಿರಿಂಚಿ ಭವೇಂದ್ರ ಮುಖ್ಯಾಮರರು ಭೂವರರು
ಸಿರಿಯನದನೇನೆಂಬೆನಲ್ಲಿಯ
ಪುರಜನದ ವರಿಜನದ ಹರುಷದ
ಪರಮವಿಭವದ ವಿಪುಳತೆಯನದನೆಂದನಾ ಮುನಿಪ

೭೨

ವರ ವಿವಾಹ ವಿಧಾನವನು ವಿ
ಸ್ತುರಿಸಿದರು ವರ ಋಷಿಗಳಿಂದಾ
ವರವಧುಗಳೆಂದೆನಿಸ ಹರಿರಮೆಯರಿಗೆ ಮನವೊಲಿದು
ವರ ಚತುರ್ಥಿಯ ನಾಗವಲಿ ವಿ
ಸ್ತುರಣವೆನೆಯಲು ಸಭ್ಯರನು ಸತು
ಕರಿಸಿದನು ವಸುದೇವನಧಿಕ ಮನೋನುರಾಗದಲಿ

೭೩

ದಣಿದುದಗಣಿತ ವಿವ್ರಕುಲ ಚಾ
ರಣರು ವಂದಿವ್ರಾತ ಬಹುವಿಧ
ಮಣಿಕನಕ ಭೂಷಣ ವಸನ ಗೋ ಭೂಮಿದಾನದಲಿ
ತೃಣಮೊದಲು ಚತುರಾಸ್ಯಕಡೆಯನ
ಲೆಣಿಸಲೇಕೋಲಾಡಿದರು ಮ
ನ್ನಣೆಯ ಮಧುರೋಕ್ತಿಯ ಮಹಾವಿಭವದಲಿ ಮೂಲೋಕ ೭೪

ಪೌಂಡ್ರಕ ಯುದ್ಧ

ಇರಲು ಬಂದನು ದೂತನೊಬ್ಬನು
 ಹೊಜಿಗೆ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ನಿಂದವ
 ಸರದವರ ಬೆಸಗೊಂಡು ಹೊಗಿಸಲು ಹೊಕ್ಕನೋಲಗವ
 ನೆರೆದ ಯದುರಾಯರ ಮಹಾಸಭೆ
 ಯಿರವನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೊಡಲು ಕಂಪಿಸಿ
 ಕರಯುಗವ ಮುಗಿದೊಳಿಗಿ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿ ಕೆಲಸಾರ್ದ

೧

ಅರೆಲವೊ ನೀನಾರುಕಳುಹಿದ
 ರಾರಭೃತ್ಯನು ಹೇಳಿನಲು ದೈ
 ತ್ಯಾರಿ ಬಿನ್ನಹ ಚಿತ್ತವಿಸು ಕಾಶೀಶನೆಂದೆನಿಸ
 ಭೂರಿಭುಜಬಲ ಪೌಂಡ್ರಕಾಖ್ಯಮ
 ಹೀರಮಣನಟ್ಟಿದನು ದೇವರ
 ಚಾರುಚರಣಾಂಬುಜದ ಸನ್ನಿಧಿಗಿಂದನಾದೂತ

೨

ವಾಸುದೇವನು ಗಂಡ ತಾನೇ
 ದೇಶದಲಿ ವಿಖ್ಯಾತನೆನಲಿದು
 ವಾಸುದೇವನೆನಿವ್ವ ಹೆಸರಿದು ನಿನಗಿದೆತ್ತಣದು
 ಪಾಶುಪಾಲ್ಯವಲಾ ನಿನಗೆ ರಾ
 ಜಾಸನಕೆ ನೀನಾರು ಒಲಿಯಭಿ
 ಲಾಷೆಯಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲ ನಿನಗೆಂದ

೩

ಅಪ್ಪಿಯದವರಜ್ಞಾನಿಗಳು ನೀ
ನುಜುವ ದೈವವು ವಿಷ್ಣು ಧರೇಗವ
ತರಿಸಿದನೆನುತೊಲಿದು ಕೊಂಡಾಡಿದರೆ ಬೆಪ್ಪಿತಿಯಲಾ
ನೆಪ್ಪಿವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಲೀಜಗ
ಕುಜುವ ದೈವವೆ ತಾನು ಜಗವಿದ
ನಪ್ಪಿಯದಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನೀಮುಯ್ಯಾನಬೇಡೆಂದ

೪

ಅವತರಿಸಿದನು ತಾನು ಭೂಭಾ
ರವನು ಕಳೆಯಲು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು
ದಿವಿಜರೆನ್ನನು ಸಕಲ ಭೂತಂಗಳಲಿ ನೆಪ್ಪಿಕ್ಕಪೆಯ
ಸವನಿಸಲು ನೀನಾರು ಬಿಡು ನಾ
ಮವನು ಮೂಢಾರೋಪಿತವನಾ
ಹವನ ಕೊಡು ಬಿಡಲಾಪದಿದರೆ ಮಪ್ಪಿವೊಗುವುದೆಂದ

೫

ಎನ್ನ ಚಿಹ್ನವೆನಿಪ್ಪ ಚಕ್ರವ
ನೆನ್ನದೆನಿಸುವ ಗಡೆಯ ಶಾರ್ಙ್ಗವ
ನೆನ್ನವನು ನೀನೇಕೆ ಧರಿಸುವೆ ಪಾಂಚಜನ್ಯವನು
ಎನ್ನನುಚ್ಚೆಯಲಲ್ಲಿದವನಿಯ
ಲನ್ಯರೇತಕ್ಕರುಹರೇತಕೆ
ಪನ್ನಗಾರಿಧ್ವಜಗಿಜಂಗಳ ವಿಭವ ನಿನಗೆಂದ

೬

ಕಕ್ಕುಲಿತೆ ಬೇಡೆಲ್ಲವನು ಬಿಡು
ಮಕ್ಕುಳಾಟಿಕೆಯೇಕೆ ಮೇಣ್ಣುಪ್ಪಿ
ವೊಕ್ಕೆಯೆಂದೆನ್ನೆನ್ನ ದಿವ್ಯಪದಾಬ್ಜವಿಷ್ಣುರವ
ಸೊಕ್ಕಿ ನೀನೆನ್ನೊಡನೆ ಸಮರಕೆ
ಹೊಕ್ಕಿಯಾದರೆ ಬದುಕುವುದುಹುಸಿ
ವೊಕ್ಕುತುವ್ವದ ಗಾದೆಯಹುದೆಂದಂದನಾ ಭೂಪ

೭

ಎಂದರಾದೂತನ ನುಡಿಗೇ ಘೊ
 ಳೈಂದುದಾಸಭೆ ಸೂಸಿದುವು ಬಾ
 ಯಿಂದ ತಂಬುಲಗಳು ಮಹಾಯದುವೀರ ಮುಖ್ಯರಿಗೆ
 ಮಂದಹಾಸದಲಸುರರಿವು ನಗು
 ತೆಂದನಾತನ ನುಡಿಗೇ ಹೇಳಲೆ
 ತಂದೆ ಹೇಳಿನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿನುತ

೮

ಬಹೆನು ನಡೆನಡೆ ನಿನ್ನೊಡೆಯ ನಿನ
 ಗೆಹಗೆ ಪೇಳಿದನಾವರಿಯ ತಾ
 ನಹೆನು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಬಲ್ಲವರಿಲ್ಲ ತನ್ನೊಂದು
 ಸಹಜವನು ನೀ ಹೋಗಿನುತ ಘನ
 ಮಹಿಮನಾತನ ಕಳುಹಿ ರಥಸ
 ನಿಹಿತವಾಗಲೆನುತ್ತ ದಾರುಕನೊಡನೆ ನೇಮಿಸಿದ

೯

ಬಂದುದಾಕ್ಷಣದಲಿ ಮಹಾರಥ
 ಮೊಂದೆಸೆಗೆ ಗಜಘಟೆಗಳೊಡ್ಡಿದ
 ವಂದವಡಿದಶ್ವಾವಳಿಗಳೊಡನೊಡನೆ ರಥನಿಕರ
 ಸಂದಣಿಸಲಡಱಿದನು ರಥವನು
 ದುಂದುಭಿಯ ಕಹಳೆಗಳ ಮಾಗಧ
 ವಂದಿಗಳ ಕಳಕಳದಲಸುರಾರಾತಿ ವಹಿಲದಲಿ

೧೦

ಭೂರಿಭುಜಬಲಶೌರ್ಯಯುತರ
 ಕ್ರೂರ ಸಾತ್ಯಕಿ ವೃಧುವಿಪ್ರಧು ಗದ
 ಸಾರಣೋದ್ಧವಮುಖ್ಯ ವರಯಾದವ ಮಹಾಭಟರು
 ಮೇರಿದಪ್ಪಲು ಬಹಳ ಸೇನಾ
 ಭಾರದಲಿ ಕಲ್ಪಾಂತ ಪಾರಾ
 ವಾರವೆನೆ ನೆಡಿತಂದು ಬಿಟ್ಟುದು ವಾರಣಾಸಿಯಲಿ

೧೧

ಪುರದ ಹೊರಬಾಹೆಯಲಿ ಶಂಖವ
ನಿರದೆ ಮೊಳಗಿಸಿ ಪೌಂಡ್ರಕನ ಕರೆ
ಕರೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನು ಕಾಂಬೆನೆನುತ್ತ ದೂತರನು
ಭರದಲಟ್ಟಿದರವರು ನೃಪನನು
ಕರೆದರೇಳೇಳಾಹವಕೆ ನಿಂ
ದಿರು ಮನದ ಧೃತಿಯುಳ್ಳೊಡೆಂದರು ಚಾರರು ಕೈನೆಗಹಿ ೧೨

ಹೊಡೆವ ಭೇರಿಯ ನಿಸ್ಸಳದ ಗಡ
ಬಡೆಯ ಕೈವಾರಿಗಳ ಬಿಡದು
ಗ್ಗಡಿಸ ಬಿರುದಿನ ಕಹಳಿಗಳ ಸುಭಟರ ಮಹಾರವದ
ಖಡುಗ ಶರ ಶೂಲಾದಿ ಶಸ್ತ್ರದ
ಗಡಣ ಗಗನವನಳ್ಳಿಱಿಯಲಾ
ಪೊಡವಿನತಿ ಕಡುಬಿಂಕದಲಿ ನಡೆತಂದನಾಹವಕೆ ೧೩

ಕೃತ್ರಿಮವೆನಿಪ್ಪೊಂದು ಗರುಡನ
ಪುತ್ಥಳಿಯನಿರದೇಱಿ ಕೈಗಳ
ನೆತ್ತಿ ಕೆಲದವಱಿಂಗೆ ಕೈವಾರಿಸುವುದೆಂದೆನುತ
ಮತ್ತೆ ತನ್ನನು ತಾನೆ ನೋಡಿ ನ
ಗುತ್ತ ಬಹಭೂವಾಧಮನ ಕಾ
ಣುತ್ತ ಗಹಗಹಿಸಿದನು ದನುಜಾರಾತಿ ಕೈವೊಯ್ದು ೧೪

ಸಿಡಿಲುಗಳು ಸಹಿತಭ್ರಮಯವವ
ಗಡಿಸಿ ರವಿತಾರಾಗ್ರಹಾವಳಿ
ಯಡಸಿಕವಿನಂದದಲಿ ಪೌಂಡ್ರಕರಾಜ ಭಟನಿಕರ
ಖಡುಗ ವಟ್ಟಸ ವರಿಘ ಶೂಲದ
ಗಡಣದಲಿ ಮುಸುಕಿದರು ಬಾಣದ
ಕಡಲ ಕವಿಸಿದರೊಂದು ನಿಮಿಷಾರ್ಧಾರ್ಧ ಮಾತ್ರದಲಿ ೧೫

ನಟ್ಟುವಿಗನೋ ನೃಪನೋ ಮಧುಯನು
 ತಟ್ಟಹಾಸವ ಮಾಡಿ ಕೈಪಟಿ
 ಗುಟ್ಟಿ ನಗುವ ಯದುವ್ರವೀರರ ಬಹಳ ನಿರ್ಘೋಷ
 ಘಟ್ಟಿಸಿತು ಭುವನವನು ಕಾಣುತ
 ದುಷ್ಟಮನದ ನೃಪಾಲನೆಡಬಲ
 ಕಿಟ್ಟಿಳಿಸಿ ಕವಿಸಿದನು ಕೈಸನ್ನೆಯಲಿ ನಿಜಬಲವ

೧೬

ಅಟಗಾಱನಪಡೆಯಲಾ ನಿ
 ಮ್ಮಾಟವಿದು ಲೇನಾಯ್ತು ಕಾಲನ
 ನೋಟವಿದು ನಿಮಗೆನುತ ತೆಗೆದು ಮಹಾಸ್ತ್ರಸಂಚಯವ
 ನಾಟಿಸಿದನವರವರ ಕಾಯದ
 ಕೋಟರದ ಕುಱುವದಲಿ ಕಾಲನ
 ಚೀಟುಗಳು ಕವಿವಂತೆ ಕವಿದುವು ಹರಿಶರವ್ರಾತ

೧೭

ತೊಲಗಿರೈ ಬಣಗುಗಳು ನೀವೆಲ
 ವೆಲವೊ ತೋಱುರೆ ನಿಮ್ಮ ವಿಷ್ಣುವ
 ನೊಲಿದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಬುದೆಮ್ಮನು ಬಾಣ ಪೂಜೆಯನು
 ಸಲಿಸುವೆವು ನಾವೆನುತ ತನ್ನವ
 ಬಲವನದನೊಡೆತುಳಿದು ಹಾಯ್ದನು
 ಕೊಳುಗುಳದಲಾವೌಂಡ್ರಕಾಬ್ಬಿನ್ನವಾಲನಿದ್ದೆಡೆಗೆ

೧೮

ಎಲವೊ ಬಱಿದೇ ದೂತಮುಖದಲಿ
 ಗಳಹಿದೆಯಲಾ ಸಮರಮುಖದಲಿ
 ತೊಲಗಿನಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂಬುದೆನ್ನ ಮಹಾಸ್ತ್ರಸಂತತಿಯ
 ಛಲವ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಱಿಯೊಗುವೆ ನೀ
 ಗಳೆಯದಲ್ಲದಡವನಿತಳದಲಿ
 ಮಲಗಿಸುವೆನಸ್ತ್ರಾಘಶಯನದಲಿಂದನಸುರಾರಿ

೧೯

ಎನುತ ತೆಗೆದಾ ಪೌಂಡ್ರಕನತನು
 ನನೆಯಲೆಚ್ಚನು ಬಾಣನಿಕರದ
 ಲನಿತುವನು ಕಡಿದೆಚ್ಚನಾ ನೃವನಸುರವೈರಿಯನು
 ದನುಜರಿಪು ಬಳಿಕವನ ರಥವನು
 ಧನುವನಶ್ವಾನಳಿ ಮಣಿಧ್ವಜ
 ಕನಕ ಚಮರಚ್ಛತ್ರ ನಿಕರಂಗಳನು ಖಂಡಿಸಿದ

೨೦

ಉಡಿದ ರಥವನು ಬಿಸುಟು ಖಡುಗವ
 ತುಡುಕಿ ಘಡಘಡ ನಿಲ್ಲಿನುತ ನೃವ
 ನಡಸಿದಾಟೋಪದಲಿ ಬರುತಿರಲವನ ಮಸ್ತಕವ
 ಕಡುಗಿ ಚಕ್ರದಲಿಡಲು ತಲೆಯನು
 ಕಡಿದು ಹಾಳಿದುದಂಬರಕೆ ಸುರ
 ರೊಡನೆ ಜಯಜಯ ಕೃಷ್ಣ ಜಯಯೆನುತಿದರಭ್ರದಲಿ

೨೧

ಇಂತು ಪೌಂಡ್ರಕ ಕಾಶಿರಾಜನ
 ನಂತಕನಪುರಕಟ್ಟೆ ದನುಜಕು
 ಲಾಂತಕನು ಮರಳಿದನು ಜಯರವ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಲಿ
 ಅಂತರಿಕ್ಷದಲಮರಚಯವೋ
 ರಂತೆ ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ಕಾಂತನಂದೆಯಿತಂದು ಹೊಕ್ಕನು ದ್ವಾರಕಾಪುರವ

೨೨

೧೧

ಸ ತ್ಯ ಭಾ ಮೆ

ಅರಸಕೇಳಾದ್ವಾರಕಾಪುರ
ವರದಲಾ ಸತ್ರಾಜಿತಾಖ್ಯನು
ತರಣಿಯನು ಭಜಿಸಿದನು ತತ್ಪದಭಾವಭಕುತಿಯಲಿ
ಕರುಣಿಸಿದನಾತಂಗೆ ರತ್ನವ
ನಿರದೆ ನಿಜಭಕ್ತಂಗೆ ಬಳಿಕಾ
ಪರಮ ಗುಣನಿಧಿ ಬಂದನಂದಾ ದ್ವಾರಕಾಪುರಕೆ

೧

ತರಣಿ ತನಗಿತ್ತಮಳ ರತ್ನವ
ನಿರದೆ ಕೊರಳಲಿ ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಂ
ಬುರುಹ ಮಿತ್ರನಭಕ್ತನಾಸತ್ರಾಜಿತನು ಪುರಕೆ
ಬರುತಿರಲು ಪುರವಾಸಿಜನ ಕಂ
ಡಿರದೆ ನೋಡುವೆವೆನುತ ಹರಿತಂ
ದಿರದೆ ಬಿನ್ನಹಮಾಡಿದರು ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಕೈಮುಗಿದು

೨

ದೇವದೇವನ ಚರಣಕಮಲ ಯು
ಗಾವಲೋಕನಕಿಂದಿದೇ ರಾ
ಜೀವಸಖನೀಬಂದನೀಕ್ಷಿಸುವವರ ದೃಷ್ಟಿಗಳು
ಸೇವುತಿವೆ ರಕ್ಷಿಸುವುದಧಿಕ ಕೃ
ವಾವಲೋಕನದಿಂದೆನಲು ರಾ
ಜೀವನಾಭನು ನೋಡಿನಗುತಂತೆಂದನವರೊಡನೆ

೩

ಕಂಜಸಖನಲ್ಲಲ್ಲ ಬಾಲಕ
 ರಂಜದಿರಿ ಬೆದಟದಿರಿ ಬಟಿ^೧ದೇ
 ಗುಂಜಿಮಾಣಿಕವೆಂಬ ಮರುಳುಗಳಂತೆ ಮತಿಗೆಟ್ಟು
 ಅಂಜದಿರಿ ಸತ್ಪ್ರಜಿತನು ವರ
 ಕಂಜಸಖನಿತ್ತಮಳ ರತ್ನ ಸು
 ರಂಜಿತನು ಬರುತ್ತೈದನೆಂದನು ನಗುತ ಮುರವೈರಿ ೪
 ಎನುತಿರಲು ಮಧುವೈರಿ ತನ್ನಯ
 ಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕನು ಮಣಿಧರ^೧ನು ಸಂ
 ೨ಜನಿಸಿದ^೨ನು ಧನವಂತನಾದನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರಲು
 ದಿನದಿನದಲಿಂಟಿಂಟು ಭಾರದ
 ಕನಕವನುಮಣಿಕೊಡುವುದದಟಿ^೩ಳು
 ಜನಿಸದಾಧಿವ್ಯಾಧಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಾದಿ ಭಯವೆಂದ ೫
 ಒಂದುದಿನ ತದ್ರತ್ನವನು ಗೋ
 ವಿಂದನಾಸತ್ಪ್ರಜಿತನ ಕರೆ
 ದೆಂದನೀವುದು ಯದುನೃಪಾಲಂಗೆಂದಡೆಯು ಕೊಡದೆ
 ಮಂದಮತಿ ಧನಲೋಭದಲಿ ನಿಜ
 ಮಂದಿರದಲೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಮು
 ಕುಂದನಾಜ್ಞೆಯ ಮೀಟಿ^೪ ಲೆಕ್ಕಿಸದಿದರ್ಪನುಬ್ಬಿನಲಿ ೬
 ಇರಲು ಸತ್ಪ್ರಜಿತನ ತಮ್ಮನು
 ಧರಿಸಿ ಮಣಿಯನು ಹೋದನಡವಿಗೆ
 ತುರಗದಲಿ ಮೃಗಯಾವಿಹಾರವಿನೋದದಿಂದಿರಲು
 ಕೆರಳಿಕೊಂದುದು ಸಿಂಹವಾಕೇ
 ಸರಿಯ ಕೊಂದನು ಜಾಂಬುವನು ಬಳಿ
 ಕರಸ ಕೇಳಾ ಮಣಿಸಹಿತ ಹೊಕ್ಕನು ಮಹಾಬಲವ ೭

ಅತ್ತಲಪಿಸಿದರಾವ್ರನೇನನ
 ತೆತ್ತಿಗರು ಸತ್ತಾಜಿತಾದ್ಯರು
 ಸತ್ತ ತಮ್ಮನ ಕಂಡು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಶಂಕಿಸಲು
 ಅತ್ತಲಾವಾರ್ತೆಯನು ನಿರ್ಮಳ
 ಮೂರ್ತಿ ಕೇಳಿದು ತನ್ನಮೇಲಣ
 ಹೊತ್ತವಿಲಗವ ಕಳೆಯಲಸುರಾಂತಕನು ಹೊಜವಂಟ ೮

ಅಪಿಸಿ ಮುರಹರನಾವ್ರನೇನನ
 ಮರಣ ಸಿಂಹದಲಾದುದನು ಕಂ
 ಡಿರದೆ ಬೆಂಬತ್ತಿದನು ಸಿಂಹದ ಹಜ್ಜೆಯನು ಬಿಡದೆ
 ಉರವಣಿಸಿ ಸಿಂಹವದು ವಿಸಿನಾಂ
 ತರದಲಡಗೆಡೆದಿರಲು ಕಂಡನು
 ಕರಡಿಯುಗುರಿನ ಗಾಯದಲಿ ಜಿಜಿಗಾಡನಸುರಾರಿ ೯

ಸಿಂಹವನು ಕೊಲುವಂಥ ಕರಡಿಯ
 ಸಿಂಹವಿಕ್ರಮವೆಂತೆನುತ ನರ
 ಸಿಂಹನೈದಿದನಗೂ ಹಜ್ಜಿಗೆ ಹಜ್ಜೆಯನುಸಲಿಸಿ
 ಗಂಹರವನವನಾದ ಶಿಖಿದಂ
 ದಹ್ಯಮಾನಾಂತರನು ಹೊಕ್ಕನ
 ಸಹ್ಯತಾಪತ್ರಯ ವಿದೂರನು ಋಕ್ಷಪನ ಬಿಲವ ೧೦

ನಿಲಿಸಿ ನಿಜವರಿವಾರವನು ಬಾ
 ಗಿಲಲಿ ದಿನಹನ್ನೆರಡನೀಕ್ಷಿಸಿ
 ತೊಲಗುವುದು ನೀವೆನುತ ತದ್ವೃಕ್ಷಾಧಿಪನ ಬಿಲವ
 ಜಲಜನಾಭನು ಹೊಕ್ಕು ಬಲುಗ
 ತ್ರಲೆಯ ಮಾರ್ಗವ ಕಳೆದು ಕಂಡನು
 ಲಲಿತರತ್ನವನರ್ಭಕನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರಲ್ಲ ೧೧

ನಿಂದನವನ ಸಮೀವದಲಿ ಗೋ
ವಿಂದನಾ ರತ್ನಾಭಿಲಾಷೆಗೆ
ಸಂದು ಸುಳಿವುತ್ತಿರಲು ಕಂಡಾಧಾತ್ರಿ ಮುರಹರನ
ಬಂದನಾರಿವನೆನುತ ಮೊಱಿಯಿಡ
ಲಂದದನು ನೆಱಿಕೆಳೆಳುತವೆ ಹರಿ
ತಂದನಾಯುಕ್ತಾಧಿವತಿ ಜಾಂಬವನು ಕಡುಮುನಿದು

೧೨

ಅಱಿಯದಾತ್ಮಸ್ವಾಮಿಯೆಂಬುದ
ನೆಱಿವಿಚಾರವಿಹೀನನಾಗಿಯೆ
ತಲುಬಿ ಕಾದಿದನಾಯುಧಂಗಳಲಸ್ತುಶಸ್ತ್ರದಲಿ
ಮುಱಿದು ತರುನಿಕರಂಗಳಲಿ ಹಾ
ಸಱಿಗಳಲಿ ತೋಳ್ಗಳಲಿ ಬಿಡದ
ಬ್ಬಱಿಸಿ ಕಾದಿದರೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ಜಱಿದು ಮೂದಲಿಸಿ

೧೩

ಮುಷ್ಟಿಯುಧವ ಮಾಡುತಿರಲಂ
ದಷ್ಟವಿಂಶತಿದಿವಸ ವರಿಯಂ
ತಿಷ್ಟಭಕ್ತನ ಕೂಡೆ ಲೀಲೆಯಲಾಡುವಂದದಲಿ
ನಷ್ಟವಾದುದು ನತ್ವನಾತನ
ರಿಷ್ಟವೈರಿಯ ಕರಹತಿಗೆ ನಿ
ಸ್ಪಿಷ್ಟ ಗಾತ್ರನು ಜಾಂಬವಂತನು ಬಳಲುತಂತೆಂದ

೧೪

ಆರು ನೀನಲೆವೀರ ಜೀವರ
ಭೂರಿಸತ್ವಾತ್ಮಕನೊ ಕೌಸ್ತುಭ
ಧಾರಿಯೋ ಶಂಕರನೊ ಮೇಣ್ಣರಸೀರುಹೋದ್ಭವನೊ
ಆರು ತನ್ನೊಡನಕಟ ಕಾದುವ
ವೀರರಿಯುಗದೊಳಗೆ ವಿಸ್ಮಯ
ಕಾರಿಯಾದೆಯಲಾಯೆನುತ ನೋಡಿದನು ಮನದೊಳಗೆ

೧೫

ಮತ್ತೆ ಹರಿ ಕರುಣಿಸಲು ಕಂಡನು
 ಚಿತ್ತದಲಿ ರಘುನಾಥನೆಂಬುದ
 ನತ್ಯಧಿಕ ಭಕುತಿಯಲಿ ಮೈಯಿಕ್ಕಿದನು ಚರಣದಲಿ
 ಸತ್ಯಸಂಧನೆ ತನಗೆ ಮಜನೆಯ
 ನಿತ್ತಿನಿತುದಿನ ಕಾದಿದೆಯೆನು
 ತತ್ತನಾಜಾಂಬುವನು ಕೃಷ್ಣನ ಕಾಲ್ಗಳನು ಹಿಡಿದು ೧೬

ಎಳೆನುತ ನೆಗಹಿದನು ವರಮ ಕೃ
 ವಾಳು ತಕ್ಕೈಸಿದನು ಭಕುತನ
 ಮೌಳಿಯನು ತನ್ನೆರಡು ಕರತಳದಿಂದ ಮೈದಡವಿ
 ಹೇಳಿದನು ಕಾರ್ಯವನು ತನ್ನಯ
 ಮೇಲೆ ಮಣಿಕೃತದೋಷವನು ಜನ
 ಜಾಲವಾವಿರ್ಭವಿಸಿದುದನಾ ಜಾಂಬವಂತಂಗೆ ೧೭

ಇತ್ತನಾತನು ಬಳಿಕ ತನ್ನಯ
 ಪುತ್ರಿಯನು ಜಾಂಬವತಿಯೆಂಬಳ
 ನತ್ಯಧಿಕ ಗುಣರೂಪ ಸಂಸನ್ನೆಯನು ಮಣೆವಹಿತ
 ಮತ್ತೆ ಬಹುವಿಧ ವಸ್ತುಗಳನೊಲಿ
 ದಿತ್ತು ಪೂಜಿಸಿದನು ವರಾವರ
 ವಸ್ತುವನು ವೇದಾಂತ ವಿಶ್ರುತ ಕೀರ್ತಿಯನು ನಲಿದು ೧೮

ಇತ್ತಲೀಸರಿ ಹಲವುದಿನ ಸಂ
 ವೃತ್ತವಾಗಲು ಬಳಿಕ ಬಿಲಮುಖ
 ದತ್ತ ಬಂದುದು ಸಕಲ ಬಾಂಧವ ಭೃತ್ಯಪರಿಜನಕೆ
 ಚಿತ್ತದಂತಸ್ತಾಪ ಭಯ ಶೋ
 ಕೋತ್ತರದ ದುರ್ಮಾನದಲಿ ಪುರ
 ದತ್ತಲೈದಿದರಿತ್ತ ದಿನದವಧಿಯನು ನೆಜಿನೋಡಿ ೧೯

ಕೇಳಿ ನಸುದೇವಾದಿ ಬಾಂಧವ
ಜಾಲನಾ ದೇವಕಿ ಸಹಿತ ವರ
ಬಾಲೆಯರು ಬಸವಳಿದು ಕೃಷ್ಣ ವಿನಾಶ ದುಃಖದಲಿ
ಜ್ವಾಲೆಯೊಳು ನಿಂದಂತೆ ಶೋಕ
ನ್ಯಾಳವಿಷಮೂರ್ಛಿತರು ಹೊಕ್ಕರು
ಶೈಲನಂದನೆಯಂಘ್ರಿಕಮಲದ ಮುಳಿಯನವಿಳಜನ ೨೦

ತಾಯಿ ಕರುಣಿಸು ತನಗೊಲಿದು ನಾ
ರಾಯಣನ ಜೀವನನು ರಕ್ಷಿಸು
ಮಾಯಿ ಭುವನಾಧಾರೆ ಶೋಕಭಯಾಭಿತವ್ತರನು
ಕಾಯಬಲ್ಲವರಾರು ನಿನ್ನಂ
ತೀಯಶೇಷಸುರಾವಳಿಯೊಳೆಂ
ದಾಯುವತಿಜನ ವೃದ್ಧ ಜನ ಮುಳಿವೊಕ್ಕುದಂಬಿಕೆಯ ೨೧

ಅಂಬಿಕೆಯ ನಿಂತವಿಳವಾರ ಕ
ದಂಬನಾರಾಧಿಸಲು ತತ್ಪಲ
ವಿಂಬಿನಲಿ ತೋರ್ಪಂತೆ ಬಿಲನಾಸವನು ಹೊಪವಂಟು
ನಂಬಬಲ್ಲಡೆ ದೈವವನು ಜಯ
ವೆಂಬವೊಲಸುರಾರಿ ಬಂದನು
ಜಾಂಬವತಿಸಹಿತಾಕುಶಲ್ಧಲಿಗಧಿಕಹರುಷದಲಿ ೨೨

ರತ್ನವರವನು ಕೊಂಡು ಕನ್ಯಾ
ರತ್ನ ಸಹಿತಾನಂದದಲಿ ಗುಣ
ರತ್ನಮೂರುತಿ ಪುರಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈಯುತಿರೆ ಕಂಡು
ಯತ್ನದಲಿ ಪುರವಾಸಿಜನ ನವ
ರತ್ನಮಣಿ ತೋರಣಗಳೆನೆಯಲು
ನೂತ್ನವೆನೆ ನಡೆದಿರುಗೊಂಡರು ವಿದಿತ ವಿಭವದಲಿ ೨೩

ಹೋದ ಜೀವನ ಪಡೆದೆನೆನುತ
 ತ್ಯಾದರದಲಂದಖಿಳಜನ ಹರು
 ಷೋದಧಿಯಲೋಲಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಸಕಲ ಬಂಧುಜನ
 ಮೇದಿನೀಪತಿ ಕೇಳು ವಸುದೇ
 ವಾದಿಗಳು ತಂತಮಗೆ ಹರಿತಂ
 ದಾದಿಮೂರ್ತಿಯನಪ್ಪಿ ಮಹಾದಿರು ಲೋಕವಿಭ್ರಮವ ೨೪

ಕರೆದು ಸತ್ತಾಜಿತನನಾಮುರ
 ಹರನು ಸಭೆಯಲಿ ನೆರೆದ ವೃದ್ಧೀ
 ಶ್ವರರ ಬಾಂಧವನಿಕರದೊಡ್ಡೋಲಗದ ಮಧ್ಯದಲಿ
 ಹರುಷಮಿಗಲಂದಾ ಸ್ಯಮಂತಕ
 ವೆರ ಮಹಾರತ್ನವನು ಕೊಟ್ಟನು
 ವರಮ ಧಾರ್ಮಿಕನೆನುತ ಕರುಣಾವನಧಿ ಕೈನೆಗಹಿ ೨೫

ಬಹುದೆ ಹೇಳಿದೆನಕಟ ಲೋಕ
 ಕ್ಕುಳುವ ದೈವದ ಮೇಲೆ ದೋಷವ
 ನಱಿಯದಜ್ಞಾನಿಗಳದಾರೆನ್ನಂತೆ ಭುವನದಲಿ
 ಕೊಱತೆ ಹೊತ್ತುದು ತನ್ನಮೇಲೆನು
 ತಿಪಿಗಿ ಲಜ್ಜಾಭಾರದಲಿ ಕೈ
 ಮಹಿಯ ಮೊಗದಲಿ ಕೊಂಡನಾ ಸತ್ತಾಜಿತನು ಮಣಿಯ ೨೬

ಕಂದು ಕಸರಿಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ಮು
 ಕುಂದನಲಿ ತನಗೆಂದು ತನ್ನಯ
 ನಂದನೆಯನಾ ಸತ್ಯಭಾಮಾದೇವಿಯೆಂಬಳನು
 ತಂದು ಕೊಟ್ಟನು ರತ್ನಸಹಿತಾ
 ನಂದಮೂರುತಿ ಗೊಲಿದು ಕೊಡಲಿಂ
 ತೆಂದನಸುರಾರಾತಿ ಕನ್ಯಾರತ್ನವನು ಕೊಂಡು ೨೭

ಇರಲಿ ಮಣಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ದಿವಸೇ
ಶ್ವರನ ಭಕ್ತನಲೆನುತ ಕೊಟ್ಟನು
ವರಮಣಿಯನಾತಂಗೆ ಫಲಭೋಗಿಗಳು ನಾವೆನುತ
ಮರಳಿದನು ಬಳಿಕವನು ನಿಜ ಮಂ
ದಿರಕ ಬಂದುದು ವಾರ್ತೆ ಕೃಷ್ಣನ
ಹೊರಗೆ ಕೌರವಭವನದಾದವಿವನ್ನ ವಾಂಡವರ

೨೮

ಒಂದುದಿನ ಮುರವೈರಿ ಕುಂತೀ
ನಂದನರ ನೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾತ್ಯಕಿ
ಗಾಂದಿನೀತನಯೋಧ್ಯವಾದಿ ಯದೂತ್ತಮರ ಸಹಿತ
ಸ್ಯಂದನದಲ್ಪಿದಿದನು ವರಮಾ
ನಂದ ಮೂರುತಿ ವರಮ ವಿಭವದ
ಲಂದು ಶಕ್ರವ್ರಸ್ಥವನು ಸುರರಂಬರದಲುಲಿಯ

೨೯

ಹರಿದು ದೂತರು ಮುಂದೆ ಕೌಂತೇ
ಯರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣಾಗಮನ ವಾರ್ತಾ
ವರಮ ಸಂತೋಷವನು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಲುರವಣಿಸಿ
ನರೆದ ಸಭೆ ಸಂವನ್ನ ಹರುಷೋ
ತ್ಸರುಷದಲಿ ಹಾರೈಸಲೆದ್ದರು
ಧರಣಿವಾಲ ಕುಮಾರಕರು ಕೃಷ್ಣಾಂಘ್ರಿ ದರುಶನಕೆ

೩೦

ಬರವ ಕಾಣುತ ರಥವನಿಳಿದಂ
ಬುನುಹನಾಭನು ನಮಿಸಿದನು ನೃಪ
ವರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಭೀಮರಿಗೆ ತಕ್ಕೈಸಿದನು ನರನ
ಎಜಗಲಪ್ಪಿಡನೊಲಿದು ಮಾದ್ರೇ
ಯರನು ಮುದದಲಿ ಹರುಷಮಯ ಸಾ
ಗರದಲೋಲಾಡಿಸಿದನಾ ಕುಂತೀಕುಮಾರಕರ

೩೧

ಬಳಿಕ ಸಾತ್ಯಕಿ ಮುಖ್ಯರಾನನ
 ಗಳಲಿ ಪೂಜಿತರಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರ
 ಲಲಘುಮಹಿಮನ ಹೊರೆಗೆ ಕುಂತೀದೇವಿ ನಡೆತರಲು
 ಘಳಿಲನೆದ್ದ ತಿಗೌರವದಲಡಿ
 ಗಳಿಗೆ ತಲೆವಾಗಿದನು ಮುದದಲಿ
 ಸೆಳೆದು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದಳು ಸೌಹಾರ್ದದಲಿ ಮುರಹರನ ೩೨

ಕುಶಲವಾರ್ತೆಗಳೆಸೆಯಲಂದಾ
 ಕುಸುಮನಾಭನ ಚಾರು ಹಾಸೋ
 ಚ್ಚ್ಛವಿಸಿತ ಕರುಣಾಪಾಂಗ ರಂಜಿತವದನ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನು
 ಶಶಿವದನೆ ನೋಡುತ್ತ ಮುಳುಗಿದ
 ಳಸಮಸುಖಜಲ ಪೂರ್ಣ ಪುಳಕ
 ಪ್ರಸರ ವರಿತೋಷಾಭಿ ಯಲಿ ತಲೆವಾಗಿ ಹರಿಸದಕೆ ೩೩

ತನಗೆ ಬಂದ ವಿಸತ್ಪರಂವರೆ
 ಯನುಭವನನದನೆಲ್ಲವನು ನೆನೆ
 ನೆನೆದು ಕುಂತೀದೇವಿ ಬಾಷ್ಪನಿರುದ್ಧ ಕಂಠದಲಿ
 ಜನಿತ ವೈಕ್ಲವ್ಯದಲಿ ನೆಹಿಕೆ ಕಂ
 ಬನಿಯ ಕಡಲೊಳಗಾಳುತೇಳು
 ತ್ತನುಪಮಂಗಿದನೆಂದಳತಿ ಗದುಗದಿಪ ಕಂಠದಲಿ ೩೪

ಅಂದೆ ಕುಶಲಿಗಳಾದೆನಾವೆಲೆ
 ತಂದೆ ನಾವಂದೇ ಸನಾಧರ
 ದೆಂದು ನೆನೆದೆಲೆದೇವ ಕಳುಹಿದೆ ಗಾಂದಿನೀಸುತನ
 ಬಂದು ಪಾಂಚಾಲದಲಿ ನಾವಿರ
 ಲಂದು ಕರುಣಿಸಿ ಕುಂಭಕಾರರ
 ಮಂದಿರದಲಿತ್ತೈ ಭವತ್ಪದಯುಗಳ ದರುಶನವ ೩೫

ಅಱಿದು ಮಱಿದಾವನ ವದಾಬ್ಜ
 ಸ್ಮರಣೆಯನು ಮಾಡಿದಡೆ ಭವಭಯ
 ಹರಿವುದೀ ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆಂದರೆ ಭವತ್ವದದ
 ದರುಶನವು ಬಹು ಪುಣ್ಯವೆಂತಿದು
 ದೊರಕಿದುದು ತನಗಿಂತ ಹರುಷೋ
 ತ್ಕರುಷದಲಿ ಹೊಗಳುತ್ತಲಿದ್ದಳು ಕುಂತಿ ಮುರಹರನ

೩೬

ಎಂದಡೆಂದನು ನಗುತ ಮುರರಿಪು
 ಮಂದಹಾಸದಲಂದು ನಿನ್ನಯ
 ನಂದನರನೀ ದೃವದನಂದನೆಯ ಸ್ವಯಂವರಕೆ
 ಬಂದು ಕಂಡೆನು ಕುಂಭಕಾರರ
 ಮಂದಿರದಲಾದಿನವೆ ಹೋದೆನ
 ದೊಂದು ಕಾರ್ಯವಿಶೇಷಸಾಧಕನಾಗಿ ನಿಜಪುರಕೆ

೩೭

ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ತಂದೆಯನು ಕೆಡೆ
 ಗುತ್ತಿದಾ ಶತಧನ್ವನನು ಕೊಲ
 ಲುತ್ತಮಾಂಗನೆ ಹೋದೆವಾದುರ್ಮತಿಯ ಬೆಂಬತ್ತಿ
 ಮೃತ್ಯುವನು ಕಾಣಿಸಲು ಶಂಕಿತ
 ಚಿತ್ತನಾದನು ರಾಮನೆನ್ನಲಿ
 ಮತ್ತೆ ಕೇಳು ವಿದೇಹನಗರವನ್ನೆದಿದನು ಬಳಿಕ

೩೮

ಇನಿತುದಿನವರಿಯಂತ ಬಾರದೆ
 ಮನೆಯ ಮನ್ನೆಯರಾದೆವಗ್ರಜ
 ನನುನಯವನನುಸರಿಸಲಾರತ್ನವನು ಕಾಣಿಸಲು
 ಜನಪರೋಳಗೆ ವಿರೋಧ ಸಲಿ ಸಂ
 ಜನಿಸಿ ಹೋದವು ಕಿಱಿದುದಿನ ನಿ
 ಮ್ಮಿಸಿಬರನು ಸಂಭಾವಿಸುವೊಡರಿದಾಯ್ತು ತನಗೆಂದ

೩೯

ಪ್ರಾಣವೈವರು ತನಗೆ ನೀವೇ
 ಪ್ರಾಣಚೇತನ ರೂಪು ನಿಮ್ಮ
 ಕ್ಷೋಣಿ ತಳವನು ನಿಮಗೆ ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಡುವೆನೆಂದೆಂಬ
 ಕೇಣಿ ತನ್ನದು ತಾಯೆ ಚಿಂತೆಯ
 ಮಾಣು ನೀನೆಂದೊಲಿದು ಮೃದುತರ
 ವಾಣಿ ತಳದಲಿ ತೊಡೆದು ಮೈದಡವಿದನು ದೃಗುಜಲವ ೪೦

ಇಂತು ಸತ್ಪ್ರೇಮದಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ಕಾಂತನಾಬಾಲಕರು ಸಹಿತಾ
 ಕುಂತಿಯನು ಸಂಭಾವಿಸುತ ಸಸ್ನೇಹ ಸೂಕ್ತಿಯಲಿ
 ಸಂತಸವ ಮಾಡುತ್ತ ಸಜ್ಜನ
 ಸಂತತಿಗೆ ಸತ್ಪುರಜನಕೆ ಸೀ
 ಮಂತಿನೀಜನಗಳಿಗೆ ಹರುಷವನಿತ್ತ ನೊಲವಿನಲಿ ೪೧

ಪರಮಸುಖ ಸಪ್ರೇಮ ಸಂಭೃತ
 ಪರವಶತೆಯಲಿ ಸಂದವಂದಿನ
 ವರುಷಖುತುಮಾಸಂಗಳಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ವಾಸದಲಿ
 ಸರಸ ನಯನಾಪಾಂಗ ಸಸ್ಮಿತ
 ಭರಿತ ಮಂಗಳಸೂಕ್ತಿಗಳಲಪ
 ಹರಿಸುತಿರ್ದನು ಸಕಲ ಪುರವಾಸಿಗಳ ಕಣುಮನವ ೪೨

೧೨

ಪ್ರಾಗ್ಜ್ಞೇತಿಷ

ಅರಸ ಕೇಳೊಂದುದಿನ ದಿವಿಜೇ
ಶ್ವರನು ಬಂದನು ಸಕಲ ಲೋಕೇ
ಶ್ವರನೆನಿಸ ಗೋವಿಂದನಂಘ್ರಿಸರೋಜ ದರುಶನಕೆ
ಕೊರಗಿದಾನನಕಮಲದಲಿ ನಿಜ
ಪರಿಭವನೆಲ್ಲವನು ಹರಿಪದ
ಸರಸಿಜಕೆ ತಲೆವಾಗಿ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದನು ನಮಿಸಿ

೧

ದೇವ ನರಕಾಸುರನ ದೆಸೆಯಲಿ
ಜೀವಿಸುವಡಲಿದಾಯ್ತು ನಿಜಪದ
ಸೇವಕರಿಗವಧರಿಸುವುದು ತನ್ನೊಂದು ಬಿನ್ನಪವ
ದೇವವಧುಗಳಿಗಾಯ್ತು ತತ್ಪದ
ಸೇವೆ ತಾ ಮೊದಲಾಗಿ ಸುರರುಸ
ಜೀವಿಗಳು ಲೋಕಾಧಿಪರುಸಹಿತೆಂದನಮರೇಂದ್ರ

೨

ಅರ್ಥದಿಂದಭಿಮಾನದಿಂದ ನಿ
ರರ್ಥರಾದೆವು ಕೃಷ್ಣ ಕಾರು
ಣ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಾವೆನುತ ಮಣಿಮಕುಟ ಪ್ರವೇಕದಲಿ
ತೀರ್ಥಪಾದ ಪದಾಬ್ಜಯುಗಳವ
ನರ್ಥಿಸಲು ನಮನಗುತ ನಿಜ ಪರ
ಮಾರ್ಥರೂಪನು ನೆಗಹಿ ಕರುಣೇಕ್ಷಣದಲಿಂತೆಂದ

೩

ಏಳು ಮರುಳೆ ಮನೋವಿಷಾದವ
 ಬೀಳುಕೊಡು ನಾನಿರಲು ಭಕ್ತರ
 ಮೇಲೆ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿ ಬಿರುಸಡುದೇ ನಿಧಾನಿಸಲು
 ಶೀಲವನು ನೀನಜಿಯೆ ಖಳನನು
 ನಾಳಿನಲಿ ತೋಜಿಸುವೆನಂತಕ
 ನಾಲಯದಲಿಂದಸುರರಿವು ಕಳುಹಿದನು ಸುರವತಿಯ ೪
 ಅತ್ತಲಮರಾಧೀಶ್ವರನ ಕಳು
 ಹುತ್ತ ನೆನೆದನು ಮನದೊಳಗೆ ವಿಹ
 ಗೋತ್ತಮನನಾಕ್ಷಣವೆ ಬಂದನು ಗರುಡನಾಳುವನ
 ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯನನುಸರಿಸಿ ನತ
 ಮಸ್ತಕದಲಿರದೇಜಿ ನಡೆದನು
 ಸತ್ಯಭಾಮಾದೇವಿಸಹಿತಸುರಾಂತಕನ ಪುರಕೆ ೫
 ಕಂಡನಾಹಿಮಗಿರಿಯ ಬಹಳೋ
 ದ್ವಂಡ ಶಿಖರಾಗ್ರದಲಿ ಮೆಜಿನಾ
 ಖಂಡಲಾರಿಯ ಪುರವನಾ ಪ್ರಾಣೋತ್ಪತ್ತಿವಾಹ್ಯಯವ
 ಚಂಡಗಿರಿ ಜಲವಾವಕಾಸ್ಮಾ
 ಖಂಡ ಮುರ ವಾಶಾವಳೇ ೧ಪರಿ
 ಖಂಡಿತಿ ಪ್ರಾಕಾರವನು ರಿವುಭಟಿಸುದುರ್ಗವನು ೬
 ಉರವಣಿಸಿ ಕೌಮೋದಕಿಯಲಿ
 ಕ್ಷೋರಿಸಿ ಪ್ರಾಕಾರವನು ಹೊಕ್ಕನು
 ಪುರವನಸುರಾರಾತಿ ಗಿರಿಮಯ ದುರ್ಗವನು ಕಳೆದು
 ಉರುಳಿಸಿದನಸ್ಮೃತದಲಿ ದು
 ಧರ ಮಹಾಶಸ್ತ್ರವಳಿಗಳ
 ಬ್ಬರವನಾಗ್ನಿಯಾಸ್ತ್ರದಲಿ ಸದಿದನು ತಜ್ಜಲವ ೭

ಚಕ್ರದಲಿ ಮುರವಾಶವನು ತಱಿ
 ದಿಕ್ಕಿದನು ವಾರುಣದಲಗ್ನಿಯ
 ಸೊಕ್ಕನುದುರಿಸಿ 1 ಖಡುಗದಲಿ1 ಕ್ಷರಮಾಲೆಗಳ ತಱಿದು
 ಹೊಕ್ಕನಾ ದಾನವನ ಕೃತಕವ
 ಮಿಕ್ಕು ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಲಿ ಪುರವನು
 ಜಕ್ಕುಲಿಸಿ ಮೊಳಗಿದನು ಶಂಖೋತ್ತಮವನಡಿಗಡಿಗೆ ೮
 ಸಿಡಿಲು ಹೊಡೆದಂದದಲಿ ತಲೆಯೆದೆ
 ಮೊಡೆದಮೋಲುಬ್ಬರದ ಶಂಖದ
 ಕಡುಕರೋರಧ್ವನಿಯನಾಲಿಸುತೆದ್ದು ಮೈಮುರಿದು
 ಕಡುಗಿ ಮುರನೆಂಬವನು ಕಲ್ಪದ
 ಕಡೆಯ ರುದ್ರನಮೋಲು ಕಂಗಳು
 ಕಿಡಿಗಿದಱಿ ಘನಸಿಂಹನಾದವ ಮಾಡಿ ಹೊಲವಂಟ ೯
 ಐದು ಮುಖದಲಿ ಗಜರಿ ಗರ್ಜಿಸಿ
 ಕೈದುವನು ಬರಸೆಳೆದು ಭುಜವನು
 ಹೊಯ್ದು ಮಲೆವವರಾರು ತನ್ನೊಡನಮರದೈತ್ಯರಲಿ
 ಕೈದುಗೊಳ್ಳೆಳೆನುತ ಹರಿಯನು
 ಬೈದು ಸವೆದುದು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ
 ಗೈದೆತನವೆನುತಿಟ್ಟುನಾಶೂಲದಲಿ ಖಗವತಿಯ ೧೦
 ಉರಿಯನುಗುಳುತ ಗರುಡದೇವನ
 ಶಿರದಲಿಗುವ ಶೂಲವನು ಕ
 ತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹಿದನೆಂಟುಬಾಣದಲಸುರರಿವು ನಗುತ
 ಕೆರಳಿ ಮುರನಬ್ಬಱಿಸಿ ಗದೆಯನು
 ತಿರುಹಿ ತೀವ್ರಕ್ರೋಧದಲಿ ತನು
 ಬಿರಿಯಲಿಟ್ಟನು ದುಷ್ಟಮದ್ವನನುರವನುರವಣಿಸಿ ೧೧

ಅಬ್ಬಿಟ್ಟು ತೂಳ್ಳಳಲಿ ನಭವನು
 ಗಬ್ಬಿಟ್ಟುಸುತ್ತೈತರಲು ಚಕ್ರವ
 ತುಬ್ಬಿದನು ತುದಿವೆರಳ ಸನ್ನೆಯಲವನತಲೆಗಳಿಗೆ
 ಸರ್ಬಲೋಕೇಶ್ವರನು ಸಕಲ ಸು
 ಪರ್ಬಜನವುಘೆಯೆನಲು ತಲೆಗಳ
 ನುರ್ಬಿಗಳುಹಿದನೊಂದು ನಿಮಿಷಾರ್ಥಾರ್ಥ ಮಾತ್ರದಲಿ ೧೨

ಲೇಸೆನುತ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೆಳೆಗಳು
 ಸೂಸಿದುವು ಸುರವರವಿಮಾನದ
 ಬೀಸಿಗೆಯ ಬಲುಮುಗಿಲ ಮೋಹರದಿಂದ ಭೂತಳಕೆ
 ಮೀಸಲಳಿದುದು ಮುರನ ಜೀವವಿ
 ನಾಶದಲಿ ದುರ್ಜಯನೆನಿಪ ನರ
 ಕಾಸುರನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೆನುತಿದುರ್ದು ಸುರಸ್ತೋಮ ೧೩

ಹಾಯೆನುತ ಹರಿದೈದಿ ದೂತನಿ
 ಕಾಯವಾ ಮುರವಧೆಯನಾ ತಪು
 ವಾಯಲಾತತ್ಪತ್ರವಧೆಯ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿಯ
 ಜೀಯೆನುತ ಬಿನ್ನವಿಸೆ ದೈತ್ಯರ
 ರಾಯನೆದ್ದನು ಬಿಗಿದ ರೋಷದ
 ಬೀಯ್ಯಗವನೊಡೆಮುರಿದ ಕಂಗಳ ರೌದ್ರವದನದಲಿ ೧೪

ನುಂಗುವಂತಿರೆ ಗಗನವನು ಮಾ
 ತಂಗ ಮಲ್ಲನನೇಱಿ ದಾನವ
 ಪುಂಗವನು ಬರುತಾಗುರುತ್ತನ ಪಕ್ಷಮೂಲದಲಿ
 ರಂಗನಾಥನನೆಸೆವ ಶಂಖ ರ
 ಥಾಂಗ ಗದೆ ಶಾಙ್ಗಾಂಗಳೆಸೆವ ಭು
 ಜಂಗಳಲಿ ಭಾರ್ಯಸಮಸ್ತತನಾಗಿರಲು ಕಂಡ ೧೫

ಆತ್ತಲಸುರಾರಾತಿ ಬಹ ದೈ
 ತ್ಯೋತ್ತಮನ ಕಾಣುತ್ತ ನಿಜಶಂ
 ಖೋತ್ತಮನ ಮೊಳಗಿಸಿದನುನ್ನತ ಸಿಂಹನಾದದಲಿ
 ಹತ್ತುದೇಸೆಗಳು ಮಾಮೋಳಗಲು
 ದ್ವೈತ್ತ ದನುಜೇಶ್ವರನ ಪಡೆಗಪ
 ಮೃತ್ಯುನಾಯ್ತೆನೆ ಭೀತಿಯನು ಬೀಡಿದನು ಪರಬಲಕೆ

೧೬

ಕೇಳುತವೆ ಖಳನದನು ಕಿಡಿಗಳ
 ನಾಲಿಗಳಲುಗುಳುತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ಲೋಲನನು ಕೊಳ್ಳೆನುತುರಿವ ಮಹಾಶತಭಿಷಯಲಿ
 ಬೀಳಲಿಟ್ಟನು ಬೊಬ್ಬಿಡಿದು ಪಡೆ
 ಮೇಲೆ ಕವಿದೆಸಲೊಂದು ನಿಮಿಷಕೆ
 ಕಾಳಗದ ಕೈಮಾಟ ಕಂಗಿಡಿಸಿತು ಜಗತ್ರಯವ

೧೭

ಅದ್ವನಸುರಾರಾತಿ ಬಾಣಸ
 ಮುದ್ರದಲಿ ನಿಮಿಷಾರ್ಥ ಮಾತ್ರದ
 ಲೆದ್ದನೌರ್ವಾನಳನವೋಲೇನೆಂಬಿನದುಭುತವ
 ಮುದ್ರಿಸಿದನನಿಬರ ಶರೌಘವ
 ನದ್ರಿಧರನನುವಿನಲಿ ಭಟನನು
 ಮುದ್ರಿಸಿದನಿಭತುರಗರಧಪತ್ತಿಗಳು ಕಡಿವಡೆಯೆ

೧೮

ಮತ್ತೆ ಕೊಂಡನು ಕಾರ್ಮುಕವನು
 ದ್ವೈತ್ತನಾದೊಡೆ ನೋಡೆನುತ ಪುರು
 ಷೋತ್ತಮನನೆಚ್ಚನು ಮಹಾಶರಜಾಲದಲಿ ಜಡಿದು
 ಹೊತ್ತುಹೋಗದ ಸಮರಶೌರ್ಯವೆ
 ನುತ್ತ ಬಹುಶರಜಾಲವನು ಕಡಿ
 ದತ್ತಲೇ ಬೀಸಾಡಿದನು ನಸುನಗುತ ಮುರವೈರಿ

೧೯

ನಗುವೆ ನೀನೆಮ್ಮುವನು ಹರಿಹರ
 ನಗುವಡಜಭವ ಮುಖ್ಯರಂಜುವ
 ರುಗುಳಿಸುವೆನುಬ್ಬಳುತನವನೆನುತ್ತ ಕಡುಮುಳಿದು
 ತೆಗೆದನರ್ಥೇಂದ್ರಾಕೃತಿಯ ಹೊಗ
 ರೊಗುವಬಾಣವನದನು ತೊಡಲಾ
 ಜಗದಪತಿ ಕಡಿಗಳೆದನಸುರನಕೆಯ್ಯಕಾರ್ಮುಕವ

೨೦

ಅಕ್ಕಟೇಗೋವಿಂದನಲಿ ಬಲ
 ವಿಕ್ರಮಕೆ ನೆಜಿ ಹಾನಿಯೇ ಕೈ
 ಯಿಕ್ಕಿದನು ಕೃಷ್ಣನನು ಕೊಲಲು ಮಹಾತ್ರಿಶೂಲದಲಿ
 ನಕ್ಕನಸುರಾರಾತಿ ನಿನಗಿದು
 ತಕ್ಕುದೆಲವೋ ಯೆನುತ ತಲೆಯನು
 ಚಕ್ರದಲಿ ತಡೆಗಡಿದನಭ್ರದಲಮರರುಘೈನಲು

೨೧

ಬಿದ್ದು ದವನಿಗೆ ತಾಯ ವದದಲಿ
 ಬಿದ್ದು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಬವೊಲು ತಲೆ
 ಹೃದ್ಯಮಣಿಕುಂಡಲಮಕುಟಮಣಿಕಿರಣ ಧಳಧಳನೆ
 ಭದ್ರವಾಯ್ತೆನಲಮರರಭ್ರದ
 ಲಿದರ್ಶೀಕ್ಷಿಸಿ ಪರಮ ಋಷಿಗಳ
 ವದ್ಯನನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಕಜಿದರು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಗಳ

೨೨

ಆ ಮಹಾಸುರನಿಕರ ಸಹಿತಾ
 ಭೂಮಿಜಾತನ ವೈಭವವ ಲ
 ಕ್ಷೀಮನೋರಮಣನೀಕ್ಷಿಸಲು ಪುರವಾಸಿ ಜನಸಹಿತ
 ಕ್ಷೇಮಧಾಮನು ಹೊಕ್ಕನಮರ
 ಸ್ತೋಮ ಕೈವಾರಿಸಲು ಮಾರ
 ಪ್ರೇಮದತ್ತಾಘ್ರಾದಿ ಸತ್ಕಾರವನು ಕೈಕೊಳುತ

೨೩

ಕಂಡನದಜೊಳು ಕಮಲದೃಶನು
 ದ್ವಂಡಮಣಿಪರ್ವತವನಿದಿರಲಿ
 ಕಂಡನನ್ಮೃತಸ್ತ್ರಾವಿ ವರುಣಚ್ಚತ್ರ ಮಂಡಲವ
 ಕೊಂಡು ಹೋಗಿದನೆನುತ ತೆಗೆದಾ
 ಖಂಡಲಂಗಾರತ್ನಗಿರಿಯನ
 ಖಂಡವಿಮಳಚ್ಚತ್ರವನು ವರುಣಂಗೆ ನೇಮಿಸಿದ

೨೪

ಕಳುಹಿ ಸುರರನು ಹೊಕ್ಕನಸುರನ
 ನಿಳಯವನು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ವೈಭವ
 ನಿಳಯವನು ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಕಂಡಳು ಬಂದು ಮುರಸರನ
 ಲಲಿತವದವನು ಭೂಲಲನೆ ತ
 ಲ್ಲಳಿಸುವಾ ನಿಜಪೌತ್ರನನು ತಂ
 ದಲಘುಮತಿ ಕೆಡಹಿದಳು ಕಾಲಲಿ ಕಮಲಲೋಚನನ

೨೫

ನಾಲರತುನದ ಕುಂಡಲಂಗಳ
 ನಾ ಲಸಿತ ವರ ವೈಜಯಂತಿಯ
 ಮಾಲೆಯನು ತಂದಿತ್ತು ವದದಲಿ ನಮಿಸಿ ಕೈಮುಗಿದು
 ವಾಲಿಸೆನ್ನನು ಕೃಷ್ಣ ಸರಮ ಕೃ
 ವಾಲಯನೆ ನಿಜಚರಣ ದಾಸ್ಯವ
 ನೇಗಿಡಿಟವನು ಮಾಡದೆಂದಳು ಚರಣವನು ಹಿಡಿದು

೨೬

ಹಲವು ಪರಿಯಲಿ ಕೀರ್ತಿಸಿದಳಂ
 ದಲಘುಮಹಿಮನ ಮಹಿಮೆಯನು ಭೂ
 ಲಲನೆ ಭಜಿಸುತ ಬಹುಳತರ ನಿಜಭಾವ ಭಕ್ತಿಯಲಿ
 ಪುಳಕ ಭಾರೋದ್ಭಿನ್ನ ನಯನೋ
 ದ್ಗಲಿತ ಜಲಧಾರೆಯಲಿ ಕೃಷ್ಣನ
 ಲಲಿತ ವದವನು ನಾದುತಿಂತೆಂದಳು ಮನೋಗತವ

೨೭

ನೀನೊಲಿದು ತನಗಿತ್ತಿ ಮುನ್ನೀ
 ಸೂನುವನು ಮತ್ತಿಂದು ಕೊಂದಡೆ
 ಹಾನಿ ಯಾವುದು ತನಗೆ ಸುರಸುಜನೈಕರಕ್ಷಕನೆ
 ಮಾನನಿನ್ನದು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರ
 ಹಾನಿ ನಿನ್ನದು ರಕ್ಷಿಸಿ ಮ
 ತ್ಸುನುವನು ಕಾರುಣ್ಯಚಿತ್ತದಲಿಂದಳಬುಜಾಕ್ಷಿ

೨೮

ದೇವಿ ಸಾಕೇಳಂಜದಿರು ನಿಜ
 ಭಾವಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು ಕೈ
 ಗಾವನೇಳೆನುತೆತ್ತಿದನು ಭಗದತ್ತನನು ಬಿಡದೆ
 ಸೇವಕನೆ ನೀನಂಜಬೇಡೆನು
 ತೋವಿ ಮೈದಡವಿದನು ಕೊಟ್ಟನು
 ದೇವರಿಪು ರಾಜ್ಯವನು ಪಟ್ಟವಕಟ್ಟಿ ಪತಿಕರಿಸಿ

೨೯

ಬಳಿಕ ಭಾಮ ನಿರುದ್ಧ ಕನ್ಯಾ
 ನಿಲಯವನು ದೈತ್ಯಾರಿ ಹೊಕ್ಕನು
 ಬಳಲುವುತ್ಪಲವನಕೆ ಪೂರ್ಣಶಶಾಂಕನಂದದಲಿ
 ಲಲನೆಯರು ದೂರದಲಿ ಕೃಷ್ಣನ
 ಚೆಲುವಮೂರ್ತಿಯನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ
 ಘಳಿಲನೆದ್ದರು ಕಾಣುತಸುವನು ತನುಗಳಂದದಲಿ

೩೦

ಪರಮ ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿಯನು ಪಂ
 ಕರುಹಮುಖಿಯರು ನೋಡಿ ಮನದಲಿ
 ಮರುಳುಗೊಂಡರು ಮನುಮಧನ ಮಸೆದಲಗಿನುಪಟಳಕೆ
 ವರಿಸಿದರುತಮತಮಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ವರನೆ ವರನಾಗೆಮಗೆನುತ್ತಾ
 ವುರುತರ ಪ್ರೇಮಾನುಬಂಧನ ಪಾರವಶ್ಯದಲಿ

೩೧

ಮುಂದೆ ಚಿತ್ರದವೋಲು ಸತಿಯರು
ಸಂದಣಿಸಿ ಕಂಗಳಲಿ ನೆಣಿ ಕುಡಿ
ವಂದದಲಿ ಕಮನೀಯಮೂರ್ತಿಯ ಮಾಣದೀಕ್ಷಿಸುತ
ನಿಂದಿರಲು ಕಮಲಾಕ್ಷಿಯರ ಮನ
ದಂದವನು ಕಾಣುತ್ತ ಕುಳುಹಿದ
ನಂದಣಂಗಳೊಳನಿಬರನು 1 ನಿಜಪುರಕೆ ವಹಿದಲಿ1

೩೨

ನೀಣಿಯರ ತನುರಕ್ಷೆಗೋಲೆಯ
ಕಾಣರನು ಕುಳುಹಿದನು ಧನವನು
ಹೇಣಿದನೆತ್ತುಗಳಲೋರಂತಾ ಪುರಾಂತರದ
ಸಾಣಿಸಿದನೊಲಿದಭಯಹಸ್ತವ
ತೋಣಿದನು ಪರಿಜನಕೆ ಹರುಷವ
ಬೀಣಿದನು ನಿತ್ಯಾತ್ಮ ಕೃಷ್ಣನ ಶೇಷಸುರಕುಲಕೆ

೩೩

೧೩

ಅಗ್ರವೂಜೆ

ಇರಲು ಬಂದನು ದೂತನೊಬ್ಬನು
ವರಗಿರಿವ್ರಜದಿಂದ ಪಡಿಹಾ
ಣರಿಗೆ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಲವರೈತಂದರೋಲಗಕೆ
ಕರಪುಟವ ಮುಗಿದಿಣಗಿ ಚರಣಾಂ
ಬುರುಹದಲಿ ಬಿನ್ನವಿಸಲಾತನ
ಕರಸಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನಸುರಾರಾತಿ ಕರುಣದಲಿ

೧

1 ವಿಭವದಲಿ ನಿಜಪುರಕೆ1 (ಕ)

ಬಂದನೋಲಗದೊಪ್ಪವನು ನಾ
 ನಂದದಲಿ ನೋಡುತ್ತ ಮರು ಭಾ
 ಸಿಂದುಧರ ಕಮಲಜಮಹೇಂದ್ರರಿಗುಂಟೆ ಈ ವಿಭವ
 ಎಂದು ತಲೆದೂಗುತ್ತ ಚರಣ
 ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ಮೈಯಿಕ್ಕಿ ಕೆಲದಲಿ
 ನಿಂದು ಹಾರುತ್ತಿದ್ದನೋಲವನು ದೂತನಚ್ಯುತನ

೨

ಆರು ನೀನೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆಯ
 ದಾರುಕಳುಹಿದರೇನುಕಾರಿಯ
 ವಾರ ದೂತನೆನ್ನುತ್ತ ಕರುಣಾವನಧಿ ಬೆಸಗೊಳಲು
 ಚಾರು ಚರಣದ ಹೊರೆಯಟ್ಟಿದ
 ಸಾರಲಿಖಿತವನಿರಿಸಿ ಚಿತ್ತವ
 ಧಾರೆನುತ ಕೈಮುಗಿದು ಬಿನ್ನದಮಾಡಿದನು ಹದನ

೩

ಬಂದೆ ನಾನು ಗಿರಿವ್ರಜಾಹ್ವಯ
 ದಿಂದ ದೇವರ ಚರಣ ದರುಶನ
 ಕಿಂದು ಕಳುಹಿದರಖಿಳ ವೃದ್ಧೀಶ್ವರರು ವಿನಯದಲಿ
 ಮುಂದೆ ಚಿತ್ತವಿಸುವುದು ದೇವರು
 ಬಂದ ಹದನನೆನಲೈ ಕೇಳಿದ
 ನಂದು ಕರುಣಾವನಧಿ ಕಳುಹಿದ ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆಯ

೪

ಎಕ್ಕತುಳದಲಿ ಕಾದಿ ಮಾಗಧ
 ನಿಕ್ಕಿದನು ಸಂಕಲಿಯಲಿಮ್ಮನು
 ಸಿಕ್ಕಿದೆವಲೈ ಕೃಷ್ಣ ಬಲವಂತನ ವಿರೋಧದಲಿ
 ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ನೃಪರದಾರಿಗೆ
 ಕಕ್ಕುಲಿತೆವಡಲೇನಹುದು ಮುಱಿ
 ಮೊಕ್ಕವಾವೆಮ್ಮೊಡೆಯ ಭವದೀಯಾಂಘ್ರಿರೇಣುಗಳ

೫

ಈವುದೇಮಗೆಲೆ ಕೃಷ್ಣ ನಿಜಚರ
ಣಾವಲೋಕನವೆಂಬ ಸದೃಢ ಕ
ರಾವಲಂಬನವೊಲಿದು ಭವಭಯ ಕೂವ ವತಿತರಿಗೆ
ಕಾವುದೇಮ್ಮನು ಕರುಣದಲಿ ನಿಜ
ಸೇವಕರನೆನುತಿರಲು ಸಭದಲಿ
ದೇವಋಷಿ ನಾರದನು ಮೈದೋಷದನು ಯದುಸಭೆಗೆ

೬

ಕೆಂಜೆಡೆಯ ನಾರದನ ಬರವನು
ಕಂಜನಾಭನು ಕಂಡು ನಿಜಕರ
ಕಂಜಮುಕುಳವ ಮುಕುಟದಲಿ ಧರಿಸುತ್ತ ಜಯಯೆನುತ
ರಂಜಿಸುವ ಸಂದಣಿಯ ಸಭ್ಯರ
ಪುಂಜದಲಿ ನಡೆದಿರಿದುಗೊಂಡು ನಿ
ರಂಜನನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು ನಿಜಪೀಠದಲಿ ಮುನಿಯ

೭

ನೆರವಿ ಸಹಿತರ್ಚಿಸುತ ಮುನಿವದ
ಸರಸಿಜಕೆ ತಲೆವಾಗಿ ಮುಕುಳಿತ
ಕರಸರೋರುಹನಾಗಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು ಮುನಿವತಿಗೆ
ಧರೆಯಲೆಮಗಿತ್ತಲು ಮಹಾತ್ಮರು
ದರುಶನಕೆ ಗೋಚರರೆ ನಿಮ್ಮಡಿ
ಚರಿಸುತಿಹುದು ಜಗದ್ಧಿತಾರ್ಥವಿದೆಂದನಸುರಾರಿ

೮

ಧಾರಣೆಯಲೇನುಂಟು ಸಂಪ್ರತಿ
ಧಾರಣೀಪತಿಗಳಲಿ ವಾಂಡುಕು
ಮಾರರೆಂತಿಹರದನು ಕರುಣಿಸಬೇಹುದೆನಗೆನಲು
ನಾರದನು ನಸುನಗುತ ನುಡಿದನು
ದಾರ ಗುಣನಿಧಿ ಸಕಲ ಜೀವಾ
ಧಾರ ಚೇತನ ಸಾಕ್ಷಿ ನಿನಗಜ್ಞಾನವೇನೆಂದ

೯

ಯಜಿಸುವನು ಯಮನಂದನನು ನಿಜ
 ಭುಜಬಲಾ ಸಾಧಿತ ಮಹೀವತಿ
 ವಿಜಯದಲಿ ವರರಾಜಸೂಯ ಮಹಾಧ್ವರಾಂಗದಲಿ
 ಅಜಭವಾಮರ ವಂದ್ಯ ಚರಣಾಂ
 ಬುಜನೆ ನಿನ್ನನು ಕರೆಯ ಬಂದನು
 ಭಜಕರಲ್ಲಿಗೆ ದೇವ ಬಿಜಯಂಗೈಯ್ಯಬೇಕೆಂದ ೧೦

ಎನಲು ನಗುತುದ್ದವನ ಮೊಗವನು
 ದನುಜಹರನೀಕ್ಷಿಸಲು ನುಡಿದನು
 ವಿನಯದಲಿ ತಲೆವಾಗಿ ಬಿನ್ನಹವೆನುತ ಕೈಮುಗಿದು
 ಮುನಿಯ ವಚನವಭೀಷ್ಟ ನೀ ದೂ
 ತನ ವಚನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಡೆ
 ಲನುಪಮಾಮಳಕೀರ್ತಿ ವಿಸ್ತೃತವಹುದು ತಮಗಿಂದ ೧೧

ಅವಧರಿಸು ಕರ್ತವ್ಯ ಮುಷಿವೊ
 ಕೃವರಕಾವುದು ರಾಯರಿಗೆ ಪಾಂ
 ಡವರು ಮಾಡುವ ಮಖಮಹೋದಯ ಹೇತುವದು ನಮಗೆ
 ಅವನಿಪತಿಗಳು ಸಹಿತ ದಿಕ್ಕ
 ಕೃವನು ಜಯಿಸದೆ ರಾಜಸೂಯದ
 ಸವನವದು ಸಂಪನ್ನವಾಗದು ಕೃಷ್ಣ ಕೇಳೆಂದ ೧೨

ಎನಲುಭಾಪೆನುತೊಪ್ಪಿದನು ಮನಿ
 ಜನವದೇ ಲೇಸೆಂದುದುಧವ
 ನನುಪಮೋಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದನು ಮುರವೈರಿ ಮನ್ನಿಸುತ
 ಮನಕೆ ಬಂದುದು ಸಕಲಯಾದವ
 ಜನಪರಿಗೆ ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಲಿ
 ವಿನುತ ಯಾದವ ಸೈನ್ಯಸಾಗರವೆಂದನಸುರಾರಿ ೧೩

ಅಂಜದಿರಹೇಳೆಲ್ಲರಿಗೆ ರಿಪು
ಭಂಜನವ ಮಾಡುವೆನು ನೀನಿದ
ಕಂಜಲಿಸದಿರು ಮನದೊಳಗೆ ಸಂಶಯವನೆಂದೆನುತ
ಕಂಜನಾಭನು ನಗುತ ನಿಜಕರ
ಕಂಜವನು ನೆಗೆಹಿದನು ನತಪವಿ
ಪಂಜರನು ಕಳುಹಿದನು ನೃಪದೂತನನು ಪತಿಕರಿಸಿ

೧೪

ದನುಜಹರನೇಱಿದನು ರಥವನು
ಮುನಿಸಹಿತ ಹೊಪವಂಟನೊಪ್ಪಿರೆ
ವನಿತೆಯರದಂಡಿಗೆಗಳೊಡನೈತರಲು ಸಂದಣಿಸಿ
ಕನಕಮಯಶಿಬಿಕೆಗಳಲರ್ಭಕ
ರನುಸರಿಸೆ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಸಾಂಬಾ
ದ್ಯನಘವೀರ ನಿಕಾಯ ಬರೆ ಕರಿತುರಗನಿಕರದಲಿ

೧೫

ತಂದೆ ಕೇಳೆಲೆ ಭೂಪ ನಿನ್ನವ
ಲೊಂದು ಭಾಗ್ಯದ ಬೆಳೆಸಿರಿಯ ನೇ
ನೆಂದು ಒಣ್ಣಿಸಬಹುದು ಬಹಳ ಮನೋನುರಾಗದಲಿ
ಬಂದನಸುರಾರಾತಿ ದೂತರ
ವೃಂದ ಸುಳಿದುದು ಮುಂದೆ ಕುಂತೀ
ನಂದನರ ನಗರಿಯನು ಕೃಷ್ಣಾಗಮನ ವಾರ್ತೆಯಲಿ

೧೬

ದೂರದಿಂದಸುರಾಂತಕನ ಹೊಂ
ದೇರನೀಕ್ಷಿಸುತಶ್ರುಜಲದಲಿ
ಮೇರೆ ದಪ್ಪಿದವಕ್ಕಿಗಳು ತನುವುಳಕ ಭಾರದಲಿ
ಭಾರಿಸಿತು ಮುಕುಳಿತ ಕರಾಂಜಳಿ
ಸೇರಿದುವು ಮಸ್ತಕಕೆ ಪಾಂಡವ
ಧಾರಿಣೀವತಿ ಬಂದು ಕಂಡನು ಕೃಷ್ಣನಂಘ್ರಿಗಳ

೧೭

ಉರದಲಪ್ಪಿ ಮುಕುಂದನಂಗದ
 ಪರಿಮಳವನಾಘ್ರಾಣಿಸುತ ಮೈ
 ಮುಷಿದರಾ ಪಾಂಡವರು ವರಮಾಹ್ಲಾದದಲಿ ಮುಳುಗಿ
 ಸಿರಿಮೋಗವ ನೋಡುತ್ತ ಕಂಗಳು
 ಕರಗಿದುವು ಬೇಟಕೊಂದು ವಿಷಯಾಂ
 ತರವನಜಿಯದ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ ಮಹಾಮಹೀಶ್ವರರ ೧೮

ಸಂದಣಿಸಿದರು ಮುಂದೆ ಹೊಸಹೊ
 ನ್ನಂದಣಂಗಳಲಿಖಿಳ ಯಾದವ
 ವೃಂದ ವನಿತಾನಿವಹದಲಿ ಗೋವಿಂದನರಸಿಯರ
 ಗೊಂದಣದ ದಂಡಿಗಿಕ್ಕಿದಲು
 ಷುಂದೆ ಪುರಜನವಿದಿರುಗೊಳಲಾ
 ನಂದದಲಿ ದನುಜಾರಿ ಹೊಕ್ಕನು ಪಾಂಡವರ ಪುರವ ೧೯

ಬಂದು ಕುಂತೀದೇವಿ ಪರಮಾ
 ನಂದದಲಿ ತೆಗೆದಪ್ಪಿದಳು ಗೋ
 ವಿಂದನನು ಕಾಲ್ಗೊಜಗಲಧಿಕ ಮನೋನುರಾಗದಲಿ
 ಇಂದುಮುಖಿ ದ್ರಾವದಿ ಸುಭದ್ರೆಯ
 ರಂದು ತಲೆವಾಗಿರಲು ಕೃಷ್ಣನ
 ವಂದ್ಯ ಚರಣಂಗಳಿಗೆ ಸಂಭಾವಿಸಿದನರಸಿಯರ ೨೦

ದಿನದಿನಕೆ ಹೊಸವರಿಗಳಲಿ ಭೋ
 ಜನ ವಸನ ಮಣಿಭೂಷಣಂಗಳ
 ಲನುಪಮನ ಸತ್ಕರಿಸಿ ದಣಿಯನು ಯಾದವೋತ್ತಮರ
 ದನುಜಹರನಿಂತಾಯುಧಿಸ್ಥಿರ
 ಜನಪನನು ರಾಗೋಪಲಾಲಿತ
 ಘನತರ ಪ್ರೀತಿಯನು ಸಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನೊಲವಿನಲಿ ೨೧

ಸಂದವೀಪರಿ ಕೆಲವುದಿನ ಸಾ
ನಂದದಲಿ ಮೈಮುಷ್ಕಿದವೋಲು ಮು
ಕುಂದನೊಡನೆಯೆ ಬೇಳಮೇಳದಲಾ ನೃಪಾಲರಿಗೆ
ಒಂದುದಿನ ನೆರೆದಬಿಳರಾಯರ
ವೃಂದದೊಡ್ಡೋಲಗದಲೇನೈ
ತಂದೆ ಕರೆಸಿದೆ ನನ್ನನೆಂದನು ನಗುತ ಮುರವೈರಿ

೨೨

ಕೇಳುತೆದ್ದನು ನೃಪತಿ ಮಕುಟದ
ಮೇಲೆಕರಪುಟವೆಸೆಯೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಲೋಲನಂಘ್ರಿಗೆ ನಮಿಸಿ ವಿನಯದಲಂದು ಕೈಮುಗಿದು
ಹೇಳಲಮ್ಮನು ಕೃಷ್ಣಪೂರ್ವ ನೃ
ವಾಲರಿಂಗಿಲ್ಲದ ಮನೋರಥ
ವಾಳಿಗೊಂಡುದಲ್ವಿ ನಿಜಾಂತರ್ಮನವನಿದನೆಂದ

೨೩

ಕರೆಸಿದೆನು ಬಪ್ಪಂಗಿಶೇರದು
ಸುರಪನೋಲಗದಿರವು ಗಡ ಮುನಿ
ವರನ ನುಡಿ ದಿಟ ರಾಜಸೂಯಾಧ್ವರವ ಮಾಡಿದರೆ
ದೊರಕುವುದುಗಡ ಮಾಡಲಂಗೀ
ಕರೆಸಿದೆನು ಸಂಕಲ್ಪ ನಿವೃತ್ತಿ
ಕರುಣಿಸಿದಡಹುದೆನುತ ತಲೆವಾಗಿದನು ಹರಿಪದಕೆ

೨೪

ಆವುದರಿದೆಲೆ ಕೃಷ್ಣ ನಿಜನದ
ಸೇವಕರಿಗಿದು ಘನವೆ ನೋಡಲಿ
ದೇವದಾನವ ಮಾನವರು ನಿನ್ನವನ ನಾಹನವ
ದೇವ ಕರುಣಿಸಬೇಹುದೆನುತಾ
ಭೂವರನು ತಲೆವಾಗುತಿರೆ ರಾ
ಜೀವನಾಭನು ನಗುತ ನೆಗಹಿದನವನಿಪನ ತಿರವ

೨೫

ಏನರಿದು ನಿನಗರಸ ನಿನ್ನಾ
 ಧೀನದಲಿ ತಾನಿರಲು ಕಳುಹು ನಿ
 ಜಾನುಜರನೆಲ್ಲರನು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಬೇಗದಲಿ
 ಅನಲಿಪಿವುದು ನಯಗುಣದ ಸಂ
 ಧಾನವುಳ್ಳರೆ ಧನವನವರ
 ಸ್ಥಾನಮಾನ್ಯವನುಳಹಿ ಕೊಂಬುದು ನೀತಿನಮಗೆಂದ ೨೬

ಎನೆ ಹಸಾದವೆನುತ್ತ ಕರೆಸಿದ
 ನನುಜರನು ಸಹದೇವ ಸೃಂಜಯ
 ರನು ಸರಾಗದಲಟ್ಟಿದನು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶಾವರಕೆ
 ವಿನುತ ನಕುಲನ ಪಡುವದೆಸೆಗೆ
 ಜುಫನನುತ್ತರದೆಸೆಗೆ ಭೀಮನ
 ನನಿಮಿಷೇಂದ್ರನ ದೆಸೆಗೆ ಕೇಕಯ ಮಾದ್ರಿಯರು ಸಹಿತ ೨೭

ಗೆಲಿದು ದಿಕ್ಚಕ್ರವನು ತೋಪಿದ
 ರಲಘುಧನವನು ನೃಪತಿಗಂದಾ
 ಯ್ತಳಲು ಮಗಧನೃಪಾಲನನು ಗೆಲಲಪಿಯದವನಿಪಗೆ
 ಬಳಿಕ ಕೃಷ್ಣಾಜುಫನ ವೃಕೋದರ
 ರೊಳಗುಮಾಡಿ ಧರಾಮರಾಂಗದ
 ಬಳಕೆಯಲಿ ಬೇಡಿದರು ರಣವನು ಕಾದಿದನು ಭೀಮ ೨೮

ಕೊಂದನವನನು ಭೀಮನಾಗೋ
 ವಿಂದನಂಘ್ರಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಯ ಬಲ
 ದಿಂದ ತೋಪಿದ ಸಂಜ್ಞೆಯಲಿ ಸಹದೇವನನು ನೃಪನ
 ನಂದನನಲ್ಲಿರಿಸಿ ಭೂಪರ
 ವೃಂದದಾಯಾಸವನು ನೋಡಲು
 ಮಂದಿರವನಸುರಾರಿ ಜೊಕ್ಕನು ಮಗಧ ಭೂಮಿಪನ ೨೯

ಬಾಡಿದುತ್ಪಲವನದೆಡೆಗೆ ಶಶಿ
ಮೂಡಿಬಂದಂತಾಯ್ತು ಸೆಜಿನನೆ
ಕೂಡೆ ಮಂಗಳವಾಯ್ತು ನಿರ್ಬಂಧನದ ಸಂಕ್ಷೇಪ
ಓಡಿದುದು ನೃವರಿಗೆ ತನುಬಲ
ಮೂಡಿದುದು ಬಡನದಿಗಳೆಂಗಾ
ಷಾಢಕಾಲದ ವೃಷ್ಟಿ ಪುಷ್ಟಿಯನೀವ ತೆಜಿನಾಯ್ತು

೩೦

ಧನ್ಯರಾದೆವು ಕೃಷ್ಣ ಬಹಳ ಕೃ
ಪಾರ್ಣವನೆ ನಿನ್ನೀ ಸುರಾವಳಿ
ದುರ್ನೀಕ್ಷ್ಯವೆನಿವ್ವ ಚರಣಾಂಭೋಜವನು ಕಂಡು
ಮಾನ್ಯನೆಮಗೀಮಗಧನ್ಯಪತಿ ದು
ರನ್ವಯವೆನಿಸ್ಪೀ ಭವತ್ಪದ
ಸನ್ನಿಧಿಯ ತೋಷಿಸಿದನೆಂದರು ನೃವರು ಕೈಮುಗಿದು

೩೧

ಎಂದು ನಿಜ ಚರಣಾರವಿಂದ
ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ಮೈಯಿಕ್ಕಿ ಭೂಪರ
ವೃಂದ ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು ಜಯರವ ಸಂಸ್ತವಂಗಳಲಿ
ಮಂದಹಾಸದಲಿಬರನು ಗೋ
ವಿಂದನಾಮಾಗಧ ನೃಪಾಲನ
ನಂದನಗೆ ನೇಮಿಸಿದನು ವಚರಿಸೆಂದು ಭೂಮಿವರ

೩೨

ಒಡಲು ತಾನೆಲ್ಲಿದ್ದ ಡೇನಿದು
ಜಡವೆಲಾ ಮನದೊಳಗೆ ತನ್ನನು
ಬಿಡದೆ ಭಾವಿಸುತಿಹುದು ಕೀರ್ತಿಸುತೆನ್ನ ಗುಣಗಣವ
ಒಡನಿಹೆನು ತಾನವರಿಗೆನುತು
ಗ್ಗಡದ ಕಾರುಣ್ಯದಲಿ ತಾ ಕಿಱಿ
ದೆಡೆಯ ಕಳುಹಿ ಕೃಪಾಜಲಧಿ ಮರಳಿದನು ನೃಪಕುಲವ

೩೩

ಬಳಿಕ ಮಾಗಧರಾಜ್ಯವನು ಕೈ
ಕೊಳಿಸಿ ಸಹದೇವಂಗೆ ವಟ್ಟವ
ನೊಲಿದು ಫಲುಗುಣಸಹಿತ ಶಕ್ರವ್ರಸ್ಥವುರವರಕೆ
ನಳಿನಸಾಭನು ಬರುತ ಶಂಖವ
ಮೊಳಗಿಸಿದನಾ ಧರ್ಮನಂದನ
ನಳಲನಾಟಿಸುವಂತೆ ಭುವನಾವಳಿಗಳೆಲ್ಲಿಯೆ

೩೪

ಕೇಳಿ ಶಂಖಧ್ವನಿಯನವನೀ
ವಾಲಮುಖ್ಯರು ಮಗಧವೃದ್ಧೀ
ವಾಲನವಸಾನವನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು ಮನದೊಳಗೆ
ತೊಳಿದುದು ತನುಪುಳಕ ಸನ್ಮತ
ದೇಳಿಗೆಯಲೈತಂದು ತನ್ನಯ
ಕಾಲಿಗೆಗಿಡದಪ್ಪಿದನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಾನುಜರ

೩೫

ಅವನಿವತಿಗಜುಹಿದರು ಬಹಳಾ
ಹವದ ಹದನನು ಕೇಳುತಿದ್ದನು
ನವರಸಾವೃತಪುಳಕಪೂರದಲರಸನಡಿಗಡಿಗೆ
ವಿವರಿಸುವಡರಿದಾಯ್ತು ನೃಪನು
ತ್ಸವದ ಭಾರಣೆ ನುಡಿಗಳಡಗಿದ
ವವಿರಳಾಶ್ರುನಿರುದ್ಧಕಂಠದಲರಸಕೇಳೆಂದ

೩೬

ಋತ್ವಿಜರು ಯಜ್ಞಾಂಗ ಭೂಮಿಯ
ನುತ್ತರಿಸೆವ ಸುವರ್ಣಹಲದಲಿ
ವಿಸ್ತರಿಸಿ ವೈದಿಕವಿಧಾನದಲಿಗ್ನಿಹೋತ್ರವನು
ಉತ್ತಮಾಧ್ವರ ದೀಕ್ಷೆಯನು ಕೈ
ವರ್ತಿಸಿದರವನಿಪಗೆ ಸುರರಿಗೆ
ತುತ್ತನೀಡಿದರನಲಮುಖದಲಿ ಮಂತ್ರಕೋವಿದರು

೩೭

ಅರಸಕೇಳಾರಾಜಸೂಯಾ
 ಧ್ವರದ ವಿನಿಯೋಗವನು ವಾಂಡವ
 ಧರಣಿವಾಲರು ಮಾಳ್ಪ ಪರಿವರಿಯಾವಿಧಾನವನು
 ವರ ವಿಭೂಷಣ ಗಂಧ ದಿವ್ಯಾಂ
 ಬರವನೀವಧಿಕಾರ ದ್ವಪದನ
 ದುರುಮಹಾಸನದೊಡೆತನವದಾ ಭೀಮಸೇನನದು

೩೮

ಕನಕ ಗೃಹದಧ್ಯಕ್ಷ ದುರ್ಯೋ
 ಧನಗೆ ಸಭ್ಯರಪೂಜೆ ಸಹದೇ
 ವನದು ಬಹಳದ್ರವ್ಯಸಾಧನಕರ್ಮ ನಕುಲನದು
 ಮುನಿವರರ ಶುಶ್ರುಷೆಯಿರವ
 ಜುಫನಗೆ ವಿವ್ರವರಾಂಘ್ರಿಯವನೇ
 ಚನದ ಕೆಲಸಕೆ ಕೃಷ್ಣನಾದನು ಭೂವಕೇಳಿಂದ

೩೯

ಆವಿಬುಧ ವರಮುನಿಸದಸ್ಯ ಜ
 ನಾವಳಿಯನುಚಿತೋಕ್ತಿಯಲಿ ನಂ
 ಭಾವಿಸಿದನುರು ಕನಕ ವಸನಾಭರಣ ನಿಕರದಲಿ
 ಭೂವರನ ಬಹಳಾಧ್ವರಾಂಗಕೆ
 ಜೀವಭೂತನು ಕೃಷ್ಣನೆನಲಿ
 ನ್ನಾವುದರಿವೆನುತಿದುರ್ದದಖಿಳಾಮರ ಮುನಿಸ್ತೋಮ

೪೦

ಆ ಮಹಾಸಭೆಯೊಳಗೆ ವಾಂಡವ
 ಭೂಮಿಪತಿ ಕೊಡಲಗ್ರಪೂಜೆಯ
 ನಾಮಹಾವರಮುನಿ ನೃಪಾಲರೊಳಾರು ಯೋಗ್ಯರೆನೆ
 ಶ್ರೀಮನೋರಮ ಕೃಷ್ಣನಮರ
 ಸ್ತೋಮವಂದಿತನಿರಲು ಭುವನ
 ಸ್ತೋಮದಲಿ ಬೇಜಾರೆನುತ ಸಾಜಿದನು ಸಹದೇವ

೪೧

ಅಹುದಲೈ ಸಹದೇವ ಯೆನುತಾ
 ಬಹಳ ಸುರವರ ನೃಪನಿವಹ ಸ
 ನಿಹಿತ ಬಹಳಾಸ್ಥಾನಜನಕೊಂಡಾಡಿದರು ಬಿಡದೆ
 ವಿಹಿತ ಸತ್ಕಾರದಲಿ ಕೃಷ್ಣನ
 ಮಹಿತ ಚರಣವ ತೊಳೆದು ಪಾಂಡವ
 ಮಹಿವನಿತ್ತನು ಪೂಜೆಯನು ನಿತ್ಯಾತ್ಮನಂಘ್ರಿಯಲಿ

೪೨

ಭದ್ರಮುಖ ವಿಭವದಲಿ ಭುವನ ಚ
 ತುರ್ದಶದ ಜನ ದಣಿದುಡೊಲಿದು ಜ
 ನಾರ್ದನಗೆ ಕೊಡಲಗ್ರಪೂಜೆಯನದನುಕಾಣುತ್ತ
 ಎದ್ದನಾಶಿಶುವಾಲನೇಷಿದ
 ಗದ್ದುಗೆಯನೊಡೆಹೊಯ್ದು ಮೀಸೆಯ
 ತಿದ್ದಿ ನಿಂದನು ನುಡಿದನಾ ಸಭೆಯೊಳಗೆ ಕೈನಗಹಿ

೪೩

ಕೇಳಿದಿರೆ ನೆರೆದಖಿಳ ಪೃಥ್ವೀ
 ಪಾಲರೀ ಸಹದೇವನಾಡಿದ
 ಬಾಲಭಾಷಿತವನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೃಪನ ದುಷ್ಕೃತವ
 ಆಲಿಸಿದಿರೈ ವರಮುಖಕೆ ಗೋ
 ಪಾಲನಾದನು ಪೂಜ್ಯನಿದಕನು
 ಕೂಲರಾದಿರಿ ನೀವೆನುತ ನಿಂದಿಸಿದನಾ ಚೈದ್ಯ

೪೪

ಈ ಋಷಿಗಳೀ ವಿಪ್ರವರರೀ
 ಭೂರಮಣರೀ ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾ
 ಪಾರದರ್ಶಿಗಳೀ ಸಮಾಗತ ಲೋಕಪಾಲಕರು
 ಸಾರತರ ಸಂಯಮ ತಪೋವ್ರತ
 ಧಾರಿಗಳು ನೆರೆದಿರಲು ಗೋಪೀ
 ಜಾರನಲಿ ವಂದ್ಯಾಭಿಮಾನವೆ ಶಿವಶಿವಾಯೆಂದ

೪೫

ಹೀನಕುಲಸಂಜಾತನಾಶ್ರಮ
ಹೀನನಮಳಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮವಿ
ಹೀನನಿಹವರಲೋಕಗತಿಮತಿಹೀನ ಗುಣಹೀನ
ಹೀನನಾಚಾರದಲಿ ಸುಕೃತ ವಿ
ಹೀನನುರುತರ ಬಾಹುಸತ್ತ್ವ ವಿ
ಹೀನಗೇನೆಂದಿತ್ತಿರಗ್ರಾ ವರ್ಣವನಕಟಿಂದ

೪೬

ಎನುತಿರಲು ಶಿವಶಿವಯೆನುತ ಚೈ
ದ್ಯನನು ಬೈವುತ ನೆರೆದ ಸುರಮುನಿ
ಜನವಿರಲು ಮೋನದಲಿ ಕೈಯಲಿ ಮುಚ್ಚಿಕಿವಿಗಳನು
ತನತನಗೆ ಗುಜಗುಜಿಸಿ ಸಭೆಯಲಿ
ಕನಲಿದಾ ಸಹದೇವನೆದ್ದನು
ದನುಜಹರನಾಕ್ಷೇಪವನು ಕೇಳುತ್ತ ಕಡುಮಳಿದು

೪೭

ಏನೆಲವೋದುಷ್ಟ ಗರ್ವಿತ
ಶ್ವಾನ ಬಗುಳುವೆ ಕೃಷ್ಣನತುಳ ಮ
ಹಾನುಭಾವನನಿವಡಾರೊಳಗಾರು ನೀನಿದಕೆ
ಜ್ಞಾನ ಸಂಯಮ ವರತವೋನು
ಷ್ಠಾನವಂತರಿಗರಿದು ಮಾಯಾ
ಮಾನಿನಿಯ ಮೈಬಳಿಯ ಮತಿಗಿದು ಗಮ್ಯವೆಂತೆಂದ

೪೮

ಒಲಿದುನೋಡಿದಡಬುಜಜಾಂಡಾ
ವಳಿಗಳುದಿಸುವವಾವನಲಿ ಮಗು
ಳಲಿಸಿದಡೆ ಸಂಹಾರವಾವನ ಹುಬ್ಬಿನಾಟದಲಿ
ಸಲೆಜಗವಶಾಸಿಸುವ ನಿಗಮಾ
ವಳಿಗಳಾರ ಶ್ವಾಸದಿಂದ
ಜ್ವಲಿಸಿದುವು ನೀನಾರು ಕೃಷ್ಣನನಿವಡಕಟಿಂದ

೪೯

ಹುರುಡಿಸುವಡೆಲೆ ಹಾಹೆನಿನ್ನು
 ತ್ತರವನಱಿಯೆ ವೃಧಾಭಿಯೋಗ
 ಜ್ವರಗೃಹೀತನಲಾ ವಿವೇಕದಮಾತು ನಿನಗೇಕೆ
 ಬೆರಟೆ ಜಗವನು ಕೊಲುವ ಕಾವನ
 ಚರಣರಜದಲಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮುರ
 ಹರನನಾರಿಂದೆಲವೊ ಬಗುಳುವೆ ವಾಪಿಸಿನೆಂದ

೫೦

ಅಱಿವರೇ ಮುನಿವರರು ಸುರವರ
 ರಱಿಯರೀ ಕಮಲಜಭವಾದಿಗ
 ಳಱಿಯರೀ ರಾಜರ್ಷಿ ದೇವಋಷಿ ವ್ರವರಂವರು
 ಅಱಿತೆ ನೀನೀ ಕೃಷ್ಣನಲಿ ಜಗ
 ದುಱುವದೈವದಲಕಟೆ ಭಾರಿಯ
 ಕೊರತೆಯನು ಶಿಶುವಾಲ ನೀ ಸರ್ವಜ್ಞನಹೆಯೆಂದ

೫೧

ಕೇಳುತಿದ್ದು ದು ಸಕಲ ಯಾದವ
 ಜಾಲವಾ ವಾಂಡವರು ವರಭೂ
 ವಾಲತತಿ ಹಲ್ಲಣಿಸಿದುವು ಹಯರಥಗಜವ್ರಾತ
 ಸೀಳು ಶಿಶುವಾಲಕನ ಬಗುಳುವ
 ನಾಲಗೆಯನಕಟಕಟೆ ನಿಂದೆಯ
 ಕೇಳುವರೆ ಹರಹರ ಮಹಾಪಾತಕವನಿದನೆಂದು

೫೨

ಬಗುಳುವುದು ಮತ್ಸರದನಾಯದು
 ಬಗುಳುವದೆ ಕಲಿಸಿಂಗ ಕರುಣಾ
 ಳುಗಳ ದೇವನು ಕೇಳುತಿದ್ದನು ಖಳದುರುಕ್ತಿಗಳ
 ಬಗೆವನೇ ಸರ್ವಾತ್ಮಕನು ಮೈ
 ದೆಗೆಯದಾತ್ಮರಾಮ ವರಯೋ
 ಗಿಗಳ ಕುಲದಧಿದೈವವಿದ್ದನು ಬಿಗಿದಮೋನದಲಿ

೫೩

ಕೆರಳಿದರು ವಾಂಡವರು ಸೃಂಜಯ
 ರುವಣಿಸಿದರು ಯಾದವರಬಲ
 ಏರದೆ ಮೋಹರಿಸಿದುದು ಕೇಕಯ ಭೂಮಿವಾಲಕರು
 ಬರನೆಳೆದರಾಯುಧನ ಘನನಾ
 ಗರದವೊಲು ಗರ್ಜಿಸುವ ಸುಭಟರ
 ಕರಿತುರಗ ನಿಕರದಲಿ ಸಂಕುಲವಾಯ್ತು ನಿಮಿಸದಲಿ

೫೪

ಇರಲು ಕಾಣುತ ವರಬಲದ ಮೋ
 ಹರದ ಸನ್ನಾಹವನು ತಾ ಸಂ
 ಗರಕೆ ಕೊಂಡನು ಹರಿಗೆ ಕಡಿತಲೆಗಳನು ಶಿಶುಪಾಲ
 ಉರುಳಿಗಡಿದನು ವೈನತೀಯನ
 ಧುರಕೆ ಕದ್ದುಕುಮಾರಕರು ಮೋ
 ಹರಿಸಿತೇ ತವ್ವೇನಿನುತ ಕೆಲಬಲವನೀಕ್ಷಿಸುತ

೫೫

ಏಳಲಿದ್ದರು ಜೈದ್ಯನೊಡನೆ ನೃ
 ವಾಲಕರು ಕೆಲರೊಂದೆನೆಗೆ ಭೂ
 ವಾಲಕರು ಕೆಲರಿದ್ದರು ಭವವಿರೋಧ ಭೀತಿಯಲಿ
 ಕಾಳಗದ ಕಲಿಮನದ ಸುಭಟರ
 ಜಾಲವನು ನಿಲಿಸುತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ಲೋಲನೆದ್ದನು ತುಡುಕಿ ತೀವ್ರಪಾಹಾಸುದರ್ಶನವ

೫೬

ಸಿಡಿಲವೋಲುವವನಿವ ಖಳನನು
 ಕೆಡೆಯೆನುತ ಮುರವೈರಿ ಚಕ್ರದ
 ಲಿಡಲು ಬಿದ್ದುದು ತಲೆ ಧರಿತ್ರಿಗೆ ಸುರರುಘೇಯನಲು
 ಎಡಬಲದ ಧರಣೀಶ್ವರರು ಮೊ
 ಗ್ಗೊಡದು ಜೀವವಿನಾಶ ಭಯದಲಿ
 ಮೊಡಗೂಡೆ ಬಳಿಕಾತನಾತ್ಮಜ್ಯೋತಿ ಕೃಷ್ಣನಲಿ

೫೭

ಅಂಜದಿರಿ ನೈವರೆನುತಭಯ ಕರ
 ಕಂಜನನು ನೆಗಹಿದನು ನತವವಿ
 ಪಂಜರನು ಮುರವೈರಿ ಸಂತಪಿಸಿದನು ಪರಿಜನನ
 ರಂಜಿಸಿದುದಾಸ್ಥಾನ ಭೀತಿಯ
 ಮಂಜು ಹರೆದುದು ಮತ್ತೆ ಭೂಪರ
 ಪುಂಜವೆಸೆದುದು ವಿಸ್ತೃ ಋಷಿ ದೇವರ್ಷಿ ಜನಸಹಿತ

೫೮

ಸಭೆಯ ಪೂಜಿಸಿದನು ಮಹೀಪತಿ
 ವಿಭವದಲಿ ಸಂತುಷ್ಟಿ ಪಡೆದುದು
 ತ್ರಿಭುವನದಜನವನನಿನನ ಸನ್ಮಾನದಾನದಲಿ
 ಪ್ರಭುತನವನೇನೆಂಬಿನಾ ಕೌ
 ಸ್ತುಭಧರನ ದಾಸರಿಗೆ ಸಲೆ ದು
 ಲ್ಪಭವದಾವುದು ಚಿತ್ರನಾಯ್ತುಧ್ವರ ಮಹಾವಿಭವ

೫೯

೧೪

ಪಾರ್ಥ ಸಾರಥಿ

ಅರಸಕೇಳುತ್ತರಿಸಿ ನಾಂಡವ
 ಧರಣೀಪರು ವನವಾಸವನು ನೆರೆ
 ದಿರಲುಪವ್ಲಾವ್ಯದಲಿ ತದ್ಗತಾಮಹೋತ್ಸವನ
 ಧುರದಲಾ ಕೌರವನ ಸೇನೆಯ
 ನೊರಸಿ ಗೋಗ್ರಹಣದಲಿ ಶೌರ್ಯವ
 ಮೆಲೆದ ಸಾಹಸಶಕ್ತಿಯನು ಕೇಳಿದನು ಮುರವೈರಿ

೧

ಏನನೆಂಬೆನು ಕೇಳುತವೆ ಸು
ಮ್ಮಾನತಳಿತುದು ಸಕಲ ಯಾದವ
ನೇನೆಯಲಿ ಕೃತವರ್ಮ ಸಾತ್ಯಕೃಷ್ಣವಾದಿಗಳು
ಆನುಕೂಲ್ಯದಲಾ ಸುಭದ್ರಾ
ಸೂನುಗದಸಾರಣರು ಸಹಿತಾ
ದಾನವಾಂತಕನೊಸಗೆ ಮಿಗೆ ನಿಜಪುರವ ಹೊಜವಂಟ

೨

ಗಹಗಹಿಸ ಭೇರಿಗಳ ಬಿರುದಿನ
ಕಹಳೆಗಳ ಕಳಕಳದ ವಾದ್ಯದ
ಬಹುಳತೆಯ ಗಜವಾಜಿರಧ ನಿಸ್ವನದ ನಿಷ್ಕುರದ
ರಹಿಮಿಗಲು ರಾಜೀವನಾಭನು
ಬಹಳ ಸಂತೋಷದಲಿ ವಾಂಡವ
ಮಹಿಮನನು ಕಂಡುಚಿತದಲಿ ಸಂಭಾವಿಸಿದನೊಲಿದು

೩

ಅವನಿಪತಿ ಕೇಳಸುರರಿಪು ವಾಂ
ಡವರು ಕೌರವರೊಳಗೆ ಸಂಧಾ
ನವನು ಮಾಡಲು ಬಳಿಕ ಬಿಜಯಂಗೈಯಲಾ ಖಳರು
ಹವಣನಱಿಯದೆ ಕೃಷ್ಣನನು ಕೌ
ರವರು ಕಟ್ಟಲು ಬಗೆದರಂತಕ ಭ
ವನವನು ಹೊಗಲರ್ಧಿಯಲಿ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳು

೪

ಕಟ್ಟಬಂದನಿಬರಿಗೆ ದನುಜಘ
ರಟ್ಟನಗಣಿತರೂಪವನು ತತು
ದೃಷ್ಟಿ ಗೋಚರವೆನಲು ತೋಱಿಸಿ ಭೀತಿಯನು ಬಡಿಸಿ
ಕೆಟ್ಟರಕಟಕಟಿನುತ ವಾಂಡವ
ಸೃಷ್ಟಿಸಾಲರ ಹೊರೆಗೆ ಬಳಿಕಾ
ದುಷ್ಟರಿಂದುದನೆಂದನಸುರಾರಾತಿ ನಡಿತಂದು

೫

ನೆರೆದುದಗಣಿತ ರಾಯದಳ ವಿ
ಬ್ಬರಿಗೆ ಯೇಳಕ್ಕೋಹಿಣೀ ಬಲ
ವೆರಸಿ ದ್ರುಪದವಿರಾಟ ಮುಖ್ಯಸಹಾಯ ಭೂವರಲಿ
ಧರಣಿಪತಿ ಧರ್ಮಜನು ತಮ್ಮಂ
ದಿರು ಸಹಿತ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಂ
ಬರುಹನಾಭನನಾಹವಕೆ ವಿಶಸನಕೆ ನಡಿತಂದ

೬

ಆ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲಿ ನೆರೆದುದ
ನೇಕ ದೇಶಾಧೀಶ್ವರರು ಕುಂ
ತೀ ಕುಮಾರರ ಕೌರವರ ಸಂಗರಕೆ ನೆರೆವಾಗಿ
ತೀಕಿದವು ದಿಗಿಭಂಗಳವನಿಗೆ
ನೂಕಿದವು ಕಡಲೇಳು ದೆಸೆಗಳ
ನೌಕಿದವು ಕೆಂದೂಳಿ ಚಾತುರ್ಬಲದ ವದಹತಿಗೆ

೭

ಕ್ಷಿತಿಪಕೇಳುಭಯದಲಿ ನೇನಾ
ಪತಿ ಸುಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ಮ ಗಂಗಾ
ಸುತರೆನಲು ಸನ್ನದ್ಧ ವಾಯ್ತಾ ವ್ಯೂಹವೆಡಕಲಿ
ಧೃತಕವಚ ಕಾರ್ಮುಕ ಶರೌಘೋ
ಧೃತನೆನಿಸಿ ಕಲಿವಾರ್ಥನಮಳಾ
ಚ್ಯುತನ ವದದಲಿ ನಮಿಸಿನಿಂದನು ವರರಥಾಗ್ರದಲಿ

೮

ಪಿತೃ ಸುತ ಪ್ರಿಯಬಂಧು ಗುರು ಸಂ
ತತಿ ಸಹೋದರ ವರ್ಗವನು ಕಾ
ಣುತ ಕರಾಗ್ರದ ಧನುವನೊಯ್ಯನೆನಿಲಿಸಿ ರಥದೊಳಗೆ
ಮತಿಮುರಿದು ಕಲಿವಾರ್ಥ ನರಕ
ಸ್ಥಿತಿಯಹುದು ತನಗೆನುತ ಶೋಕಾ
ಸ್ವಿತನೆನಿಸಲಾತನನು ಮುರಹರನೊಲಿದು ಬೋಧಿಸಿದ

೯

ತಿಳಿಯಲಿರದಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವ
ನೊಲಿದು ತೋಱಿಸಿ ಶೋಕಮೋಹವ
ಕಳೆದು ಕಾರುಣ್ಯದಲಿ ತತ್ವವಧೋವದೇಶವನು
ತಿಳುಹಿದನು ಬಳಿಕಿಂದ್ರನಂದನ
ನಲಘು ಸಮರೋದ್ಯೋಗ ಮುಖದಲಿ
ಮೊಳಗಿಸುತ ಗಾಂಡೀವಕೊಂಡನು ಸೆಳೆದುಮಾರ್ಗಣವ ೧೦

ಎಱಡುಬಲ ಹಳಚುವುದನಾ ಹಲ
ಧರನು ಕಾಣುತ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ
ತೆರಳಿದನು ನೆಱಕೆನೋಡಲಾಱದೆ ಬಾಂಧವರ ವಧೆಯ
ಧುರಕೆ ನಿಂದನು ಭೀಷ್ಮನವನಿಯ
ಕೊರಳಭಾರವನಿಳುಹಿ ದಿನಹ
ತ್ತಱಲಿ ಹಾಸಿನಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿದನು ಶರಾವಳಿಯ ೧೧

ದಳವತಿಯಮಾಡಿದನು ಕುರುಪತಿ
ಬಳಿಕ ಭಾರದ್ವಾಜನನು ಕೊಳು
ಗುಳದ ಕೋಳಾಹಳವನದನೇನೆಂಬೆನದ್ಭುತವ
ಅಳಿದನದಱಿಕೊಳು ನಿನ್ನ ಪಿತನತಿ
ಬಲನೆನಿಸುವಭಿಮನ್ಯು ಫಲುಗುಣ
ಗಳಲುಮಿಗಲಧಿಕಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ ಮಾಡಿದನು ಮುನಿದು ೧೨

ನಾಳೆಕೊಲುವೆನು ಸಾವೆನಲ್ಲದ
ಡೇಳಿಡಿಟವೇ ತನ್ನ ಬಸುಱಲಿ
ಬಾಳನುಡಿದ ಜಯದ್ರಧನನೆಂಬೊಂದು ಭಾಷೆಯನು
ಕೇಳುತಸುರಾರಾತಿ ನುಡಿಯನು
ಪಾಲಿಸಲು ಕಾಣಿಸಿದನಿರುಳಾ
ಶೂಲವಾಣಿಯನಱುಹಿಸಿದನಸ್ತದನಕೀಲಕವ ೧೩

ಬಳಿಕ ಮುಖದಿನ ಸಕಲ ಸುಭಟೆ
 ಪ್ರಳಯವಾದುದು ಸಮರ ಕುರುಬಲ
 ವಳಿದುದದಜ್ಜಿಗಳಗೇನನೆಂಬೆನು ಪಾರ್ಥನುರವಣೆಯ
 ಬಲುಭುಜರು ಮಗ್ಗಿದರು ಪಾರ್ಥ
 ನಳನ ಬಾಣಜ್ವಾಲೆಯಲಿ ನೃಪ
 ಕುಲ ಕುಮಾರರು ಸೂಜಿಗೊಂಡರು ಸುರವಧೂಜನವ ೧೪

ಬಾಣಧಾರೆಯಲಿ ಒಡನಹಿತ
 ಕ್ಷೋಣಿವಾಲನ ಶಿರವನಮರ
 ಶ್ರೀಣಿಯುಘೆಯೆನಲಸ್ತಮಯಸಮಯದಲಿ ಭಾಸ್ಕರನ
 ದ್ರೋಣನೈದುದಿನಕ್ಕೆ ವಿಗತ
 ಪ್ರಾಣನಾದನು ಬಳಿಕ ಸಮರ
 ಕ್ಷೋಣಿಗಧಿಪತಿಯಾಗಿ ನಿಂದನು ಕರ್ಣನುರವಣಿಸಿ ೧೫

ಎಜಡನೆಯ ದಿವಸದಲಿ ಕರ್ಣನ
 ಹಲವ ಕಂಡನು ವಾರ್ಧ ಶಲ್ಯನ
 ಶಿರಕೆ ತೊಟ್ಟನು ಧರ್ಮನಂದನನರ್ಥದಿವಸದಲಿ
 ಕುರುನೃಪಾಲ ವೃಕೋದರರ ದು
 ಧರ ಗದಾಘಾತದಲಿ ಹಿಂಗಿದು
 ದರೆದಿವಸವನಗಡಿಸಿ ಬಿದ್ದನು ಕೌರವನುಧರೆಗೆ ೧೬

ಉಳಿದರವಜಲಿ ಮೂವರೇ ಗುರು
 ಕುಲಜ ಕೃಪಕೃತವರ್ಮರೆಂಬವ
 ರುಳಿದರಿವಜಲಿ ವಾಂಡವರು ಸಾತ್ಯಕಿ ಯುಯುತ್ಸುಗಳು
 ನಿಲಿಸಿ ಧರ್ಮಜನನು ಮಹಾನ್ಯವ
 ಕುಲದ ಪೀಳಿಗೆಯಾಸನದೆ ಕೈ
 ಗೊಳಿಸಿದನು ರಾಜ್ಯವನು ಸಂತವಿಸಿದನು ಬಾಂಧವರ ೧೭

ಬಳಿಕ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಕರುಣಾ
ಜಲಧಿ ವಾಂಡುಕುಮಾರರನು ಕಂ
ಗಲಲೋಗುವ ಕಾಂತೆಯರ ನಯನಜಲಂಗಳನು ತೊಡೆದು
ನಿಲಿಸಿ ನಿಗಮ ಸಹಸ್ರಗೀತಾ
ಮಳಚರಿತ್ರನು ಬಂದನುತ್ಸವ
ದೊಳಗೆ ಮೊಳಗುವ ವಾದ್ಯರವದಲಿ ದ್ವಾರಕಾಪುರಕೆ

೧೮

೧೫

ಕುಚೇಲನ ಭಾಗ್ಯ

ಅಸಜ್ಜಗಿದುದಂತರಂಗದ
ಬೇಸಜಪಗತನಾಯ್ತು ಕೃಷ್ಣಕ
ಧಾಸುಧಾಸಾಗರ ಸಮಗ್ರಜಲಾವಗಾಹದಲಿ
ದಾಸನಾನೆಲೆ ಮುನಿವ ನಿಮ್ಮಡಿ
ವಾಸುದೇವನ ದಿವ್ಯ ಗುಣ ಪೀ
ಯೂಷಪಾನಾಂತರದ ಲೋಭಿಗೆ ಕರುಣಿಸುವುದೆಂದ

೧

ಆದಡವಧರಿಸರಸ ಪಾವನ
ವಾದ ಕಥೆಯನು ಧರೆಯಲಚ್ಯುತ
ವಾದಕಮಲಪರಾಗಭಕ್ತನು ವರಮಸುಖಿಯೆನಿಸಿ
ಮೇದಿನೀಸುರನೊಬ್ಬನೆಸೆದನು
ವೇದವಿತ್ತಮನಾತ್ಮ ವಿದ್ಯಾ
ಸಾಧಿತೇಂದ್ರಿಯವೃತ್ತಿ ವಿಭ್ರಮನಖಿಳ ಗುಣನಿಳಯ

೨

ಜಜ್ಞಿಡು ದೇಹಪ್ರಾಣಕರಣೋ
 ತ್ತರದ ಧರ್ಮವನಾತ್ಮ ವಿದ್ಯಾ
 ಪರಿಣತಿಯನಭಿಭವಿಸಿದನು ತೃಷ್ಣಾಮನೋವ್ಯಥೆಯ
 ದೊರಕಿದುದನೇ ಕೊಂಡು ವರಮೇ
 ಶ್ವರನ ಮೇಲೆ ಸಮಸ್ತ ಭಾರವ
 ನಿರಿಸಿ ರಂಜಿಸುತಿದರ್ಶನಸೇವ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಲಿ

೩

ವನಿತೆಯೊಬ್ಬಳವಂಗೆ ನಿಷ್ಕಿಂ
 ಚನಗೆ ವಾತಿವ್ರತ್ಯ ವರಗುಣ
 ವನಧಿ ಜೀರ್ಣಾಂಬರೆ ಕೃಶಾಂಗಿ ಸುಖೀಲಿ ಶುಭಚರಿತೆ
 ಘನತರಕ್ಷುತ್ ಕ್ಷಾಮೆ ತೃಷ್ಣಾ
 ಜನಿತ ಮತವೃಧುಗಾತ್ರೆಯೆಂಬಳು
 ಮನದ ಸಂಕಲ್ಪದಲಿ ಮಾನಿನಿ ತನ್ನ ಪತಿಯೊಡನೆ

೪

ಏತಕಿದು ನಮಗೀ ದರಿದ್ರತೆ
 ಭೂತಳದಲಿಖಿಲಾತ್ಮಕನು ಸಾ
 ಕ್ಷಾತ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತನೇ ಕೃಷ್ಣಾಭಿಧಾನದಲಿ
 ಜಾತನಾಗಿರಲಿಖಿಳಭುವನ
 ಖ್ಯಾತವಿದುತಾ ನಿನಗೆ ಸಖ ಕಂ
 ಡಾತನನು ಬೇಡುವುದು ಹೋಗಿಂಗಳು ಸರೋಜಮುಖಿ

೫

ಮಜ್ಜಿಡು ಮೇಣಜುದೊಮ್ಮೆ ನೆನೆದಡೆ
 ನರರಿಗೀವನು ತನ್ನನಕಟಾ
 ಕರುಣಿಸನೆ ನಮಗಿಂದು ಧನವನು ಧನವಿಹೀನರಿಗೆ
 ದುರಿತಭಯ ಭಗ್ನರಿಗೆ ದುಃಖಾ
 ತುರರಿಗಬಲರಿಗಶರಣರಿಗಾ
 ತರರಿಗೆ ಪರಮಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಾಯೆಂದಳಬುಜಾಕ್ಷಿ

೬

ಎಂದು ವತಿಯನು ದಿನದಿನದಲಾ
ಇಂದುಮುಖಿ ಕಡುಹಸಿವುತ್ಪನ್ನೆಯಲಿ
ಬೆಂದುಮಾಣದೆ ಕಾಡಿಯಂಡಲೆವುತ್ತಲಿರಲದನು
ಮಂದಹಾಸದಲಾದ್ವಿಜೋತ್ತಮ
ನಂದು ತನ್ನಯ ಮನದೊಳಗೆ ನಾ
ನಂದದಲಿ ಕೇಳುತ್ತ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು ಗಮನವನು

೭

ಪರಮಪುರುಷನ ಚರಣಕಮಲದ
ದರುಶನವೆ ಮೊರೆಕೊಂಡಡೇನರಿದು
ಪರಮಲಾಭವಲಾ ಧನಾಗಮವಾಗಲದು ಮೇಣು
ನಿರುತವಾಗದೆಮಾಣಲೆನುತಾ
ಪರಮ ಭಾಗವತೋತ್ತಮನು ಪಂ
ಕರುಹಮುಖಿಯೇನುಂಟು ಬಾಯಿನವೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡ

೮

ಎನಲು ಕಾಣದೆ ಬಾಯಿನವನಾ
ವನಿತೆ ತಿರಿದಳು ಧಾನ್ಯವನು ನೆರೆ
ಮನೆಗಳಲಿ ನಾಲುಕು ಮುಷ್ಟಿಯ ಪೃಥುಕ ತಂಡುಲವ
ವನಜಮುಖಿ ಬಳಿಕುರುಮಲೀಮಸ
ವೆನಿಸುವಾವಸ್ತ್ರದಲಿ ಕಟ್ಟಿದ
ಳನುವಮಂಗಿತ್ತಳು ಮುಕುಂದನ ಚರಣದರುಶನಕೆ

೯

ಬಂದನಾದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಗೋ
ವಿಂದನಂಭಿಸರೋಜಯುಗ ಮಕ
ರಂದಮಗ್ನ ಮನೋವಿಳಾಸ ವಿಚಿತ್ರಗತಿಗಳಲಿ
ಸಂದ ಮಾರ್ಗವನಾಪರಿಶ್ರಮ
ದಂದವನು ನೆಜಿಮೆಜಿದು ಪರಮಾ
ನಂದರಸ ಪುಳಕದಲಿ ಪರವಶನಾಗುತ್ತಡಿಗಡಿಗೆ

೧೦

ಕಂಡನಾಸಾಗರದ ಸಲಿಲೋ
 ದ್ವಂಡ ವೀಚೀ ಭುಜಲತಾ ಪರಿ
 ಮಂಡಲ ಪ್ರಾಕಾರ ಮೂಲಸ್ಪಟಿಕ ಕುಟ್ಟಿಮದ
 ಗಂಡು ರತುನದ ಗಜಗಲಿ ಪರವಿ
 ಮಂಡಲವ ಮಸುಳಿಸುವ ಭುವನೋ
 ದ್ವಂಡ ದೈವದ ಪುರವಿಭವವನು ಬರುತ ದೂರದಲಿ ೧೧

ಹೊಳೆಹೊಳೆವ ಹೊಂಗಳಸ ನಿಕರದ
 ನಿಳಯ ನಿಳಯಂಗಳನು ಕಾಣುತ
 ಮುಳುಗಿದುವು ಸಂತೋಷಜಲದಲಿ ಕಂಗಳಡಿಗಡಿಗೆ
 ಇಳಿಗೆ ಮೈಯಿಕ್ಕುತ್ತ ಭಾಳೋ
 ಜ್ವಳಕರಾಂಜುಳಿಯಿಂದ ಸೇತುವೆ
 ಕಳೆದು ಸುರಪೂಜಿತನ ಪುರವರಕಾಗಿ ನಡೆತಂದ ೧೨

ಮೂಱು ಹೊತ್ತೋಲಗದ ಸಮಯವ
 ಹಾರುವಕ್ಷಿತಿಪಾಲ ನಿಕರ ಕು
 ಮಾರ ವರ್ಗದ ಸಕಲ ಸುರನರ ಮಂಡಲೇಶ್ವರರ
 ಚಾರಣರ ವಂದಿಗಳ ಗಂಧ
 ದ್ವೀಪರಗರ ಕಿನ್ನರರ ನಿಕರದ
 ಭೂರಿಸಂದಣಿಗಳನು ನೆಱೆನೋಡುತ್ತ ನಡೆತಂದ ೧೩

ಸೆಜ್ಜೆ ಯರಮನೆಯೊಳಗೆ ಧರಣೀ
 ನಿರ್ಜರನು ನಡೆತರಲು ಕಾಣುತ
 ಸಜ್ಜನ ಪ್ರಿಯಬಾಂಧವನು ಸಿರಿಮಂಚದಿಂದಿಳಿದು
 ಅಬ್ಜವದನೆಯ ಕರತಳದ ಚರ
 ಣಾಬ್ಜವನು ತೆಗೆದವನಿತಳದಲಿ
 ಹಜ್ಜೆಯಿಡುತದೂರದಿಂಜೈತಂದನಿದಿರಾಗಿ ೧೪

ಹಿಂಗದಾತ್ಮ ಪ್ರಿಯನಪಿಯನಾ
ಲಿಂಗಿಸಿದನಾ ದ್ವಿಜನನೆರಡು ಭು
ಜಗಳಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನಧಿಕಪ್ರೇಮಭಾರದಲಿ
ಹೊಂಗಿದನು ಹರಹರ ಮಹಾತ್ಮನ
ಸಂಗಸುಖದಲಿ ತೀವಿದವು ನಿಡು
ಗಂಗಳಲಿ ಹರುಷಾಂಬು ಬಿಂದುಗಳೋರಣದಲಿಳಿಯೆ

೧೫

ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಮಂಚದಲಿ ನಿಜಕರ
ಪಲ್ಲವದಲಾ ದ್ವಿಜವರನ ಪದ
ಪಲ್ಲವವನೊಪ್ಪಿರಲು ತೊಳೆದು ತದಂಘ್ರಿ ತೀರ್ಥದಲಿ
ನಿಲ್ಲದೋಲಾಡಿದನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ವಲ್ಲಭನು ಮಜಿಯೇಕೆ ನಿಜವನು
ಬಲ್ಲವರು ಬೆಜಗಾಗಲರ್ಚಿಸಿದನು ತದಂಘ್ರಿಗಳ

೧೬

ಇತ್ತನಾತಿಥ್ಯಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸುಚ
ರಿತ್ರನೊಂದಾಕಳನು ಮಜ್ಜನ
ಕೃತ್ಯವನು ಮಾಡಿಸಿ ಮಲೀಮನ ವಸ್ತ್ರವನು ಕಳೆದು
ಉತ್ತಮವನುಡಿಸಿದನು ತೊಡಿಸಿದ
ನತ್ಯಧಿಕ ಸಂಪ್ರೀತಿಯಲಿ ಪುರು
ಷೋತ್ತಮನು ಪರಿಪರಿಯ ತೊಡಿಗೆಗಳನು ತದಂಗದಲಿ

೧೭

ಕ್ಷಾಮಕಾಯನನಧಿಕ ಧರ್ಮ
ಸ್ತೋಮಸಂವೃತಗಾತ್ರನನು ಸು
ಕ್ಷೇಮವಾರ್ತೆಗಳಿಂದ ಮನ್ನಿಸುತಿರಲು ದೇವಿಯರು
ಚಾಮರ ವ್ಯಜನಂಗಳಿಂದಾ
ಭೂಮಿಸುರನನು ಭಜಿಸಿದನು ನಿ
ಸ್ಸೀಮ ಗುಣನಿಧಿಯೊಲವದೆಂತುಮೊ ಭೃತ್ಯವರ್ಗದಲಿ

೧೮

ಅವ ಸುಕೃತವ ಮಾಡಿದನೊ ಮೇ
 ಣಾವತಪವನು ಚರಿಸಿದನೊ ವಿ
 ಪ್ರಾವಧೂತನು ಭಿಕ್ಷುಕನು ಬಡವನು ನಿಗರ್ವಿತನು
 ಶ್ರೀವಧೂವಕ್ಷಸ್ಥಳನು ತಾ
 ನಾವನನು ತೆಗೆದಸ್ವಿ ಸಲೆ ಸಂ
 ಭಾವಿಸಿದನೆನ ಧನ್ಯನೀ ದ್ವಿಜನೆಂದುದಖಿಳಜನ

೧೯

ಅರಸಕೇಳಸುರಾರಿ ಮಿಗೆ ಸತು
 ಕರಿಸಿ ಸಹಜ ಪ್ರೇಮದಲಿ ಭೂ
 ಸುರವರನ ಕೈವಿಡಿದು ಸಿರಿಮಂಚದಲಿ ಕುಳ್ಳಿದುರ್ವ
 ಪರಮಕುಶಲಕ್ಷೇಮ ವಾರ್ತೆಯ
 ನಿರದೆ ಬೆಸಗೊಳುತಧಿಕ ಹರುಷೋ
 ತೈರುಷದಲಿ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ನಗುತೆಂದನೊಲವಿನಲಿ

೨೦

ಎಲೆ ಸಖಿಯೆ ಎಲೆ ಬಾಂಧವನೆ ಗುರು
 ಕುಲದಲಂದೊಂದಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಿ
 ದಲಘು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲಿ ನಮ್ಮಿಷ್ಟ ಸೌಹೃದವ
 ಹೊಲಬನಱಿವೈತಂದೆ ದಕ್ಷಿಣೆ
 ಗಳನು ಗುರುವಿಂಗಿತ್ತು ಮರಳಿದ
 ಬಳಿಕ ನಿನಗಾವಾಶ್ರಮದ ಸಂಬಂಧವಾಯ್ತೆಂದ

೨೧

ಮದುವೆಯಾದೈ ತಂದೆ ಗಾರ್ಹ
 ಸ್ಥ್ಯದಲಿ ನಿಂದೈ ಭಾರ್ಯೆಯನುಕೂ
 ಲದಲಿ ನಡೆವಳೆ ಮಕ್ಕಳಾದವೆ ಸುಖವೆ ನಿನಗೈದೆ
 ಹದನ ಹೇಳಲ್ಲದಡೆ ವೈರಾ
 ಗ್ಯದಲಿ ಮನವಕ್ಕಳಿಸಿ ನಿಃಸ್ಪೃಹ
 ಪದಕೆ ಪರಿಣತನಾಗಿನಿಂದೆಯೊ ವಿವ್ರ ಹೇಳೆಂದ

೨೨

ತಂದೆ ಮುಳಿದೈ ವಿಪ್ರವರಗುರು
ಮಂದಿರದ ವಾಸದಲಿ ನಾವಿರ
ಲೊಂದುದಿನ ಗುರುಭಾರ್ಯೆಯಾಜ್ಞೆಯಲಿಂಧನವ ತರಲು
ಸಂದೆವಡವಿಗೆ ಗುರುಪದಾಬ್ಜ
ದ್ವಂದ್ವ ಶುಶ್ರೂಷಕರು ಗುರುನಮ
ವೆಂದು ತತ್ಪತ್ನಿಯನು ಮನ್ನಿಸುತಧಿಕ ಭಕ್ತಿಯಲಿ

೨೩

ಅಡವಿಯಲಿ ನಾವಿರಲು ಬಂದುದು
ಸಿಡಿಲು ಮಳೆಮಿಂಚುಗಳು ಧರೆಯನು
ನಡುಗಿಸುವವೋಲಂಬರವನಾವರಿಸಿ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ
ಇಡಿದ ಮೇಘತಮಿಸ್ತದಲಿ ಕಂ
ಗೆಡಿಸಿ ಕಾನನದೊಳಗೆ ಹೆಮ್ಮರ
ನುಡಿಯೆ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಗಳ ಘನತರದ ರಭಸದಲಿ

೨೪

ಅಸ್ತಮಿಸಿದನು ಸೂರ್ಯನನ್ನೆಗ
ನಿಸ್ತಿಮಿತವಹ ಮೇಘರವ ವಿ
ಧ್ವಸ್ತಧೈರ್ಯರು ಕಂಪಿತಾಂಗರು ವಾತವರುಷದಲಿ
ಹಸ್ತವನು ಹಿಡಿದೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರು
ವಾಸ್ತನಯನರು ತೊಳಲಿದೆವಲೈ
ವಸ್ತುಭೇದವನೀಕ್ಷಿಸಲು ನೆರೆಯದೆ ವನಾಂತದಲಿ

೨೫

ಬೆಳಗಹನ್ನಕ ಕತ್ತಲೆಯ ಮಳೆ
ಗಳ ಮಹಾನಾತಾಂಬು ಪೂರದ
ಹಳುವದಲಿ ಹೊಲಬಳಿದು ಕೈವಿಡಿದೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರನು
ತಿಳಿಯಬಾರದು ರೂಪು ಕಳೆವರ
ದಳತೆಯಲಿ ಮತಿನಿಂದುದಜ್ಞರ
ಬಳಕೆಯಂತಿರಲೇಕದೇಶ ನಿಜಾತ್ಮಭಾವದಲಿ

೨೬

ಇರಲಿರಲು ಬೆಳಗಾಯ್ತು ದುಃಖಾ
ತುರರಿಗೀ ಸಂಸಾರಭಯಸಾ
ಗರನಿಮಗ್ನರಿಗಾತ್ಮವಿದ್ಯಾ ಪಾತದಂದಲಿ
ಇರುಳು ಮನದೊಳಗುಮ್ಮಳಿಸುವಾ
ಗುರುವರನು ನಿಜಭಾರ್ಯೆಯನು ಜಃ
ದರುಣನುದಯದಲಿಪಸುತಡವಿಗೆ ಬಂದನಾತ್ಮಜರ

೨೭

ಅಪಿಸುತಪಿಸುತ ಘೋರವಿಪಿನಾಂ
ತರದಲಾತನು ತೊಳಲಿ ನಿಜ ಶಿ
ಷ್ಯರನು ಕಾಣದೆ ಬಾಯಬಿಟ್ಟೊಪ್ಪಲಿದನು ಬಸವಳಿದು
ತರುಣರಿರ ಮಕ್ಕಳಿರ ನಿಜಪದ
ಶರಣರಿರ ತನಗೋಸುಗಳಿದಿರೆ
ಕರಡಿ ಹುಲಿ ಹಂದಿಗಳ ಬಾಯಲಿ ಗಾಳಿಮುಳೆಗಳಲಿ

೨೮

ಒಡಲಮೋಹವ ನೋಡದೆಮ್ಮಯ
ನುಡಿಯನೇ ವಾಲಿಸುತ ಭರದಿಂ
ದಡವಿಪೊಕ್ಕಿರಿ ಸಿಕ್ಕಿದಿರಿ ಬಲು ಗಾಳಿಮುಳೆಗಳಲಿ
ಕಡುನಿರೋಧಂಬಟ್ಟು ಸಾಯದೆ
ಪೊಡವಿಯಲಿ ಬದುಕಿದ್ದಿರಾದಡೆ
ಮೃಡನೊಲವು ತನಗಧಿಕತರ ಕೃತಕೃತ್ಯತಾನೆಂದ

೨೯

ಇಲ್ಲ ಶುಶ್ರುಷೆಯಲಿ ಕೊಪಿತೆಗ
ಳಿಲ್ಲ ತನ್ನಲಿ ಕರುಣವದು ದಿಟ
ವುಳ್ಳಡಾಯುಷ್ಮಂತರಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯೆಗಳ
ಬಲ್ಲವರು ನೀವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ವಲ್ಲಭನ ಕೃಪೆಯಾಗಲಿಹಪರ
ದಲ್ಲಿ ನೆಜ್ಜಿಗತಿವಡೆವುದಾನು ಸದೈವನಹಡೆಂದ

೩೦

ಎನುತೆನುತೆ ತೊಳಲಿದನು ಘನ ಕಾ
 ನನದಲಿಪುತ ತನ್ನನಾ ಗುಣ
 ವನಧಿ ಕಂಡನು ಬಳಿಕ ವಿಸಿನೋದ್ದೇಶದಲಿ ಬರುತ
 ಮನದ ಸಂತೋಷದಲಿ ಸಾಂದೀ
 ವನು ನಿಜಾಶ್ರಮಕೆಯಿದಿ ಬಳಿಕಾ
 ವನಿತೆಸಹಿತೋಲಾಡಿದನು ಕಾರುಣ್ಯ ಜಲಧಿಯಲಿ ೩೧

ಭೂಸುರೋತ್ತಮ ಕೇಳು ಗುರು ಶು
 ಶ್ರೂಷೆಯಿಂದಲ್ಲದೆ ವಿಮುಕ್ತಿಗೆ
 ಲೇಸಿನಿವ ಮಾರ್ಗವನು ಕಾಣೆನು ಮಿಕ್ಕುಪಾಯವನು
 ನೇಸಣ್ಣಿಂದಲ್ಲದೆ ತಮಿಸ್ತಕೆ
 ನಾಶವಹುದೇ ತಂದೆ ತಾರಾ
 ರಾಶಿಗಳ ತನಿವೆಳಗಿನಲಿ ಫಲವೇನು ಹೇಳೆಂದ ೩೨

ಎಂದಡಾದ್ವಿಜವರ್ಯನಧಿಕಾ
 ನಂದದಲಿ ಕೇಳುತ್ತ ನುಡಿದನು
 ಕಂದಣಿಯ ಕಮನೀಯ ಮೂರ್ತಿಯ ನೋಡಿ ಕೈ ಮುಗಿದು
 ತಂದೆಕೇಳರಿದಾವುದೆನಗಾ
 ನಂದನಿಧಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಗುರುಕುಲ
 ಮಂದಿರದ ಸಹವಾಸನಾಯ್ತಿನಗಿಹಪರಂಗಳ ೩೩

ಅಱಿಯದಜ್ಞರಿ ಗಾತ್ಮತತ್ವವ
 ನಱುಹಿಸಲು ನಾನಾಸ್ವರೂಪವ
 ಧರಿಸಿ ನಿರ್ಮಲಸತ್ವಗುಣದಲಿ ಮೆಱಿವ ನಿಜಪದವ
 ವರಮ ಪಾವನ ಪುಣ್ಯಗುಣ ಸ
 ಚ್ಚರಿತನಾಮನೆ ದೇವ ಕರುಣಾ
 ಕರನೆ ಕೃತವಿತ್ತಮನೆ ಶರಣಾಗೆಂದನಾ ವಿಪ್ರ ೩೪

ಕಂಡೆನಲ್ಲೆ ಕೃಷ್ಣ ಮುನಿ ಹೃ
 ತ್ಪುಂಡರೀಕ ನಿವಾಸಿಯನು ನೆಜಿ
 ಕಂಡನಖಿಲಾಮರರ ಭೂಗೃಹ ಗೂಢಚಿನ್ಮಯನ
 ಕಂಡೆನ್ನೆ ಕರುಣಾನಿಧಿಯ ವದ
 ಪುಂಡರೀಕವನೆನ್ನವೋಲು
 ದ್ವಂಡ ಧನ್ಯರದಾರೆನುತ ತಲೆವಾಗಿದನು ವದಕೆ

೩೫

ಸಸಿನೆ ಕುಳ್ಳಿರುಸಖಿಯೆ ತುಂಬಿತೆ
 ಬಸಿಲು ನೀನೆಜಗಿದರೆ ಮಾತಿನ
 ಹಸರ ಸಾಕೆನಗೇನನ್ನೆ ನೀತಂದೆ ಕಾಣಿಕೆಯ
 ಉಸುರುಸುರು ನಾಚದಿರು ಮೇಣದು
 ತ್ತನವೆ ಆಗಲಿ ನೀನದನು ವಂ
 ಚಿಸದೆ ಕೊಡು ಪರಿತುಷ್ಟತಾನಹೆನೆಂದನಸುರಾರಿ

೩೬

ಒಂದು ಫಲವೊಕ್ಕುಡಿತೆಜಲ ಮೇ
 ಣೊಂದು ಹೂವೊಂದೆಲೆಗಳೆಂಬಿನ
 ನೊಂದು ಮನದೊಳಗೆನ್ನನೇ ಭಾವಿಸುತ ಭಕುತಿಯಲಿ
 ತಂದುಕೊಟ್ಟರೆ ಕೊಂಬೆನುಂಬೆನು
 ತಂದೆ ಕೇಳೆನ್ನವರ ಪೂಜೆಯ
 ಕುಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ದೈವವಾನಲ್ಲೆಂದನಸುರಾರಿ

೩೭

ಹಿಱಿದುಕಿಱಿದೆಂದೆನ್ನದಿರು ಮನ
 ವೆಜಿಸಿ ಕೊಟ್ಟುದು ಮೇರುಸಮ್ಮಿತ
 ದೊರಕಿದುದನೆನಗೀವುದದಿದೆಂದೆನ್ನದುಳ್ಳುದನು
 ಹಿಱಿದ ಹಾರುವನಲ್ಲ ಕೇಳೆಲೆ
 ಪರಮ ಭಕುತನೆ ತಂದೆಯೇನನು
 ದರುಶನಕೆ ಕಾಣಿಕೆಯನುಳಿಸದೆ ಹೇಳು ನೀನೆಂದ

೩೮

ಇಂತನು ತ್ತಿರಲಾದ್ವಿಜೋತ್ತಮ
ನೆಂತುಕೊಡುವೆನು ಕುತ್ಸಿತವನ
ತ್ಯಂತ ತುಚ್ಛವನಜ್ಞಿಯದೇತಕೆ ತಂದೆ ನಾನಿದನು
ಎಂತುತಾನಿದನಜ್ಞಿದನಕಟಕ
ಟಂತರಾತ್ಮಂಗರಿದೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಕಾಂತನಂಘ್ರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಿದಲ್ಲೆನುತ ಚಿಂತಿಸಿದ

೩೯

ಕೊಡುವೆನೆಂಬುದು ಹೋಗಿ ಮಾತನು
ನುಡಿಯದೇನೈ ತಂದೆ ನೀನೆ
ನ್ನೊಡನೆ ನಾಚಲದೇಕೆ ತಾರೆನು ಕಾಣಿಕೆಯನೆಂದು
ನುಡಿಯಲಾಗದೆ ಹಿಂದೆ ಕಂಕುಳ
ಲಡಸಿಕೊಂಡಿಹುದೇನು ತೋಜಿವು
ತೊಡನೆ ತಾ ಕೈಗುತ್ತಿಕೊಂಡನು ವೃಥಾಕ ತಂಡುಲವ

೪೦

ಇನಿತರಲು ನಾಚುವರೆ ತನಗೀ
ಮನೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗುಂಟು ನೀನೆ
ನ್ನನುವನಜ್ಞಿಯದೆ ಮನವನೇತಕೆ ಬಳಲಿಸಿದೆಯಕಟ
ಎನುತ ತೆಗೆದವಲಕ್ಕಿಯನು ಮುನಿ
ವಿನುತ ಮಹಿಮನು ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದಾ
ನನಕೆ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು ತಾನೆ ಮನವೊಲಿದು

೪೧

ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿಯ ಮೆದ್ದು ಮತ್ತಿ
ನ್ನೊಂದು ಮುಷ್ಟಿಯ ಮೆಲುನೆಂದಾ
ನಂದನಿಧಿ ಬಾಯ್ಗೆತ್ತಲೀಕ್ಷಿಸುತವೆ ಮಹಾಲಕುಮಿ
ಬಂದು ಹಿಡಿದಳು ಕೈಯನೇಕೀ
ಸೊಂದು ಚಾಪಲಪಾತ್ಮತುಷ್ಟಂ
ಗೆಂದು ನುಡಿದಳು ನಡುಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಕಾಲ್ವಿಡಿದು

೪೨

ಲೋಕವೆಳೆಡರ ಸುಖಕೆ ಬಹುಳಾ
 ನೇಕ ವಿಭವಂಗಳಿಗೆ ನಿನ್ನೊಂ
 ದೇಕ ಮುಷ್ಟಿಗ್ರಾಸವೇಸಾಲದೆ ಮಹೀಸುರಗೆ
 ಸಾಕು ಮಾಟದಿರೆನ್ನನತ್ತಲೆ
 ನೂಕದಿರು ನಿಜಭಕ್ತರೆಂಬೊಂ
 ದಾಕೃತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಲೇಕೆನಲೆಂದನಂಗನೆಗೆ

೪೩

ಮರುಳು ಹೆಂಗಸೆ ಬಿಡದೆ ವಿಪ್ರನ
 ನುರಿಯಿಸಿದೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ದುಃಖದ
 ಲೆರವಿಗನೆ ನಿನಗೀತನೆನ್ನಯ ಭಕುತನಕಟಕಟ
 ಕರವಬಿಡು ಮಾಟದೆನು ಮಾಟದೆ
 ನರಸಿಯಲ್ಲೆ ನಗೆನುತ ಬವಳಾ
 ಮರುಷದಲಿ ಜಿಹ್ವೆದಂತೆ ನುಡಿದನು ಜಗದಧೀಶ್ವರನು

೪೪

ಎನಿತನೆನ್ನಯ ಭಕ್ತರಿಂಗಲೆ
 ವನಿತೆಲೇಸನು ಮಾಳ್ವೆಯನಿತುವ
 ನೆನಗೆ ನೀ ಮಾಡಿದುದು ಬೇಜಿನಿಗಲ್ಲ ನೀ ಮಾಳ್ವೆ
 ಮನದೊಲವು ತನ್ನೊಲವ ವಡೆವರೆ
 ವನಜಮುಖ ಬಳಿಕೋತು ನೀನೈದ
 ರೆನಿಪ ತನ್ನೇಕಾಂತ ಭಕ್ತರ ಭಜಿಸು ಹೋಗಿಂದ

೪೫

ಉಂಬರಾವನು ತನಗೆ ಪೂಜೆಯ
 ಗೊಂಬರಾವನು ತನ್ನ ಮೂರ್ತಿಯ
 ಡಿಂಬವನು ನಿಜಜೀವವಿದಿರು ತತ್ತ್ವಸಂಗದಲಿ
 ಅಂಬುಜಾನನೆ ರಮಿಸುವುದು ಮನ
 ವಿಂಬುಗೊಂಡವರೊಳಗೆ ನೀನೇ
 ನೆಂಬೆ ಹೇಳಿನಲೆಬಿಗಿ ತಸ್ವಿದೆನೆಂದಳಬುಧಿಭವೆ

೪೬

ಹಲವುಪರಿಯಲಿ ಬೇಡಿಕೊಳಲಾ
ಲಲನೆಯರ್ಥಿಯ ಸಲಿಸಲೋಸುಗ
ಮೆಲಲು ತೆಗೆದವಲಕ್ಕೆಯನು ನಗುತಿರಿಸಿದನು ಕೆಲಕೆ
ಒಲಿದು ಭೋಜನ ಪಾನ ಶಯನಂ
ಗಳಲಿ ಮನ್ನಿಸಿದನು ಮಹೀಸುರ
ತಿಲಕನನು ತನಗುಳ್ಳ ಬಹುಳ್ಳೆಶ್ವರಿಯ ಭೋಗದಲಿ

೪೭

ಒಂದಿರುಳನನುರಾಂತಕನ ನಿಜ
ಮಂದಿರದಲೇ ನೂಕಿದನು ಮುದ
ದಿಂದ ಸಹಸಲ್ಲಾವ ಭೋಜನ ವಿವಿಧಗೋಷ್ಠಿಯಲಿ
ಬಂದನುಪಯಾಚಲಕೆ ರವಿಂಪಿನ
ಲಂದು ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನು ತನ್ನಯ
ಮಂದಿರಕೆ ಬೀಳ್ಕೊಂಡನಚ್ಯುತನಂಸ್ಥಿಯಲಿ ನಮಿಸಿ

೪೮

ಬಿಡಲಱಿಯದಚ್ಯುತನ ವದವನು
ಪೊಡನಿಯಮರನು ಕಾತರಿಸಿ ಕಡ
ಲಿಡುವ ಕಂಗಳ ಜಲದಲೋಲಾಡುತ್ತ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು
ನಡೆದನತ್ತಲು ವಿಪ್ರನನು ಕಿಱಿ
ದೆಡೆಯ ಕಳುಹಿ ಕೃವಾಜಲಧಿ ಜಗ
ದೊಡೆಯ ನಿತ್ಯಾತುಮನು ಮರಳಿದನಾತ್ಮಮಂದಿರಕೆ

೪೯

ಬೀಳುಕೊಂಡೆಲೆಭೂಪ ವಿಪ್ರರ
ಮೌಳಿಮಣಿಹೊಪವಂಟು ಮುರಹರ
ನಾಲಯವನೆಯಿತಂದನೊಬ್ಬನೆ ಬಂದಮಾರ್ಗದಲಿ
ಲೋಲಲೋಚನೆಯೆಂದುದನು ಸಿರಿ
ಲೋಲನಂಸ್ಥಿಗೆ ಸೂಚಿಸದೆ ತ
ನ್ನಾಲಯಕೆ ಮನದೊಳಗೆ ನಾಚುತ ಧನವಿಹೀನತೆಗೆ

೫೦

ಏನನೆಂಬಳೊವನಿತೆ ಗೃಹಕೆ ವಿ
 ಹೀನಧನ ತಾ ಹೋಗಲಕಟಾ
 ದೀನ ತನದಲಿ ತನ್ನ ಬರವನು ಹಾರುತಿದ್ದವಳು
 ಮಾನಿನಿಯ ಮನದಿರವನಕಟಾ
 ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನೋಡನಾನಿದ
 ಕೇನ ಮಾಡುವೆನೆನುತ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನು ನಡೆತಂದ

೫೧

ನಿತ್ಯತ್ವಪ್ತನು ಪೂರ್ಣಸುಖ ಸಂ
 ಪತ್ಸ್ವರೂಪನು ಯಾಗಭಾಗ ನಿ
 ವೃತ್ತ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕೈಯವಲಕ್ಕಿಯನು ತೆಗೆದು
 ತುತ್ತುಗೊಂಡನು ಜಱಿದು ತನ್ನಯ
 ಮತ್ತಕಾಶಿನಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನು ನಿಜ
 ಭೃತ್ಯರುನ್ನತಿಕೆಯನೆ ಮೆಱಿದನು ಸಕಲಜನ ಹೊಗಳೆ

೫೨

ಧನವನಿತ್ತಡಿ ಮಱಿವನೆನ್ನನು
 ಧನಮದಾಂಧತೆಯಿಂದ ಲೆಕ್ಕಿಸ
 ನೆನುತ ಕೊಡದೇ ಕಳುಹಿದನು ಕಾರುಣ್ಯ ಚಿತ್ತದಲಿ
 ದನುಜಹರನಲ್ಲದಡಿ ಕೊಂಬನೆ
 ಧನವನಕಟಾ ತನ್ನ ವನಿತೆಯ
 ಮನವನಱಿಯನೆ ಸಕಲ ಚೈತನ್ಯಾತ್ಮಮನೆಯನೆಂದ

೫೩

ಇಂತು ನೆನೆವುತ ನೆನೆವುತಾತ್ಮಗೃ
 ಹಾಂತಿಕಕೆ ನಡೆತಂದನಾಲಿಸು
 ತಂತರಂಗದಲಚ್ಚುತಾಂಘ್ರಿ ಸರೋಜಯುಗಳವನು
 ಸಂತಸದಲಭಿವರ್ಣಿಸುತ ಮುನಿ
 ಚಿಂತಿತಾಂಘ್ರಿಯ ಪರಮರೂಪೋ
 ದಾಂತ ಗುಣಗುಣಗಳನು ತದ್ಗತ ಭಾವಭಕ್ತಿಯಲಿ

೫೪

ಚಾರು ಹೇಮನಿಬದ್ಧ ರತ್ನ
ದ್ವಾರಸಿಕರದ ಧರಧರದ ಗುಡಿ
ತೋರಣಂಗಳ ಕಳಶ ಕನ್ನಡಿಗಳ ಮಹೋತ್ಸವದ
ಭೂರಿಭೂಷಣ ವನನದಲಿ ನರ
ನಾರಿಯರು ರಂಜಿಸಲು ಕಂಡನು
ದೂರದಿಂದೆಯಿತರುತ ವಿವ್ರೋತ್ತಮನು ನಿಜಗೃಹವ

೫೫

ಆರ ಪುರವಿದು ಬಂದೆನೆಲ್ಲಿಗೆ
ದಾರಿಮುನ್ನಿನದಹುದು ಹರಹರ
ಮೇರೆದಪ್ಪಿದೆನಿದೆಯಲಾ ಶೃಂಗಾರರಸಜಲಧಿ
ಪಾರಮೇಷ್ಠ್ಯದ ವೈಭವದ ನಾ
ಕಾರವೋ ಭಾವನುತ ಭಯದಲಿ
ದೂರದಿಂದೀಕ್ಷಿಸುತ ಗಮಿಸದೆ ನಿಂದನಾವಿಕ್ರ

೫೬

ನಿಂದು ಸೈವೇಷಗಾಗಿ ತನ್ನಯ
ಮಂದಿರವ ಹೊಗಳಮ್ಮದತಿಭಯ
ದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿರಲು ಕಂಡಳು ಭೂಸುರೋತ್ತಮನ
ಇಂದುಮುಖ ನಸುನಗುತ ವಸಿತಾ
ವೃಂದ ಶತಪರಿವಾರದಲಿ ನಡೆ
ತಂದು ಕಂಡಪ್ಪಿದಳು ಕಾಲ್ಗಳಿಗಿಣಿಗಿ ನಿಜವತಿಯ

೫೭

ಬಾಲೆಯರು ಹೊಂಗಳಸ ಜಲದಲಿ
ಕಾಲುಮೊಳೆದುತ್ತಮವೆನಿವ್ವ ದು
ಕೂಲವನು ಹೊದಿಸಿದರು ಮಾರ್ಗಶ್ರಮವನಸಹರಿಸಿ
ಸಾಲಹೊಂದಳಿಗೆಗಳ ನವಮಣಿ
ಜಾಲನೀರಾಂಜನದ ಸಂಭ್ರಮ
ದೇಳಿಗೆಯಲಂದಿದಿರುಗೊಂಡುದು ಸಕಲ ಜನನಿವಹ

೫೮

ಆ ಗರುವ ಸುರಸತಿಯ ಭವನಕೆ
 ಭೋಗವತಿಯೈಶ್ವರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗೆ
 ತೂಗಿದರೆ ಶತಗುಣ ಸಮೃದ್ಧವೆನಿಪ್ಪನಿಜಗೃಹದ
 ಭೋಗಸಾಧನ ಸಂಪದವನಾ
 ಯೋಗನಿಧಿ ಕಾಣುತ್ತ ವಿಸ್ತೃತ
 ನಾಗಿ ತನ್ನೊಳಗಿಂದನತಿಶಯ ಭಾವಭಕ್ತಿಯಲಿ

೫೯

ನಿರುತಮಿದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಶ್ವಂ
 ಭರನ ವಾವನ ದಿವ್ಯ ಪದಯುಗ
 ಸರಸಿರುಹ ಸಂದರುಶನದ ಫಲವೀಮಹಾವಿಭವ
 ನಿರುವಮೈಶ್ವರ್ಯವಿದು ಹರಹರ
 ಹರ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಹೇಳದೆ
 ಕರುಣಿಸಿದನಕಟಿನುತ ಹೊಂವುಳಿಯೋದನಡಿಗಡಿಗಿ

೬೦

ಎತ್ತಲಾನಿಜಮಹಿಮೆ ಕಾಣಿಕೆ
 ಯಿತ್ತಲಕಟವಲಕ್ಕಿ ತಾನದ
 ತುತ್ತುಗೊಂಡೊಲಿದೀವುದೆತ್ತಲು ಸಕಲ ಸಂಪದವ
 ಇತ್ತಡತ್ಯಲ್ಪವನು ತನಗೆ ಮ
 ಹೋತ್ತರವ ಮಾಡುವನು ತಾ ನಿಜ
 ಭೃತ್ಯರಿಂಗೊಲಿದಿತ್ತು ದತಿಕಿಱಿದೆಂಬನನವರತ

೬೧

ಎನುತೆನುತ ತತ್ಕೀರ್ತಿ ಗುಣವನು
 ನೆನೆದು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತ ನಾಮವ
 ನನವರತ ಕೀರ್ತಿಸುತ ಕೇಳುತ ತತ್ಕಥಾಮೃತವ
 ವಿನುತ ವೈಷ್ಣವಸಂಗಸುಖದಲಿ
 ದಿನವ ಕಳವುತ ಕೃಷ್ಣ ಪದಯುಗ
 ವನಜವಿಶ್ರಾಂತಾತ್ಮನಿದ್ದನು ಬಹಳ ಭೋಗದಲಿ

೬೨

೧೬

ಉಪಸಂಹಾರ

ಅರಸಕೇಳಾದ್ವಾರಕಾಪುರ
ವರದಲಿಂತಸುರಾರಿರಾಮರು
ಪರಮಸಂತೋಷದಲಿ ರಾಜ್ಯವ ವಾಲಿಸುತ್ತಿರಲು
ಪರಮಯುಷಿಗಳು ತಾಪಸರು ಮುನಿ
ವರರು ಹರಿಪದಕಮಲಯುಗಳದ
ದರುಶನಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರವಿಳ ದಿಗಂತ ಸಂತತಿಯು

೧

ಧರೆಯ ರಾಜಕುಮಾರವರ್ಗದ
ನೆರವಿಗಳು ಸುರನರಮುನೀಂದ್ರರ
ನೆರವಿಗಳು ಮಾಗಧರ ವೀರರ ಸೂತವಂದಿಗಳ
ನೆರವಿಗಳು ಗಂಧರ್ವಕಿನ್ನರ
ವರಮಹೋರಗ ಯಕ್ಷರಕ್ಷೋ
ವರರ ನೆರವಿಗಳಿಸಿದವೊತ್ತೊತ್ತಿನಿಸಿ ಪುರದೊಳಗೆ

೨

ಇರುಳು ಹಗಲೆಡವಳಿಯದಿಕ್ಕವು
ಪುರದ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಗತಾಗತ
ಭರಿತ ಜನನಿಕರದಲಿ ಸಂಕುಲವಾಗಲನವರತ
ಕರಣವಿಷಯ ಕುಟುಂಬ ಚಿಂತಾ
ತುರರಿಗೀ ನರಜನ್ಮವಫಲದ
ಲುರುಳುವಂತೆ ನಿರರ್ಥವಾದುವು ಮಣಿಕವಾಟಚಯ

೩

ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡೋಲಗಿಸುವವು ತ
 ತ್ವೀರ್ತಿ ಸನ್ಮತಿ ತುಷ್ಟಿವುಷ್ಟಿ ವಿ
 ರಕ್ತಿ ಭಕ್ತಿ ವಿಮುಕ್ತಿ ವಿದ್ಯಾವಿದ್ಯೆ ಮೊದಲಾದ
 ಶಕ್ತಿಗಳು ಶ್ರುತಿಗಳು ಮಹೋಪನಿ
 ಷತ್ತುಗಳು ಮಂತ್ರಂಗಳಾವುರು
 ಮೋಕ್ಷಮನ ಪದಯುಗವನೇನೆಂಬೆನು ಮಹಾದ್ಭುತವ ೪

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಯೋಗಮಾಯೇ
 ಶ್ವರನು ಮುನಿಹೃತ್ಕಮಲ ಚಿಂತಿತ
 ಚರಣಕಮಲವರಾಗನಹ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂತೊಲಿದು
 ಧರಣಿಪಾವನ ಮೂರ್ತಿ ಕಲಿಮಲ
 ಹರಣಸದಮಳಕೀರ್ತಿ ನಿಜಪದ
 ಶರಣಜನ ಸಂಸಾರಿಕನು ರಂಜಿಸಿದನವನಿಯಲಿ ೫

ಮೃತ್ಯುಮುಖವತಿತರಿಗೆ ಭವಭಯ
 ತಪ್ಪರಿಗೆ ಮೋಹಾಂಧಕಾರ ನಿ
 ವೃತ್ತಿ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ದುಃಖ ನಿಮಗ್ನಮತಿಗಳಿಗೆ
 ಮರ್ತ್ಯರಿಗೆ ಮನವೊಲಿದು ಕರುಣಾ
 ಮೂರ್ತಿಸಕಲಾನರ್ಥ ದುಃಖನಿ
 ವೃತ್ತಿಯನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದನು ನಿಜಚರಿತ್ರದಲಿ ೬

ಜನಪ ಕೇಳಖಿಳಾಘಹರವೆಂ
 ದೆನಿಸಿತಿಡೆಲಾ ನಾಮ ಸಂಕೀ
 ತನ ಕಥಾಶ್ರವಣಾನು ಚಿಂತನಗಳು ಜಗತ್ರಯಕೆ
 ತನುವಿಡಿದು ಲೀಲೆಯಲಿ ಕರುಣಾ
 ವನಧಿ ವರ್ತಿಸಲಲ್ಲದಿದರ್ಪಿ
 ಜನಿಸಲಱುವುದೆ ಸುಗತಿ ನೀವರಿಗೆಂದನಾಮುನಿಸ ೭

ಆವನಿದನೋದುವನು ಕೇಳುವ
ನಾವನೀ ಮುರಹರನ ಮಂಗಳ
ಪಾವನಾಮಳ ಚರಿತವನು ಕಾರುಣ್ಯಭರಿತವನು
ದೇವಸನ್ನಿಭ ಶುಕಮುನಿಸ್ತ
ಸ್ತಾವಿತವನವರಿಬ್ಬರನು ನೆಜಿತಿ
ಕಾವನಾಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ನಿಜವದವನೊಲಿದಿತ್ತು

೮

ಇದನಖಿಳಯೋಗೀಂದ್ರ ವದಯುಗ
ಪದುಮಚರಿತಧ್ಯಾನ ನಿರ್ಮಳ
ಹೃದಯನಹ ಯೋಗೀಂದ್ರನಖಿಳೋದಿತ ಸದಾನಂದ
ಮುದದಲಭಿವರ್ಣಿಸಿದನಱಿವಂ
ದದಲಿ ಗುಣದೋಷವನು ನೋಡದೆ
ವಿದಿತಿ ತಿದ್ದುವುದೀಕೃತಿಯ ವಿಸ್ಮೃತವದಾಕೃತಿಯ

೯

ಕರ್ತುವಿದಕೆ ಹರಿತಕೀಪುರ
ಭರ್ತೃ ಗೋಪೀನಾಥನಾಜ್ಞಾ
ಕರ್ತೃ ಲೇಖಕ ನಾನು ಕೃತಿಗಿಂತಿದೆನೆ ನಿಧಾನಿಸಲು
ವಕ್ತೃವಿನ ಗುಣದೋಷ ಲೇಖನ
ಕರ್ತೃವಿಂಗೈತ್ತನಿದು ವಚನ ನಿ
ಯೋಕ್ತೃನಿತ್ಯಾತುಮನೆ ರಕ್ಷಿಸುಗಖಿಳ ಸಜ್ಜನರ

೧೦

ಶ ಬ್ಬ ಕೋಶ

ಅ

ಕೃಷ್ಣ	೪- ೯೧	ಆಶ್ವರ್ಯ
ಕೃಷ್ಣ	೪- ೭೦	(ಅಟ್ಟಾಡು) ನಾಶವಾಗು
ಕೃಷ್ಣಸು	೫- ೫೬	ಬಿಗಿಹಿಡಿ, ತಡೆದುಕೊಳ್ಳು
ಟ್ಟುಳಿ	೨- ೩೧	ಹಿಂಸೆ, ಕಾಟ
ದ್ವದು	೨- ೩	ಮುಳುಗಿತು
ನಶನ	೧- ೬	ಉಪವಾಸ, ನಿರಾಹಾರ
ನುವರ	೩- ೩೬	ಆಯ್ಕೆ
ನುವು	೩- ೧೫	ಸಿದ್ಧತೆ, ಉವಾಯ
ಭಿಭವಿಸು	೧೫- ೩	ಸೋಲಿಸು, ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸು
ರೆಗುಳಿ	೪- ೧೪	ಕೊಲ್ಲುವವನು (ಜನರನ್ನು ' ಅರೆ ' ಯುವ ವನು)

ಱಿ	೪- ೩೬	ಬಂಡೆ
ತಿ	೪- ೮	ಆನೆ
ರ್ಭಕ	೮- ೩೨	ಮಗು
ಲಗಣಸು	೫- ೫೦	ದ್ವೇಷ
ವಗಡೆಯತನ	೪- ೬೩	ಸಾಹಸ
ವಜ್ಜೆ	೧- ೪	ಅಲಕ್ಷ್ಯ
ವಲಂಬನ	೧- ೧	ಆಶ್ರಯ
ಸುಬೆಗಲ್ಲು	೪- ೭೧	ಅರೆಯುವ ಕಲ್ಲು
ಳ್ಳಿಱಿ	೮- ೮	ವ್ಯಾಪಿಸು

ಅಂಗವಿಸು	೫- ೪೮	ನುಗ್ಗು, ಮುಂದೆಬೀಳು
ಅಂಡಲೆ	೫- ೬೭	ಹಿಂಸಿಸು
ಅಂದಣ	೧೨- ೩೨	ವಲ್ಲಕ್ಕಿ
ಅಂಬರ	೨- ೨೬	ಆಕಾಶ
ಅಂಬರ	೪- ೮೩	ವಸ್ತ್ರ, ಬಟ್ಟೆ

ಆ

ಆಖಂಡಲ	೪- ೪೪	ಇಂದ್ರ
ಆಘೋಷಿಸು	೪- ೨೮	ನಾರಿಹೇಳು
ಆಪನ್ನ	೧- ೪	ಪಡೆದ, ಹೊಂದಿದ
ಆಯತಿಕೆ	೬- ೨೫	ಹಿರಿಮೆ, ಉದಾತ್ತತೆ, ಹೆಚ್ಚಿಗೆ
ಆಲೋಲ	೭- ೧೮	ಚಂಚಲ
ಆಸಾರ	೫- ೩೨	ವೃಷ್ಟಿ
ಆಳ್ವನ್	೨- ೩೩	ಸ್ವಾಮಿ, ಒಡೆಯ

ಇ

ಇಕ್ಕೆಹಕ್ಕೆ	೫- ೩೬	ವಾಸಸ್ಥಾನ
ಇಟ್ಟಣಿಸು	೫-೧೩೧	ಗುಂಪುಕೂಡು
ಇಟ್ಟಳಿಸು	೫- ೨೯	ಒತ್ತಾಗಿ ಸೇರು, ಗುಂಪುಕೂಡು
ಇಟ್ಟ	೫-೧೩೧	ಈಟ
ಇಡು	೪- ೬೧	ಹೊಡೆ
ಇರವು	೫- ೨	ಇರುವಿಕೆ, ವಾಸ
ಇಂಗಳ	೨- ೬	(ಅಂಗಾರ) ಕೆಂಡ
ಇಂಧನ	೧೫- ೨೩	ಸೌದೆ

ಈ

ಈಡು	೪- ೭೦	ಹೆಚ್ಚು, ಮೇರೆಮೀರು
-----	-------	------------------

ಉ

ಉಕ್ಕುಸೊಕ್ಕು	೫-೧೧೯	ಹೆಚ್ಚಾದ ಕೊಬ್ಬು
ಉಡಿ	೧೫- ೨೪	ಮುರಿ
ಉತ್ತರಿಸು	೭- ೧೧	ದಾಟು
ಉತ್ಪಾತ	೫- ೧	ದುರ್ನಿಮಿತ್ತ, ಅಪಶಕುನ
ಉದ್ವೃತ್ತ	೪- ೬೯	ಉಕ್ಕು
ಉಪಲಾಲಿತ	೧- ೫	ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡ
ಉಪಸನ್ನ	೪- ೪೨	ಸಮೀಪಸ್ಥ, ಹತ್ತಿರದ
ಉಬ್ಬಟೆ	೪- ೩೭	ಹೆಚ್ಚಿಗೆ
ಉಬ್ಬರಿಸು	೫- ೪೧	ಹೆಚ್ಚಾಗು, ಉಬ್ಬು
ಉಲ್ಲೋಲ	೩- ೨೦	ದೊಡ್ಡತೆರೆ

ಎ

ಎಕ್ಕತುಳ	೪- ೫೭	ಸರ್ವಶಕ್ತಿ
ಎಡೆಯಾಡು	೪- ೫೫	ಓಡಾಡು, ಸಂಚರಿಸು
ಎಱಿಯ	೨- ೨೫	ಒಡೆಯ
ಎಳಿದಿಟ	೩- ೩೮	ತಿರಸ್ಕಾರ

ಐ

ಐದೆ	೧೨- ೧೦	ಸುಮಂಗಲಿ
-----	--------	---------

ಒ

ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕು	೪- ೫೭	ಬಡಿದುಹಾಕು
ಒಗುಮಿಗೆ	೫- ೫೪	ಸಮೃದ್ಧಿ, ಹೆಚ್ಚಿಗೆ
ಒಗ್ಗು	೫- ೩೪	ಗುಂಪು
ಒಪ್ಪ	೧೩- ೨	ಕಾಂತಿ, ಅಂದ

ಓ

ಓಕರಿಸು	೫- ೧೬	ಅಸಹ್ಯವಾಗು
ಓರುಗುಡಿಸು	೫- ೬	ಒಟ್ಟುಗೂಡಿತು (?)
ಓಲಾಡು	೫-೧೦೫	ಆನಂದಿಸು, ಕುಣಿದಾಡು
ಓವರಿ	೪- ೭೧	ಒಳಮನೆ, ಗರ್ಭಗೃಹ, ಉಪಗೃಹ

ಕ

ಕಡಿತಲೆ	೬- ೩೩	ಕತ್ತಿ
ಕಯ್ಯೊಡನೆ	೫-೧೧೧ ೬- ೪೦	} ಕೂಡಲೆ
ಕಸರಿಕೆ	೧೧- ೨೭	
ಕಳ	೫- ೬೫	ಯುದ್ಧ, ಯುದ್ಧರಂಗ
ಕಳಿ	೬- ೩೫	ಬಿಡು
ಕಾರ್ಪಣ್ಯ	೩- ೨೭	ದೈನ್ಯ
ಕುಡಿತೆ	- ೩೮ ೧೫- ೩೭	} ಬೊಗಸೆ
ಕುತ್ತು	೪- ೮೭	
ಕೃತಿ	೪- ೧೦	ಧನ್ಯ, ಪುಣ್ಯಶಾಲಿ
ಕೃತ್ತಿವಾಸ	೪- ೮೪	ಶಿವ
ಕೆಡೆ	೨- ೭	ಬೀಳು
ಕೇಣಿ	೬- ೭	ಶ್ರೇಣಿ
ಕೈವಾರಿ	೧೦- ೧೩	ಹೊಗಳು ಭಟ್ಟ
ಕೋರಡಿಗ	೪- ೬೫	ತಂಟಿಕೋರ
ಕೋಳುಗೊಳ್ಳು	೫- ೮೮	ಪರವಶವಾಗು
ಕಂದರ	೪- ೨೧	ಕಣಿವೆ, ಗವಿ
ಕಂದು	೧೧- ೨೭	ನಿರುತ್ಸಾಹ

ಕ್ರಾಂತಿ

೫- ೭೬ ಹೋಗುವಿಕೆ (ಮಾರ್ಗಕ್ರಾಂತಿ-ದಾರಿನಡೆ
ಯುವುದು)

ಖ

ಖಂಡೆಯ

೫- ೫೫ ಕತ್ತಿ

ಗ

ಗದ್ದುಗೆ

೨- ೨೭ ಪೀಠ

ಗಸಣಿ

೬- ೨೯ ತೊಂದರೆ, ವ್ಯಥೆ

ಗ್ಲಾನಿ

೫- ೪೭ ನೋವು, ದುಃಖ

ಗುಡಾಳಕ

೩- ೭ ಅಭರಣ (?)

ಗೋಣು

೪- ೧೭ ಕತ್ತು

ಗೋರಸ

೪- ೨೩ } ಹಸುವಿನ ಹಾಲು ಅಥವಾ ಮಜ್ಜೆಗೆ
೫- ೮೬ }

ಗೋಳುಂಡೆ

೪- ೫೯ ಹಿಂಸೆ, ಸಂಕಟ

ಗೊಂದಣ

೧೩- ೧೯ ಸಮೂಹ

ಘ

ಘರಟ್ಟು

೫-೧೨೮ ವಿನಾಶಕ

ಚ

ಚೆಗಿ

೩- ೩೫ ಹಾರು

ಚೂಣಿ

೮- ೩೬ ಸೈನ್ಯದ ಮುಂಭಾಗ

ಚಂಡಿಕೆ

೩- ೩೦ ದುರ್ಗಿ

ಛ

ಛಡಾಳಿಸು

೨- ೩ ವ್ಯಾಪಿಸು

ಜ

ಜಕ್ಕುಲಿಸು
ಜೀವಿಕೆ

೫- ೯ ವಿನೋದಗೊಳಿಸು, ಸಂತೋಷಪಡಿಸು
೨- ೩೨ ಜೀವನೋಪಾಯ

ತ

ತರಳೆ
ತುಱು
ತೋಟೆ
ತೂಳು
ತ್ರಿದಶ

೩- ೧೨ ಹುಡುಗಿ, ಕೋಮಲೆ
೫- ೪ ಹಸು
೫-೧೧೩ ಜಗಳ, ಯುದ್ಧ
೯- ೨೫ ಬೆನ್ನಟ್ಟು, ಓಡಿಸು
೩- ೪೦ ದೇವತೆ

ದ

ದಡಿ
ದ್ರುಮ
ದುರ್ಧರುಷ
ದಂಡಿ

೬- ೪ ದೊಣ್ಣೆ
೧- ೨ ಮರ
೫- ೫೩ ದುರ್ಭಿದ್ಯ
೩- ೨ ರೀತಿ

ಧ

ಧರಧುರ

೫- ೮೭ ಹೆಚ್ಚು, ಅತಿಶಯ

ನ

ನನ್ನಿ
ನಿಕಾಯ
ನಿದಾಘ
ನಿಬದ್ಧ
ನಿರೋಧ

೨- ೧೫ ಸತ್ಯ
೫- ೪ ಸಮೂಹ
೯- ೪೭ ಬೇಸಗೆ
೫- ೧೦ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದ
೨- ೭ ಅಡ್ಡಿ, ನಿರ್ಬಂಧ

ನಿರ್ದಾಯ	೪- ೫೮	ಸಂಪೂರ್ಣ
ನೂಪುರ	೪- ೪	ಗಗ್ಗರ
ನೆಗಳು	೫- ೫	ಮಾಡು
ನೇವಳ	೫-೧೧೫	ಉಡಿದಾರ, (ಬೆಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಚಿನ್ನದ್ದು)
ನೊರಜು	೫- ೬೮	ನೊಳ್ಳೆ
ನೃಶಂಸ	೬- ೧	ಕ್ರೂರಿ, ನೀಚ

ಪ

ಪಟ್ಟಸ	೫-೧೩೧	ಭರ್ಜೆ
ಪತಿಕರಿಸು	೧- ೬	ರಕ್ಷಿಸು, ಆದರಿಸು
ಪರಿಚ್ಛದ	೮- ೨೭	ಮೇಲುಹೊದಿಕೆ
ಪರಿಭವಿಸು	೨- ೨೮	ಅಪಮಾನಪಡಿಸು
ಪರಿವಡಿಸು	೧- ೬	ಅಲಂಕೃತನಾಗು
ಪರೀತ	೩- ೪೧	ಕಳೆದುಹೋದ
ಪಾತ	೪- ೮೧	ಬೀಳುವಿಕೆ
ಪಾರಾವಾರ	೫- ೮೯	ಸಾಗರ
ಪಾರಿಬರುಹ	೨- ೮	ಬಹುಮಾನ
ಪಿಲ್ಲಣಿಗೆ	೬- ೧೭	ಗದೆ, ಪರಿಘ
ಪುಳಿನ	೫- ೧೬	ಮರಳು
ಪೂರ	೫-೧೦೦	ಪ್ರವಾಹ

ಬ

ಬಣಗು	೧೦- ೧೮	ಕ್ಷುದ್ರ, ಅಲ್ಪ
ಬೆರಟು	೪- ೭೧	ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಅಗೆ, (ನಖ ಖನನ)
ಬಿಜಿ	೧೦- ೪	ಗರ್ವಿಸು
ಬಿಳಿಗೆಯ್	೨- ೬	ಬೆಳೆದಹೊಲ

ಭ

ಭಾರ	೧೧- ೫	ಇವ್ವತ್ತು ತೋಲ
ಭಿತ್ತಿ	೮- ೫೫	ಗೋಡೆ
ಭಂಜನ	೩- ೧೩	ವಿನಾಶ, ದಹನ

ಮ

ಮಖ	೫- ೧೬	ಯಜ್ಞ
ಮತ್ತಕಾಶಿನಿ	೫-೧೨೩	ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ತ್ರೀ
ಮನ್ನೆಯ	೧೧- ೩೯	ವಾಳೆಯಗಾರ, ಮುಖಂಡ
ಮುಮ್ಮನೆ	೪- ೫೫	ಮುಂದಿನ ಮನೆ, ಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗ
ಮುರಜ	೨- ೩	ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮದ್ದಳೆ
ಮುಱಿ	೩- ೨೪	ಭಂಗವಡಿಸು
ಮುಱುಹು	೫- ೩೨	ತಿರುಗಿಸಿಕೋ
ಮೂನೆ	೨- ೩೩	ಮೂರು ಸಲ
ಮೊದಲು	೩- ೪೦	ಅಸಲು, ಬುಡ
ಮೋದು	೪- ೧೩	ಹೊಡೆ
ಮೋಹು	೨- ೭	ಹೊಡೆ, ನೇರಿಸು
ಮಂಡೆ	೨- ೩೦	ತಲೆ
ಮಂಧಣಿ	೪- ೭೧	ಕಡೆಗೋಲು
ಮುಂಡಾಡು	೪- ೪೧	ಮುದ್ದಾಡು

ರ

ರಂಗಗಾರ	೫-೧೦೮	ಅಗಸ
--------	-------	-----

ವ

ವರ್ತನೆ	೪- ೭	ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಧನ
ವೃತ್ತ	೪- ೬೪	ಚರಿತ್ರೆ, ನಡತೆ

ವ್ಯಾಜ	೪- ೮೪	ನೆಸ
ವಂಕ	೫- ೨೭	ವಕ್ರ
ವೆಂಟಣಿಸು	೫-೧೩೧	ಸುತ್ತುಗಟ್ಟು

ಸ

ಸದೆ	೩- ೪೦	ಹೊಡೆ, ಚಚ್ಚು
ಸನಾನು	೨- ೪	ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ (ಪ್ರಸಿದ್ಧ)
ಸಾಲಭಂಜಿಕೆ	೫- ೨೯	ಬೊಂಬೆ
ಸಾಸಿ	೫- ೬೨	ಸಾಹಸಿ
ಸಿತಗತನ	೪- ೭೭	ತುಂಟತನ
ಸಿಳಿ	೪- ೭೨	ಬೆತ್ತ
ನೀಸೆ	೪- ೫	ಅಕ್ಷತೆ
ಸ್ತೀಯ	೪- ೫೮	ಕಳ್ಳತನ
ಸ್ನುತ	೪- ೬೯	ನೋರುವನ, ಹನಿಹನಿಯಾಗಿ ಜಿನುಗುವ
ಸಂತರ್ಪಿಸು	೫- ೮೩	ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸು
ಸಂಪ್ರತಿಸನ್ನ	೪- ೮೫	ಹೊಂದಿರುವ
ಸಂಬಳ	೨- ೧೦	ಮಾಸಾಶನ ಅಥವಾ, ವರ್ಷಾಶನ, ಪಾಢೀಯ
ಸಿಂಗಿ	೨- ೬	ಹೆಣ್ಣು ಸಿಂಹ

ಹ

ಹಕ್ಕೆ	೫- ೩೬	ಹಾಸಿಗೆ, ವಿಶ್ರಾಂತಿಸ್ಥಳ
ಹಣ್ಣು	೫- ೫೭	ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸು, ಏರ್ಪಡಿಸು
ಹಟ್ಟಿ	೬- ೩೦	ತಂಬಟೆ
ಹಸರ	೧೫- ೩೭	ಸಮೂಹ
ಹಳಚು	೮- ೧೬ ೬- ೨೯	} ಹೊಡೆದಾಡು

ಹಳವಿಸು	೮- ೧	(ಧ್ವ) ಪ್ರಲಪಿಸು, ಅಸಂಬದ್ಧನಾಗಿ ಮಾತ ನಾಡು, ಗೋಳಾಡು
ಹಾಹೆ	೩- ೩೩	ಬೊಂಬೆ
ಹೀಹಾಳಿ	೫- ೩೫	ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಸಂಭ್ರಮ
ಹುಡಿ	೪- ೫೫	ದೂಳು
ಹೂವಲಿ	೨- ೨	ರಂಗವಲ್ಲಿ
ಹೆಕ್ಕಳಿಸು	೫- ೨೬	ಗರ್ವಿಸು
ಹೊಗರು	೬- ೧೧	ಕಾಂತಿ
ಹೊಲಬು	೧೫- ೨೬	ದಾರಿ
ಹಂದೆ	೩- ೩೬	ಹೇಡಿ
ಹೊಂಝು	೭- ೪ ೨- ೧೦ ೪- ೩೩	} ಸಾಯಿ

